

testimonii & cuncta vasa ejus, & quidquid ad ceremonias pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum & omnia utensilia ejus: & erunt in ministerio, ac per gyrum tabernaculi metabuntur.

51 Cum proficiscendum fuerit, deponent Levitæ tabernaculum: cum castrametandum, erigent, quisquis externorum accesserit, occidetur.

52 Metabuntur autem castra filii Israël unusquisque per turmas & cuneos atque exercitum suum.

53 Porro Levitæ per gyrum tabernaculi figent tentoria, ne fiat indignatio super multitudinem filiorum Israël, & excubabunt in custodiis tabernaculi testimonii.

54 Fecerunt ergo filii Israël juxta omnia quæ præceperat Dominus Moyfi.

C A P V T I I

Quæ tribus circa tabernaculum in 4. acies ad quamvis mundi plagam ordinantur, recensitis familiarum principibus.

1 **L**ocusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

2 Singuli per turmas, signa atque vexilla, & domos cognationum suarum, castrametabuntur filii Israël per gyrum tabernaculi foederis.

3 Ad orientem Iudas figet tentoria per turmas exercitus sui: eritque princeps filiorum eius Nahasson filius Aminadab.

4 Et omnis de stirpe ejus summa pugnantium septuaginta quatuor millia sexcenti.

5 Juxta eum castrametati sunt de tribu Issachar, quorum princeps fuit Nathanael filius Suar.

6 Et omnis numerus pugnatorum ejus, quinquaginta quatuor millia quadringenti.

7 In tribu Zabulon princeps fuit Eliab filius Helon.

8 Omnis de stirpe ejus exercitus pugnatorum, quinquaginta septem millia quadringenti.

9 Universi qui in castris Iudæ annumerati sunt, fuerunt centum octoginta sex millia quadringenti: & per turmas suas primi egredientur:

10 In castris filiorum Ruben ad meridianam plagam erit princeps Elisur filius Sedeur:

11 Et cunctis exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadraginta sex millia quingenti.

12 Juxta eum castrametati sunt de tribu Simeon: quorum princeps fuit Salamiel filius Surisaddai:

13 Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quinquaginta novem millia trecenti.

14 In tribu Gad princeps fuit Eliasaph filius Ducl.

15 Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadraginta quinque millia sexcenti quinquaginta.

16 Omnes qui recensiti sunt in castris Ruben, centum quinquaginta millia & mille quadringenti quinquaginta per turmas suas: in secundo loco proficiscuntur.

17 Levabitur autem tabernaculum testimonii per officia Levitarum & turmas eorum, quomodo erigetur, ita & deponetur. Sin-

guli per loca & ordines suos proficiscuntur.

18 Ad occidentalem plagam erunt castra filiorum Ephraim, quorum princeps fuit Elisama filius Ammiud.

19 Cunctus exercitus pugnatorum ejus, qui numerati sunt, quadraginta millia quingenti.

20 Et cum eis tribus filiorum Manasse, quorum princeps fuit Gamaliel filius Phadassur,

21 Cunctisque exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, triginta duo millia ducenti.

22 In tribu filiorum Benjamin princeps fuit Abidan filius Gedeonis.

23 Et cunctis exercitus pugnatorum ejus qui recensiti sunt, triginta quinque millia quadringenti.

24 Omnes qui numerati sunt in castris Ephraim, centum octo millia centum per turmas suas: tertii proficiscuntur.

25 Ad aquilonis partem castrametati sunt filii Dan: quorum princeps fuit Ahiezer filius Ammisaddai.

26 Cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, sexaginta duo millia septingenti.

27 Juxta eum fixere tentoria de tribu Aser: quorum princeps fuit Phegiel filius Ochran.

28 Cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadraginta millia & mille quingenti.

29 De tribu filiorum Nephtali princeps fuit Ahira filius Enan.

30 Cunctus exercitus pugnatorum ejus, quinquaginta tria millia quadringenti.

31 Omnes qui numerati sunt in castris Dan, fuerunt centum quinquaginta septem millia sexcenti: & novissimi proficiscuntur.

32 Hic numerus filiorum Israël, per domos cognationum suarum & turmas divisi exercitus, sexcenta tria millia quingenti quinquaginta.

33 Levitæ autem non sunt numerati inter filios Israël: sic enim præceperat Dominus Moyfi.

34 Feceruntque filii Israël juxta omnia quæ mandaverat Dominus. Castrametati sunt per turmas suas & profecti per familias ac domos patrum suorum.

C A P V T I I I.

Levita in tabernaculi ministerium assumpti numerantur cum suis principibus ac ministeriis, & loco primogenitorum Israël suscipiuntur, reliqua primogenita numerum Levitarum excedentia pretio redimuntur.

1 **H**æ sunt generationes Aaron & † Exod. 6. 23. Moyfi, in die qua locutus est Dominus ad Moysen in monte Sinai.

2 † Et hæc nomina filiorum Aaron: primogenitus ejus Nadab, deinde Abiu, & † Levit. 10. 2. Eleazar & Ithamar.

3 Hæc nomina filiorum Aaron sacerdotum qui uncti sunt, & quorum repletæ & consecratæ manus ut sacerdotio fungerentur. 1. Paral. 24. 3.

4 † Mortui sunt enim Nadab & abiu, cum offerrent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Sinai, absque liberis: functique sunt sacerdotio Eleazar & Ithamar coram Aaron patre suo.

5 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens.

6 Applica tribum Levi, & fac stare in conspectu Aaron sacerdotis ut ministrent ei, & excubent,

7 Et observent quidquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii.

8 Et custodiant vasa tabernaculi, servientes in ministerio ejus.

9 Dabisque dono Levitas,

10 Aaron & filiis ejus, quibus traditi sunt à filiis Israël. Aaron autem & filios ejus constitues super cultum sacerdotii. Externus, qui ad ministrandum accesserit, morietur.

11 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

12 Ego tuli Levitas à filiis Israël pro omni primogenito, qui aperit vulvam in filiis Israël, eruntque Levitæ mei.

† Exod. 13. 2. 13. † Meum est enim omne primogenitum: ex quo percussi primogenitos in terra Ægypti: sanctificavi mihi quidquid primum nascitur in Israël ab homine usque ad pecus, mei sunt: Ego Domine.

14 Locutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, dicens:

15 Numera filios Levi per domos patrum suorum & familias, omnem masculinum ab uno mense & supra.

16 Numeravit Moyses, ut præceperat Dominus.

† Exod. 6. 16. 17 Et inventi sunt filii Levi per nomina sua, Gerson & Caath & Merari.

18 Filii Gerson: Lebni & Semei.

19 Filii Caath: Amram & Iesaa, Hebron & Oziel.

20 Filii Merari: Moholi & Musi.

21 De Gerson fuere familiæ duæ, Lebnetica, & Semeitica:

22 Quarum numeratus est populus sexus masculini ab uno mense & supra, septem millia quingenti.

23 Hi post tabernaculum metabuntur ad occidentem,

24 Sub principe Eliafaph filio Lael.

25 Et habebunt excubias in tabernaculo foederis.

26 Ipsum tabernaculum & operimentum, ejus, tentorium quod trahitur ante fores tecti foederis, & cortinas atrii: tentorium quoque quod appeditur in introitu atrii tabernaculi, & quidquid ad ritum altaris pertinet, funes tabernaculi & omnia utensilia ejus.

27 Cognatio Caath habebit populos Amramitas & Iesaa, Hebronitas & Ozielitas. Hæ sunt familiæ Caathitarum recensitæ per nomina sua.

28 Omnes generis masculini ab uno mense & supra, octo millia sexcenti habebunt excubias Sanctuarii,

29 Et Castrametabuntur ad meridianam plagam.

30 Princepsque eorum erit Eliafaph filius Oziel:

31 Et custodient arcam, mensamque & candelabrum, altaria & vasa Sanctuarii, in quibus ministratur, & velum, cunctamque hujusmodi suppellectilem.

32 Princeps autem principum Levitarum

Eleazar filius Aaron sacerdotis, erit super excubitores custodiæ Sanctuarii,

33 At vero de Merari erunt populi Moholitz & Musitz recensiti per nomina sua:

34 Omnes generis masculini ab uno mense & supra, sex millia ducenti.

35 Princeps eorum Suriel filius Abihaiel: in plaga septentrionali castrametabuntur.

36 Erunt sub custodia eorum tabulæ tabernaculi & vectes, & columnæ ac bases earum, & omnia quæ ad cultum hujusmodi pertinent:

37 Columnæque atrii per circuitum cum basibus suis, & paxilli cum funibus.

38 Castrametabuntur ante tabernaculum foederis, id est, ad orientalem plagam, Moyses & Aaron cum filiis suis, habentes custodiam Sanctuarii in medio filiorum Israël: quisquis alienus accesserit, morietur.

39 Omnes Levitæ, quos numeraverunt Moyses & Aaron, juxta præceptum Dñi per familias suas in genere masculino à mense uno & supra, fuerunt viginti duo millia.

40 Et ait Dominus ad Moysen: Numera primogenitos sexus masculini de filiis Israël ab uno mense & supra, & habebis summam eorum.

41 Tollesque Levitas mihi pro omni primogenito filiorum Israël, ego sum Dominus: & pecora eorum pro universis primogenitis pecorum filiorum Israël.

42 Recensuit Moyses, sicut præceperat Dominus, primogenitos filiorum Israël.

43 Et fuerunt masculi per nomina sua, à mense uno & supra viginti duo millia ducenti septuaginta tres.

44 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:

45 Tolle Levitas pro primogenitis filiorum Israël, & pecora Levitarum pro pecoribus eorum, eruntque Levitæ mei, ego sum Dominus.

46 In pretio autem ducentorum septuaginta trium, qui excedunt numerum Levitarum de primogenitis filiorum Israël,

47 Accipies quinque siclos per singula capita ad mensuram Sanctuarii. † Siclus habet viginti obolos.

48 Dabisque pecuniam Aaron & filiis ejus, premium eorum qui supra sunt.

49 Tulit igitur Moyses pecuniam eorum qui fuerant amplius, & quos redemerant à Levitis.

50 Pro primogenitis filiorum Israël, mille trecentorum sexagintaquinque siclorum juxta pondus Sanctuarii,

51 Et dedit eam Aaron & filiis ejus juxta verbum quod præceperat sibi Dominus.

C A P V T I V.

Ritus & officia Levitarum, juxta cujusque familiam distribuuntur.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

2 † Tolle summam filiorum Caath de medio Levitarum per domos & familias suas,

3 A trigesimo anno & supra usque ad quinquagesimum annum, omnium qui ingrediuntur ut stent & ministrent in tabernaculo foederis.

4 Hic est cultus filiorum Caath: Tabernaculum foederis, & Sanctum sanctorum.

5 Ingredientur Aaron & filii ejus, quando movenda sunt castra, & deponent velum quod pender ante fores, involventque eo arcam testimonii.

6 Et operient rursus velamine ianthinarum pellium extendentque desuper pallium totum hyacinthinum, & inducent veſtes.

7 Mensam quoque propositionis involvent hyacinthino pallio, & ponent cum ea thuribula & mortariola, cyathos & crateras ad liba fundenda: panes semper in ea erunt:

8 Extendentque desuper pallium coccineum, quod rursus operient velamento ianthinarum pellium, & inducent veſtes.

9 Sument & palliū hyacinthinū quo operient candelabrū cum lucernis & forcipibus suis & emunctoriis & cunctis vasis olei, quæ ad concinnandas lucernas necessaria sunt:

10 Et super omnia ponent operimentum ianthinarum pellium, & inducent veſtes.

11 Nec non & altare aureum involvent hyacinthino vestimento, & extendent desuper operimentum ianthinarum pellium, inducentque veſtes.

12 Omnia vasa, quibus ministratur in Sanctuario, involvent hyacinthino pallio, & extendent desuper operimentum ianthinarum pellium, inducentque veſtes.

13 Sed & altare mundabunt cinere, & involvent illud purpureo vestimento,

14 Ponentque cum eo omnia vasa, quibus in ministerio ejus utuntur, id est, ignium receptacula, fuscinulas ac tridentes, uncinos & batilla. Cuncta vasa altaris operient simul velamine ianthinarum pellium, & inducent veſtes.

15 Cumque involverint Aaron & filii ejus Sanctuarium & omnia vasa ejus in commotione castrorum, tunc intrabunt filii Caath ut portent involuta: & non tangent vasa Sanctuarii, ne moriantur. Ista sunt onera filiorum Caath in tabernaculo fœderis:

16 Super quos erit Eleazar filius Aaron sacerdotis, ad cuius curam pertinet oleum ad concinnandas lucernas, & compositionis incensum, & sacrificium, quod semper offertur, & oleum unctionis, & quidquid ad cultum tabernaculi pertinet, omniumque vasorum, quæ in Sanctuario sunt.

17 Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

18 Nolite perdere populum Caath de medio Levitarum:

19 Sed hoc facite eis ut vivant, & non moriantur, si tetigerint Sancta sanctorum. Aaron & filii ejus intrabunt, ipsique disponent opera singulorum, & dividunt quid portare quis debeat.

20 Alii nulla curiositate videant quæ sunt in Sanctuario priusquam involvantur, alioquin morientur.

21 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:

22 Tolle summam etiam filiorum Gerson, per domos ac familias & cognationes suas,

23 A triginta annis & supra, usque ad annos quinquaginta. Numera omnes qui ingrediuntur & ministrant in tabernaculo fœderis,

24 Hoc est officium familiæ Gersonitarū.

25 Ut portent cortinas tabernaculi & tectum fœderis operimentum aliud, & super

omnia velamen ianthinum tentoriumque quod pedit in introitu tabernaculi fœderis.

26 Cortinas atrii, & velū in introitu quod est ante tabernaculum. Omnia quæ ad altare pertinent, funiculos, & vasa ministerii,

27 Iubente Aaron & filiis ejus, portabunt filii Gerson: & scient singuli cui debeant oneri mancipari.

28 Hic est cultus familiæ Gersonitarum in tabernaculo fœderis, eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis.

29 Filios quoque Merari per familias & domos patrum suorum recensabis,

30 A triginta annis & supra, usque ad annos quinquaginta, omnes qui ingrediuntur ad officium ministerii sui & cultum fœderis testimonii.

31 Hæc sunt onera eorum: Portabunt tabulas tabernaculi & veſtes ejus, columnas ac bases earum,

32 Columnas quoque atrii per circuitum cum basibus & paxillis & funibus suis. Omnia vasa & supellectilem ad numerum accipient, sicque portabunt.

33 Hoc est officium familiæ Meraritarū & ministerium in tabernaculo fœderis: eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis.

34 Recensuerunt igitur Moyses & Aaron & principes synagogæ filios Caath per cognationes & domos patrum suorum,

35 A triginta annis & supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad ministeriū tabernaculi fœderis:

36 Et inventi sunt duo millia septingenti quinquaginta.

37 Hic est numerus populi Caath qui intrant tabernaculum fœderis: hos numeravit Moyses & Aaron juxta sermonem Domini per manum Moyſi.

38 Numerati sunt & filii Gerson per cognationes & domos patrum suorum,

39 A triginta annis & supra usque ad quinquagesimum annum, omnes qui ingrediuntur ut ministrent in tabernaculo fœderis:

40 Et inventi sunt duo millia sexcenti triginta.

41 Hic est populus Gersonitarum quos numeraverunt Moyses & Aaron juxta verbum Domini.

42 Numerati sunt & filii Merari per cognationes & domos patrum suorum,

43 A triginta annis & supra, usque ad annum quinquagesimū, omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi fœderis:

44 Et inventi sunt tria millia ducenti.

45 Hic est numerus filiorum Merari, quos recensuerunt Moyses & Aaron juxta imperium Domini per manum Moyſi.

46 Omnes qui recensiti sunt de Levitis, & quos recenseri fecit ad nomen Moyses, & Aaron, & principes Israël, per cognationes & domos patrum suorum,

47 A triginta annis & supra, usque ad annum quinquagesimum ingredientibus ad ministerium tabernaculi, & onera portanda,

48 Fuerunt simul octo millia quingenti octoginta.

49 Juxta verbum Domini recensuit eos Moyses, unumquemque juxta officium & onera sua, sicut præceperat ei Dominus.

CAP.

CAPUT V.

Qui immundi à castris arcendi : satisfactio transgressionis per negligentiam : de primitiis ac oblationibus, & lege zelotypiæ.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens :

2 Præcipe filiis Israël, ut ejiciant de castris omnem leprosum, & qui semine fluit, pollutusque est super mortuo :

3 Tam masculum quam feminam ejicite de castris, ne contaminent ea cum habitaverim vobiscum.

4 Feceruntque ita filii Israël, & ejece-
runt eos extra castra, sicut locutus erat Dominus Moyse.

5 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens :

6 Loquere ad filios Israël : Vir, sive mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, & per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint,

7 Confitebuntur peccatum suum, & reddent ipsum caput, quintamque partem de super, ei in quem peccaverint.

8 Sin autem non fuerit qui recipiat, dabunt Domino, & erit sacerdotis, excepto ariete, qui offertur pro expiatione, ut sit placabilis hostia.

9 Omnes quoque primitiæ, quas offerunt filii Israël, ad sacerdotem pertinent :

10 Et quidquid in Sanctuarium offertur à singulis, & traditur manibus sacerdotis, ipsius erit.

11 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens :

12 Loquere ad filios Israël, & dices ad eos : Vir, cujus uxor erraverit, maritumque contemnens,

13 Dormierit cum altero viro, & hoc maritus deprehendere non quiverit, sed latet adulterium, & testibus argui non potest, quia non est inventa in stupro :

14 Si spiritus zelotypiæ concitaverit virum contra uxorem suam, quæ vel polluta est, vel falsa suspitione appetitur,

15 Adducet eam ad sacerdotem, & offeret oblationem pro illa decimam partem sati farinæ hordeaceæ: non fundet super eam oleum, nec imponet thus : quia sacrificium zelotypiæ est, & oblatio investigans adulterium.

16 Offeret igitur eam sacerdos, & statuet coram Domino,

17 Assumetque aquam sanctam in vase fictili, & pauxillum terræ de pavimento tabernaculi mittet in eam.

18 Cumque steterit mulier in conspectu Domini, discooperiet caput ejus, & ponet super manus illius sacrificium recordationis, & oblationem zelotypiæ: ipse autem tenebit aquas amarissimas, in quibus cum execratione maledicta congeffit.

19 Adjurabitque eam, & dicens: Si non dormivit vir alienus tecum: & si non polluta es deserto mariti thoro, non te nocebunt aque istæ amarissimæ, in quas maledicta cōgeffi.

20 Sin autem declinasti à viro tuo, atque polluta es, & concubisti cum altero viro :

21 His maledictionibus subjacebis. Det te Dñs in maledictionem, exemplumque cuncto-
rum in populo suo: putrescere faciat femur

tuum, & tumens uterus tuus disrumpatur.

22 Ingrediantur aquæ maledictæ in ventrem tuum, & utero tumescente putrescat femur. Et respondebit mulier, Amen, amen.

23 Scribetque sacerdos in libello ista maledicta, & delebit ea aquis amarissimis, in quas maledicta congeffit,

24 Et dabit ei bibere. Quas cū exhausserit,

25 Toller sacerdos de manu ejus sacrificium zelotypiæ, & elevabit illud coram Domino, imponentque illud super altare: ita dumtaxat ut prius,

26 Pugillum sacrificii tollat de eo quod offertur, & incendat super altare: & sic potum det mulieri aquas amarissimas.

27 Quas cum biberit, si polluta est & cō-
tempto viro adulterii rea, pertransibit eam aquæ maledictionis, & inflato ventre com-
putrescet femur: erit mulier in maledi-
ctionem, & in exemplum omni populo.

28 Quod si polluta non fuerit, erit innoxia, & faciet liberos.

29 Ista est lex zelotypiæ. Si declinaverit mulier à viro suo, & si polluta fuerit,

30 Maritusque zelotypiæ spiritu cōciratus adduxerit eam in conspectu Dñi, & fecerit ei sacerdos juxta omnia quæ scripta sunt:

31 Maritus absque culpa erit, & illa recipiet iniquitatem suam.

CAPUT VI.

Nazaræorum consecratio & oblatio: quibusque verbis sacerdotes populo benedicant, præscribitur.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens :

2 Loquere ad filios Israël, & dices ad eos : Vir sive mulier, cum fecerint votum ut sanctificentur, & se voluerint Dño consecrare:

3 A vino, & omni quod inebriare potest, abstinebunt. Acetum ex vino, & ex qualibet alia potione, & quidquid de una exprimitur, non bibent: uvas recentes siccasque non comedent.

4 Cunctis diebus quibus ex voto Dño cō-
secrantur: quidquid ex vinea esse potest, ab uva passa usque ad acinum non comedent.

5 Omni tempore separationis suæ ^{† Judic.} cula non transibit per caput ejus, usque ad ^{13. 3.} completum diem quo Domino consecratur. Sanctus erit, crescente cæsarie capitis ejus.

6 Omni tempore consecrationis suæ super mortuum non ingredietur,

7 Nec super patris quidem & matris & fratris sororisque funere contaminabitur, quia consecratio Dei sui super caput ejus est.

8 Omnibus diebus separationis suæ sanctus erit Domino.

9 Sin autem mortuus fuerit subito quispiam coram eo, polluetur caput consecrationis ejus: quod radet illico in eadem die purgationis suæ, & rursus septima.

10 In octava autem die offeret duos turtures, vel duos pullos columbæ sacerdoti in introitu fœderis testimonii.

11 Facietque sacerdos unum pro peccato, & alterum in holocaustum, & deprecabitur pro eo, quia peccavit super mortuo: sanctificabitque caput ejus in die illo:

12 Et consecrabit Domino dies separationis illius, offerens agnum anniculum pro peccato: ita tamen ut dies priores irriti

fiat, quoniam iam polluta est sanctificatio ejus.

13 Ista est lex consecrationis. Cum dies, quos ex voto decreverat, complebuntur: adducet eum ad ostium tabernaculi fœderis.

14 Et offeret oblationem ejus Domino, agnum anniculum immaculatum in holocaustum, & ovem anniculam immacularam pro peccato, & arietem immaculatum hostiam pacificam.

15 Canistrum quoque panum azymorum qui conspersi sint oleo, & lagana absque fermento uncta oleo, ac libamina singulorum.

16 Quæ offeret sacerdos coram Dño, & faciet tam pro peccato, quàm in holocaustum.

17 Arietem vero immolabit hostiam pacificam Dño, offerens simul canistrum azymorum, & libamenta quæ ex more debentur.

† *Ab.* 18 † Tunc radetur Nazaræus ante ostium tabernaculi, fœderis cæsarie consecrationis suæ: tolletque capillos ejus, & ponet super ignem, qui est suppositus sacrificio pacificorum.

22.24.

19 Et armum coctum arietis, tortamque absque fermento unam de canistro, & lagnum azymum unum, & tradet in manus Nazaræi, postquam rasum fuerit caput ejus.

20 Susceptaque rursum ab eo, elevabit in conspectu Domini: & sanctificata sacerdotis erunt, sicut pectusculum, quod separari jussum est, & femur, post hæc potest bibere Nazaræus vinum.

21 Ista est lex Nazaræi, cum voverit oblationem suam Domino tempore consecrationis suæ, exceptis his quæ invenerit manus ejus, juxta quod mente devoverat, ita faciet ad perfectionem sanctificationis suæ.

22 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:

23 Loquere Aaron & filiis ejus: Sic benedicetis filiis Israël, & diceris eis:

† *Ecclesi.* 24 † Benedicat tibi Dñs, & custodiat te.

36.19.

25 Ostendat Dominus faciem suam tibi, & misereatur tui.

26 Convertat Dominus vultum suum ad te, & det tibi pacem.

27 Invocabuntque nomen meum super filios Israël, & ego benedicam eis.

C A P V T VII.

Oblationes principum duodecim tribuum in dedicationem tabernaculi & altaris: Dominus Moysi sanctuarium ingressus loquitur de propitiatorio.

† *Exod.*

40.16.

1 Factum est autem in die qua complevit Moyses tabernaculum, & erexit illud: unxitque & sanctificavit cum omnibus vasis suis, altare similiter & omnia vasa ejus.

2 Obtulerunt principes Israël & capita familiarum, qui erant per singulas tribus, præfectique eorum qui numerati fuerant,

3 Munera coram Dño sex plaustra recta cum duodecim bobus. Vnum plaustrum obtulere duo duces, & unum bovem singuli, obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi.

4 Ait autem Dominus ad Moysen:

5 Suscipe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi, & trades ea Levitis juxta ordinem ministerii sui,

6 Itaque cum suscepisset Moyses plaustra & boves, tradidit eos Levitis,

7 Duo plaustra & quatuor boves dedit filiis Gerson, juxta id quod habebant necessarium.

8 Quatuor alia plaustra & octo boves de-

dit filiis Merari, secundum officia & cultum suum, sub manu Ithamar filii Aarō sacerdotis.

9 Filiis autem Caath non dedit plaustra & boves quia in Sanctuario serviunt, & onera propriis portant humeris.

10 Igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris, die qua unctum est, oblationem suam ante altare.

11 Dixitque Dominus ad Moysen: Singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris.

12 Primo die obtulit oblationem suam Nahasson filius Aminadab de tribu Juda:

13 Fueruntque in ea, acerabulum argenteum pondo centum triginta siclorum, phiala argentea habent septuaginta siclos, juxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

14 Mortariolum ex decem siclis aureis plenum incenso:

15 Bovem de armento & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

16 Hircumque pro peccato:

17 Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc est oblatio Nahasson filii Aminadab.

18 Secundo die obtulit Nathanaël filius Suar, dux de tribu Issachar,

19 Acerabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, juxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

20 Mortariolum aureum habens decem siclos, plenum incenso:

21 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

22 Hircumque pro peccato,

23 Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Nathanael filii Suar.

24 Terrio die princeps filiorum Zabulon, Eliab filius Helon,

25 Obtulit acerabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

26 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

27 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

28 Hircumque pro peccato:

29 Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc est oblatio Eliab filii Helon.

30 Die quarto princeps filiorum Ruben, Elisur filius Sedeur.

31 Obtulit acerabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

32 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

33 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

34 Hircumque pro peccato:

35 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Elisur filii Sedeur.

36 Die quinto princeps filiorum Simeon, Salamiel filius Surisaddai,

37 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

38 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

39 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

40 Hircumque pro peccato:

41 Et in hostias pacificorum, boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Salamiel filii Surisaddai.

42 Die sexto princeps filiorum Gad, Eliasaph filius Duel.

43 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

44 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso.

45 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

46 Hircumque pro peccato:

47 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Eliasaph filii Duel.

48 Die septimo princeps filiorum Ephraim, Elisama filius Ammiud.

49 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, Phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

50 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

51 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

52 Hircumque pro peccato:

53 Et in hostias pacificorum, boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Elisama filii Ammiud.

54 Die octavo princeps filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadaffur.

55 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

56 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

57 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

58 Hircumque pro peccato:

59 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Gamaliel filii Phadaffur.

60 Die nono princeps filiorum Benjamin, Abidan filius Gedeonis,

61 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

62 Et mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

63 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

64 Hircumque pro peccato:

65 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Abidan filii Gedeonis.

66 Die decimo princeps filiorum Dan, Abiezer filius Ammisaddai,

67 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, Phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

68 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

69 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

70 Hircumque pro peccato:

71 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Abiezer filii Ammisaddai.

72 Die undecimo princeps filiorum Aser, Phegiel filius Ochram,

73 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

74 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

75 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

76 Hircumque pro peccato:

77 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Phegiel filii Ochram.

78 Die duodecimo princeps filiorum Nephthali, Ahira filius Enan,

79 Oblulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila oleo conspersa in sacrificium:

80 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

81 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

82 Hircumque pro peccato:

83 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Ahira filii Enan.

84 Hæc in dedicatione altaris oblata sunt à principibus Israël in die qua consecratum est, acetabula argentea duodecim, phialæ argenteæ duodecim, mortariolia aurea duodecim:

85 Ita ut centum triginta siclos argenti haberet unum acetabulum, & septuaginta siclos haberet una phiala: id est, in commune vasorum omnium ex argenteo sicli duo millia quadringenti, pondere Sanctuarii.

86 Mor

86 Mortariola aurea duodecim plena incenso, denos ficlos appendētia pōdere Sanctuarii, id est, simul auri ficli centū viginti:

87 Boves de armento in holocaustum duodecim, arietes duodecim, agni anniculi duodecim, & libamenta eorum: hirci duodecim pro peccato.

88 In hostias pacificorum, boves viginti quatuor, arietes sexaginta, hirci sexaginta: agni anniculi sexaginta. Hæc oblata sunt in dedicatione altaris, quando unctum est.

89 Cumque ingrederetur Moyses tabernaculum fœderis, ut consuleret oraculum, audiebat vocē loquentis ad se de propitiatorio quod erat super arcā testimonii inter duos Cherubim, unde & loquebatur ei,

C A P V T V I I I.

Candelabri & lucernarum locus situs, materia, ac forma: atque & consecratio Levitarum.

I Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Loquere Aaron, & dices ad eum: Cum posueris septem lucernas, candelabrum in australi parte erigatur. Hoc igitur præcipe ut lucernæ contra boream & regione respiciant ad mensam panum propositionis, contra eam partem, quam candelabrum respicit, lucere debebunt.

3 Fecitque Aaron, & imposuit lucernas super candelabrum, ut præceperat Dñs Moysi.

4 Hæc autem erat factura candelabri, ex auro ductili, tam medius stipes, quam cuncta quæ ex utroque calamorum latere nascebantur: juxta exemplum quod ostendit Dñs Moysi, ita operatus est candelabrum.

5 Et locutus est Dñs ad Moysen, dicens:

6 Tolle Levitas de medio filiorum Israël, & purificabis eos.

7 Iuxta hunc ritum: Aspergantur aqua lustrationis, & radant omnes pilos carnis suæ. Cumque laverint vestimenta sua, & mundati fuerint,

8 Tollent bovem de armentis, & libamentum ejus similam oleo conspersam: bovem autem alterum de armento tu accipies pro peccato:

9 Et applicabis Levitas coram tabernaculo fœderis, convocata omni multitudine filiorum Israël.

10 Cumque Levitæ fuerint coram Dño, ponent filii Israël manus suas super eos.

11 Et offeret Aaron Levitas, munus in conspectu Domini à filiis Israël, ut serviant in ministerio ejus,

12 Levitæ quoque ponent manus suas super capita boum, & quibus unum facies pro peccato, & alterum in holocaustum Domini, ut depreceris pro eis.

13 Statuesque Levitas in cōspectu Aaron & filiorum ejus, & consecrabis oblatos Dño.

14 Ac separabis de medio filiorum Israël, ut sint mei.

15 Et postea ingredientur tabernaculum fœderis, ut serviant mihi. Sicque purificabis

& consecrabis eos in oblationem Dñi: quoniam dono donati sunt mihi à filiis Israël.

16 Pro primogenitis quæ aperiant omnem vulvam in Israël, accipi eos.

17 Mea sunt enim omnia primogenita filiorum Israël, tam ex hominibus quam ex

jumentis. Ex die quo percussi omne primogenitum in terra Ægypti, sanctificavi eos mihi:

18 Et tui Levitas pro cunctis primogenitis filiorum Israël:

19 Tradidique eos dono Aaron & filiis ejus de medio populi, ut serviant mihi pro Israël in tabernaculo fœderis, & orent pro eis, ne sit in populo plaga, si ausi fuerint accedere ad Sanctuarium.

20 Feceruntque Moyses & Aaron & omnis multitudo filiorum Israël super Levitis quæ præceperat Dominus Moysi:

21 Purificatique sunt, & laverunt vestimenta sua. Elevavitque eos Aaron in conspectu Domini, & oravit pro eis.

22 Ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculum fœderis coram Aaron & filiis ejus. Sicut præceperat Dominus Moysi de levitis, ita factum est.

23 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:

24 Hæc est lex Levitarum. A viginti quinque annis & supra, ingredientur ut ministrent in tabernaculo fœderis.

25 Cumque quinquagesimum annum ætatis impleverint, servire cessabunt:

26 Eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo fœderis, ut custodiant quæ sibi fuerint commendata, opera autem ipsa non faciāt. Sic dispones Levitis in custodiis suis.

C A P V T I X.

Quo tempore debeant mundi Phase celebrare, & quo immundi: nubes tabernaculum operiens per diem columna nubis, per noctem ut species ignis ducit exercitum totis 40. annis.

I Locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, anno secundo postquam egressi sunt de terra Ægypti mense primo, dicens:

2 Faciāt filii Israël Phase in tēpore suo, † Exod. 12.3.

3 Quarta decima die mensis hujus ad vesp̄am, juxta omnes ceremonias & justificationes ejus.

4 Præcepitque Moyses filiis Israël ut facerent Phase.

5 Qui fecerunt tempore suo: quartadecima die mensis ad vesp̄am, in monte Sinai. Iuxta omnia quæ mandaverat Dominus Moysi, fecerunt filii Israël.

6 Ecce autem quidā immundi super anima hominis, qui non poterant facere Phase in die illo, accedentes ad Moysen & Aaron.

7 Dixerunt eis: immundi sumus super anima hominis, quare fraudamur ut non valeamus oblationem offerre Domino in tempore suo inter filios Israël?

8 Quibus respondit Moyses: State ut consulam quid præcipiat Dominus de vobis.

9 Locutusque est Dñs ad Moysen: dicens:

10 Loquere filiis Israël: Homo qui fuerit immundus super anima, sive in via procul in gente vestra, faciat Phase Domino.

11 In mense secundo, quarta-decima die mensis ad vesp̄am: cum azymis & lactucis agrestibus comedent illud:

12 Non relinquent ex eo quippiam usque mane, & os ejus non contringent, omnem ritum Phase observabunt. † Exod. 12.46.

13 Si quis autem & mundus est, & in itinere non fuit, & tamen non fecit Phase, † Exod. 19.36.

extermi

† *supr.*
3.13.
Exod.
13.2.
Luc. 2.
23.

† *Exod.*
12.46.
Joan.
19.36.

exterminabitur anima illa de populis suis, quia sacrificium Domino non obtulit tempore suo: peccatum suum ipse portabit.

14 Peregrinus quoque & advena si fuerint apud vos, facient Phase Dño juxta ceremonias & justificationes ejus. Præceptum idē erit apud vos tã advenæ quã indigenæ.

† Exod. 40. 32. 15 † Igitur die qua erectum est tabernaculum, operuit illud nubes. A vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane.

16 Sic fiebat jugiter: per diem operiebat illud nubes, & per noctē quasi species ignis.

17 Cumque ablata fuisset nubes, quæ tabernaculum prolegebat, tunc proficiscebantur filii Israël: in loco ubi steterat nubes, ibi castrametabantur.

18 Ad imperiū Domini proficiscebantur, & ad imperiū illius figebant tabernaculum.

† 1. Cor. 10. 1. † Cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum, manebant in eodem loco:

19 Et si evenisset ut multo tempore maneret super illud, erant filii Israël in excubiis Domini, & non proficiscebantur,

20 Quot diebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad imperium Domini erigebant tentoria; & ad imperium illius deponebāt.

21 Si fuisset nubes à vespere usque mane, & statim diluculo tabernaculum reliquisset, proficiscebantur: & si post diem & noctem recessisset, dissipabant tentoria:

22 Si vero biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum, manebant filii Israël in eodem loco, & non proficiscebantur: statim autem ut recessisset, movebant castra.

23 Per verbum Domini figebant tentoria, & per verbum illius proficiscebantur: erantque in excubiis Domini juxta imperium ejus per manum Moyfi.

C A P V T X.

Tubet Deus fieri duas tubas argenteas, docetque earum usum: quo ordine mota sint castra de deserto Sinai: oras Moyses cognatum Hobab us cum ipsis proficiscatur: & verba qua loquebatur Moyses cum elevaretur vel deponeretur arca.

1 Locutusque est Dominus ad Moysem, & dicens:

2 Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra.

3 Cumque increpaveris tubis, congregabitur ad te omnis turba ad ostium tabernaculi foederis.

4 Si semel clangueris, venient ad te principes, & capita multitudinis Israël.

5 Si autem prolixior atque concisus clangor increpaverit, movebunt castra primi qui sunt ad orientalem plagam.

6 In secundo autem sonitu & pari ululatu tubæ, levabunt tentoria qui habitant ad meridiem, & juxta hunc modum reliqui facient, ululantibus tubis in profectionem.

7 Quando autem congregandus est populus, simplex tubarum clangor erit, & non concise ululabunt.

8 Filii autem Aaron sacerdotes clangent tubis: eritque hoc legitimum sempiternum in generationibus vestris.

9 Si exieritis ad bellum de terra vestra

contra hostes qui dimicant adversum vos, clangetis ululantibus tubis, & erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro, ut eruamini de manib⁹ inimicorum vestrorū.

10 Si quando habebitis epulum, & dies festos, & calendas, canetis tubis super holocaustis, & pacificis victimis, ut sint vobis in recordationem Dei vestri, ego Dominus Deus vester.

11 Anno secundo, mense secundo, vigesima die mensis, elevata est nubes de tabernaculo foederis:

12 Profectique sunt filii Israël per turmas suas de deserto Sinai, & recubuit nubes in solitudine Pharan.

13 Moveruntque castra primi juxta imperium Domini in manu Moyfi.

14 † Filii Iuda per turmas suas: quorum princeps erat Nahasson filius Aminadab

† Supra 1. 7.

15 In tribu filiorum Issachar fuit princeps Nathanaël filius Suar.

16 In tribu Zabulon erat princeps Eliab filius Helon.

17 Depositumque est tabernaculum, quod portantes egressi sunt filii Gerson & Merari.

18 Profectique sunt & filii Ruben, per turmas & ordinem suum: quorum princeps erat Helisur filius Seduc.

19 In tribu autem filiorum Simeon, princeps fuit Salamiel filius Surisaddai.

20 Porro in tribu Gad erat princeps Eliasaph filius Duel.

21 Profectique sunt & Caathitæ portantes Sanctuarium. Tandiu tabernaculū portabatur, donec venirent ad erectionis locum.

22 Moverunt castra & filii Ephraim per turmas suas, in quorum exercitu princeps erat Elisama filius Ammiud.

23 In tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamaliel filius Phadaassur.

24 Et in tribu Benjamin erat dux Abidan filius Gedeonis.

25 Novissimi castrorū omniū profecti sūt filii Dan per turmas suas, in quorū exercitu princeps fuit Ahiezor filius Ammisaddai.

26 In tribu autem filiorum Aser erat princeps Phieguel filius Ochran.

27 Et in tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira filius Enan.

28 Hæc sunt castra, & profectiones filiorum Israël per turmas suas quando egrediebantur.

29 Dixitque Moyses Hobab filio Raguel Madianitæ, cognato suo: Proficiscimur ad locum, quem Dominus daturus est nobis: veni nobiscum, ut bene faciamus tibi; quia Dominus bona promisit Israël.

30 Cui ille respondit: Non vadam tecum, sed revertar in terram meam, in qua natus sum.

31 Et ille: Noli, inquit, nos relinquere: tu enim nosti in quib⁹ locis per desertū castra ponere debeamus, & eris ductor noster.

32 Cumque nobiscum veneris, quidquid optimum fuerit ex opibus quas nobis traditurus est Dominus, dabimus tibi.

33 Profecti sunt ergo de monte Domini viam trium dierum, arcaque foederis Domini præcedebat eos per dies tres providens castrorum locum.

34 Nubes

34 Nubes quoque Domini super eos erat per diem cum incederent.

35 Cumque elevaretur arca, dicebat Moyses: † Surge Domine, & dissipentur inimici tui, & fugiant qui oderunt te, a faciet tua.

36 Cum autem deponeretur, aiebat: Revertere Domine ad multitudinem exercitus Israël.

C A P V T X I.

Murmurant Hebraei primum ex defigatione dein petunt carnes, cepas, ollas Aegyptiorumque Moysi spiritum, Deus illius onus in septuaginta seniores partitur, qui omnes prophetant: dantur coturnices, puniturque populus propter carniū concupiscentiam.

† Psal. 77. 19. † Psal. 77. 21. ¶ Interea ortum est † murmur populi quasi dolentium pro labore contra Dominum. Quod cum audisset Dominus, iratus est. Et † accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem.

2 Cumque clamasset populus ad Moysen, oravit Moyses ad Dominum, & absorptus est ignis.

3 Vocavitque nomen loci illius, Incensio: eo quod incensus fuisset contra eos ignis Domini.

4 Vulgus quippe promiscuum, quod ascenderat cum eis, flagravat desiderio, sedens & flēs, iunctis sibi pariter filiis Israël, & ait:

† 1. Cor. 10. 3. † Quis dabit nobis ad vescendum carnes? 5 Recordamur piscium quos comedebamus in Aegypto gratis: in mentem nobis veniunt cucumeres, & pepones, porrique & cepe, & allia.

6 Anima nostra arida est, nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi Man.

† Exod. 16. 14. 7 † Erat autem Man quasi semen coriandri, coloris bdellii.

Sap. 16. 20. 8 Circuibatque populus, & colligens illud, frangebatur mola, sive terbat in mortario, coquens in olla, & faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati.

Psal. 77. 24. Ioan. 6. 31. 9 Cumque descenderet nocte super castra ros, descendebat pariter & Man.

10 Audivit ergo Moyses flentem populum per familias, singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est furor Domini valde: sed & Moysi intoleranda res visa est.

11 Et ait ad Dominum: Cur afflixisti servum tuum: quare non invenio gratiam coram te? & cur imposuisti pondus universi populi huius super me?

12 Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam, ut dicas mihi: Porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum, & defer in terram, pro qua iurasti patribus eorum?

13 Unde mihi carnes ut dem tantæ multitudini? flent contra me, dicentes: Da nobis carnes ut comedamus.

14 Non possum solus sustinere omnem hunc populum, quia gravis est mihi.

15 Sin alter tibi videretur, obsecro ut interficias me, & inveniam gratiam in oculis tuis, ne tanis afficiar malis.

16 Et dixit Dñs ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senibus Israël, quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri: & duces eos ad ostium taberna-

culi sedetis, faciesque ibi stare tecum,

17 Ut descendā & loquar tibi: & auferam de spiritu tuo, & adamasque is, ut sustentent tecum onus populi, & non tu solus graveris.

18 Populo quoque dices: Sanctificamini: cras comedetis carnes: ego enim audivi vos dicere: Quis dabit nobis escas carniū? bene nobis erat in Aegypto. Ut det vobis Dominus carnes, & comedatis:

19 Non uno die, nec duobus, vel quinque aut decem, nec viginti quidem,

20 Sed usque ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras, & vertatur in nauseam, eo quod repuleritis Dñm, qui in medio vestri est, & fleveritis coram eo, dicentes: Quare egressi sumus ex Aegypto?

21 Et ait Moyses: Sexcenta millia pedum huius populi sunt, & tu dicis: Dabo eis escam carniū mense integro?

22 † Numquid ovium & boum multitudo cadetur, ut possit sufficere ad cibum? vel omnes pisces maris in unum congregabuntur, ut eos satient?

23 Cui respondit Dominus: † Numquid manus Dñi invalida est? Iam nunc videbis utrum meus sermo opere compleatur.

24 Venit igitur Moyses, & narravit populo verba Domini, congregans septuaginta viros de senibus Israël, quos stare fecit circa tabernaculum.

25 Descenditque Dominus per nubem, & locutus est ad eum, auferens de spiritu qui erat in Moyse, & dans septuaginta viris. Cumque requievissent in eis Spiritus, prophetaverunt, nec ultra cessaverunt.

26 Remanserant autem in castris duo viri, quorum unus vocabatur Eldad, & alter Medad, super quos requievit Spiritus, nam & ipsi descripti fuerant, & non exierant ad tabernaculum.

27 Cumque prophetarent in castris, cucurrit puer, & nuntiavit Moyse dicens: Eldad & Medad prophetant in castris.

28 Statim Iosue filius Nun, minister Moyse & electus e pluribus, ait: Domine mi Moyses prohibe eos.

29 At ille: Quid, inquit, æmularis pro me? quis tribuat ut omnis populus prophetet, & det eis Dominus Spiritum suum?

30 Reversusque est Moyses, & majores natu Israël in castra.

31 † Venit autem egrediens à Domino, arreptans trans mare coturnices detulit, & dimisit in castra itinere quantum uno die confici potest, ex omni parte castrorum per circuitum, volabantque in aère duobus cubitis altitudine super terram.

32 Surgens ergo populus toto die illo, & nocte, ac die altero, congregavit coturnicum, qui parum, decem coros: & sicaverunt eas per gyrum castrorum.

33 † Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiusmodi cibus: & ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plaga magna nimis.

34 Vocatusque est ille locus, Sepulchra concupiscentiæ: ibi enim sepelierunt populum qui desideraverat. Egressi autem de sepulchris concupiscentiæ, venerunt in Haseroth, & manserunt ibi.

CAPVT XII.

Aaron & Maria in mitissimum Moysen murmurant, apud quem Deus Moysen laudat à familiaritate erga Dominum. Maria lepra percussa & septem diebus à populo separata, sanitati restituitur, orante pro ea Moysen.

1 **L**ocusque est Maria & Aaron contra Moysen propter uxorem ejus Æthiopissam,

2 Et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne & nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dñs,

3 (Erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra.)

4 Statim locutus est ad eum, & ad Aaron & Mariam: Egredimini vos tantum tres ad tabernaculū fœderis. Cumq; fuisset egressi,

5 Descendit Dominus in Columna nubis, & stetit in introitu tabernaculi vocans Aaron & Mariam. Qui cum issent,

6 Dixit ad eos: Audite sermones meos: Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum.

† Hebr. 7 At non talis servus meus Moyses,

† Exod. 8 † qui in omni domo mea fidelissimus est:

33.11. & non per ænigmata & figuras Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere servo meo Moyse?

9 Iratusque contra eos, abiit:

10 Nubes quoque recessit, quæ erat super tabernaculum: & ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix. Cumq; respexisset eam Aaron, & vidisset perfusam lepra,

11 Ait ad Moysen: Obsecro domine mihi, ne imponas nobis hoc peccatum, quod stulte commisimus,

12 Ne fiat hæc quasi mortua, & ut abortivum quod projicitur de vulva matris sue, ecce jam medium carnis ejus devoratum est à lepra.

13 Clamavitque Moyses ad Dominum, dicens: Deus, obsecro sana eam:

14 Cui respondit Dñs. Si pater ejus spuisset in faciem illius, nonne debuera saltem septē dieb⁹ rubore suffundi? Separetur septē diebus extra castra, & postea revocabitur.

15 Exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus: & populus non est motus de loco illo, donec revocata est Maria.

CAPVT XIII.

Missi à Moysen 12. exploratores ad considerandam terram promissionis, palmitem cum botro aliisque fructibus in fertilitatis signum post 40. dies referunt; qui tamen universi, prater Caleb & Josue, murmur in populo concitant.

1 **P**rofectusque est populus de Haseroth, fixis tentoriis in deserto Pharan.

2 Ibi locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

3 Mitte viros, qui considerent terram Chanaan, quam daturus sum filiis Israël, singulos de singulis tribub⁹, ex principibus.

4 Eecit Moyses quod Dominus imperaverat, de deserto Pharan mittens principes viros, quorum ista sunt nomina.

5 De tribu Ruben, Sammua filiū Zechur.

6 De tribu Simeon, Saphat filium Huri.

7 De tribu Iuda, Caleb filium Iephone.

8 De tribu Issachar, Igal filium Ioseph.

9 De tribu Ephraim, Osee filium Nun.

10 De tribu Benjamin, Phalei filiū Raphu.

11 De tribu Zabulon, Geddiel filiū Sodi.

12 De tribu Ioseph, sceptori Manasse, Gaddi filium Sufi.

13 De tribu Dan, Ammiel filiū Gemalli.

14 De tribu Aser, Sthur filium Michæ.

15 De tribu Nephthali, Nahabi filium Vapfi.

16 De tribu Gad, Guel filium Machi.

17 Hæc sunt nomina virorum, quos misit Moyses ad considerandam terram, vocavitque Osee filium Nun, Josue.

18 Misit ergo eos Moyses ad considerandam terram Chanaan, & dixit ad eos: Ascendite per meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes,

19 Considerate terram, qualis sit: & populum qui habitator est ejus, utrum fortis sit an infirmus: si pauci numero an plures:

20 Ipsa terra, bona an mala: urbes quales, muratæ an absque muris:

21 Humus, pinguis an sterilis, nemorosa an absq; arborib⁹. Confortamini, & afferte nobis de fructibus terræ. Erat autē tempus quando jam præcoquæ uvæ vesci possunt.

22 Cumque ascendissent, exploraverunt terram à deserto Sin, usque Rohob intratribus Emath.

23 Ascenderuntq; ad meridiem, & venerunt in Hebron, ubi erant Achiman & Sisai & Tholmai filii Enac, nam Hebron septem annis ante Tanim urbem Ægypti condita est.

24 † Pergentesque usque ad Torrentem botri, absciderunt palmitem cum uva sua, quæ portaverunt in veste duo viri. De malis quoq; granatis & de ficis loci illius tulerunt:

25 Qui appellatus est Nehelescol, id est, Torrens botri, eo quod botrum portassent inde filii Israël.

26 Reversique exploratores terræ post quadraginta dies, omni regione circuita,

27 Venerunt ad Moysen & Aaron, & ad omnem cœtum filiorum Israël in desertum Pharan, quod est in Cades. Locutiq; eis & omni multitudini ostenderunt fructus terræ:

28 Et narraverunt dicentes: Venimus in terram, ad quam misisti nos, quæ revera fluit lacte & melle, ut ex his fructibus cognosci potest:

29 Sed cultores fortissimos habet, & urbes grandes atque muratas. Stirpem Enac vidimus ibi.

30 Amalec habitat in meridie, Hethæus & Iebusæus & Amorhæus in montanis: Chanaanæus vero moratur juxta mare & circa fluentia Iordanis.

31 Inter hæc Caleb compescens murmur populi, qui oriebatur contra Moysen, ait: Ascendamus, & possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam.

32 Alii vero, qui fuerant cum eo, dicebant: Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere, quia fortior nobis est.

33 Detraxeruntque terræ, quam inspexerant, apud filios Israël, dicentes: Terra, quâ lustravimus, devorat habitatores suos: populus, quæ aspeximus, procere stature est.

34 Ibi vidimus monstra quædam filio-

† Deut. 1. 24.

rum Enac de genere giganteo: quibus comparati, quasi locustæ videbamur.

CAPVT XI V.

Murmur populi, auditis exploratoribus, frustra sedare conantur Iosue & Caleb: iratum Dominum placat Moyses: omnes mortui in deserto addicuntur præter Caleb ac Iosue; & pugnantem Ismaëlita contra Domini voluntatem caduntur ab hostibus.

1 Igitur vociferans omnis turba fleuit in nocte illa:

2 Et murmurati sunt contra Moysen & Aaron cuncti filii Israël, dicentes:

3 Utinam mortui essemus in Ægypto: & in hac vasta solitudine utinam pereamus, & non inducat nos Dominus in terram istam, ne cadamus gladio, & uxores ac liberi nostri ducantur captivi. Nonne melius est reverti in Ægyptum?

4 Dixeruntque alter ad alterum: Constituamus nobis ducem, & revertamur in Ægyptum.

5 Quo audito Moyses & Aaron, ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorum Israël.

† Eccl. 46. 9. 1. Mac. 2. 55. 56. 6 At vero Iosue filius Nun, & Caleb filius Iephone, qui & ipsi lustraverant terram, sciderunt vestimenta sua,

7 Et ad omnem multitudinem filiorum Israël locuti sunt: Terra, quam circuivimus, valde bona est.

8 Si propitius fuerit Dominus, inducet nos in eam, & tradet humum lacte & melle manantem.

9 Nolite rebelles esse contra Dominum: neque timeatis populum terræ hujus, quia sicut panem ita eos possumus devorare, recessit ab eis omne præsidium: Dominus nobiscum est, nolite metuere.

10 Cumque clamaret omnis multitudo, & lapidibus eos vellet opprimere, apparuit gloria Domini super tectum fœderis cunctis filiis Israël.

11 Et dixit Dominus ad Moysen: Usquequo detrahet mihi populus iste? Quousque non credent mihi, in omnibus signis quæ feci coram eis?

12 Feriam igitur eos pestilentia, atque consumam: te autem faciam principem super gentem magnam, & fortio rem quā hæc est.

13 Et ait Moyses ad Dominum: ut audiant Ægyptii, de quorum medio eduxisti populum istum,

† Exod. 13. 21. 14 Et habitatores terræ hujus, qui audierunt quod tu Domine in populo isto sis, & facie videaris ad faciem, † & nubes tua protegat illos, & in columna nubis præcedas eos per diem, & in columna ignis per noctem:

15 Quod occideris tantam multitudinem quasi unum hominem, & dicant:

† Exod. 32. 28. 16 Non poterat introducere populum in terram, pro qua juraverat: † idcirco occidit eos in solitudine.

17 Magnificetur ergo fortitudo Domini sicut iurasti, dicens:

† Psal. 101. 8. Exod. 34. 6. 18 † Dñs patiens & multæ misericordiæ, auferens iniquitatem & scelera, nullumque innoxium derelinquens, qui visitas peccata patrum in filios in tertiam, & quartam generationem.

19 Dimitte, obsecro, peccatum populi hujus secundum magnitudinem misericor-

diz tuæ, sicut propitius fuisti egredientibus de Ægypto usque ad locum istum.

20 Dixitque Dominus: Dimisi juxta verbum tuum.

21 Vivo ego: & implebitur gloria Domini universa terra.

22 Attamen omnes homines qui viderunt majestatem meam, & signa quæ feci in Ægypto & in solitudine, & tentaverunt me jam per decem vices, nec obedierunt voci meæ,

23 † Non videbunt terram pro qua juravi patribus eorum, nec quisquam ex illis qui detrahit mihi, intuebitur eam, † Deut. 1. 35.

24 † Servum meum Caleb, qui plenus alio spiritu secutus est me, inducam in terram hanc, quam circuivit: & semen ejus possidebit eam. † Ios. 14. 6.

25 Quoniam Amalecites & Chanaanæus habitant in vallibus. Cras movete castra, & revertimini in solitudinem per viam maris rubri.

26 Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

27 Usquequo multitudo hæc pessima murmurat contra me? querelas filiorum Israël audiui.

28 Dic ergo eis: Vivo ego, ait Dñs, sicut locuti estis audiente me, sic faciam vobis.

29 † In solitudine hac jacebunt cadavera vestra. Omnes qui numerati estis à viginti annis & supra & murmurastis contra me, † Psal. 105. 26.

30 Non intrabitis terram, super quam levavi manum meam ut habitare vos facerem, præter Caleb filium Iephone, & Iosue filium Nun. † Deut. 8. 35.

31 Parvulos autem vestros, de quibus dixistis quod prædæ hostibus forent, introducam: ut videant terram, quæ vobis displicuit.

32 Vestra cadavera jacebunt in solitudine.

33 Filii vestri erunt vagi in deserto annis quadraginta: & porrabunt fornicationem vestram, donec consumantur cadavera patrum in deserto,

34 Iuxta numerum quadraginta dierum, quibus considerastis terram: † annus pro die imputabitur. Et quadraginta annis recipietis iniquitates vestras, & scietis ultionem meam: † Ezech. 4. 6. † Psal. 94. 10.

35 Quoniam sicut locutus sum, ita faciam omni multitudini huic pessimæ, quæ consurrexit adversum me: in solitudine hac deficiet, & morietur.

36 † Igitur omnes viri, quos miserat Moyses ad contemplantam terram, & qui reversi murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem, detrahentes terram quod esset mala, † Iudith. 8. 24. 1. Cor. 10. 10. Hebr. 3. 17. Iuda 1. 5.

37 Mortui sunt atque percussi in conspectu Domini.

38 Iosue autem filius Nun, & Caleb filius Iephone, vixerunt ex omnibus qui perrexerant ad considerandam terram.

39 Locutusque est Moyses universa verba hæc ad omnes filios Israël, & luxit populus nimis.

40 Et ecce mane primo surgentes ascenderunt verticem montis, a quo dixerunt: Parati sumus ascendere ad locum, de quo Dominus locutus est: quia peccavimus.

41 Quibus Moyses: Cur, inquit, transgredimini verbum Domini, quod vobis non cederet in prosperum?

42 † Nolite ascendere: non enim est Dñs vobiscum: ne corruatis coram inimicis vestris. † Deut. 1. 42.

43 Ama

Colloquium per apostolos

43 Amelecites & Chananæus ante vos sunt, quorum gladio corruetis, eo quod nolueritis acquiescere Domino, nec erit Dominus vobiscum.

44 At illi contenebrati ascenderunt in verticem montis. Arca autem testamenti Domini & Moyses non recesserunt de castris.

45 Descenditque Amalecites & Chananæus, qui habitabat in monte: & percussit eos atque concident, persecutus est eos usque Horma.

C A P V T X V.

Qua libamenta ingressis terram offerenda sunt, ac primitia separanda: pœna peccati per ignorantiam aut sapientiam commissi: lapidatur qui Sabbato ligna collegit: fimbria ac vita ab Hebraeis per quatuor angulos palliorum ponenda, qua moneant eos legis Dei.

1 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Loquere ad filios Israel, & dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram habitationis vestræ, quam ego dabo vobis.

3 Et feceritis oblationem Domino in holocaustum, aut victimam, vota solventes, vel sponte offerentes munera, aut in solennitatibus vestris adolentes odorem suavitatis Domino, de bobus sive de ovibus:

4 Offeret quicumque immolaverit victimam, sacrificium similæ, decimam partem ephi, conspersæ oleo, quod mensuram habebit quartam partem hin:

5 Et vinum ad liba fundenda ejusdem mensuræ dabit in holocaustum sive in victimam. Per agnos singulos

6 Et arietes erit sacrificium similæ duarum decimarum, quæ conspersa sit oleo tertiæ partis hin:

7 Et vinum ad libamentum tertiæ partis ejusdem mensuræ offeret in odorem suavitatis Domino.

8 Quando vero de bobus feceris holocaustum aut hostiam, ut impleas votum vel pacificas victimas,

9 Dabis per singulos boves similæ tres decimas conspersæ oleo, quod habeat medium mensuræ hin:

10 Et vinum ad liba fundenda ejusdem mensuræ in oblationem suavissimi odoris Domino.

11 Sic facies,

12 Per singulos boves & arietes & agnos & hœdos.

13 Tam indigenæ quam peregrini.

14 Eodem ritu offerent sacrificia.

15 Unum præceptum erit atque iudicium tam vobis quam advenis terræ.

16 Locutus est Dñs ad Moysen, dicens:

17 Loquere filiis Israel, & dices ad eos:

18 Cum veneritis in terram, quam dabo vobis,

19 Et comederitis de panibus regionis illius, separabitis primitias Domino.

20 De cibis vestris. Sicut de areis primitias separatis,

21 Ita & de pulmentis dabitis primitiva Domino.

22 Quod si per ignorantiam præterieris quidquam horum, quæ locutus est Dominus ad Moysen,

23 Et mandavit per eum ad vos, à die qua cepit jubere & ultra.

24 Oblitaque fuerit facere multitudo, offeret virulum de armento, holocaustum in odorem suavissimum Domino, & sacrificium ejus ac liba, ut ceremoniæ postulant, hircumque pro peccato:

25 Et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum Israel: & dimittetur eis, quoniam non sponte peccaverunt, nihilominus offerentes incensum Domino pro se & pro peccato atque errore suo:

26 Et dimittetur universæ plebi filiorum Israel, & advenis qui peregrinantur inter eos: quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam.

27 Quod si anima una nesciens peccaverit, offeret caprâ anniculâ pro peccato suo:

28 Et deprecabitur pro ea sacerdos, quod inscia peccaverit coram Domino: impetrabitque ei veniam, & dimittetur illi.

29 Tam indigenis quam advenis una lex erit omnium, qui peccaverint ignorantes.

30 Anima vero, quæ per superbiam aliquid commiserit, sive civis sit ille, sive peregrinus, (quoniam adversus Dominum rebellis fuit) peribit de populo suo.

31 Verbum enim Domini contempnit, & præceptum illius fecit irritum: idcirco delebitur, & portabit iniquitatem suam.

32 Factum est autem, cum essent filii Israel in solitudine, & invenissent hominem colligentem ligna in die Sabbati,

33 Obtulerunt enim Moyse & Aaron & universæ multitudini.

34 Qui recluserunt eum in carcerem, nescientes quid super eo facere deberent.

35 Dixitque Dominus ad Moysen, Mor-te moriatur homo iste, obruat eum lapidibus omnis turba extra castra.

36 Cumque eduxissent eum foras, obruerunt lapidibus, & mortuus est sicut præceperat Dominus.

37 Dixit quoque Dominus ad Moysen:

38 Loquere filiis Israel, & dices ad eos: ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, ponentes in eis vitas hyacinthinas: 22. 12.

39 Quas cum viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, nec sequantur cogitationes suas & oculos per res varias fornicantes, 23. 50

40 Sed magis memores præceptorum Domini faciant ea, sintque sancti Deo suo.

41 Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Aegypti, ut essem Deus vester.

C A P V T X V I.

Core, Dathan & Abiron seditionem movent contra Moysen & Aaron, ambiuntque principatum & sacerdotium, unde eos vivas terra absorbet, & ignis interfecit 250. viros offerentes incensum; & alios 14700 murmurantes consumpsit incendium, quod oratione sua Aaron compescuit.

1 Ecce autem Core filius Isaar, filius Caath, filii Levi, & Dathan atque Abiron filii Eliab, Hon quoque filius Pheleth de filiis Ruben,

2 Surrexerunt contra Moysen, aliique filiorum Israel ducenti quinquaginta viri proceres synagogæ, & qui tempore consilii per nomina vocabantur.

† Eccli. 3 † Cumque stetit adversum Moysen
4. 22. & Aaron, dixerunt: Sufficiat vobis, quia
Iuda omnis multitudo sanctorum est, & in ipsis
11. est Dominus: Cur elevamini super popu-
1. Cor. lum Domini?
10. 10.

4 Quod cum audisset Moyses, cecidit
pronus in faciem:

5 Locutusque ad Core & ad omnem mul-
titudinem: Mane, inquit, notum faciet
Dominus qui ad se pertineant, & sanctos
applicabit sibi: & quos elegerit, appro-
pinquabunt ei.

6 Hoc igitur facite: Tollat unusquisque
thuribula sua, tu Core, & omne concilium
tuum:

7 Et hausto cras igne, ponite desuper
thymiana coram Domino: & quemcum-
que elegerit, ipse erit sanctus: multum
erigimini filii Levi.

8 Dixitque rursus ad Core: Audite filii
Levi:

9 Num parum vobis est, quod separavit
vos Deus Israël ab omni populo, & junxit
sibi, ut serviretis ei in cultu tabernaculi,
& staretis coram frequentia populi, & mi-
nistraretis ei?

10 Idcirco ad se fecit accedere te & om-
nes fratres tuos filios Levi, ut vobis etiam
sacerdotium vindicetis,

11 Et omnis globus tuus stet contra Do-
minum? quid est enim Aaron ut murmu-
retis contra eum?

12 Misit ergo Moyses ut vocaret Dathan
& Abiron filios Eliab. Qui responderunt:
Non venimus.

13 Numquid parum est tibi quod eduxi-
sti nos de terra, quæ lacte & melle mana-
bat, ut occideres in deserto, nisi & domi-
natus fueris nostri?

14 Revera induxisti nos in terram, quæ
fuit rivis lactis & mellis, & dedisti nobis
possessiones agrorum & vinearum, an &
oculos nostros vis eruere? non venimus.

15 Iratusque Moyses valde, ait ad Domi-
num: Ne respicias sacrificia eorum: tu scis
quod ne asellum quidem unquam acceperim
ab eis, nec afflixi quempiam eorum.

16 Dixitque ad Core: Tu, & omnis con-
gregatio tua stete seorsum coram Domino,
& Aaron die cristino separatim.

17 Tollite singuli thuribula vestra, & po-
nite super ea incensum, offerentes Domino
ducentia quinquaginta thuribula: Aaron
quoque teneat thuribulum suum.

18 Quod cum fecissent stantibus Moysen
& Aaron,

19 Et coacervassent adversum eos omnem
multitudinem ad ostium tabernaculi, appa-
ruit cunctis gloria Domini.

20 Locutusque Dominus ad Moysen &
Aaron, ait:

21 Separamini de medio congregationis
hujus, ut eos repente disperdam.

22 Qui ceciderunt proni in faciem, at-
que dixerunt: Fortissime Deus spirituum
universæ carnis, num uno peccante, contra
omnes ira tua deservit?

23 Erat Dominus ad Moysen:

24 Præcipe universo populo ut separetur
à tabernaculis Core, & Dathan & Abiron.

25 Surrexitque Moyses, & abiit ad Da-
than & Abiron: & sequentibus eum senio-
ribus Israël,

26 Dixit ad turbam: Recedite à taberna-
culis hominum impiorum, & nolite tan-
gere quæ ad eos pertinent, ne involvamini
in peccatis eorum.

27 Cumque recessissent à tentoriis eorum
per circuitum, Dathan & Abiron egressi sta-
bant in introitu papilionum suorum, cum
uxoribus & liberis, omni que frequentia.

28 Erat Moyses: In hoc sciatis, quod
Dñs miserit me ut facerem universa quæ cer-
nitis, & non ex proprio ea corde prouulerim:

29 Si consueti hominum morte interie-
rint, & visitaverit eos plaga, qua & ceteri
visitari solent, non misit me Dominus:

30 Sin autem novam rem fecerit Domi-
nus, ut aperiens terra os suum deglutiat
eos & omnia quæ ad illos pertinent, des-
cenderintque viventes in infernum, sciatis
quod blasphemaverint Dominum.

31 † Confestim igitur ut cessavit loqui, † Psal.
dirupta est terra sub pedibus eorum: 105.

32 Erat aperiens os suum, devoravit illos 17. 18.
cum tabernaculis suis & universa substantia 11. 6.
eorum,

33 Descenderuntque vivi in infernum operti
humo, & perierunt de medio multitudinis.

34 At vero omnis Israël, qui stabat per
gyrum, fugit ad clamorem pereuntium, di-
cens: Ne forte & nos terra deglutiat.

35 Sed & ignis egressus à Domino, inter-
fecit ducentos quinquaginta viros, qui
offerebant incensum.

36 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:

37 Præcipe Eleazaro filio Aaron sacer-
doti ut tollat thuribula quæ jacent in in-
cendio, & ignem huc illucque dispergat:
quoniam sanctificata sunt.

38 In mortibus peccatorum: producat-
que ea in laminas, & affligat altari, eo
quod oblatum sit in eis incensum Domino,
& sanctificata sint, ut cernant ea pro signo
& monumento filii Israël.

39 Tulit ergo Eleazar sacerdos thuribula
ænea, in quibus obtulerant hi quos in-
cendium devoravit, & produxit ea in la-
minas, affigens altari:

40 Ut haberent postea filii Israël, qui-
bus commonerentur, ne quis accedat alie-
nigena, & qui non est de semine Aaron, ad
offerendum incensum Domino ne patiat
sicut passus est Core, & omnis congregatio
ejus, loquente Domino ad Moysen.

41 Murmuravit autem omnis multitudo
filiorum Israël sequenti die contra Moysen
& Aaron, dicens: Vos interfecistis popu-
lum Domini,

42 Cumque oriretur seditio, & tumultus
incresceret,

43 Moyses & Aaron fugerunt ad taberna-
culum fœderis. Quod, postquam ingressi
sunt operuit nubes, & apparuit gloria Dñi.

44 Dixitque Dominus ad Moysen:

45 Recedite de medio hujus multitudinis,
etiam nunc delebo eos. Cumque jacerent
in terra,

46 Dixit Moyses ad Aaron: Tolle thuri-
bulum, & hausto igne de altari, mitte incen-
sum

† sap. 28.11. sum desuper, pergens cito ad populum ut roges pro eis: † jam enim egressa est ira à Domino, & plaga desavit.

47 Quod cum fecisset Aaron, & cucurris-
set ad mediam multitudinem, quam jam
vastabat incendium, obtulit thymiana.

48 Et stans inter mortuos ac viuentes, pro
populo deprecatus est, & plaga cessavit.

49 Fuerunt autem qui percussi sunt, qua-
tuordecim millia hominum & septingenti,
absque his qui perierant in seditione Core.

50 Reversusque est Aaron ad Moysen ad
ostium tabernaculi fœderis postquam
quieuit interitus.

C A P V T X V I I.

*Sumptis 12. virgis à duodecim tribuum princi-
pibus, sola Aaronis virga floruit, ac fructum pro-
duxit; hoc miraculo & indicio Sacerdotium illi à
Deo confirmatur; servataque est in tabernaculo
testimonii.*

1 **E**T locutus est Dominus ad Moysen,
edicens:

2 Loquere ad filios Israël, & accipe ab
eis virgas singulas per cognationes suas, à
cunctis principibus tribuum, virgas duo-
decim, & uniuscujusque nomen superscri-
bes virgæ suæ.

3 Nomen autem Aaron erit in tribu Levi, &
una virga cunctas seorsum familias continebit:

4 Ponesque eas in tabernaculo fœderis
coram testimonio, ubi loquar ad te.

5 Quem ex his elegero, germinabit virga
ejus: & cohibebo à me querimonias filio-
rum Israël, quibus contra vos murmurant.

6 Locutusque est Moyses ad filios Israël:
& dederunt ei omnes principes virgas per
singulas tribus: fueruntque virgæ duode-
cim absque virga Aaron.

7 Quas cum posuisset Moyses coram Do-
mino in tabernaculo testimonii:

8 Sequenti die regressus invenit germinas-
se virgam Aaron in domo Levi: & turgentibus
geminis eruperant flores, qui, foliis di-
latatis, in amygdalas deformati sunt.

9 Protulit ergo Moyses omnes virgas de
conspectu Domini ad cunctos filios Israël:
videruntque & receperunt singuli virgas suas.

† Hebr. 9.4. 10 Dixitque Dominus ad Moysen: Refer
virgam Aaron in tabernaculum testimonii, †
ut servetur ibi in signum rebellium filio-
rum Israël, & quiescant querelæ eorum à
me, ne moriantur.

11 Fecitque Moyses sicut præceperat Dñs.

12 Dixerunt autem filii Israël ad Moysen:
Ecce consumpti sumus, omnes perivimus.

13 Quicumque accedit ad tabernaculum
Domini, moritur, num usque ad interne-
cionem cuncti delendi sumus?

C A P V T X V I I I.

*De oneribus sacerdotum & excubiis Levitarum:
loto sortis hereditaria, primitiæ & oblationes
ac sacrificia sacerdotibus, decima autem Levitis
assignantur, qui eorum decimam rursum dabant
Aaron.*

1 **D**ixitque Dominus ad Aaron: Tu &
filii tui, & domus patris tui tecum,
portabitis iniquitatem Sanctuarii: & tu &
filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotii
vestri.

2 Sed & fratres tuos de tribu Levi, & sce-

ptum patris tui sume tecum, præstoque
sint, & ministrent tibi: tu autem & filii tui
ministrabitis in tabernaculo testimonii.

3 Excubabuntque Levitæ ad præcepta tua
& ad cuncta opera tabernaculi: ita dumtaxat,
ut ad vasa Sanctuarii & ad altare non
accedant, ne & illi moriantur, & vos pe-
reatis simul.

4 Sint autem tecum, & excubent in custo-
diis tabernaculi, & in omnibus ceremoniis
ejus. Alienigena non miscebitur vobis.

5 Excubate in custodia Sanctuarii, & in
ministerio altaris: ne oriatur indignatio
super filios Israël.

6 Ego dedi vobis fratres vestros Levitas
de medio filiorum Israël, & tradidi do-
num Domino, ut serviant in ministeriis
tabernaculi ejus.

7 Tu autem & filii tui custodite sacerdo-
tium vestrum: & omnia quæ ad cultum al-
taris pertinent, & intra velum sunt, per
sacerdotes administrabuntur, si quis exter-
nus accesserit, occidetur.

8 Locutusque est Dominus ad Aaron:
Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mea-
rum. Omnia quæ sanctificantur à filiis Is-
raël, tradidi tibi & filiis tuis pro officio
sacerdotali legitima sempiterna.

9 Hæc ergo accipies de his, quæ sancti-
ficantur & oblata sunt Domino. Omnis
oblato, & sacrificium, & quidquid pro
peccato atque delicto redditur mihi, &
cedit in Sancta sanctorum tuum erit, & fi-
liorum tuorum.

10 In Sanctuario comedes illud: mares
tantum edent ex eo, quia consecratum est
tibi.

11 Primitias autem, quas voverint &
obtulerint filii Israël, tibi dedi, & filiis tuis,
ac filiabus tuis, jure perpetuo, qui mun-
dus est in domo tua, vescetur eis.

12 Omnem medullam olei, & vini, ac
frumenti, quidquid offerunt primitiarum
Domino, tibi dedi.

13 Univerfa frugum initia, quas gignit
humus, & Domino deportantur, cedent
in usus tuos: qui mundus est in domo tua
vescetur eis.

14 Omne quod ex voto reddiderint filii
Israël, unum erit.

15 Quidquid primum erumpit è vulva
cunctæ carnis, quam offerunt Dño, sive ex
hominibus, sive de pecoribus fuerit, tui juris
erit: ita dumtaxat, ut pro hominis primo-
genito pretium accipias, & omne animal
quod immundum est, redimi facias,

16 Cuius redemptio erit post unum men-
sem, siclis argenti quinque pondere San-
ctuarii. Siclus viginti obolos habet.

17 Primogenitum autem bovis, & ovis &
capræ non facies redimi, quia sanctificata
sunt Domino, sanguinem tantum eorum
fundes super altare, & adipem adolebis in
suavissimum odorem Domino.

18 Carnes vero in usum tuum cedent, si-
cut pectusculum consecratum, & armus dex-
ter, tua erunt.

19 Omnes primitias Sanctuarii, quas of-
ferunt filii Israël Domino, tibi dedi & fi-
liis ac filiabus tuis, jure perpetuo; Pactum
est &

† Supr.
2.48.
Exod.
30.13.
Levit.
27.25.
Exech.
45.8.

salis est sempiternum coram Domino, tibi ac filiis tuis.

20 Dixitque Dominus ad Aaron: In terra eorum nihil possidebitis, nec habebitis partem inter eos: ego pars & hæreditas tua in medio filiorum Israël.

21 Filii autem Levi dedi omnes decimas Israël in possessionem, pro ministerio quo serviunt mihi in tabernaculo foederis:

22 Ut non accedant ultra filii Israël ad tabernaculum, nec committant peccatum mortiferum,

23 Solis filiis Levi mihi in tabernaculo fervientibus, & portantibus peccata populi, legitimum sempiternum erit in generationibus vestris. † Nihil aliud possidebunt,

† Deut. 18.1. 24 Decimarum oblatione contenti, quas in usus eorum & necessaria separavi.

25 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

26 Præcipe Levitis, atque denuntia: Cum acceperitis à filiis Israël decimas, quas dedi vobis, primitias earum offerre Domino, id est, decimam partem decimæ,

27 Ut reputetur vobis in oblationem primitivorum, tam de areis, quam de torcularibus:

28 Et universis quorum accipitis primitias, offerre Domino, & date Aaron sacerdoti.

29 Omnia que offeretis ex decimis, & in donaria Domini separabitis, optima & electa erunt.

30 Dicesque ad eos: Si præclara & meliora quæque obtuleritis ex decimis, reputabitur vobis quasi de area & torculari dederitis primitias:

31 Et comedetis eas in omnibus locis vestris, tam vos quam familiæ vestræ: quia pretium est pro ministerio quo servitis in tabernaculo testimonii.

32 Et non peccabitis super hoc, egregia vobis & pingua reservantes, ne polluatis oblationes filiorum Israël, & moriamini.

C A P V T X I X.

Ritus parandi aquam lustrationis traditur, ex cinere vacca rufa fiebat aqua expiationis, qua varia immunditia abluebantur: de moriente in tabernaculo & vase non habente operculum, ac tangente cadaver hominis.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

2 Ista est religio victiæ quam constituit Dominus. Præcipe filiis Israël, ut adducant ad te vaccam rufam ætatis integræ, in qua nulla sit macula, nec portaverit jugum:

† Hebr. 23.11. 3 Tradetisque eam Eleazaro sacerdoti, qui eductam extra castra immolabit in conspectu omnium:

4 Et tingens digitum in sanguine ejus, asperget cōtra fores tabernaculi septem vicibus,

5 Comburetque eam cunctis videntibus, tam pelle & carnibus ejus, quam sanguine & fimo flammæ traditis.

6 Lignum quoque cedrinum, & hyssopum, coccumque bis unctum sacerdos mittet in flammam, quæ vaccam vorat.

7 Et tunc demum, lotis vestibus & corpore suo, ingredietur in castra, commaculatusque erit usque ad vesperum.

8 Sed & ille qui combusserit eam, lavabis vestimenta sua & corpus, immundus erit usque ad vesperum.

9 Colliget autem vir mundus cineres vaccæ, & effundet eos extra castra in loco purissimo, ut sint multitudini filiorum Israël in custodiam, & in aquam asperfusionis: quia pro peccato vacca combusta est.

10 Cumque laverit, qui vaccæ portaverat cineres, vestimenta sua, immundus erit usque ad vesperum. Habebunt hoc filii Israël, & advenæ qui habitant inter eos, sanctum jure perpetuo.

11 Qui tetigerit cadaver hominis, & propter hoc septem diebus fuerit immundus:

12 Aspergetur ex hac aqua die tertio & septimo, & sic mundabitur. Si die tertio aspersus non fuerit, septimo nō poterit emundari.

13 Omnis qui tetigerit humanæ animæ morticinum, & aspersus hac commissione non fuerit, polluet tabernaculum Domini, & peribit ex Israël: quia aqua expiationis non est aspersus, immundus erit, & manebit spurcitia ejus super eum.

14 Ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo: Omnes qui ingrediuntur tentorium illius, & universa vasa quæ ibi sunt, polluta erunt septem diebus.

15 Vas, quod non habuerit operculum, nec ligaturam desuper, immundum erit.

16 Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis, aut per se mortui, sive os illius, vel sepulchrum, immundus erit septem diebus.

17 Tollentque de cineribus combustionis atque peccati & mittent aquas vivas super eos in vas.

18 In quibus cum homo mundus tinxerit hyssopum, asperget ex eo omne tentorium, & cunctam supellectilem, & homines hujuscemodi contagione pollutos:

19 Atque hoc modo mundus lustrabit immundum tertio & septimo die, expiatusque die septimo, lavabit & se & vestimenta sua, & immundus erit usque ad vesperum.

20 Si quis hoc ritu non fuerit expiatus, peribit anima illius de medio Ecclesiæ: quia sanctuarium Domini polluit, & non est aqua lustrationis aspersus.

21 Erit hoc præceptum legitimum sempiternum. Ipse quoque qui aspergit aquas, lavabit vestimenta sua: Omnis qui tetigerit aquas expiationis, immundus erit usque ad vesperum.

22 Quidquid tetigerit immundus, immundum faciet: & anima, quæ horum quippiam tetigerit, immunda erit usque ad vesperum.

C A P V T X X.

Matia moritur: murmuranti populo aqua & petra fluit: Moyses & Aaron offendunt Deum ad aquas contradictionis: ideo privantur ingressu terræ promissæ, neganteque transitum Edom, discedunt ad montem Hor: ubi consecrato in summum sacerdotem Eleazaro, moritur Aaron pater ipsius.

1 Veneruntque filii Israël, & omnis multitudo in desertum Sin, mense primo: & mansit populus in Cades. Mortuaque est ibi Matia, & sepulta in eodem loco.

2 Cumque

2 Cumque indigeret aqua populus, con-
venerunt adversum Moysen & Aaron:

3 Et versi in seditionem, dixerunt: Vti-
nam periissemus inter fratres nostros co-
ram Domino,

† Exod. 4 † Cureduxistis Ecclesiam Domini in
17. 3. solitudinem, ut & nos & nostra jumenta
moriatur?

5 Quare nos fecistis ascendere de Ægy-
pto, & adduxistis in locum istum pessi-
mum, qui feri non potest, qui nec ficum
gignit, nec vineas, nec malograuata, insu-
per & aquam non habet ad bibendum?

6 Ingressusque Moyses & Aaron, dimissa
multitudine, tabernaculum fœderis, cor-
tuerunt proni in terram, clamaveruntque
ad Dominum, atque dixerunt: Domine
Deus audi clamorem huius populi, & aperi
eis thesaurum tuum fontem aquæ vivæ,
ut satiati, cesset murmuratio eorum. Et
apparuit gloria Domini super eos.

7 Locutusque est Dominus ad Moysen,
dicens:

8 Tolle virgam, & congrega populum,
tu & Aaron frater tuus, & loquimini ad
petram coram eis, & illa dabit aquas.
Cumque eduxeris aquam de petra, bibet
omnis multitudo & jumenta ejus.

† Exod. 9 † Tulit igitur Moyses virgam, quæ erat
17. 5. in conspectu Domini sicut præceperat ei,

6. 10 Congregata multitudo ante petram,
Sap. dixitque eis; Audite rebelles & increduli:
11. 4. † Numde petra hac vobis aquam poteri-
† Psal. mus ejicere?

77. 15. 11 Cumque elevasset Moyses manum, per-
1. Cor. cutiens virga bis filicem, egressæ sunt aquæ
10. 4. largissimæ, ita ut populus biberet & jumenta.

† Deut. 12 Dixitque Dominus ad Moysen & Aa-
1. 37. ron: † Quia non credidistis mihi, ut sancti-
ficaretis me corâ filiis Israël, non introduce-
tis hos populos in terram, quam dabo eis.

13 Hæc est aqua contradictionis, ubi iur-
gati sunt filii Israël contra Dominum, &
sanctificatus est in eis.

14 Misit interea nuncios Moyses de Ca-
des ad regem Edom, qui dicerent: Hæc
mandat frater tuus Israël: Nosti omnem
laborem qui apprehendit nos,

15 Quo modo descenderint patres nostri
in Ægyptum, & habitaverimus ibi multo
tempore, afflixerintque nos Ægyptii, &
patres nostros:

16 Et quo modo clamaverimus ad Dñm,
& exaudierit nos: miseritque angelum, qui
eduxerit nos de Ægypto. Ecce in urbe Ca-
des, quæ est in extremis finibus tuis, positi.

17 Obsecramus ut nobis transire liceat
per terram tuam. Non ibimus per agros,
nec per vineas, non biberimus aquas de pu-
teis tuis, sed gradiemur via publica, nec
ad dextram nec ad sinistram declinantes,
donec transeamus terminos tuos.

18 Cui respondit Edom: Non transibis
per me, alioquin armatus occurram tibi.

19 Dixeruntque filii Israël: Per tritam
gradiemur viam: & si biberimus aquas
tua nos & pecora nostra, dabimus quod
justum est: nulla erit in pretio difficultas,
tantum velociter transeamus.

20 At ille respondit: Non transibis. Sta-

timque egressus est obvius, cum infinita
multitudine, & manu forti,

21 Nec voluit acquiescere deprecanti, ut
concederet transitum per fines suos, quam
ob rem divertit ab eo Israël.

22 Cumque castra movissent de Cades,
venerunt in montem Hor, qui est in fini-
bus terræ Edom:

23 Vbi locutus est Dominus ad Moysen:

24 Pergat, inquit, Aaron ad populos
suos: non enim intrabit terram, quam de-
di filiis Israël, eo quod incredulus fuerit
ori meo, ad aquas contradictionis.

25 † Tolle Aaron & filium ejus cum eo, † Infr
& ducas eos in montem Hor, 33. 38.

26 Cumque nudaveris patrem veste sua, Deus.
indues ea Eleazarum filium ejus: Aaron 32. 50.
colligetur, & morietur ibi.

27 Fecit Moyses ut præceperat Dominus:
& ascenderunt in montem Hor coram omni
multitudine.

28 Cumque Aaron spoliasset vestibus suis,
induit eis Eleazarum filium ejus.

29 Illo mortuo in montis supercilio, def-
cendit cum Eleazaro.

30 Omnis autem multitudo videns occu-
buisse Aaron, flevit super eo triginta diebus
per cunctas familias suas.

C A P V T XXI.

*Vincitur ab Israël rex Chananaus: serpentes in
populum ob itineris tedium, aqua penuriam, man-
na nauseam murmurantem, immittuntur; quorum
morsibus erectus serpens aeneus medetur: Seon &
Og reges vincuntur.*

1 Quid cum audisset Chananaus rex
Arad, qui habitabat ad meridiem,
venisse scilicet Israel per exploratorum
viam, pugnavit contra illum, & victor
existens, duxit ex eo prædam.

2 At Israel voto se domino obligans ait:
Si tradideris populum istum in manu mea,
delebo urbes ejus.

3 Exaudivitque Dominus preces Israël, &
tradidit Chananaum, quem ille interfecit
subversis urbibus ejus, & vocavit nomen
loci illius Horma, id est, anathema.

4 Profecti sunt autem & de monte Hor,
per viam quæ ducit ad mare rubrum, ut
circumirent terram Edom. Et cadere cœ-
pit populum itineris ac laboris:

5 Locutusque contra Deum & Moysen,
ait: Cur eduxisti nos de Ægypto, ut mo-
reremur in solitudine? Deest panis, non
sunt aquæ: anima nostra jam nauseat su-
per cibo isto levissimo.

6 † Quamobrem misit Dominus in po- † Sap.
pulum ignitos serpentes, ad quorum pla- 16. 5.
gas & mortes plurimorum, 1. Cor.

7 Venerunt ad Moysen, atque dixerunt: 10. 9. †
Peccavimus, quia locuti sumus contra Do- Iudish.
minum & te: ora ut tollat à nobis serpen- 8. 25.
tes. Oravitque Moyses pro populo,

8 Et locutus est Dominus ad eum: Fac
serpentem æneum, & pone eum pro signo:
qui percussus aspexerit eum vivet.

9 † Fecit ergo Moyses SERPENTEM † Ios.
ÆNEVM, & posuit eum pro signo: quem 3. 14.
cum percussi aspicerent, sanabantur.

10 Profectique filii Israel castrametati
sunt in Oboth.

11 Unde egressi fixere tentoria in Ieabaim, in solitudine, quæ respicit Moab contra orientalem plagam.

12 Et inde moventes, venerunt ad torrentem Zared.

† *Judic.* 11.18. 13 Quem relinquentes castrametati sunt contra Arnon, quæ est in deserto, & prominet in finibus Amorrhæi, † siquidem Arnon terminus est Moab, dividens Moabitæ & Amorrhæos.

† 14 Unde dicitur in libro bellorum Domini: Sicut fecit in mari rubro, sic faciet in torrentibus Arnon.

15 Scopuli torrentium inclinati sunt, ut requiescerent in Ar, & recumberent in finibus Moabitarum.

16 Ex eo loco apparuit puteus, super quo locutus est Dominus ad Moysen: Congrega populum, & dabo ei aquam.

17 Tunc cecinit Israël carmen istud: Ascendat puteus. Concinebant:

18 Puteus, quem foderunt principes, & paraverunt duces multitudinis in datore legis, & in baculis suis. De solitudine, Matthana.

19 De Matthana in Nahaliel: de Nahaliel in Bamoth.

20 De Bamoth, vallis est in regione Moab, in vertice Phasga, quod respicit contra desertum.

† *Deut.* 2.26. 21 † Misit autem Israël nuntios ad Sehon regem Amorrhæorum, dicens:

Judic. 11.19. 22 Obsecro ut transire mihi liceat per terram tuam: non declinabimus in agros & vineas, non bibemus aquas ex puteis, via regia gradiemur, donec transeamus terminos tuos.

23 Qui concedere noluit ut transiret Israël per fines suos: quin potius exercitu congregato, egressus est obviam in desertum, & venit in Iasa, pugnavitque contra eum.

† *Amos* 2.9. *Psalm.* 134. 10. 24 † A quo percussus est in ore gladii, & possessa est terra ejus ab Arnon usque Ieboc, & filios Ammon: quia forti præsidio tenebantur termini Ammonitarum.

25 Tulit ergo Israël omnes civitates ejus, & habitavit in urbibus Amorrhæi, in Hesebon scilicet, & viculis ejus.

26 Urbs Hesebon fuit Sehon regis Amorrhæi, qui pugnavit contra regem Moab: & tulit omnem terram, quæ ditionis illius fuerat usque Arnon.

27 Ideirco dicitur in proverbio, Venite in Hesebon, ædificetur, & construatur civitas Sehon.

28 Ignis egressus est de Hesebon, flamma de oppido Sehon, & devoravit Ar Moabitarum, & habitatores excelsorum Arnon.

† *Judic.* 11.24. 3. *Reg.* 11.7. 29 † Væ tibi Moab, peristi popule Chamos. Dedit filios ejus in fugam, & filias in captivitatem, regi Amorrhæorum Sehon.

30 Iugum ipsorum disperiit ab Hesebon usque Dibon, lassii pervenerunt in Nophe, & usque Medaba.

31 Habitavit itaque Israël in terra Amorrhæi.

32 Misitque Moyses qui explorarent Iazer: cujus ceperunt viculos, & possederunt habitatores.

† *Deut.* 2.3. 29.7. 33 † Verteruntque se, & ascenderunt per viam Basan, & occurrit eis Og rex Basan cum omni populo suo, pugnaturus in Edrai.

34 Dixitque Dominus, ad Moysen Ne timeas eum, quia in manu tua tradidi illum, & omnem populum, ac terram ejus: faciesque illi sicut fecisti Sehon regi Amorrhæorum habitatori Hesebon.

35 Percusserunt igitur & hunc cum filiis suis, universumque populum ejus usque ad internecionem, & possederunt terram illius.

C A P V T XXII.

Bis vocatur Balaam ariolus à Balac rege Moab, ut Israëlitis malediceret; quem Angelus asina loquente corripit.

1 Profectique castrametati sunt in campestribus Moab, ubi trans Iordanem Jericho sita est:

2 Videns autem Balac filius Sephor omnia quæ fecerat Israël Amorrhæo,

3 Et quod pertinuisset eum Moabitæ, & impetum ejus ferre non possent,

4 Dixit ad Majores natu Madian: Ita debet hic populus omnes, qui in nostris finibus commorantur, quo modo solet bos herbas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore rex in Moab.

5 Misit ergo nuncios ad Balaam filium Beor Ariolum, qui habitabat super flumen terræ filiorum Ammon, ut vocarent eum, & dicerent: Ecce egressus est populus ex Ægypto, qui operuit superficiem terræ, sedens contra me. † *Isa.* 24. 9.

6 Veni igitur, & maledic populo huic, quia fortior me est: si quo modo possim percutere & ejicere eum de terra mea: novi enim quod benedictus sit cui benedixeris, & maledictus in quem maledicta congesti sis.

7 Perrexeruntque seniores Moab, & majores natu Madian, habentes divinationis pretium in manibus. Cumque venissent ad Balaam, & narraissent ei omnia verba Balac:

8 Ille respondit: Manete hic nocte, & respondebo quidquid mihi dixerit Dominus. Manentibus illis apud Balaam, venit Deus: & ait ad eum:

9 Quid sibi volunt homines isti apud te?

10 Respondit: Balac filius Sephor rex Moabitarum misit ad me,

11 Dicens: Ecce populus qui egressus est de Ægypto, operuit superficiem terræ: veni, & maledic ei, si quo modo possim pugnans abigere eum.

12 Dixitque Deus ad Balaam: Noli ire cum eis, neque maledicas populo: quia benedictus est.

13 Qui mane confurgens dixit ad principes: Ite in terram vestram, quia prohibuit me Dominus venire vobiscum.

14 Reversi principes dixerunt ad Balac: noluit Balaam venire nobiscum.

15 Rursum ille multo plures & nobiliores quam ante miserat, misit.

16 Qui cum venissent ab Balaam, dixerunt: Sic dicit Balac filius Sephor: Ne cuncteris venire ad me:

17 Paratus sum honorare te, & quidquid volueris dabo tibi: veni, & maledic populo isti.

18 Respondit Balaam: † Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti & auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus loquar. † *Inf.* 24. 13.

19 Obse

19 Obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte, & scire queam quid mihi rursum respondeat Dominus.

20 Venit ergo Deus ad Balaam nocte, & ait ei: Si vocare te venerunt homines isti, surge, & vade cum eis: Ita dumtaxat, ut quod tibi praecepero, facias.

21 Surrexit Balaam mane, & strata asina sua profectus est cum eis.

† 22 Et iratus est Deus. Steritque angelus Domini in via contra Balaam, qui infidebat asinae, & duos pueros habebat secum:

23 Cernens asina angelum stantem in via, evaginato gladio, avertit se de itinere, & ibat per agrum. Quam cum verberaret Balaam, & vellet ad semitam reducere,

24 Stetit angelus in Angustiis duarum maceriarum, quibus vineae cingebantur.

25 Quem videns asina, junxit se parieti, & attrivit sedentis pedem. At ille iterum verberabat eam:

26 Et nihilominus angelus ad locum angustum transiens, ubi nec ad dexteram nec ad sinistram poterat deviare, obvius stetit.

27 Cumque vidisset asina stantem angelum, concidit sub pedibus sedentis; qui iratus, vehementius cadebat fuste latera ejus.

28 Aperuitque Dominus os asinae, & locuta est: Quid feci tibi? cur percutis me? ecce jam tertio?

29 Respondit Balaam: Quia commeruisti, & illusisti mihi: utinam haberem gladium ut te percuterem.

30 Dixit asina: Nonne animal tuum sum, cui semper sedere consuevisti usque in praesentem diem? dic quid simile unquam fecerim tibi. At ille ait: Nunquam.

31 Protinus aperuit Dominus oculos Balaam, & vidit angelum stantem in via evaginato gladio, adoravitque eum pronus in terram.

32 Cui angelus: Cur, inquit, tertio verberas asinam tuam? Ego veni ut adversarer tibi, quia perversa est via tua, mihi que contraria:

33 Et nisi asina declinasset de via, dans locum resistenti, te occidissem, & illa viveret.

34 Dixit Balaam: Peccavi, nesciens quod tu stares contra me: & nunc si displicet tibi ut vadam, revertar.

35 Ait Angelus: Vade cum istis, & cave ne aliud quam praecepero tibi loquaris. Ivit igitur cum principibus.

36 Quod cum audisset Balac, egressus est in occursum ejus, in oppido Moabitarum, quod situm est in extremis finibus Arnon.

37 Dixitque ad Balaam: Misi nuntios ut vocarent te, cur non statim venisti ad me? an quia mercedem adventui tuo reddere nequeo?

38 Cui ille respondit: Ecce adsum, nunquid loqui potero aliud, nisi quod Deus posuerit in ore meo?

39 Perrexerunt ergo simul, & venerunt in urbem, quae in extremis regni ejus finibus erat.

40 Cumque occidisset Balac boves & oves, misit ad Balaam, & principes qui cum eo erant, munera.

41 Mane autem facto duxit eum ad excelsum Baal, & intuitus est extremam partem populi.

CAP V T XXIII.

Balaam, extruistis aris parvas se ad maledicendum Hebraeis, sed loco maledictionis benedixit semel ac iterum populum Israël, multa de illo vaticinatus.

1 Dixitque Balaam ad Balac: Aedifica mihi hic septem aras, & para totidem vitulos, ejusdemque numeri arietes.

2 Cumque fecisset juxta sermonem Balaam, imposuerunt simul vitulum & arietem super aram.

3 Dixitque Balaam ad Balac: Sta paulisper juxta holocaustum tuum, donec vadam, si forte occurrat mihi Dominus, & quodcumque imperaverit, loquar tibi.

4 Cumque abiisset velociter, occurrit illi Deus. Locutusque ad eum Balaam: Septem, inquit, aras erexi, & imposui vitulum & arietem de super.

5 Dominus autem posuit verbum in ore ejus, & ait: Revertere ad Balac, & haec loqueris.

6 Reversus invenit stantem Balac juxta holocaustum suum, & omnes principes Moabitarum:

7 Assumptaque parabola sua, dixit: De Aram adduxit me Balac rex Moabitarum, de montibus Orientis: Veni, inquit, & maledic Jacob: prospera, & detestare Israël.

8 Quo modo maledicam, cui non maledixit Deus? Qua ratione detester, quem Dominus non detestatur?

9 De summis silicibus videbo eum, & de collibus considerabo illum. Populus solus habitabit, & inter gentes non reputabitur.

10 Quis dinumerare possit pulverem Jacob, & nosse numerum stirpis Israël? Moriatur anima mea morte iustorum, & fiant novissima mea horum similia.

11 Dixitque Balac ad Balaam: Quid est hoc quod agis? Ut malediceres inimicis meis vocavi te: & tu es contrario benedixis eis.

12 Cui ille respondit: Num aliud possum loqui, nisi quod jusserit Dominus?

13 Dixit ergo Balac: Veni mecum in alterum locum unde partem Israël videas, & totum videre non possis, inde maledicto ei.

14 Cumque duxisset eum in locum sublimem, super verticem montis Phasga, aedificavit Balaam septem aras, & imposuit supra vitulo aequae ariete,

15 Dixit ad Balac: Sta hic juxta holocaustum tuum, donec ego obvius pergami.

16 Cui cum Dominus occurrisset, posuissetque verbum in ore ejus, ait: Revertere ad Balac, & haec loqueris ei:

17 Reversus invenit eum stantem juxta holocaustum suum, & principes Moabitarum cum eo. Ad quem Balac: Quid, inquit, locutus est Dominus?

18 At ille assumpta parabola sua, ait: Sta Balac & ausculta, audi fili Sephor:

19 Non est Deus quasi homo, ut metiatur: nec ut filius hominis, ut mutetur. Dixit ergo, & non faciet? locutus est, & non implebit?

20 Ad benedicendum adductus sum, benedictionem prohibere non valeo.

21 Non est idolum in Jacob, nec videtur simulachrum in Israël. Dominus Deus ejus cum eo est, & clangor victoriae regis in illo.

† Infr. 22 *†* Deus eduxit illum de Aegypto, cuius fortitudo similis est rhinocerotis.

24. 8. 23 Non est augurium in Iacob, nec divinationis in Israël. Temporibus suis dicitur Iacob & Israël quid operatus sit Deus.

24 Ecce populus ut leona confurget, & quasi leo erigetur: non accubabit donec devoret prædam, & occisorum sanguinem bibat.

25 Dixitque Balac ad Balaam: Nec maledicas ei, nec benedicas.

26 Et ille ait: Nonne dixi tibi, quod quidquid mihi Deus imperaret, hoc facerem?

27 Et ait Balac ad eum. Veni & ducam te ad alium locum: si forte placeat Deo ut inde maledicas eis.

28 Cumque duxisset eum super verticem montis Phogor, qui respicit solitudinem:

29 Dixit ei Balaam: Edifica mihi hic septem aras, & para totidem vitulos, ejusdemque numeri arietes.

30 Fecit Balac ut Balaam dixerat: imposuitque vitulos & arietes per singulas aras.

C A P V T XXIV.

Balaam tertio benedixit, & prospera patitur de Israel, & de Christo: item de Amalecitis, Cineis, & Romanis vastandis ac perdendis.

† Cumque vidisset Balaam quod placeret Domino ut benediceret Israël, nequaquam abiit ut ante perrexerat, ut augurium quæreret: sed dirigens contra desertum vultum suum,

2 Et elevans oculos, vidit Israël in tentoriis commorantem per tribus suas: & irruente in se spiritu Dei,

3 Assumpta parabola ait: Dixit Balaam filius Beor: dixit homo, cuius obturatus est oculus:

4 Dixit auditor sermonum Dei, qui visionem omnipotentis intuitus est, qui cadit, & sic aperiuntur oculi ejus:

5 Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel!

6 Ut valles nemorosæ, ut horti juxta fluvios irrigui, ut tabernacula quæ fixit Dominus, quasi cedri prope aquas.

7 Fluere aqua de stula ejus, & semen illius erit in aquas multas. Tolle tur propter Agag, rex ejus, & auferetur regnum illius.

† Sup. 23. 22. 8 Deus eduxit illum de Aegypto, *†* cuius fortitudo similis est rhinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius, ossaque eorum confringent, & perforabunt sagittis.

9 Accubans dormivit ut leo, & quasi leona, quam suscitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi, erit & ipse benedictus: qui maledixerit, in maledictione reputabitur.

10 Iratusque Balac contra Balaam, complois manibus ait: Ad maledicendum inimicis meis vocavi te, quibus è contrario tertio benedixisti.

11 Revertere ad locum tuum. Decreveram quidem magnifice honorare te, sed Dominus privavit te honore disposito.

12 Respondit Balaam ad Balac: Nonne nunciis tuis, quos misisti ad me, dixi:

† Infr. 22. 12. *†* Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti & auri, non potero præterire sermonem Domini Dei mei, ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo: sed quidquid Dominus dixerit: hoc loquar.

14 Verumtamen pergens ad populum meum, dabo consilium, quid populus tuus populo huic faciat extremo tempore.

15 Sumpta igitur parabola, rursus ait: Dixit Balaam filius Beor: dixit homo, cuius obturatus est oculus:

16 Dixit auditor sermonem Dei, qui novit doctrinam Altissimi, & visiones Omnipotentis videt, qui cadens apertos habet oculos.

17 Videbo eum, sed non modo: intuebor illum, sed non prope. *†* ORIETUR *†* *Matth.* 2. 2. STELLA ex Iacob, & confurget virga de Israël: & percutiet duces Moab, vastabitque omnes filios Seth.

18 Et erit Idumæa possessio ejus: hæreditas Seir cedet Inimicis suis: Israël vero fortiter aget.

19 De Iacob erit qui dominetur, & perdat reliquias civitatis.

20 Cumque vidisset Amalec, assumens parabola, ait: Principium gentium Amalec, cuius extrema perdentur.

21 Vidit quoque Cinzum: & assumpta parabola, ait: Robustum quidem est habitaculum tuum: sed si in petra posueris nidum tuum,

22 Et fueris electus de stirpe Cin, quamdiu poteris permanere? Assur enim capiet te.

23 Assumptaque parabola iterum locus est: Hen, quis victurus est, quando ista faciet Deus?

24 *†* Venient in trifieribus de Italia, superabunt Assyrios, vastabuntque Hebræos, & ad extremum etiam ipsi peribunt. *†* *Dan.* 11. 39.

25 Surrexitque Balaam, & reversus est in locum suum: Balac quoque via, qua venerat, rediit.

C A P V T XXV.

Ob fornicationem Israël cum Moabitibus & Madianitis jubet Deus principes suspendi, & pereuntes è plebe 24. millia: ipsique Phinees dat pro mercede perpetuum sacerdotium, eo quod divino zelo Zambræ & Cozbi pugione confodisset.

† Morabatur autem eo tempore Israël in Settim, & fornicatus est populus cum filiabus Moab.

2 Quæ vocaverunt eos ad sacrificia sua. At illi comederunt & adoraverunt deos earum.

3 *†* Initiatusque est Israël Beelphegor: *†* *Isa.* 22. 17. & iratus Dominus,

4 Ait ad Moysen: *†* Tolle cunctos principes populi & suspende eos contra solem in patibulis: ut avertatur furor meus ab Israël. *†* *Deus.* 4. 3.

5 Dixitque Moyses ad Iudices Israël: *†* *†* *Exod.* 32. 27. Occidat unusquisque proximos suos, qui initiati sunt Beelphegor.

6 Et ecce unus de filiis Israël intravit coram fratribus suis ad scortum Madianitidæ, vidente Moysæ, & omni turba filiorum Israël, qui flebant ante fores tabernaculi.

7 *†* Quod cum vidisset Phinees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis, currexit de medio multitudinis, & arrepto pugione, *†* *1. Cor.* 2. 16.

8 Ingressus est post virum Israelitem in lupanar, & perfodit ambos simul, virum scilicet & mulierem in locis genitalibus. *†* *Psalm.* 105. 30.

Cessavitque plaga à filiis Israël. *†* *1. Cor.* 10. 8.

9 Et occisi sunt vigintiquatuor millia hominum.

10 Dixitque Dominus ad Moysen:

11 Phinees

11 Phinees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis avertit iram meam à filiis Israël : quia zelo meo commotus est contra eos, ut non ipse deletem filios Israël in zelo meo.

† Eccli. 12 Idcirco loquere ad eum : † Ecce do ei 45.28. pacem fœderis mei,

1 Mac. 13 Et erit tibi ipse quam semini ejus p- 2.54. ætum sacerdotii sempiternum, quia zelatus est pro Deo suo : & expiavit scelus filiorum Israël.

14 Erat autem nomen viri Israëlitarum, qui occisus est cum Madianitide, Zambri filius Salu, dux de cognatione & tribu Simeonis.

15 Porro mulier Madianitis, quæ pariter interfecta est, vocabatur Cozbi, filia Sur principis nobilissimi Madianitarum.

16 Locutusq; est Dñs ad Moysen, dicens :

† Inf. 17 † Hostes vos sentiant Madianitæ, & 31. 3. percutite eos :

18 Quia & ipsi hostiliter egerunt contra vos, & decipere insidiis per idolum Phogor, & Cozbi filiam ducis Madian sororem suam, quæ percussa est in die plagæ pro sacrilegio Phogor.

C A P V T XXVI.

Numerantur Israëlita per singulas tribus, qui bello apri, sunt terram promissionis ingressuri : & juxta hanc dinumerationem jubetur illis terra dividi.

1 Postquam noxiorum sanguis effusus est, dixit Dominus ad Moysen & Eleazarum filium Aaron sacerdotem :

† Supr. 2 † Numerate omnem summam filiorum 1.2. 3. Israël à viginti annis & supra, per domos & cognationes suas, cunctos qui possunt ad bella procedere.

3 Locuti sunt itaque Moyses & Eleazar sacerdos in campesribus Moab super Iordanem contra Iericho, ad eos qui erant,

4 A viginti annis & supra sicut Dominus imperaverat, quorum iste est numerus :

† Gen. 5 Ruben primogenitus Israël. † Hujus fi- 46.9. lius Henoch, à quo familia Henochitarum :

Exod. & Phallus, à quo familia Phalluitarum ; 6. 14.

1. Par. 6 Et Hefron, à quo familia Hefronitarum : 5. 3. & Charmi, à quo familia Charmitarum,

7 Hæ sunt familiae de stirpe Ruben : quarum numerus inventus est, quadraginta tria millia & septingenti triginta.

8 Filius Phallu, Eliab.

† Supr. 9 Hujus filii, Namuel & Dathan & Abi- 26. 1. ron, isti sunt Dathan & Abiron principes populi, † qui surrexerunt contra Moysen & Aaron in seditione Core, quando adversus Dominum rebellaverunt.

10 Et aperiens terra os suum devoravit Core, & orientibus plurimis, quando combussit ignis ducentos quinquaginta viros. Et factum est grande miraculum.

11 Ut, Core pereunte, filii illius non perirent.

12 Filii Simeon per cognationes suas : Namuel, ab hoc familia Namuelitarum : Iamin, ab hoc familia Iaminitarum : Iachin ab hoc familia, Iachinitarum.

13 Zare, ab hoc familia Zareitarum : Saul, ab hoc familia Saulitarum.

14 Hæ sunt familiae de stirpe Simeon, quarum omnis numerus fuit, viginti duo millia ducenti.

15 Filii Gad per cognationes suas : Sephon, ab hoc familia Sephonitarum : Aggi, ab hoc familia Aggitarum : Suni, ab hoc familia Sunitarum :

16 Ozni, ab hoc familia Oznitarum : Her, ab hoc familia Heritarum :

17 Arod, ab hoc familia Aroditarum : Ariel, ab hoc familia Arielitarum.

18 Istæ sunt familiae Gad, quarum omnis numerus fuit, quadraginta millia quingenti.

19 † Filii Iuda, Her & Onan, qui ambo † Gen. 38.3. mortui sunt in terra Chanaan.

20 Fueruntque filii Iuda, per cognationes suas : Sela, à quo familia Selaitarum : Phares, à quo familia Pharesitarum : Zare, à quo familia Zareitarum.

21 Porro filii Phares : Hefron, à quo familia Hefronitarum : & Hamul, à quo familia Hamulitarum.

22 Istæ sunt familiae Iuda, quarum omnis numerus fuit, septuaginta sex millia quingenti.

23 Filii Issachar per cognationes suas : Thola, à quo familia Tholaitarum : Phua, à quo familia Phuaitarum :

24 Iasub, à quo familia Iasubitarum : Semran, à quo familia Semranitarum.

25 Hæ sunt cognationes Issachar, quarum numerus fuit, sexaginta quatuor millia trecenti.

26 Filii Zabulon per cognationes suas : Sared, à quo familia Sareditarum : Elon, à quo familia Elonitarum, Ialel à quo familia, Ialelitarum.

27 Hæ sunt cognationes Zabulon, quarum numerus fuit, sexaginta millia quingenti.

28 Filii Ioseph per cognationes suas, Manasse & Ephraim.

29 De Manasse ortus est Machir, à quo familia Machiritarum. † Machir genuit Galaad, à quo familia Galaaditarum. † Inf. 17.1.

30 Galaad habuit filios : Iezer, à quo familia Iezeritarum : & Helec, à quo familia Helecitarum :

31 Et Asriel, à quo familia Asrielitarum : & Sechem, à quo familia Sechemitarum :

32 Et Semida, à quo familia Semidaitarum : † & Hephher, à quo familia Hephheritarum. † Inf. 27.1.

33 Fuit autem Hephher pater Salphaad, qui filios non habebat, sed tantum filias, quarum ista sunt nomina : † Maala, & Noa, † Inf. 27. 1. & Hegla, & Melcha, & Therfa.

34 Hæ sunt familiae Manasse, & numerus earum, quinquaginta duo millia septingenti.

35 Filii autem Ephraim per cognationes suas, fuerunt hi : Suthala, à quo familia Suthalaitarum : Becher, à quo familia Becheritarum : Thehen, à quo familia Thehenitarum.

36 Porro filius Suthala fuit Heran, à quo familia Heranitarum.

37 Hæ sunt cognationes filiorum Ephraim, quarum numerus fuit, triginta duo millia quingenti.

38 Isti sunt filii Ioseph per familias suas. Filii Benjamin in cognationibus suis : Bela, à quo familia Belaitarum : Asbel, à quo familia Asbelitarum, Ahiram, à quo familia Ahiramitarum :

39 Supham, à quo familia Suphamitarum :

Hupham, à quo familia Huphamitarum.

40 Filii Bela: Hered, & Noëman. De Hered, familia Hereditarum: de Noëman, familia Noëmanitarum.

41 Hi sunt filii Benjamin per cognationes suas, quorum numerus fuit quadraginta quinque millia sexcenti.

42 Filii Dan per cognationes suas: Suhham, à quo familia Suhamitarum; hæ sunt cognationes Dan per familias suas.

43 Omnes fuere Suhamitæ, quorum numerus erat, sexaginta quatuor millia quadringenti.

44 Filii Aser per cognationes suas: Iemna, à quo familia Iemnaitarum: Iessui, à quo familia Iessuitarum: Brie, à quo familia Brieitarum.

45 Filii Brie, Heber, à quo familia Heberitarum: & Melchiel, à quo familia Melchielitarum.

46 Nomen autem filiarum Aser, fuit Sara.

47 Hæ cognationes filiorum Aser, & numerus eorum, quinquaginta tria millia quadringenti.

48 Filii Nephthali per cognationes suas: Iessiel, à quo familia Iessielitarum: Guni, à quo familia Gunitarum.

49 Ieser, à quo familia Ieseritarum: Sellem, à quo familia Sellemitarum.

50 Hæ sunt cognationes filiorum Nephthali per familias suas: quorum numerus, quadraginta quinque millia quadringenti.

51 Ista est summa filiorum Israël, qui recensiti sunt sexcenta millia, & mille septingenti triginta.

52 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

53 Illis dividetur terra juxta numerum vocabulorum in possessiones suas.

54 Pluribus majorem partem dabis, & paucioribus minorem: singulis, sicut nunc recensiti sunt, tradetur possessio:

55 Ita dumtaxat ut fors terram tribus dividat & familiis.

56 Quidquid sorte contigerit, hoc vel plures accipiant, vel pauciores.

† Exod. 6.16. 57 † Hic quoque est numerus filiorum Levi per familias suas Gerson, à quo familia Gersonitarum: Caath, à quo familia Caathitarum: Merari, à quo familia Meraritarum.

58 Hæ sunt familiae Levi: Familia Lobni, familia Hebroni, familia Moholi, familia Musi, familia Core. At vero Caath genuit Amram:

59 Qui habuit uxorem Iochabed filiam Levi, quæ nata est ei in Ægypto. Hæc genuit Amram viro suo filios, Aaron & Moysen, & Mariam sororem eorum.

60 De Aaron orti sunt Nadab & Abiu, & Eleazar & Ithamar:

† Supr. 3.4. 61 † Quorum Nadab & Abia mortui sunt, cum obtulissent ignem alienum coram Domino.

10. 1. 1. Par. 24.2. 62 Fueruntque omnes qui numerati sunt, viginti tria millia generis masculini, ab uno mense & supra: quia non sunt recensiti inter filios Israël, nec eis cum cæteris data possessio est.

63 Hic est numerus filiorum Israël, qui descripti sunt à Moysse & Eleazaro sacer-

dote, in campastribus Moab supra Iordanem contra Iericho.

64 † Inter quos, nullus fuit eorum qui ante numerari sunt à Moysse & Aaron in deserto Sinai.

65 † Prædixerat enim Dominus, quod omnes morerentur in solitudine. Nullusque remansit ex eis, nisi Caleb filius Iephone, & Iosue filius Nun.

C A P V T XXVII.

Filia Salphaad, deficiente prole mascula, patri succedunt in hereditatem: dicitque Dominus Moysen moriturum, ubi ex monte Abarim terram promissionis conspexerit, sibi in ducatu populi substituerit Iosue.

1 Accesserunt † autem filiarum Salphaad, filii Hepher, filii Galaad, filii Machir, filii Manasse, qui fuit filius Ioseph: quarum sunt nomina, Maala, & Noa, & Hegla, & Melcha, & Therfa.

2 Steterunt coram Moysse & Eleazaro sacerdote, & cunctis principibus populi, ad ostium tabernaculi foederis, atque dixerunt:

3 Pater noster mortuus est in deserto, nec fuit in seditione, quæ † concitata est contra Dominum sub Core, sed in peccato suo mortuus est: hic non habuit mares filios. Cur tollitur nomen illius de familia sua, quia non habuit filium? Date nobis possessionem inter cognatos patris nostri.

4 Retulitque Moyses causam earum ad iudicium Domini.

5 Qui dixit ad eum:

6 Iustam rem postulant filiarum Salphaad: da eis possessionem inter cognatos patris sui, & ei in hereditatem succedant.

7 Ad filios autem Israël loqueris hæc:

8 Homo cum mortuus fuerit absque filio, ad filiam ejus transibit hereditas.

9 Si filiam non habuerit, habebit successores fratres suos.

10 Quod si & fratres non fuerint, dabitur hereditatem fratribus patris ejus.

11 Sin autem nec patruos habuerit, dabitur hereditas his qui ei proximi sunt; eritque hoc filiis Israël sanctum lege perpetua, sicut præcepit Dominus Moysi.

12 Dixit quoque Dominus ad Moysen: † Ascende in montem istum Abarim, & contemplare inde terram, quam daturus sum filiis Israël.

13 Cumque videris eam, ibis & tu ad populum tuum, sicut iovit frater tuus Aaron:

14 Quia offendistis me in deserto. Sin in contradictione multitudinis, nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas; hæ sunt aquæ contradictionis in Cades deserti Sin.

15 Cui respondit Moyses:

16 Provideat Dominus Deus spiritum omnis carnis hominem, qui sit super multitudinem hanc:

17 Et possit exire & intrare ante eos, & educere eos vel introducere: ne sit populus Domini sicut oves absque pastore.

18 Dixitque Dominus ad eum: † Tolle Iosue filium Nun, virum in quo est Spiritus, & pone manum tuam super eum.

19 Qui stabit coram Eleazaro sacerdote & omni multitudine:

† 1. Cor. 10. 5. † Supr. 14. 23. 24.

† Supr. 26. 32. 33. Infr. 36. 1. Ios. 17. 1.

† Supr. 16. 1.

† Supr. 32. 49. Supr. 20. 13.

Deut. 32. 15.

20 Et dabis ei præcepta cunctis videntibus, & partem gloriæ tuæ, ut audiat eum omnis synagoga filiorum Israël.

21 Pro hoc, si quid agendum erit, Eleazar sacerdos consulat Dñm. Ad verbum ejus egredietur & ingredietur ipse, & omnes filii Israël cum eo, & cetera multitudo.

22 Fecit Moyses ut præceperat Dñs. Cumque tulisset Iosue, statuit eum coram Eleazaro sacerdote & omni frequentia populi.

23 Et impositis capiti ejus manibus, cuncta replicavit que mandaverat Dominus.

C A P V T XXVIII.

Sacrificia quotidiana, & diei septimi, ac calendarum, & de duabus solemnitatibus Azymorum & Hebdomadarum.

1 Dixit quoque Dominus ad Moysen:

2 Præcipe filiis Israël, & dices ad eos: Oblationem meam, & panes, & incensum odoris suavissimi offerte per tempora sua.

3 Hæc sunt sacrificia quæ offerre debetis: Agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holocaustum sempiternum.

4 Unum offeretis mane, & alterum ad vesperum:

5 Decimam partem ephi similæ, quæ conspersa sit oleo purissimo, & habeat quartam partem hin.

6 Holocaustum jure est quod obtulistis in monte Sinai in odorem suavissimum incensi Domini.

7 Et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in Sanctuario Domini.

8 Alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam, juxta omnem ritum sacrificij matutini, & libamentorum ejus, oblationem suavissimi odoris Domino.

† Matt. 21.5. 9 † Die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, & duas decimas similæ oleo conspersæ in sacrificio, & liba

10 Quæ rite funduntur per singula sabbata in holocaustum sempiternum.

11 In calendis autem offeretis holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos septem immaculatos,

12 Et tres decimas similæ oleo conspersæ in sacrificio per singulos vitulos, & duas decimas similæ oleo conspersæ per singulos arietes:

13 Et decimam decimæ similæ ex oleo in sacrificio per agnos singulos, holocaustum suavissimi odoris atque incensi est Domino.

14 Libamenta autem vini, quæ per singulas fundenda sunt victimas, ista erunt: media pars hin per singulos vitulos, tertia per arietem, quarta per agnum; hoc erit holocaustum per omnes menses, qui sibi anno vertente succedunt.

15 Hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis.

† Exod. 12.18. 16 † Mense autem primo quattadecima die mensis, Phase Domini erit,

Levit. 23.5. 17 Et quattadecima die solemnitas: septem diebus vescentur azymis.

18 Quarum dies prima venerabilis & sancta erit: omne opus servile non facietis in ea.

19 Offeretisque incensum holocaustum

Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem:

20 Et sacrificia singulorum ex simila quæ conspersa sit oleo, tres decimas per singulos vitulos, & duas decimas per arietem,

21 Et decimam decimæ per agnos singulos: id est, per septem agnos.

22 Et hircum pro peccato unum, ut expietur pro vobis,

23 Præter holocaustum matutinum quod semper offeretis.

24 Ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis, & in odorem suavissimum Domino, qui surget de holocausto, & de libationibus singulorum.

25 Dies quoque septimus celeberrimus & sanctus erit vobis: omne opus servile non facietis in eo.

26 Dies etiam primitivorum, quando offeretis novas fruges Domino, expletis hebdomadibus venerabilis & sancta erit: omne opus servile non facietis in ea.

27 Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, & agnos anniculos immaculatos septem:

28 Atque in sacrificiis eorum, similæ oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos per arietes duas,

29 Per agnos decimam decimæ, qui simul sunt agni septem; hircum quoque,

30 Qui mactatur pro expiatione: præter holocaustum sempiternum & liba ejus.

31 Immaculata offeretis omnia cum libationibus suis.

C A P V T XXIX.

Solemnitates mensis septimi, & quid in eis offerendum sit: nempe solemnitas tubarum, expiationis, tabernaculorum, quæ octo diebus varias habent oblationes.

1 Mensis etiam septimi prima dies venerabilis & sancta erit vobis; omne opus servile non facietis in ea, quia dies clangoris est & tubarum.

2 Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum, Domino, vitulum de armento unum, arietem unum, & agnos anniculos immaculatos septem:

3 Et in sacrificiis eorum, similæ oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem.

4 Unam decimam per agnum, qui simul sunt agni septem:

5 Et hircum pro peccato, qui offertur in expiationem populi.

6 Præter holocaustum calendarum cum sacrificiis suis, & holocaustum sempiternum cum libationibus solitis, eisdem ceremoniis offeretis in odorem suavissimum incensum Dño. † Levit. 16.29.

7 † Decima quoque dies mensis hujus septimi erit vobis sancta atque venerabilis, & affligetis animas vestras: omne opus servile non facietis in ea. † Levit. 16.29. & 23.27.

8 Offeretisque holocaustum Domino in odorem suavissimum, vitulum de armento unum, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem:

9 Et in sacrificiis eorum, similæ oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem.

10 Decimam

10 Decimam decimæ per agnos singulos, qui sunt simul agni septem :

11 Et hircum pro peccato, absque his quæ offerri pro delicto solent in expiationem, & holocaustum sempiternum, cum sacrificio & libaminibus eorum.

12 quintadecima vero die mensis septimi, quæ vobis sancta erit atq; venerabilis, omne opus servile non facietis in ea, sed celebrabitis solemnitatem Domino septem diebus.

13 Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento tredecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

14 Et in libamentis eorû, similæ oleo cõspersæ tres decimas per vitulos singulos, qui sunt simul vituli, tredecim: & duas decimas arietibus uno, id est, simul arietibus duobus,

15 Et decimam decimæ agnis singulis, qui sunt simul agni quatuordecim :

16 Et hircû pro peccato, absq; holocausto sempiterno, & sacrificio, & libamine ejus.

17 In die altero offeretis vitulos de armento duodecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

18 Sacrificiaq; & libamina singulorû per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

19 Et hircû pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque & libamine ejus.

20 Die tertio offeretis vitulos undecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

21 Sacrificiaq; & libamina singulorû per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

22 Et hircû pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque & libamine ejus.

23 Die quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

24 Sacrificiaq; & libamina singulorû per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

25 Et hircû pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

26 Die quinto offeretis vitulos novem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

27 Sacrificiaq; & libamina singulorû per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

28 Et hircû pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine,

29 Die sexto offeretis vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

30 Sacrificiaq; & libamina singulorû per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

31 Et hircû pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

32 Die septimo offeretis vitulos septem, & arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

33 Sacrificiaq; & libamina singulorû per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

34 Et hircû pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

35 Die octavo, qui est celeberrimus, omne opus servile non facietis,

36 Offerentes holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum unum, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem :

37 Sacrificiaq; & libamina singulorû per

vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis.

38 Et hircû pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

39 Hæc offeretis Domino in solemnitatibus vestris: præter vota & oblationes spontaneas in holocausto, in sacrificio, in libamine, & in hostiis pacificis.

C A P V T X X X.

De voto ac juramento virorum, & quando puellarum & uxorum vota seu juramenta rata sint, vel irrita.

1 **N**arravitque Moyse filiis Israël omnia quæ ei Dominus imperarat.

2 Et locutus est ad principes tribuum filiorum Israël: Iste est sermo quem præcepit Dominus.

3 Si quis virorum votum Domino voverit, aut se constrinxerit juramento: non faciet irritum verbum suum, sed omne quod promisit implebit.

4 Mulier si quippiam voverit, & se constrinxerit juramento, quæ est in domo patris sui, & in ætate adhuc puellari: si cognoverit pater votum quod pollicita est, & juramentum quo obligavit animam suam, & tacuerit, voti rea erit:

5 Quidquid pollicita est & juravit, opere complebit.

6 Sin autem, statim ut audierit, contradixerit pater: & vota & juramenta ejus irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod contradixerit pater.

7 Si maritum habuerit, & voverit aliquid, & semel de ore ejus verbum egrediens animam ejus obligaverit juramento:

8 Quo die audierit vir, & non contradixerit, voti rea erit, reddetque quodcumque promiserat.

9 Sin autem audiens statim contradixerit, & irritas fecerit pollicitationes ejus, verbaque quibus obstrinxerat animam suam: propitius erit ei Dominus.

10 Vidua & repudiata quidquid voverint, reddent.

11 Vxor in domo viri cum se voto constrinxerit & juramento,

12 Si audierit vir, & tacuerit, nec contradixerit sponsioni, reddet quodcumque promiserat.

13 Sin autem exemplo contradixerit, non tenebitur promissionis rea: quia maritus contradixit, & Dominus ei propitius erit.

14 Si voverit, & juramento se constrinxerit, ut per jejunium, vel cæterarum rerum abstinenciam, affligat animam suam, in arbitrio viri erit ut faciat, siue non faciat.

15 Quod si audiens vir tacuerit, & in alteram diem distulerit sententiam: quidquid voverat atque promiserat, reddet: quia statim ut audivit, tacuit.

16 Sin autem contradixerit postquam rescivit, portabit ipse iniquitatem ejus.

17 Iste sunt leges, quas constituit Dominus Moyse, inter virum & uxorem, inter patrem & filiam, quæ in puellari adhuc ætate est, vel quæ manet in parentis domo.

C A P V T X X X I.

Cæsis Medianitis jussu Dei, virgines sola reservantur: substantia ex aquo dividitur pugnantibus & plebi, primitia sacerdoti ac Levitis traduntur.

gratia

gratia Deo cum donariis offeruntur, quod nullus
Hebraeorum occubuit.

Locutusque est Dominus ad Moysen
dicens :

2 Viscere prius filios Israël de Madi-
nitis, & sic colligeris ad populum tuum.

3 Statimque Moyses, † Armate, inquit, ex
† *Sup.* vobis viros ad pugnam, qui possint ultio-
15. 17. nem Domini expetere de Madianitis.

4 Mille viri de singulis tribubus eligan-
tur ex Israël qui mittantur ad bellum.

5 Dederuntque millenos de singulis tri-
bubus, id est, duodecim millia expedito-
rum ad pugnam :

6 Quos misit Moyses cum Phinees filio
Eleazari sacerdotis, vasa quoque sancta, &
tubas ad clangendum tradidit ei.

7 Cumque pugnassent contra Madianitas
atque vicissent, omnes mares occiderunt.

8 † Et reges eorum, Evi, & Recem, & Sur, &
† *Ios.* Hur, & Rebe, quinque principes gentis : Ba-
13. 21. laam quoque filiū Beor interfecerunt gladio.

9 Ceperuntque mulieres eorum, & par-
vulos, omniaque pecora, & cunctam supel-
lectilem : quidquid habere potuerant de-
populati sunt :

10 Tam urbes quam viculos & castella
flamma consumpsit.

11 Et tulerunt prædam : & universa quæ ce-
perant tam ex hominibus quæ ex jumentis,

12 Et adduxerunt ad Moysen, & Eleaza-
rum sacerdotem, & ad omnem multitudi-
nem filiorum Israël, reliqua autem utensi-
lia portaverunt ad castra in campestribus
Moab juxta Iordanem contra Iericho.

13 Egressi sunt autem Moyses & Eleazar
sacerdos, & omnes principes sinagogæ,
in occursum eorum extra castra.

14 Iratusque Moyses principibus exerci-
tus, tribunis, & centurionibus qui vene-
rant de bello,

15 Ait : Cur feminas reservastis ?

† *Sup.* 16 † Nonne istæ sunt quæ deceperunt fi-
25. 18. lios Israël ad suggestionem Balaam, & præ-
varicari vos fecerunt in Domino super pec-
cato Phogor, unde & percussus est populus ?

† *Iudic.* 17 † Ergo cunctos interficite quidquid est
21. 11. generis masculini, etiā in parvulis, & mulie-
res, quæ noverunt viros in coitu, jugulate :

18 Puellas autem & omnes feminas vir-
gines servate vobis :

19 Et manete extra castra septem diebus.
Qui occiderit hominem, vel occisum teti-
gerit, lustrabitur die tertio & septimo.

20 Et de omni præda, sive vestimentum
fuerit, sive vas, & aliquid in utensilia præ-
paratum, de caprarum pellibus, & pilis,
& ligno, expiabitur.

21 Eleazar quoque sacerdos, ad viros
exercitus qui pugnaverant, sic locutus est :
† *Lev.* Hoc est præceptum legis, † quod manda-
6. 28. vit Dominus Moysi :

† *11.* 22 Aurum, & argentum, & æs, & ferrum,
33. & plumbum, & stannum,

† *15. 12.* 23 Et omne quod potest transire per
flamas, igne purgabitur, quidquid autem
ignem non potest sustinere, aqua expiatio-
nis sanctificabitur.

24 Et lavabitis vestimenta vestra die se-
ptimo, & purificati postea castra intrabitis.

25 Dixit quoque Dominus ad Moysen :

26 Tollite summam eorum quæ capta
sunt, ab homine usque ad pecus, tu &
Eleazar sacerdos principes vulgi :

27 Dividesque ex æquo prædam, inter eos
qui pugnaverunt egressique sunt ad bel-
lum, & inter omnem reliquam multitudinem.

28 Et separabis partem Domino ab his
qui pugnaverunt & fuerunt in bello, unam
animam de quingentis, tam ex hominibus
quam ex bobus & asinis & ovibus,

29 Et dabis eam Eleazaro sacerdoti, quia
primitiæ Domini sunt.

30 Ex media quoque parte filiorum Israël
accipies quinquagesimum caput hominum,
& boum, & asinorum, & ovium, cunctorum
animantium, & dabis ea Levitis, qui excu-
bant in custodiis tabernaculi Domini.

31 Feceruntque Moyses & Eleazar, sicut
præceperat Dominus.

32 Fuit autem præda, quam exercitus ce-
perat, ovium sexcenta septuaginta quin-
que millia,

33 Boum septuaginta duo millia,

34 Asinorum sexaginta millia & mille :

35 Animæ hominum sexus feminei, quæ
non cognoverant viros, triginta duo millia.

36 Dataque est media pars his qui in
prælio fuerant, ovium trecenta triginta
septem millia quingentæ :

37 Equibus in partem Domini supputa-
tæ sunt oves sexcentæ septuaginta quinque.

38 Et de bobus triginta sex millibus, bo-
ves septuaginta & duo :

39 De asinis triginta millibus quingen-
tis, asini sexaginta unus :

40 De animabus hominum sedecim mil-
libus, cesserunt in partem Domini triginta
duæ animæ.

41 Tradiditque Moyses numerum primi-
tiarum Domini Eleazaro sacerdoti, sicut
fuerat ei imperatum.

42 Ex media parte filiorum Israël, quam
separaverat his qui in prælio fuerant.

43 De media vero parte quæ contigerat
reliquæ multitudini, id est, de ovibus tre-
centis triginta septem millibus quingentis,

44 Et de bobus triginta sex millibus,

45 Et de asinis triginta millibus quingentis.

46 Et de hominibus sedecim millibus,

47 Tulit Moyses quinquagesimum caput
& dedit Levitis, qui excubabant in taberna-
culo Domini, sicut præceperat Dominus.

48 Cumque accessissent principes exer-
citus ad Moysen, & tribuni, centuriones-
que, dixerunt :

49 Nos servi tui recensuimus numerum
pugnatorum, quos habuimus sub manu
nostra : & ne unus quidem defuit.

50 Ob hanc causam offerimus in dona-
riis Domini singuli quod in præda aurū
potuimus invenire, periscelides & armil-
las, annulos & dextralia, ac murænulas, ut
deprecemur pro nobis Dominum.

51 Susceperuntque Moyses & Eleazar sa-
cerdos, omne aurum in diversis speciebus.

52 Pondo sedecim millia, septingentos quin-
quaginta siclos, a tribunis & centurionibus.

53 Unusquisque enim quod in præda ra-
puerat, suum erat.

54 Et susceptum intulerunt in tabernaculum testimonii, in monumentum filiorum Israël coram Domino.

C A P V T XXXII.

Filiis Ruben & Gad & dimidia tribui Manasse, quod pecoribus abundarent, portio datur trans Iordanem, modo fratres suos in terram promissionis armati precedant.

1 **F**ilii autem Ruben & Gad habebant pecora multa, & erat illis in jumentis infinita substantia. Cumq; vidissent Iazer & Galaad aptas animalibus alendis terras, 2 Venerunt ad Moysen, & ad Eleazarum sacerdotem, & principes multitudinis, atque dixerunt:

3 Ataroth, & Dibon, & Iazer, & Nemra, Hesebon, & Eleale, & Sabā, & Nebo, & Beon,

4 Terra, quam percussit Dominus in conspectu filiorum Israël, regio uberrima est ad pascuum animalium: & nos servi tui habemus jumenta plurima:

5 Precamurque si invenimus gratiam coram te, ut des nobis famulis tuis eam in possessionem, nec facias nos transire Iordanem.

6 Quibus respondit Moyses: Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam, & vos hic sedebitis?

7 Cur subvertitis mentes filiorum Israël, ne transire audeant in locum, quem eis daturus est Dominus?

8 Nonne ita egerunt patres vestri quando misi de Cadesbarne ad explorandā terram?

† *Supr.*
† 3. 24. 9 Cumque venissent usque ad vallem botri, lustrata omni regione, subverterunt cor filiorum Israël, ut non intrarent fines, quos eis Dominus dedit.

10 Qui iratus juravit, dicens:

11 Si videbunt homines isti, qui ascenderunt ex Ægypto, à viginti annis & supra, terram, quam sub juramento pollicitus sum Abraham, Isaac, & Jacob: & noluerunt sequi me,

12 Præter Caleb filium Iephone Cenezzum, & Iosue filium Nun: isti impleverunt voluntatem meam.

13 Iratusque Dominus adversum Israël, circumduxit eum per desertum quadraginta annis, donec consumeretur universa generatio, quæ fecerat malum in conspectu ejus.

14 Et ecce, inquit, vos surrexistis pro patribus vestris, incrementa & alumni hominum peccatorum, ut augetis furorem Domini contra Israël.

15 Quod si nolueritis sequi eum, in solitudine populum derelinquet, & vos causa eritis necis omnium.

16 At illi prope accedentes dixerunt: Causas ovium fabricabimus, & stabula jumentorum, parvulis quoq; nostris urbes munitas:

17 Nos autem ipsi armati & accincti pergemus ad prælium ante filios Israël, donec introducamus eos ad loca sua. Parvuli nostri, & quidquid habere possumus, erunt in urbibus muratis, propter habitatorum insidias.

18 Non revertemur in domos nostras, usque dum possideant filii Israël hereditatem suam:

19 Nec quidquam quæremus trans Iordanem, quia jam habemus nostram possessionem in orientali ejus plaga.

20 Quibus Moyses ait: † si facitis quod promittitis, expediti pergite coram Domino ad pugnam:

† *Ios.*
1. 14.

21 Et omnis vir bellator armatus Iordanem transeat, donec subvertat Dominus inimicos suos.

22 Et subiciatur ei omnis terra: tunc eritis inculpabiles apud Dominum & apud Israël, & obtinebitis regiones, quas vultis, coram Domino.

23 Sin autem quod dicitis, non feceritis, nulli dubium est, quin peccetis in Deum: & sciote quoniam peccatum vestrum apprehendet vos.

24 Edificate ergo urbes parvulis vestris, & caulas & stabula ovibus ac jumentis: & quod polliciti estis implete.

25 † Dixeruntque filii Gad & Ruben ad Moysen: Servi tui sumus, faciemus quod jubet dominus noster.

† *Ios.*
4. 13.

26 Parvulos nostros, & mulieres, & pecora, ac jumenta relinquemus in urbibus Galaad:

27 Nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum, sicut tu Dñe loqueris.

28 Præcepit ergo Moyses Eleazaro sacerdoti, & Iosue filio Nun, & principibus familiarum per tribus Israël, & dixit ad eos:

29 † Si transierint filii Gad & filii Ruben vobiscum Iordanem omnes armati ad bellum coram Domino, & vobis fuerit terra subjecta: date eis Galaad in possessionem.

† *Ios.*
13. 8.
Gen. 22.

30 Sin autem noluerint transire armati vobiscum in terram Chanaan, inter vos habitandi accipiant loca.

4.
Deut.
3. 12.

31 Responderuntque filii Gad, & filii Ruben: Sicut locutus est Dominus servis suis, ita faciemus:

32 Ipsi armati pergemus coram Domino in terram Chanaan, & possessionem jam suscepisse nos confitemur trans Iordanem.

33 † Dedit itaque Moyses filiis Gad & Ruben, & dimidia tribui Manasse filii Iosue, regnum Schon regis Amorrhæi, & regnum Og regis Basan, & terram eorum cum urbibus suis per circuitum.

† *Ios.*
22. 4.

34 Igitur extruxerunt filii Gad, Dibon, & Ataroth, & Aroer,

35 Et Etroth, & Sophā, & Iazer, & Iegbaa,

36 Et Bethnemra, & Betharan, urbes munitas, & caulas pecoribus suis.

37 Filii vero Ruben edificaverunt Hesebon, & Eleale, & Cariathaim,

38 Et Nabo, & Baalmeon versis nominibus, Sabama quoque: imponentes vocabula urbibus, quas extruxerant,

39 † Porro filii Machir filii Manasse perrexerunt in Galaad, & vastaverunt eam interfecto Amorrhæo habitatore ejus.

† *Gen.*
50. 22.

40 Dedit ergo Moyses terram Galaad, Machir filio Manasse, qui habitavit in ea.

41 Iair autem filius Manasse abiit & occupavit vicos ejus, quos appellavit Havo: h Iair, id est, Villas Iair.

42 Nobe quoque perrexit, & apprehendit Chanath cum viculis suis: vocavitque eam ex nomine suo Nobe.

C A P V T XXXIII.

Manfionibus 42. filiorum Israël per varia loca in deserto recensitis, Chanaan à Domino juvenatur interiri.

Hæ sunt mansiones filiorum Israël, qui egressi sunt de Ægypto per turmas suas in manu Moyfi & Aaron.

2 Quas descripsit Moyfes juxta castrorum loca quæ Domini jussione mutabant.

3 Profecti, igitur de Rameffe mense primo, quintadecima die mensis primi, altera die Phase, filii Israël in manu excelsa, videntibus cunctis Ægyptiis,

4 Et sepelientibus primogenitos, quos percusserat Dominus (nam & in diis eorum exercuerat ultionem.)

5 Castrametati sunt in Soccoth.

6 Et de Soccoth venerunt in Etham, quæ est in extremis finibus solitudinis.

† Exod. 14. 2. 7 † Inde egressi venerunt contra Phihihiroth, quæ respicit Beelsephon, & castrametati sunt ante Magdalum.

8 Profectique de Phihihiroth, transierunt per medium mare in solitudinem: & ambulantes tribus diebus per desertum Etham, castrametati sunt in Mara.

† Exod. 15. 27. 9 † Profectique de Mara venerunt in Elim, ubi erant duodecim fontes aquarum & palmæ septuaginta: ibique castrametati sunt.

10 Sed & inde egressi, fixerunt tentoria super mare rubrum Profectique de mari rubro,

11 Castrametati sunt in deserto Sin.

12 Vnde egressi, venerunt in Daphca.

13 Profectique de Daphca, castrametati sunt in Alus.

† Exod. 17. 1. 14 Egressique de Alus, in Raphidim fixere tentoria, tibi populo defuit aqua ad bibendum.

† Exod. 19. 1. 15 Profectique de Raphidim, castrametati sunt in deserto Sinai.

† Supr. 11. 34. 16 Sed & de solitudine † Sinai egressi, venerunt ad sepulchra concupiscentiæ.

† Supr. 13. 1. 17 † Profectique de sepulchris concupiscentiæ, castrametati sunt in Haseroth.

18 † Et de Haseroth venerunt in Rethma.

19 Profectique de Rethma, castrametati sunt in Remmophares.

20 Vnde egressi, venerunt in Lebna.

21 De Lebna Castrametati sunt in Reffa.

22 Egressique de Reffa venerunt in Ceelatha.

23 Vnde profecti, castrametati sunt in monte Sepher,

24 Egressi de monte Sepher, venerunt in Arada.

25 Inde proficiscentes, castrametati sunt in Maceloth.

26 Profectique de Maceloth, venerunt in Thahath.

27 De Thahath, castrametati sunt in Thare.

28 Vnde egressi, fixere tentoria in Methca.

29 Et de Methca, castrametati sunt in Helmona.

30 Profectique de Helmona, venerunt in Moseroth.

31 Et de Moseroth, castrametati sunt in Benejaacan.

Deut. 10. 7. 32 Profectique de Benejaacan, venerunt in montem Gadgad.

33 Vnde profecti, castrametati sunt in Ietebatha.

34 Et de Ietebatha, venerunt in Hebrona.

35 Egressique de Hebrona, castrametati sunt in Afiongaher.

† Supr. 20. 1. 36 † Inde profecti, venerunt in desertum Sin, hæc est Cades.

37 Egressique de Cades, castrametati sunt in monte Hor, in extremis finibus terræ Edom.

38 † Ascenditque Aaron sacerdos in montem Hor, jubente Domino: & ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum Israël ex Ægypto, mense quinto, prima die mensis,

39 Cum esset annorum centum viginti trium.

40 Audivitque Chanaan rex Arad, qui habitabat ad meridiem, in terram Chanaan venisse filios Israël.

41 Et profecti de monte Hor, castrametati sunt in Salmona.

42 Vnde egressi, venerunt in Phunon.

43 Profectique de Phunon, castrametati sunt in Oboth,

44 Et de Oboth, venerunt in Ijeabarim, quæ est in finibus Moabitarum.

45 Profectique de Ijeabarim, fixere tentoria in Dibongad.

46 Vnde egressi, castrametati sunt in Helmondeblathaim.

47 Egressique de Helmondeblathaim, venerunt ad montes Abarim contra Nabo.

48 Profectique de montibus Abarim, transierunt ad campestria Moab, supra Iordanem contra Iericho.

49 Ibi que castrametati sunt de Bethsimoth usque ad Abelsatim in planioribus locis Moabitarum,

50 Vbi locutus est Dominus ad Moysen:

51 Præcipe filiis Israël, & dic ad eos: Quando transieritis Iordanem: intrantes terram Chanaan,

52 Disperdite cunctos habitantes terræ illius: confringite titulos, & statuas comminite, atque omnia excelsa vastate,

53 Mundantes terram, & habitantes in ea, ego enim dedi vobis illam in possessionem.

54 Quam dividetis vobis sorte. Pluribus dabitur latiore, & paucis angustior. Singulis ut fors occiderit, ita tribuetur hereditas. Per tribus & familias possessio dividetur.

55 Sin autem nolueritis interficere habitantes terræ: qui remanserint, erunt vobis quasi clavi in oculis, & lanceæ in lateribus, & adversabuntur vobis in terra habitationis vestræ:

56 Et quidquid illis cogitaveram facere, vobis faciam.

C A P V T X X X I V.

Terra promissionis situs & limites juxta 4. orbis plagas; eaque sorte dividenda præcipitur, additis illorum nominibus qui eam dividant.

Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Præcipe filiis Israël, & dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram Chanaan, & in possessionem vobis sorte ceciderit, his finibus terminabitur.

3 † Pars meridiana incipiet à solitudine Sin, quæ est juxta Edom: & habebit terminos contra orientem mare salissimum.

4 Qui circuibunt australem plagam per ascensum Scorpionis, ita ut transeant in Sena, & perveniant à meridie usque ad Cadefbarne, unde egredientur confinia ad villam nomine Adar, & tendet usque ad Afemona.

5 Ibitque per gyrum terminus ab Afemona usque ad torrentem Ægypti, & maris magni littore finietur.

6 Plaga

† Supr. 20. 8. 25. Deut. 32. 50.

† Deut. 7. 5. 10. 2.

† 10. 15. 2.

6 Plaga autem occidentalis, à mari magno incipiet, & ipso fine claudetur.

7 Porro ad septentrionalem plagam à mari magno termini incipient, pervenientes usque ad montem altissimum.

8 A quo venient in Emath usque ad terminos Sedada :

9 Ibuntque confinia usque ad Zephrona, & villam Enan : hi erunt termini in parte Aquilonis.

10 Inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa Ena usque Sephama,

11 Et de Sephama descendent termini in Rebla contra fontem Daphnim : inde pervenient contra orientem ad mare Cenereth.

12 Et tendent usque ad Iordanem, & ad ultimum salissimum claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu.

13 Præcepitque Moyses filiis Israël dicens : Hæc erit terra, quam possidebitis sorte, & quam iussit Dominus dari novem tribubus, & dimidiæ tribui.

14 Tribus enim filiorum Ruben per familias suas, & tribus filiorum Gad juxta cognationum numerum, media quoque tribu Manasse,

15 Id est, duæ semis tribus, acceperunt partem suam trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam.

16 Et ait Dominus ad Moysen :

† Iosue 14. 2. 17 † Hæc sunt nomina virorum qui terram vobis dividant, Eleazar sacerdos, & Iosue filius Nun :

18 Et singuli principes de tribubus singulis.

19 Quorum ista sunt vocabula : De tribu Iuda, Caleb filius Iephone.

20 De tribu Simeon, Samuel filius Ammiud,

21 De tribu Benjamin, Elidad filius Chafelon.

22 De tribu filiorum Dan, Bocci filius Iogli.

23 Filiorum Ioseph de tribu Manasse, Hanniel filius Ephod.

24 De tribu Ephraim, Camuel filius Septhan,

25 De tribu Zabulon, Elisaphan filius Pharnach.

26 De tribu Issachar, dux Phaltiel filius Ozan.

27 De tribu Aser, Ahiud filius Salomi.

28 De tribu Nephthali, Phedael filius Ammiud.

29 Hi sunt, quibus præcepit Dominus ut dividerent filiis Israël terram Chanaan.

C A P V T X X X V.

Assignari jubentur urbes 48. & suburbana Levitis, & ex his urbes 6. refugia pro homicidio non voluntario : lex homicidij voluntarij, & non voluntarij : unius testimonio nemo puniendus.

† Hæc quoque locutus est Dominus ad Moysen in campestribus Moab supra Iordanem, contra Iericho :

† Iosue 21. 2. 2 † Præcipe filiis Israël ut dent Levitis de possessionibus suis.

3 Urbes ad habitandū, & suburbana earū per circuitum : ut ipsi in oppidis maneant, & suburbana sint pecoribus ac jumentis :

4 Quæ à muris civitatem forinsecus, per circuitum, mille passuum spatio tendentur.

5 Contra orientem duo millia erunt cubiti, & contra meridiē similiter erunt duo

millia : ad mare quoque, quod respicit ad occidentem, eadem mensura erit, & septentrionalis plagæ æquali termino finietur, eundemque urbes in medio, & foris suburbana.

6 De ipsis autem oppidis, quæ Levitis dabitur, sex erunt in fugitivorum auxilia separata, ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem, & exceptis his, alia quadraginta duo oppida,

7 Id est, simul quadraginta octo cum suburbanis suis.

8 Ipsæque urbes, quæ dabuntur de possessionibus filiorum Israël, ab his qui plus habent, plures auferentur : & qui minus, pauciores, singuli juxta mensuram hereditatis suæ dabunt oppida Levitis.

9 Ait Dominus ad Moysen :

10 Loquere filiis Israël, & dices ad eos : † Quando transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan.

† Deut. 19. 2.

11 Decernite quæ urbes esse debeant in præsidia fugitivorum, qui nolentes sanguinem fuderint :

Ios. 20. 2.

12 In quibus cum fuerit profugus, cognatus occisi non poterit eum occidere, donec stet in conspectu multitudinis, & causa illius judicetur.

13 † De ipsis autem urbibus, quæ ad fugitivorum subsidia separantur,

† Ios. 20. 8.

14 Tres erunt trans Iordanem, & tres in terra Chanaan,

Deut. 4. 41.

15 Tam filiis Israël quam advenis atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit.

16 Si quis ferro percusserit, & mortuus fuerit, qui percussus est : reus erit homicidij, & ipse morietur.

17 Si lapidem jecerit, & ictus occubuerit : similiter punietur.

18 † Si ligno percussus interierit : percussor sanguine vindicabitur.

† Deut. 19. 11.

19 Propinquus occisi, homicidam interficiet statim ut apprehenderit eum, interficiet :

Iosue 20. 3.

20 Si per odium quis hominem impulerit, vel jecerit quippiam in eum per insidias :

21 Aut cum esset inimicus, manu percusserit, & ille mortuus fuerit : percussor, homicidij reus erit, cognatus occisi statim ut invenerit eum, jugulabit.

22 Quod si fortuito, & absque odio,

23 Et inimicitijs, quidquam horum fecerit,

24 Et hoc audiente populo fuerit comprobatum, atque inter percussorem & propinquum sanguinis quæstio ventilata :

25 Liberabitur innocens de ultoris manu, & reducetur per sententiam in urbem : ad quam confugerat, manebitque ibi, donec sacerdos magnus, qui oleo sancto unctus est, moriatur.

26 Si interfector extra fines urbium, quæ exulibus deputatæ sunt,

27 Fuerit inventus, & percussus ab eo qui ultor est sanguinis : absque noxa erit qui eum occiderit.

28 Debuerat enim profugus usque ad mortem Pontificis in urbe residere, postquam autem ille obierit, homicida revertetur in terram suam.

29 Hæc sempiterna erunt, & legitima in cunctis habitationibus vestris.

30 Homicida sub testibus punietur : ad unius testimonium nullus condemnabitur.

31 Non

31 Non accipietis pretium ab eo qui reus est sanguinis, statim & ipse morietur.

32 Exules & profugiantes ante mortem Pontificis nullo modo in urbes suas reverti poterunt:

33 Ne polluaris terram habitationis vestrae, quæ in fontium cruore maculatur: nec aliter expiari potest, nisi per ejus sanguinem, qui alterius sanguinem fuderit.

34 Atque ita emundabitur vestra possessio, me commorante vobiscum, ego enim sum Dominus qui habito inter filios Israël.

CAPUT XXXVI.

*Lex fertur ut filia paternam hereditatem adven-
tes nubant cum tribus suis, ne tribus per con-
mubia misceantur, & possessiones confundantur.*

† Supr.
27.1.

1 Accesserunt & autem & principes familiarum Galaad filii Machir, filii Manasse, de stirpe filiorum Joseph: locutiq; sunt Moyse coram principibus Israël, atq; dixerunt:

2 Tibi Domino nostro, præcepit Dominus ut terram sorte divideres filiis Israël, & ut filiabus Salphaad fratris nostri dares possessionem debitam patri:

3 Quas si alterius tribus homines uxores acceperint, sequetur possessio sua, & translata ad aliam tribum, de nostra hereditate minuetur.

4 Atque ita fiet, ut cum jubileus, id est, quinquagesimus annus remissionis adveniat, confundatur sortium distributio, & aliorum possessio ad alios transeat.

5 Respondit Moyse filiis Israël, & Domino præcipiente, ait: Recte tribus filiorum Joseph locuta est.

† Tobia
7. 14. 6 Et hæc lex super filiabus Salphaad à Domino promulgata est: † Nubant quibus volunt, tantum ut suæ tribus hominibus:

7 Ne commisceatur possessio filiorum Israël de tribu in tribum. Omnes enim viri ducent uxores de tribu & cognatione sua:

8 Et cunctæ feminae de eadē tribu maritos accipiant: ut hereditas permaneat in familiis.

9 Nec sibi misceantur tribus, sed ita maneant.

10 Ut à Domino separatæ sunt. Feceruntque filia Salphaad, ut fuerat imperatum:

11 Et nupserunt, Maala, & Thersa, & Hegla, & Melcha, & Noa, filiis patris sui.

12 De familia Manasse, qui fuit filius Joseph: & possessio, quæ illis fuerat attributa, mansit in tribu & familia patris earum.

13 Hæc sunt mandata atque judicia, quæ mandavit Dominus per manum Moyse ad filios Israël, in campibus Moab supra Jordanem contra Iericho.

LIBER

DEUTERONOMII,

Hebraice

ELLE HADDEBARIM.

CAPUT PRIMVM.

Brevis repetitio eorum quæ Israël in deserto contigerant: & penaque infideli populo inflata vel mortis, vel peregrinationis per 40. annos.

1 Hæc sunt verba, quæ locutus est Moyse ad omnem Israël trans Jordanem in solitudine campe-
stri, contra mare rubrum, inter Pharan &

Thophel & Laban & Haseeroth, ubi auri est plurimum:

2 Undecim diebus de Horeb per viam montis Seir usque ad Cadesbarne.

3 Quadragesimo anno, undecimo mense, prima die mensis, locutus est Moyse ad filios Israël omnia quæ præceperat illi Dominus, ut diceret eis:

4 † Postquam percussit Sehon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon: & Og regem Basan, qui mansit in Asaroth, & in Edrai, † Num.
21. 44.

5 Trans Jordanem in terra Moab. Cœpitque Moyse explanare legem, & dicere:

6 Dominus Deus noster locutus est ad nos in Horeb, dicens: Sufficit vobis quod in hoc monte mansistis:

7 Revertimini, & venite ad montem Amorrhæorum, & ad cetera quæ ei proxima sunt campestria atque montana & humilia loca contra meridiem, & juxta litus maris, terram Chananzorum, & Libani usque ad flumen magnum Euphraten.

8 En, inquit, tradidi vobis, ingredimini & possidete eam, super qua juravit Dñs patribus vestris, Abraham, Isaac, & Jacob, ut daret illam eis & semini eorum post eos.

9 Dixique vobis illo in tempore:

10 † Non possum solus sustinere vos: quia Dominus Deus vester multiplicavit vos, & estis hodie sicut stellæ cæli, plurimi. † Exod.
18. 18.

11 (Dominus Deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa millia, & benedicat vobis sicut locutus est.)

12 Non valeo solus negotia vestra sustinere, & pondus ac jurgia.

13 Date ex vobis viros sapientes & gnaros, & quorū conversatio sit probata in tribus vestris, ut ponam eos vobis principes.

14 Tunc respondistis mihi: Bona res est, quam vis facere.

15 Tulique de tribus vestris viros sapientes, & nobiles, & cōstitui eos principes, tribunos: & centuriones, & quinquagenarios ac decanos, qui docerent vos singula.

16 Præcepique eis, dicens: Audite illos & † quod justum est judicate siue civis sit ille, siue peregrinus. † Ioan.
7. 24.

17 † Nulla erit distantia personarum, ita parvum audietis ut magnum: nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est. Quod si difficile vobis visum aliquid fuerit, referte ad me, & ego audiam. † Infr.
16. 19.
Levit.
19. 15.

18 Præcepiq; omnia quæ facere deberetis.

19 Profecti autem de Horeb, transivimus per eremum terribilem & maximam, quam vidistis, per viam montis Amorrhæi sicut præceperat Dominus Deus noster nobis. † Prov.
24. 23.
Ecc.
42. 1.

Cumque venissemus in Cadesbarne,

20 Dixi vobis: Venistis ad montem Amorrhæi, quem Dominus Deus noster datus est nobis.

21 Vide terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi: ascende & posside eam, sicut locutus est Dominus Deus noster patribus tuis: noli timere, nec quidquam paveas.

22 † Et accessistis ad me omnes, atque dixistis: Mittamus viros qui considerent terram: & renuncient per quod iter debeamus ascendere, & ad quas pergere civitates. † Num.
13. 4.

23 Cumque mihi sermo placuisset, mihi ex vobis duodecim viros, singulos de tribubus suis

24 Qui cum perrexissent, & ascendissent in montana, venerunt usque ad vallem bo ri & considerata terra,

25 Sumentes de fructibus ejus, ut ostenderent ubertatem, attulerunt ad nos, atque dixerunt: Bona est terra, quam Dominus Deus noster daturus est nobis.

26 Et nolulistis ascendere, sed increduli ad sermonem Domini Dei nostri.

27 Murmurastis in tabernaculis vestris, atque dixistis: Odit nos Dominus, & idcirco eduxit nos de terra Ægypti, ut traderet nos in manu Amorrhæi, atque deleteret.

28 Quo ascendemus? nuncii terruerunt cor nostrum, dicentes: Maxima multitudo est, & nobis statura procerior: urbes magnæ, & ad cælum usque munitæ, filios Enacim vidimus ibi.

29 Et dixi vobis: Nolite metuere, nec timeatis eos.

30 Dominus Deus, qui ductor est vester, pro vobis ipse pugnabit, sicut fecit in Ægypto cunctis videntibus.

31 Et in solitudine (ipse vidisti) portavit te Dñs Deus tuus, ut solet homo gestare parvulum filium suum, in omni via per quam ambulastis, donec veniretis ad locum istum.

32 Et nec sic quidem credidistis Domino Deo vestro.

† Exod. 13. 21. Num. 14. 14. 33 † Qui præcessit vos in via, & meratus est locum in quo tentoria figere deberetis, nocte ostendens vobis iter per ignem, & die per columnam nubis.

34 Cumque audisset Dominus vocem sermonum vestrorum, iratus juravit & ait:

† Num. 14. 23. Psalm. 94. 11. 35 † Non videbit quispiam de hominibus generationis hujus pessimæ terram bonam, quam sub juramento pollicitus sum patribus vestris:

36 Præter Caleb filium Iephone, ipse enim videbit eam, & ipsi dabo terram, quam calcavit, & filiis ejus, quia secutus est Dominum.

37 Nec miranda indignatio in populum, cum mihi quoque iratus Dominus propter vos dixerit: Nec tu ingredieris illic:

38 Sed Iosue filius Nun minister tuus, ipse intrabit pro te, hunc exhortare & robora, & ipse sorte terram dividet Israël.

39 Parvuli vestri, de quibus dixistis quod captivi ducerentur, & filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiam, ipsi ingredientur: & ipsis dabo terram, & possidebunt eam.

40 Vos autem revertimini & abite in solitudinem per viam maris rubri.

† Num. 14. 40. 41 † Et respondistis mihi: Peccavimus Domino: ascendemus & pugnabimus, sicut præcepit Dominus Deus noster. Cumque instructi armis pergeretis in montem,

† Num. 14. 42. 42 Ait mihi Dñs: Dic ad eos † Nolite ascendere, neque pugnatis non enim sum vobiscum: ne cadatis coram inimicis vestris.

43 Locutus sum, & non audistis: sed adversantes imperio Domini, & tumentes superbia, ascendistis in montem.

44 Itaque egressus Amorrhæus, qui habitabat in montibus, & obviam veniens, persecutus est vos, sicut solent apes persequi: & cecidit de Seir usque Horma.

45 Cumque reversi ploraretis coram Domino, non audivit vos, nec voci vestræ voluit acquiescere.

46 Sedistis ergo in Cadesbarne multo tempore.

C A P V T II.

Beneficiorum populo exhibitorum repetitio, pugna contra Moab & Ammon prohibitio, regisque Sehon & terra ipsius expugnatio

1 Profectique inde venimus in solitudinem, quæ ducit ad mare rubrum, sicut mihi dixerat Dominus: & circuivimus montem Seir longo tempore.

2 Dixitque Dominus ad me:

3 Sufficit vobis circuire montem istum: ite contra aquilonem:

4 Et populo præcipe dicens: Transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum Esau, qui habitant in Seir, & timebunt vos.

5 Videte ergo diligenter ne moveamini contra eos, neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium, quia in possessionem Esau dedi montem Seir.

6 Cibos emetis ab eis pecunia, & comedetis: aquam empram haurietis, & bibetis.

7 Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum: novit iter tuum, quomodo transferis solitudinem hanc magnam, per quadraginta annos habitans tecum Dñs Deus tuus, & nihil tibi defuit.

8 Cumque transissemus fratres nostros filios Esau, qui habitabant in Seir, per viam campestrem de Elath, & de Asiongaber, venimus ad iter, quod ducit in desertum Moab.

9 Dixitque Dñs ad me: Non pugnes contra Moabitas, nec ineas adversus eos prælium: nō enim dabo tibi quidquā de terra eorum, quia filiis Loth tradidi. Ar in possessionem,

10 Emin, primi fuerunt habitatores ejus, populus magnus, & validus, & tam excelsus, ut de Enacim stirpe,

11 Quasi gigantes, crederentur, & essent similes filiorum Enacim. Denique Moabitæ appellant eos Emin.

12 In Seir autem prius habitaverunt Horrhæi: quibus expulsi a que deletis, habitaverunt filii Esau, sicut fecit Israël in terra possessionis suæ, quam dedit illi Dominus.

13 Surgenes ergo ut transiremus torrentem Zared, venimus ad eum.

14 Tempus autem, quo ambulavimus de Cadesbarne usque ad transiunt torrentis Zared, triginta & octo annorum fuit: donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris, sicut juraverat Dñs:

15 Cujus manus fuit adversus eos, ut interirent de castrorum medio.

16 Postquam autem universi ceciderunt pugnares,

17 Locutus est Dominus ad me, dicens:

18 Tu transibis hodie terminos Moab, urbem nomine Ar:

19 Et accedens in vicina filiorum Ammon, cave ne pugnes contra eos, nec movearis ad prælium: non enim dabo tibi de terra filiorum Ammon, quia filiis Loth dedi eam in possessionem.

20 Terra gigantum reputata est: & in ipsa olim habitaverunt gigantes, quos Ammonitæ

Armonitæ vocant Zomzommim.

21 Populus magnus, & multus, & proceræ
longitudinis, sicut Enacim, quos delevit Dñs
à facie eorum: & fecit illos habitare pro eis,

22 Sicut fecerat filiis Esau, qui habitant in
Seir, delens Horrhæos, & terram eorum il-
lis tradens, quam possident usque in præsens.

23 Hevæos quoque, qui habitabant in
Haferim usque Gazan, Cappadoces expu-
lerunt: qui egressi de Cappadocia deleve-
runt eos, & habitaverunt pro illis.

24 Surgite, & transite torrentem Arnon:
ecce tradidi in manu tua Schon regē Hese-
bon Amorrhæum, & terram ejus incipe pos-
sidere, & committe adversus eum prælium.

25 Hodie incipiam mittere terrorem at-
que formidinem tuam in populos, qui
habitant sub omni cælo: ut audito nomi-
ne tuo paveant, & in morem parturientium
contremiscant, & dolore teneantur:

† Num. 11.21. 26 † Misi ergo nuncios de solitudine
Cademoth ad Schon regem Hesebon ver-
bis pacificis, dicens:

27 Transibimus per terram tuam, publi-
ca gradiemur via: non declinabimus ne-
que ad dexteram, neque ad sinistram.

28 Alimenta pretio vende nobis, ut vesca-
mur: aquam pecunia tribue, & sic bibemus.
Tantum est ut nobis concedas transitum,

29 Sicut fecerunt filii Esau, qui habitant
in Seir, & Moabitæ, qui morantur in Ar:
donec veniamus ad Iordanem, & tran-
seamus ad terram, quam Dominus Deus
noster daturus est nobis.

30 Noluitque Schon rex Hesebon dare
nobis transitum: quia induraverat Dñs Deus
tuus spiritum ejus, & obfirmaverat cor illius,
ut traderetur in manus tuas, sicut nunc vides.

† A-mos 2. 9. 31 Dixitque Dominus ad me: † Ecce cœ-
pi tibi tradere Schon, & terram ejus, in-
cipe possidere eam.

32 Egressusque est Schon obviam nobis
cum omni populo suo ad prælium in Iasa.

33 Et tradidit eum Dominus Deus no-
ster nobis: percussimusque eum cum filiis
suis & omni populo suo.

34 Cunctasque urbes in tempore illo ce-
pimus, interfectis habitatoribus earum, vi-
ris ac mulieribus & parvulis, non reliqui-
mus in eis quidquam.

35 Absque jumentis, quæ in partem venêre
prædantium, & spoliis urbium, quas cepimus.

36 Ab Aroer, quæ est super ripam torren-
tis Arnon, oppido quod in valle situm est,
usque Galaad. Non fuit vicus & civitas,
quæ nostras effugeret manus: omnes tradi-
dit Dominus Deus noster nobis.

37 Absque terra filiorum Ammon, ad
quam non accessimus: & cunctis quæ adja-
cent torrenti Ieboc, & urbibus montanis,
universisque locis, à quibus nos prohibuit
Dominus Deus noster.

C A P V T I I I.

Pugna contra Og regem Basan, & lectus ejus,
atque fors duarum tribuum & semis circa Iorda-
nem: precatur Moyses ut liceat ei terram pro-
missam ingredi, sed Deus id illi negat: Iosue ad
ceteros Chananaeos debellandos roborat.

† Infr. 32. 7. 1 Taque conversi ascendimus per iter
Basan: † egressusque est Og rex Ba-

san in occursum nobis cum populo suo
ad bellandum in Edrai.

Num. 21. 33

2 Dixitque Dominus ad me: Ne timeas
eum: quia in manu tua traditus est cum
omni populo ac terra sua: faciesque ei
† sicut fecisti Schon regi Amorrhæorum,
qui habitavit in Hesebon.

3 † Tradidit ergo Dominus Deus noster
in manibus nostris etiam Og regem Basan,
& universum populum ejus: percussimus-
que eos usque ad internecionem,

† Num. 21. 24

4 Vastantes cunctas civitates illius uno
tempore, non fuit oppidum, quod nos
effugeret: sexaginta urbes, omnem regio-
nem Argob regni Og in Basan.

† Num. 21. 33

5 Cunctæ urbes erant munitæ muris al-
tissimis, portisque & vectibus, absque oppi-
dis innumeris, quæ non habebant muros.

6 Et delevimus eos, sicut feceramus Schon
regi Hesebon, disperdentes omnem civi-
tatem, virosque ac mulieres & parvulos:

7 Iumenta autem & spolia urbium diripi-
vimus.

8 Tulinusque illo in tempore terram de
manu duorum regnum Amorrhæorum, qui
erant trans Iordanem à torrente Arnon
usque ad montem Hermon:

9 Quem Sidonii Sarion vocant, & Amor-
rhæi Sanir:

10 Omnes civitates, quæ sitæ sunt in plani-
tie, & universâ terrâ Galaad & Basan usque ad
Selcha & Edrai civitates regni Og in Basan.

11 Solus quippe Og rex Basan restiterat
de stirpe gigantū: Mōstratur lectus ejus fer-
reus, qui est in Rabbath filiorū Ammon, no-
vè cubitos habens longitudinis, & quatuor
latitudinis ad mensurâ cubiti virilis manus.

12 Terramque possedimus tempore illo ab
Aroer, quæ est super ripam torrentis Arnon,
usque ad mediam partem montis Galaad:
& civitates illius † dedi Ruben & Gad.

† Num. 32. 29

13 Reliquam autem partem Galaad, &
omnem Basan regni Og, tradidi mediæ tri-
bui Manasse, omnem regionem Argob:
cunctaque Basan vocatur terra gigantū.

14 Iair filius Manasse possedit omnem
regionem Argob usque ad terminos Ges-
suri & Machati. Vocavitque ex nomine
suo Basan, Havorh Iair, id est, Villas Iair,
usque in præsentem diem.

15 Machir quoque dedi Galaad.

16 Et tribubus Ruben & Gad dedi de terra
Galaad usque ad torrentem Arnon medium
torrentis, & confinium usque ad torrentem
Ieboc, qui est terminus filiorum Ammon:

17 Et planitiem solitudinis, atque Iorda-
nem, & terminos Cenereth usque ad ma-
re deserti, quod est salissimum, ad radi-
ces montis Phasga contra orientem.

18 Præcepique vobis in tempore illo, di-
cens: Dñs Deus vester dat vobis terram hanc
in hereditatem: expediti præcedite fratres
vestros filios Israël omnes viri robusti:

19 Absque uxoribus, & parvulis, atque
jumentis. Novi enim quod plura habeatis
pecora, & in urbibus remanere debebunt,
quas tradidi vobis,

20 Donec requiem tribuat Dñs fratribus
vestris, sicut vobis tribuit: & possideant
ipsi etiam terram, quam daturus est eis trans

Iordanem: tunc revertetur unusquisque in possessionem suam, quam dedi vobis.

† Num.
27. 2.

21 † Iosue quoque in tempore illo præcepit, dicens: Oculi tui viderunt quæ fecit Dñs Deus vester duobus his regibus; sic faciet omnibus regnis, ad quæ transiture es.

22 Ne timeas eos: Dominus enim Deus vester pugnabit pro vobis.

23 Precatusque sum Dominum in tempore illo, dicens:

24 Domine Deus, tu cœpisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam, manumque fortissimam, neque enim est alius Deus, vel in cœlo, vel in terra, qui possit facere opera tua, & comparari fortitudini tuæ.

25 Transibo igitur, & videbo terram hanc optimam trans Iordanem, & montem istum egregium, & Libanum.

26 Iratusque est Dñs mihi propter vos, nec exaudivit me, sed dixit mihi: sufficit tibi: nequaquam ultra loquaris de hac re ad me.

27 Ascende cacumen Phasgæ, & oculos tuos circumfer ad occidentem, & ad aquilonem, austrumque & orientem, & aspice. † nec enim transibis Iordanem istum.

† Infr.
31. 2.
34.
4.

28 Præcipe Iosue, & corrobora eum atque conforta: quia ipse præcedet populum istum, & dividet eis terram quam visurus es.

29 Mansimusque in valle contra fanum Phogor.

C A P V T I V.

Exhortatur Moyses ad servanda Dei præcepta, tum beneficiis Dei tum eorum laudibus; comminans transgressores, prohibet omnem imaginem quæ ad idololatriam induceret; suam prædicat mortem, tresque urbes refugii separat trans Iordanem pro homicidiis involuntariis & casualibus.

1 **E**T nunc Israël audi præcepta & iudicia, quæ ego doceo te: ut faciens ea, vivas & ingrediens possideas terram, quam Dñs Deus patrum vestrorum daturus est vobis.

2 Non addetis ad verbum quod vobis loquor, nec auferetis ex eo: custodite mandata Domini Dei vestri quæ ego præcipio vobis.

† Num.
25. 4.

3 † Oculi vestri viderunt omnia quæ fecit Dominus contra Beelphegor, quomodo contriverit omnes cultores ejus de medio vestri.

4 Vos autem qui adhæretis Dño Deo vestro, vivitis universi usque in præsentem diem.

5 Scitis quod docuerim vos præcepta atque iustitias sicut mandavit mihi Dominus Deus meus: sic facietis ea in terra quam possessuri estis;

6 Et observabitis & implebitis opere. Hæc est enim vestra sapientia & intellectus coram populis, ut audientes universa præcepta hæc, dicant: En populus sapiens & intelligens, gens magna.

7 Nec est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris.

8 Quæ est enim alia gens sic inclita, ut habeat ceremonias: iustaque iudicia, & universam legem, quam ego proponam hodie ante oculos vestros.

9 Custodi igitur temetipsum, & animam tuam sollicitè. Ne obliviscaris verborum, quæ viderunt oculi tui, & ne excidant de corde tuo cunctis diebus vitæ tuæ. † Do-

† Exod.
19. 18.

cebis ea filios ac nepotes tuos.

10 A die in quo steriffi coram Domino Deo tuo in Horeb, quando Dominus locutus est mihi, dicens: Congrega ad me populum, ut audiant sermones meos, & discant timere me omni tempore quo vivunt in terra, doceantque filios suos.

11 Et accessiffi ad radices montis, qui atdebatur usque ad cælum: erantque in eo tenebræ, & nubes, & caligo.

12 Locutusque est Dominus ad vos de medio ignis. Vocem verborum ejus audiffi, & formam penitus non vidiffi.

13 Et ostendit vobis pactum suum, quod præcepit ut faceretis, & decem verba, quæ scripsit in duabus tabulis lapideis.

14 Mihiq; mandavit in illo tempore ut docerem vos ceremonias & iudicia, quæ facere deberetis in terra, quam possessuri estis.

15 Custodite igitur sollicitè animas vestras. Non vidiffi aliquam similitudinem, in die qua locutus est vobis Dominus in Horeb de medio ignis:

16 Ne forte decepti faciatis vobis sculptam similitudinem, aut imaginem masculi vel feminae,

17 Similitudinem omnium jumentorum quæ sunt super terram, vel avium sub cælo volantium,

18 Atque reptiliū quæ moventur in terra, five pisciū quæ sub terra morantur in aquis:

19 Ne forte elevatis oculis ad cælum, videas Solem & Lunam, & omnia astra cæli, & errore deceptus adores ea & colas quæ creavit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus, quæ sub cælo sunt.

20 Vos autem tulit Dominus, & eduxit de fornace ferrea Ægypti, ut haberet populum hæreditarium, sicut est in præsentem diem.

21 † Iratusque est Dominus contra me propter sermones vestros, & juravit ut non transirem Iordanem, nec ingrederer terram optimam, quam daturus est vobis. † Sup.
1. 37.

22 Ecce morior in hac humo, non transibo Iordanem: vos transibitis, & possidebitis terram egregiam.

23 Cave nequando obliviscaris pacti Domini Dei tui, quod pepigit tecum: & facias tibi sculptam similitudinem eorum, quæ fieri Dominus prohibuit:

24 † Quia Dominus Deus tuus ignis consumens est, Deus æmulator. † Hebr.
12. 29.

25 Si genueritis filios ac nepotes, & morati fueritis in terra, deceptique feceritis vobis aliquam similitudinem patrantes malum coram Domino Deo vestro, ut eum ad iracundiam provocetis:

26 Testes invoco hodie cælum & terram, cito perituros vos esse de terra, quā transito Iordane possessuri estis, non habitabitis in ea longo tempore, sed delebit vos Dominus.

27 Atque disperget in omnes gentes, & remanebitis pauci in nationibus, ad quas vos ducturus est Dominus.

28 Ibiq; servietis diis, qui hominum manu fabricati sunt; ligno & lapidi, qui non vident, nec audiunt, nec comedunt, nec odorantur.

29 Cumque quæsieris ibi Dominum Deum tuum, invenies eum: si tamen toto corde quæsieris, & tota tribulatione animæ tuæ.

30 Poq

30 Postquā te invenerint omnia quæ prædicta sunt, novissimo tempore e reverteris ad Dominū Deum tuum, & audies vocem ejus.

31 Quia Deus misericors, Dominus Deus tuus est: non dimittet te, nec omnino delebit, neque obliviscetur pacti, in quo juravit patribus tuis.

32 Interroga de diebus antiquis, qui fuerunt ante te ex die quo creavit Deus hominem super terram à summo cælo usque ad summum ejus, si facta est aliquando hujusmodi res, aut unquam cognitum est.

33 Vt audiret populus vocem Dei loquentis de medio ignis, sicut tu audisti & vixisti:

34 Si fecit Deus ut ingrederetur, & tolleretur sibi gentem de medio nationum, per tentationes, signa, atque portentosa, per pugnam, & robustam manum, extentumque brachium, & horribiles visiones, juxta omnia quæ fecit pro vobis Dominus Deus vester in Ægypto, videntibus oculis tuis:

35 Vt scires quoniam Dominus ipse est Deus, & non est alius præter eum.

36 De cælo te fecit audire vocem suam, ut doceret te, & in terra ostendit tibi ignem suum maximum, & audisti verba illius de medio ignis,

† Exod. 13. 21. 37 Quia dilexit patres tuos, & elegit semen eorum post eos. † Eduxitque te præcedens in virtute sua magna ex Ægypto,

38 Vt deleteret nationes maximas & fortiores te in introitu tuo: & introduceret te, daretque tibi terram earum in possessionem, si ut cernis in præsentī die.

39 Scio ergo hodie, & cogitato in corde tuo, quod Dominus ipse sit Deus in cælo sursum, & in terra deorsum, & non sit alius.

40 Custodi præcepta ejus atque mandata, quæ ego præcipio tibi: ut bene sit tibi, & filiis tuis post te, & permaneas multo tempore super terram, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi.

† Num. 35. 6. 41 † Tunc separavit Moyses tres civitates trans Iordanem ad orientalem plagam,

42 Vt confugiat ad eas qui occiderit nollens proximum suum, nec sibi fuerit inimicus ante unum & alterum diem, & ad harum aliquam urbium possit evadere:

† Josue. 20. 8. 43 † Bosor in solitudine, quæ sita est in terra campestri de tribu Ruben: & Ramoth in Galaad, quæ est in tribu Gad: & Golan in Basan, quæ est in tribu Manasse.

44 Ista est lex, quam proposuit Moyses coram filiis Israël,

45 Et hæc testimonia & ceremoniæ atque judicia, quæ locutus est ad filios Israël, quando egressi sunt de Ægypto.

46 Trans Iordanem in valle contra fanū Phogor in terra Schon regis Amorrhæi, qui habitavit in Hesebon, quem percussit Moyses. Filii quoque Israël egressi ex Ægypto,

47 Possederunt terram ejus, & terram Og regis Basan, duorum regum Amorrhæorum, qui erant trans Iordanem ad solis orientem:

48 Ab Aroer, quæ sita est super ripam torrentis Arnōn, usque ad montem Sion, qui est & Hermon,

49 Omnem planitiem trans Iordanem ad orientalem plagam, usque ad mare solitudinis, & usque ad radices montis Phasga.

Præceptorum decalogi, origo & explanatio: & de timore filiorum Israël, cum Dei vocem audissent, & montē ardere vidissent ad legis promulgationem.

1 Vocavitque Moyses omnem Israël, & dixit ad eum: Audi Israël ceremonias atque iudicia, quæ ego loquor in auribus vestris hodie: discite ea, & opere complete.

2 Dominus Deus noster pepigit nobiscum fœdus in Horeb.

3 Non cum patribus nostris iniit pactum, sed nobiscum qui in præsentiarum sumus, & vivimus.

4 Facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis.

5 Ego sequester & medius fui inter Dominum & vos in tempore illo, ut annunciarer vobis verba ejus, timuistis enim ignem, & non ascendistis in montem, & ait:

6 † Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti, de domo servitutis.

7 † Non habebis deos alienos in conspectu meo.

8 † Non facies tibi sculptile, nec similitudinem omnium, quæ in cælo sunt desuper, & quæ in terra deorsum, & quæ versantur in aquis sub terra.

9 † Non adorabis ea, & non coles. Ego enim sum Dominus Deus tuus: Deus amulator, reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam & quartam generationem his qui oderunt me,

10 Et faciens misericordiam in multa millia diligentibus me, & custodientibus præcepta mea.

11 † Non usurpabis nomen Domini Dei tui frustra: quia non erit impunitus qui super re vana nomen ejus assumpserit.

12 Observa diem sabbati, ut sanctifices eum, sicut præcepit tibi Dñs Deus tuus.

13 Sex diebus operaberis & facies omnia opera tua.

14 † Septimus dies sabbati est, id est, requies Domini Dei tui. Non facies in eo quidquam operis tu, & filius tuus, & filia, servus & ancilla, & bos, & asinus, & omne jumentum tuum, & peregrinus qui est intra portas tuas: ut requiescat servus tuus, & ancilla tua, sicut & tu.

15 Memento quod & ipse servieris in Ægypto, & eduxerit te inde Dñs Deus tuus in manu forti, & brachio extenso. Idcirco præcepit tibi ut observares diem sabbati.

16 † Honora patrem tuum & matrem tuā, sicut præcepit tibi Dominus Deus tuus, ut lōgo vivas tempore, & bene sit tibi in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi.

17 Non occides.

18 Neque mœchaberis.

19 Furtumque non facies.

20 Nec loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

21 † Non concupisces uxorem proximi tui: non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, & universa quæ illius sunt.

22 Hæc verba locutus est Dominus ad omnem multitudinem vestram in monte, de medio ignis & nubis & caliginis voce magna, nihil addens amplius: & scripsit ea in

duabus tabulis lapideis, quas tradidit mihi,
 23 Vos autem postquam audistis vocem
 de medio tenebrarum, & montem ardere vi-
 distis, accessistis ad me omnes principes tri-
 buum, & maiores natu, atque dixistis:

24 Ecce ostendit nobis Dominus Deus
 noster maiestatem & magnitudinem suam,
 vocem ejus audivimus de medio ignis, &
 probavimus hodie, quod loquente Deo
 cum homine, vixerit homo.

25 Cur ergo moriemur, & devorabit nos
 ignis hic maximus? Si enim audierimus ul-
 tra vocem Domini Dei nostri, moriemur.

26 Quid est omnis caro, ut audiat vocem
 Dei viventis, qui de medio ignis loquitur
 sicut nos audivimus, & possit vivere?

27 Tu magis accede: & audi cuncta quæ
 Dixerit Dominus Deus noster tibi: loqueris-
 que ad nos, & nos audientes faciemus ea.

28 Quod cum audisset Dñs, ait ad me: Au-
 divi vocem verborum populi huius quæ lo-
 cuti sunt tibi: bene omnia sunt locuti.

29 Quis det talem eos habere mentem,
 ut timeant me, & custodiant universa man-
 data mea in omni tempore, ut bene sit eis,
 & filiis eorum in sempiternum?

30 Vade & dic eis: Revertimini in ten-
 toria vestra.

31 Tu vero hic sta mecum, & loquar tibi
 omnia mandata mea, & ceremonias atque
 iudicia: quæ docebis eos, ut faciant ea in
 terra, quam dabo illis in possessionem.

32 Custodite igitur & facite quæ præcepit
 Dominus Deus vobis: non declinabitis ne-
 que ad dexteram, neque ad sinistram:

33 Sed per viam, quam præcepit Domi-
 nus Deus vester, ambulabitis, ut vivatis;
 & bene sit vobis, & protelentur dies in ter-
 ralpossessionis vestræ.

C A P V T V I.

*Dominus ex toto corde diligendus, ejusdem man-
 data sollicite servanda, & pesteris inculcanda.*

1 **H**æc sunt præcepta & ceremoniæ at-
 que iudicia, quæ mandavit Dñs
 Deus vester ut docerem vos, & faciatis ea in
 terra, ad quæ transgredimini possidendam:

2 Ut timeas Dominum Deum tuum, &
 custodias omnia mandata & præcepta ejus,
 quæ ego præcipio tibi, & filiis ac nepoti-
 bus tuis, cunctis diebus vitæ tuæ, ut pro-
 longentur dies tui.

3 Audi Israël, & observa ut facias quæ
 præcepit tibi Dominus, & bene sit tibi, &
 multipliceris amplius, sicut pollicitus est
 Dominus Deus patrum tuorum tibi terram
 lacte & melle manantem.

4 Audi Israël, Dominus Deus noster,
 Dominus unus est,

5 † Diliges Dominum Deum tuum ex
 toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex
 tota fortitudine tua.

6 Eruntque verba hæc, quæ ego præcipio
 tibi hodie, in corde tuo:

7 Et narrabis ea filiis tuis, & meditaberis
 in eis sedens in domo tua, & ambulans in
 itinere, dormiens atque consurgens.

8 Et ligabis ea quasi signum in manu tua,
 eruntque & movebuntur inter oculos tuos.

9 Scribesque ea in limine, & ostiis do-
 mus tuæ.

10 Cumque introduxerit te Dominus
 Deus tuus in terram pro qua juravit pa-
 tribus tuis, Abraham, Isaac, & Jacob: &
 dederit tibi civitates magnas & optimas,
 quas non ædificasti,

11 Domos plenas cunctarum opum, quas
 non extruxisti, cisternas, quas non fodisti,
 vineta & oliveta, quæ non plantasti,

12 Et comederis, & saturatus fueris:

13 Cave diligenter, ne obliviscaris Dñi, qui
 eduxit te de terra Ægypti, & de domo servi-
 tutis, † Dñm Deum tuum timebis, & illi so-
 li servies, ac per nomen illius jurabis.

† Infr.
 10.20.

14 Non ibitis post deos alienos cuncta-
 rum gentium, quæ in circuitu vestro sunt:

15 Quoniam Deus æmulator, Dominus
 Deus tuus in medio tui: ne quando irasca-
 tur furor Domini Dei tui contra te, & au-
 ferat te de superficie terræ.

16 † Non tentabis Dominum Deum
 tuum, sicut tentasti in loco tentationis.

† Matt.
 4.7.

17 Custodi præcepta Dñi Dei tui, ac testi-
 monia & ceremonias, quas præcepit tibi:

Luc. 4.
 12.

18 Et fac quod placitum est & bonum in
 conspectu Domini, ut bene sit tibi: & in-
 gressus possideas terram optimam, de qua
 juravit Dominus patribus tuis,

19 Ut deleteret omnes inimicos tuos co-
 ram te, sicut locutus est.

20 Cumque interrogaverit te filius tuus
 cras, dicens: Quid sibi volunt testimonia
 hæc, & ceremoniæ, atque iudicia, quæ
 præcepit Dominus Deus noster nobis?

21 Dices ei: Servi eramus Pharaonis in
 Ægypto, & eduxit nos Dominus de Ægy-
 pto in manu forti:

22 Fecitque signa atque prodigia magna &
 pessima in Ægypto contra Pharaonem, &
 omnem domum illius, in conspectu nostro,

23 Et eduxit nos inde, ut introducti daret
 terram, super qua juravit patribus nostris.

24 Præcepitque nobis Dominus, ut facia-
 mus omnia legitima hæc, & timeamus Do-
 minum Deum nostrum, ut bene sit nobis
 cunctis diebus vitæ nostræ, sicut est hodie.

25 Eritque nostri misericors, si custodieri-
 mus & fecerimus omnia præcepta ejus co-
 ram Dño Deo nostro, sicut mandavit nobis.

C A P V T V I I.

*Nulla cum gentibus societas contrahenda, sed
 earum ara, luci ac simulacra delenda: Memoratis
 Dei beneficia promittit in omnibus auxilium &
 ubertatem, modo ejus præcepta observent.*

1 **C**um introduxerit te Dñs Deus tuus
 in terram, quam possessurus ingre-
 deris, & deleverit gentes multas coram te,
 † Hethæum, & Gergezæum, & Amorrhæum,
 Chananæum, & Pherezæum, & Hævæum,
 & Jebusæum septem gentes multo majoris
 numeri quam tu es, & robustiores te;

† Exod.
 23.23.
 & 33.

2 Tradideritque eas Dominus Deus tuus
 tibi, percuties eas usque ad internecionem.

† Non inibis cum eis fœdus, nec misere-
 beris earum,

† Exod.
 23.32.

3 Neque sociabis cum eis conjugia. Fi-
 liam tuam non dabis filio ejus, nec filiam
 illius accipies filio tuo:

& 34.
 15.16.

4 Quia seducet filium tuum, ne sequatur
 me, & ut magis serviat diis alienis, irasce-
 turque furor Domini, & delebit te cito.

5 Quia

a qui loq. p. v. & m. v. & m. v. & m. v.

† Infr. 5 Quia potius hæc facietis eis: † Aras
12. 3. eorum subvertite, & confringite statuas,
24. 1. lucosque succidite, & sculptilia comburite.
16. 21. 6 † Quia populus sanctus es Domino
Exod. Deo tuo. † Te elegit Dominus Deus tuus,
23. 24. ut sis ei populus peculiaris de cunctis po-
† Infr. pulis, qui sunt super terram.

14. 2. 7 Non quia cunctas gentes numero vin-
26. cebatis, vobis iunctus est Dominus, & ele-
git vos, cum omnibus sitis populis pau-
27. ciores:

8 Sed quia dilexit vos Dominus, & cu-
stodivit iuramentum, quod iuravit patri-
bus vestris: eduxitque vos in manu forti,
& redemit de domo servitutis, de manu
Pharaonis regis Egypti.

9 Et scies, quia Dominus Deus tuus, ipse
est Deus fortis & fidelis, custodiens pa-
ctum & misericordiam diligentibus se, &
his qui custodiunt præcepta ejus, in mille
generationes:

10 Et reddens odientibus se statim, ita ut
disperdat eos, & ultra non differat, pro-
tinus eis restituens quod merentur.

11 Custodi ergo præcepta & ceremonias
atque iudicia, quæ ego mando tibi hodie
ut facias

12 Si postquam audieris hæc iudicia, cu-
stodieris ea & feceris, custodiet & Domi-
nus Deus tuus pactum tibi, & misericor-
diam quam iuravit patribus tuis:

13 Et diliget te ac multiplicabit, benedicet-
que fructui ventris tui, & fructui terræ tuæ,
frumento tuo, atque vindemiæ, oleo & armē-
tis, gregibus ovium tuarum super terrā, pro
qua iuravit patribus tuis ut daret eam tibi.

† Exod. 14 Benedictus eris inter omnes populos.
23. 26. † Non erit apud te sterilis utriusque sexus,
tam in hominibus quam in gregibus tuis.

15 Auferet Dominus à te omnem lan-
guorem: & infirmitates Egypti pessimas,
quas novisti, non inferet tibi, sed cunctis
hostibus tuis.

16 Devorabis omnes populos, quos Do-
minus Deus tuus daturus est tibi. Non
parcet eis oculus tuus, nec servies diis eo-
rum, ne sint in ruinam tui.

† 17 Si dixeris in corde tuo: plures sunt
gentes istæ quam ego, quo modo potero
delere eas?

18 Noli metuere, sed recordare quæ fe-
cerit Dominus Deus tuus Pharaoni, &
cunctis Egyptiis,

19 Plagas maximas, quas viderunt oculi
tui, & signa atque portenta, manumque
robustum, & extensum brachium, ut edu-
ceret te Dominus Deus tuus, sic faciet cun-
ctis populis, quos meris.

† Exod. 20 † Insuper & crabrones mittet Dominus
23. 28. Deus tuus in eos, donec deleat omnes atq;
10. 24. disperdat qui te fugerint, & latere potuerint.

12. 21 Non timebis eos, quia Dñs Deus tuus
in medio tui est, Deus magnus & terribilis.

22 Ipse consumet nationes has in con-
spectu tuo paulatim atque per partes. Non
poteris eas delere pariter: ne forte multi-
plicentur contra te bestię terræ.

23 Dabitque eos Dominus Deus tuus in
conspectu tuo: & interficiet illos donec
penitus deleantur.

24 Tradeque reges eorum in manus tuas,
& disperdes nomina eorum sub cælo: nullus
poterit resistere tibi, donec conteras eos.

25 † Sculptilia eorum igne combures: † 2.
non concupisces argentum & aurum, de Mach.
quibus facta sunt, neque assumes ex eis 12. 30.
tibi quidquam, ne offendas, propterea
quia abominatio est Domini Dei tui.

26 Nec inferes quippiam ex idolo in
domum tuam, ne fias anathema, sicut &
illud est. Quasi spurcitiā detestaberis, &
velut inquinamentum ac sordes abomina-
tioni habebis, quia anathema est

C A P V T V I I I.

*Commemorantur beneficia & afflictiones quæ
Dominus eis in deserto immiserat, ne illorum &
Dei sui fiant immemores.*

1 O Mne mandatum, quod ego præci-
pio tibi hodie, cave diligenter ut
facias: ut possitis vivere, & multiplice-
mini, ingressique possideatis terram, pro
quo iuravit Dominus patribus vestris.

2 Et recordaberis cuncti itineris, per
quod adduxit te Dominus Deus tuus qua-
draginta annis per desertum, ut affligeret
te, atque tentaret, & nota fierent quæ in
tuo animo versabantur, utrum custodires
mandata illius, an non.

3 Afflixit te penuria, & dedit tibi cibum
Manna, quod ignorabas tu & patres tui:
ut ostenderet tibi quod non † in solo pane
vivat homo, sed in omni verbo quod † Mat.
4. 4. egreditur de ore Dei. Luc. 4.

4 Vestimentum tuum, quo operiebaris ne-
quaquam vetustate defecit, & pes tuus non
est subtritus, en quadragesimus annus est.

5 Ut recogites in corde tuo, quia sicut
erudit filium suum homo, sic Dominus
Deus tuus erudit te,

6 V custodias mandata Domini Dei tui,
& ambules in viis ejus, & timeas eum.

7 Dominus enim Deus tuus introducet
te in terram bonam, terram rivoꝝ aqua-
rumque & fontium: in cuius campis &
montibus erunt pascua flaviorum abyssi:

8 Terram frumenti, hordei, ac vinearum,
in qua ficus, & malogranata, & oliveta
nascuntur: terram olei ac mellis,

9 Vbi absque ulla penuria comedes pa-
nem tuum, & rerum omnium abundantia
perfrueris: cuius lapides ferrum sunt, &
de montibus ejus æris metalla fodiuntur:

10 V cum comederis, & satiatus fueris,
benedicas Domino Deo tuo pro terra opti-
ma, quam dedit tibi.

11 Observa, & cave nequando oblivisca-
ris Domini Dei tui, & negligas mandata
ejus atque iudicia & ceremonias, quas ego
præcipio tibi hodie:

12 Ne postquam comederis & satiatus
fueris, domos pulchras ædificaveris, & ha-
bitaveris in eis,

13 Habuerisque armenta boum, & ovium
greges, argenti & auri cunctarumque rerum
copiam,

14 Elevetur cor tuum, & non reminisca-
ris Domini Dei tui, qui eduxit te de terra
Egypti, de domo servitutis:

15 Et ductor tuus fuit in solitudine ma-
gna atque terribili, † in qua erat serpens 20. 9.
21. 6.

statu adurens, & scorpio ac diptas, & nulla omnino aqua: qui eduxit rivos de petra durissima,

† Exod. 16. 14. 17. Et cibavit te manna in solitudine, quod nescierunt patres tui. Et postquam afflixit ac probavit, ad extremum misertus est tui,

17 Ne dices in corde tuo: Fortitudo mea, & robur manus meae, hæc mihi omnia præstiterunt.

18 Sed recorderis Domini Dei tui, quod ipse vires tibi præbuerit, ut impleat patrum suum, super quo juravit patribus tuis, sicut præsens indicat dies.

19 Sin autem oblitus Domini Dei tui, secutus fueris deos alienos, coluerisque illos & adoraveris: ecce nunc prædico tibi quod omnino dispereas.

20 Sicut gentes, quas deleuit Dominus in introitu tuo, ita & vos peribitis, si inobedientes fueritis voci Domini Dei vestri.

C A P V T IX.

Reprimatur elatio, ne futuras victorias sibi sed soli Domino adscribant, refrenat Moyses populo suum murmura & peccata in deserto, & suam pro populo intercessionem.

1 **A** Vdi Israël: Tu transgredieris hodie Iordanem, ut possideas nationes maximas & fortiores te, civitates ingentes & ad cælum usque muratas.

2 Populum magnum atque sublimem, filios Enacim, quos ipse vidisti, & audisti, quibus nullus potest ex adverso resistere.

3 Scies ergo hodie quod Dominus Deus tuus ipse transibit ante te, ignis devorans atque consumens, qui conterat eos & deleat a que disperdat ante faciem tuam velociter, sicut locutus est tibi.

4 Ne dicas in corde tuo, cum deleverit eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo: Propter justitiam meam introduxit me Dñs ut terram hanc possiderem, cum propter impietates suas istæ deleatæ sint nationes.

5 Neque enim propter justitias tuas, & æquitatem cordis tui, ingredieris ut possideas terras earum: sed quia illæ egerunt impie, introeunte te deleatæ sunt: & ut compleret verbum suum Dominus, quod sub juramento pollicitus est patribus tuis, Abraham, Isaac, & Iacob.

6 Scito ergo quod non propter justitias tuas Dominus Deus tuus dederit tibi terram hanc optimam in possessionem, cum durissimæ cervicis sis populus.

7 Memento, & ne obliviscaris, quomodo ad iracundiam provocaveris Dominum Deum tuum in solitudine. Ex eo die, quo egressus es ex Ægypto usque ad locum istum, semper adversum Dominum contendisti.

† Exod. 17. 6. 8 † Nam & in Horeb provocasti eum, & iratus delere te voluit,

† 19. 1. 9 Quando ascendi in montem, ut acciperem tabulas lapideas, tabulas pacti quod pepigit vobiscum Dominus: & perseveravi in monte quadraginta diebus ac noctibus, panem non comedens, & aquam non bibens.

10 Deditque mihi Dñs duas tabulas lapideas scriptas digito Dei, & continentes omnia verba quæ vobis locutus est in monte de medio ignis quando concio populi congregata est.

11 Cumque transissent quadraginta dies,

& totidem noctes, dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas, tabulas fœderis.

12 Dixitque mihi: † Surge, & descende † Exod. 32. 7. hinc cito: quia populus tuus, quem eduxisti de Ægypto, deseruerunt velociter viam quam demonstrasti eis, feceruntque sibi conflatile.

13 Rursumque ait Dominus ad me: Cerno quod populus iste duræ cervicis sit:

14 Dimitte me ut conteram eum, & deleam nomen ejus de sub cælo, & constituam te super gentem, quæ hac major & fortior sit.

15 Cumque de monte ardente descenderem, & duas tabulas fœderis utraq; tenerem manu,

16 Vidissemque vos peccasse Domino Deo vestro, & fecisse vobis vitulum conflatilem, ac deseruisse velociter viam ejus, quam vobis ostenderat:

17 Projeci tabulas de manibus meis, confregique eas in conspectu vestro.

18 Et procidi ante Dominum sicut prius, quadraginta diebus & noctibus panem non comedens, & aquam non bibens propter omnia peccata vestra quæ gessistis contra Dñm, & eum ad iracundiam provocastis:

19 Timui enim indignationem & iram illius, qua adversum vos concitatus, delere vos voluit: Et exaudivit me Dñs etiam hac vice.

20 Adversum Aaron quoque vehementer iratus, voluit eum contere, & pro illo similiter deprecatus sum.

21 Peccatum autem vestrum quod feceratis, id est vitulum, arripiens, igne combussit, & in frustra comminuens, omninoque in pulverem redigens, projeci in torrentem, qui de monte descendit.

22 † In incendio quoque & in tentatione, † Num. 11. 1. & in Sepulchris concupiscentiæ provocastis Dominum: 16. 1.

23 Et quando misit vos de Cadesbarne, 21. 5. dicens: Ascendite, & possidete terram, quam dedi vobis & contempsistis imperium Domini Dei vestri, & non credidistis ei, neque vocem ejus audire voluistis:

24 Sed semper fuistis rebelles à die qua nosse vos cœpi.

25 Et jacui coram Dño quadraginta diebus ac noctibus, quibus eum suppliciter deprecabar, ne deleret vos ut fuerat comminatus:

26 Et orans dixi: Domine Deus, ne disperdas populum tuum, & hereditatem tuam, quam redemisti in magnitudine tua, quos eduxisti de Ægypto in manu forti.

27 Recordare servorum tuorum, Abraham, Isaac, & Iacob: ne aspicias duritiam populi hujus, & impietatem atque peccatum:

28 Ne forte dicant habitatores terræ, de qua eduxisti nos: Non poterat Dominus introducere eos in terram, quam pollicitus est eis, & oderat illos: idcirco eduxit, ut interficeret eos in solitudine.

29 Qui sunt populus tuus & hereditas tua, quos eduxisti in fortitudine tua magna, & in brachio tuo extento.

C A P V T X.

Tabularum secundarum instauratio, Levitarum officia: timor & dilectio Dei ad servanda præcepta movere debent: præputium cordis circumcidendum, peregrini amandi, & per Dei nomen jurandum.

1 **I**N † tempore illo dixit Dominus ad † Exod. 34. 1. me: Dola tibi duas tabulas lapideas, sicut

sicut priores fuerunt, & ascende ad me in montem: faciesque arcam ligneam,

2 Et scribam in tabulis verba quæ fuerunt in his quas ante confregisti, ponesque eas in arca.

3 Feci igitur arcam de lignis settim, cumque dolassetem duas tabulas lapideas instar priorum, ascendi in montem, habens eas in manibus.

4 Scripsitque in tabulis, juxta id quod prius scripserat verba decem quæ locutus est Dñs ad vos in monte de medio ignis, quando populus congregatus est; & dedit eas mihi.

5 Reversusque de monte, descendi, & posui tabulas in arcam, quam feceram, quæ hucusque ibi sunt, sicut mihi præcepit Dñs.

† Num. 13. 31. 6 † Filii autem Israël moverunt castra ex Beroth filiorum Iacan in Mosera, ubi † Aaron mortuus ac sepultus est, pro quo, sacerdotio functus est Eleazar filius ejus.

† Num. 20. 23. 7 Inde venerunt in Gadgad: de quo loco profecti, castrametati sunt in Ietebatha, in terra aquarum atque torrentium.

8 Eo tempore separavit tribum Levi, ut portaret arcam foederis Domini, & staret corameo in ministerio, ac benediceret in nomine illius usque in præsentem diem.

9 Quam ob rem non habuit Levi partem, neque possessionem cum fratribus suis: quia ipse Dominus possessio ejus est, sicut promisit ei Dominus Deus tuus.

10 Ego autem steti in monte, sicut prius quadraginta diebus ac noctibus: exaudivitque me Dominus etiam hac vice, & te perdere noluit.

11 Dixitque mihi: Vade, & præcede populum, ut ingrediatur, & possideat terram, quam juravi patribus eorum ut traderem eis.

12 Et nunc Israël, quid Dominus Deus tuus petat à te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis ejus, & diligas eum, ac servias Domino Deo tuo, in toto corde tuo & in tota anima tua:

13 Custodiasque mandata Domini, & ceremonias ejus, quas ego hodie præcipio tibi, ut bene sit tibi?

†. A8. 14 En Domini Dei tui cælum est, & cælum cæli, terra, & omnia quæ in ea sunt: 20. 34. 2. Par. 15 Et tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, & amavit eos, elegitque semen eorum post eos, id est vos, de cunctis gentibus, sicut hodie comprobatur.

†. 19. 7. 16 Circūcidite igitur præputiū cordis vestri, & cervicē vestrā ne induretis amplius: 19. 34. 19. 17 Quia Dominus Deus vester, ipse est Deus deorum, & Dominus dominantium, 35. 15. 18. 18 Facit judicium pupillo & viduæ, amat personam non accipit, nec munera.

†. 6. 19 Et vos ergo amate peregrinos, quia & ipsi fuistis advenæ in terræ Egypti.

†. 6. 13. 20 † Dñm Deum tuū timebis, & ei soli servies: ipsi adhærebis, jurabisque nomine illi.

†. 4. 10. 21 Ipse est laus tua, & Deus tuus, qui fecit tibi hæc magnalia & terribilia, quæ viderunt oculi tui.

†. 48. 27. 22 † In septuaginta animabus descenderūt patres tui in Egyptum: & ecce nunc multiplicavit te Dñs Deus tuus sicut altra cæli.

†. 1. 5. 23

CAPUT XI.

Recensentur varia Dei beneficia, multaque bona promittuntur servantibus ejus præcepta, mala autem non servantibus, hoc est, benedictio & maledictio super montes Garizim & Hebal ponenda.

1 Ma itaque Dominum Deum tuum, & observa præcepta ejus & ceremonias, judicia atque mādāta, omni tēpore.

2 Cognoscite hodie quæ ignorant filii vestri, qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri, magnalia ejus & robustum manum, extentumque brachium,

3 Signa & opera quæ fecit in medio Egypti Pharoni regi, & universæ terræ ejus,

4 Omnique exercitui Egyptiorum, & equis ac curribus: quo modo operuerint eos aquæ maris rubri, cum vos persequerentur, & deleverit eos Dominus usque in præsentem diem:

5 Vobisque quæ fecerit in solitudine, donec veniretis ad hunc locum:

6 Et † Dathan atque Abiron filiis Eliab, † Num. 16. 1. qui fuit filius Ruben: quos † aperto ore suo terra absorbit, cum domibus & tabernaculis, & universa substantia eorum, quam habebant in medio Israël. † Num. 16. 32.

7 Oculi vestri viderunt omnia opera Domini magna quæ fecit,

8 Ut custodiatis universa mandata illius, quæ ego hodie præcipio vobis, & possitis introire, & possidere terram, ad quam ingredimini,

9 Multoque in ea vivatis tempore: quā sub juramento pollicitus est Dñs patribus vestris, & semini eorum, lacte & melle manantem.

10 Terra enim, ad quam ingredieris possidendam, non est sicut terra Egypti, de qua existi, ubi jacto semine in hortorum morem aquæ ducuntur irriguæ:

11 Sed montuosa est & campestris, de cælo expectans pluvias.

12 Quam Dominus Deus tuus semper invisit, & oculi illius in ea sunt à principio anni usque ad finem ejus.

13 † Si ergo obedieritis mandatis meis, † Sup. 10. 12. quæ ego hodie præcipio vobis, ut diligatis Dominum Deum vestrum, & serviat ei in toto corde vestro, & in tota anima vestra:

14 Dabit pluviam terræ vestræ temporaneam & serotinam, ut colligatis frumentum, & vinum, & oleum,

15 Fœnumque ex agris ad pascenda jumenta, & ut ipsi comedatis ac saturemini.

16 Cavete ne forte decipiatur cor vestrum, & recedatis à Domino, serviatisque diis alienis, & adoretis eos:

17 Iratusque Dominus claudat cælum, & pluviam non descendant, nec terra det germen suum, pereatisque velociter de terra optima, quam Dominus daturus est vobis.

18 † Ponite hæc verba mea in cordibus & in animis vestris, & suspendite ea pro signo in manibus, & inter oculos vestros collocare. † Sup. 6. 6.

19 Docere filios vestros ut illa meditētur, quando sederis in domo tua, & ambulaveris in via, & accubueris atque surrexeris.

20 Scribes ea super postes & januas domus tuæ:

21 Ut multiplicentur dies tui, & filiorum tuorum, in terra quam juravit Dominus

patribus tuis, ut daret eis quandiu cælum imminet terræ.

22 Si enim custodieritis mandata quæ ego præcipio vobis, & feceritis ea, ut diligatis Dominum Deum vestrum, & ambuletis in omnibus viis ejus, adhærentes ei,

23 Disperdet Dominus omnes gentes istas ante faciem vestram, & possidebitis eas, quæ majores & fortiores vobis sunt.

† *Isaë* 24 † Omnis locus, quem calcaverit pes vester, vester erit. A deserto, & à Libano, à flumine magno Euphrate usque ad mare occidentale erunt termini vestri.

25 Nullus stabit contra vos: terrorem vestrum & formidinem dabit Dominus Deus vester super omnem terram quam calcaturi estis, sicut locutus est vobis.

26 En propono in conspectu vestro hodie benedictionem & maledictionem.

27 Benedictionem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri quæ ego hodie præcipio vobis:

28 Maledictionem, si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam ego nunc ostendo vobis, & ambulaveritis post deos alienos, quos ignoratis.

29 Cum vero introduxerit te Dominus Deus tuus in terram ad quam pergis habitandam, pones benedictionem super montem Garizim, maledictionem super montem Hebal:

30 Qui sunt trans Iordanem, post viam quæ vergit ad solis occubitus, in terra Chananæ, qui habitat in campestribus contra Galgalam, quæ est juxta vallem tendentem & intrantem procul.

31 Vos enim transibitis Iordanem, ut possideatis terram, quæ Dñs Deus vester daturus est vobis, ut habeatis & possideatis illam.

32 Videte ergo ut impleatis ceremonias atque judicia, quæ ego hodie ponam in conspectu vestro.

C A P V T XII.

Præcipit extirpationem idololatriæ, decimas ac primitias reddi: sacrificia certoloco exolveri, & comedere: à sanguine & omni cibo immundo abstinere.

1 **H**æc sunt præcepta atque judicia, quæ facere debetis in terra, quam Dominus Deus patrum tuorum daturus est tibi, ut possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradieris.

2 Subvertite omnia loca, in quibus coluerunt gentes, quas possessuri estis, deos suos super montes excelsos, & colles, & subter omne lignum frondosum.

† *Supr.* 3 † Dissipate aras eorum, & confringite statuas, lucos igne comburite, & idola comminuite: disperdite nomina eorum de locis illis.

4 Non facietis ita Domino Deo vestro:

5 Sed ad locum, quem elegerit Dñs Deus vester de cunctis tribubus vestris, ut ponat nomen suum ibi, & habitet in eo, venietis:

6 Et offeretis in loco illo holocausta & victimas vestras, decimas & primitias manuum vestrarum, & vota atque donaria, primogenita boum & ovium.

7 Et comedetis ibi in conspectu Domini Dei vestri: ac lætabimini in cunctis, ad quæ miseritis manum vos & domus vestra, in

quibus benedixerit vobis Dñs Deus vester.

8 Non facietis ibi quæ nos hic facimus hodie, singuli quod sibi rectum videretur.

9 Neque enim usque in præsens tempus venistis ad requiem, & possessionem, quam Dominus Deus vester daturus est vobis.

10 Transibitis Iordanem, & habitabitis in terra, quam Dominus Deus vester daturus est vobis, ut requiescatis à cunctis hostibus per circuitum: & absque ullo timore habitetis.

11 In loco quem elegerit Dominus Deus vester, ut sit nomen ejus in eo, illuc omnia, quæ præcipio, conferetis, holocausta, & hostias ac decimas, & primitias manuum vestrarum: & quidquid præcipuum est in muneribus, quæ vovebitis Domino.

12 Ibi epulabimini coram Domino Deo vestro, vos & filii ac filiae vestrae, & famuli & famulae, atque Levites qui in urbibus vestris commorantur, neque enim habet aliam partem & possessionem inter vos.

13 Cave ne offeras holocausta tua in omni loco, quem videris:

14 Sed in eo, quem elegerit Dominus, in una tribuum tuarum offeres hostias, & facies quæcumque præcipio tibi.

15 Sin autem comedere volueris, & te esus carniū delectaverit, occide, & comede juxta benedictionem Domini Dei tui quam dedit tibi in urbibus tuis: si immundum fuerit, hoc est, maculatum & debile: si mundum, hoc est, integrum & sine macula, quod offerre licet, sicut capream & cervum, comedes.

16 Absque esu dumtaxat sanguinis, quem super terram quasi aquam effundes.

17 Non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti, & vini, & olei tui, primogenita armentorum & pecorum, & omnia quæ voveris, & sponte offerre volueris, & primitias manuum tuarum:

18 Sed coram Domino Deo tuo comedes ea, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, tu & filius tuus, & filia tua, & servus & famula, atque Levites qui manent in urbibus tuis: & lætaberis & reficieris coram Domino Deo tuo, in cunctis ad quæ extenderis manum tuam.

19 Cave ne derelinquas Levitem in omni tempore quo versaris in terra.

20 † Quando dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos, † sicut locutus est tibi, & volueris vesci carnibus, quas desiderat anima tua:

21 Locus autem quem elegerit Dominus Deus tuus ut sit nomen ejus ibi, si procul fuerit, occides de armentis & pecoribus, quæ habueris, sicut præcepi tibi, & comedes in oppidis tuis, ut tibi placer.

22 Sicut comeditur caprea & cervus, ita vesceris eis: & mundus & immundus in commune vescantur.

23 Hoc solum cave, ne sanguinem comedas, sanguis enim eorū pro anima est: & idcirco non debes animam comedere cum carnibus:

24 Sed super terram fundes quasi aquam,

25 Ut bene sit tibi & filiis tuis post te, cum feceris quod placet in conspectu Dñi.

26 Quæ autem sanctificaveris, & voveris Domino,

† *Gen.* 28. 14.
† *Infr.* 19. 8.
† *Exod.* 34. 24.

Domino, tolles, & venies ad locum quem elegerit Dominus :

27 Et offeres oblationes tuas carnem & sanguinem super altare Domini Dei tui: sanguinem hostiarum fundes in altari: car-nibus autem ipse vesceris.

28 Observa & audi omnia quæ ergo præ-cipio tibi, ut bene sit tibi & filiis tuis post-te in sempiternū, cum feceris quod bonum est & placitum in conspectu Dñi Dei tui.

† Inf. 29.1. 29 † Quando disperdiderit Dominus Deus tuus ante faciem tuam gentes, ad quas ingredieris possidendas, & possederis eas, atque habitaveris in terra earum :

30 Cave ne imiteris eas, postquam te fuerint introeunte subversa, & requiras ce-remonias earum, dicens : Sicut coluerunt gentes istæ deos suos, ita & ego colam.

31 Non facies similiter Domino Deo tuo. Omnes enim abominationes quas aver-satur Dominus, fecerunt diis suis, offeren-tes filios & filias : & comburentes igni.

32 Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino: nec addas quidquam, nec minuas.

C A P V T XIII.

Pseudopropheta à Deo aversens occidi debet, quantumvis propinquus sit vel amicus, imo & urbs vastari funditus, cujus habitatores id facere conati fuerint.

1 SI surrexerit in medio tui propheta, sicut qui somnium vidisse se dicat, & predixerit signum atque portentum,

2 Et evenerit quod locutus est, & dixerit tibi : Eamus, & sequamur deos alienos quos ignoras, & serviamus eis :

3 Non audies verba prophetae illius aut somniatoris : quia tentat vos Dñs Deus ve-ster, ut palam fiat utrum diligatis eum an non, in toto corde, & in tota anima vestra.

4 Dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum timeate, & mandata illius custodite, & audite vocem ejus : ipsi servietis, & ipsi adhærebitis.

5 Propheta autem ille aut fictor somnio-rum interficietur : quia locutus est ut vos averteret à Domino Deo vestro, qui edu-xit vos de terra Egypti, & redimit vos de domo servitutis : ut errare te faceret de via, quam tibi præcepit Dominus Deus tuus : & auferes malum de medio tui.

6 Si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tuæ, aut filius tuus vel filia, sive uxor quæ est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animam tuam, clam di-cens : Eamus, & serviamus diis alienis, quos ignoras tu, & patres tui,

7 Cunctarum in circuitu gentium, quæ juxta vel procul sunt, ab initio usque ad finem terræ,

8 Nō acquiescas ei, nec audias, neq; parcat ei oculus tuus ut miserearis & ocu-lus ejus,

† Inf. 17. 9 Sed statim interficies, † sit primum manus tua super eum, & postea omnis po-pulus mittat manum.

10 Lapidibus obrutus necabitur : quia vo-luit te abstrahere à Dño Deo tuo, qui edu-xit te de terra Egypti, de domo servitutis :

11 Ut omnis Israël audiens timeat, & ne-quaquam ultra faciat quippiam hujus rei simile.

12 Si audieris in una urbium tuarum, quas Dominus Deus tuus dabit tibi ad ha-bitandum, dicentes aliquos :

13 Egressi sunt filii Belial de medio tui, & averterunt habitatores urbis suæ, atque dixerunt : Eamus, & serviamus diis alienis quos ignoratis :

14 Quære solcite & diligēter, rei veritate per-specta, si inveneris certū esse quod dici-tur, & abominationē hanc opere perperratā,

15 Statim percuties habitatores urbis il-lius in ore gladii, & delebis eam, ac omnia quæ in illa sunt, usque ad pecora.

16 Quidquid etiam supellectilis fuerit, congregabis in medio platearum ejus, & cum ipsa civitate succendes ita ut universa consumas Domino Deo tuo, & sit tumulus sempiternus, non ædificabitur amplius,

17 Et non adhærebit de illo anathemate quidquam in manu tua : ut avertatur Do-minus ab ira furoris sui, & misereatur tui, multiplicetque te sicut juravit patribus tuis.

18 Quando audieris vocem Domini Dei tui, custodiens omnia præcepta ejus, quæ ego præcipio tibi hodie, ut facias quod placitum est in conspectu Domini Dei tui.

C A P V T XIV.

Gentium ritus super mortuos fugiendus : ani-malium mundorum & immundorum discretio : & decimas esse solvendas.

1 Filii estote Domini Dei vestri: non vos incidetis, nec facietis calvitium super mortuo.

2 † Quoniam popul⁹ sanctus es Dño Deo tuo & te elegit ut sis ei in populū peculiare de cunctis gentibus quæ sunt super terram. † Supra 7. 6. Inf. 26.

3 † Ne comedatis quæ immunda sunt. 18.

4 Hoc est animal quod comedere debe-tis, Bovem, & ovem, & capram, † Levit. 11. 4.

5 Cervum & capream, bubalum, tragela-phum, pygargum, oryge, camelopardalum.

6 Omne animal, quod in duas partes findit ungulam, & ruminat, comederis.

7 De his autem quæ ruminant, & ungu-lam non findunt, comedere non debetis, ut camelum, leporem, chærogryllum : hæc quia ruminant, & non dividunt ungulam, immunda erunt vobis.

8 Sus quoque quoniam dividit ungulam, & non ruminat, immunda erit, carnibus eorum non vescemini, & cadavera non tangetis.

9 Hæc comedetis ex omnibus quæ mo-rantur in aquis : Quæ habent pinnulas & squamas, comedite :

10 Quæ absque pinnulis & squamis sunt, ne comedatis, quia immunda sunt.

11 Omnes aves mundas comedite.

12 Immundas ne comedatis : aquilam scilicet & gryphem, & halæetum,

13 Ixion, & vulturem ac milvum juxta genus suum :

14 Et omne corvini generis,

15 Et struthionem, ac noctuam, & ia-rum, atque ac ipitrem juxta genus suum :

16 Herodium ac cygnum, & ibin,

17 Ac mergulum, porphyrionem, & nycticoracem,

18 Ono rotatum, & charadriū, singula in genere suo: upupam quoq; & vesperilionē.

19 Et omne quod reptat & pennulas ha-bet,

bet, immundum erit, & non comedetur.

20 Omne quod mundum est, comedite.

21 Quidquid autem morticinum est, ne vescamini ex eo. Peregrino, qui intra portas tuas est, da ut comedat, aut vende ei: quia tu populus sanctus Domini Dei tui es. †

† Exod. 23. 19. Non coques hœdum in lacte matris suæ.

34. 26. 22 Decimam partem separabis de cunctis fructibus tuis qui nascuntur in terra per annos singulos.

23 Et comedes in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit ut in eo nomen illius invocetur, decimam frumenti tui, & vini, & olei, & primogenita de armentis & ovibus tuis: ut discas timere Dominum Deum tuum omni tempore.

24 Cum autem longior fuerit via, & locus quem elegerit Dominus Deus tuus, tibi que benedixerit, nec potueris ad eum hæc cuncta portare,

25 Vendes omnia, & in pretium rediges, portabisque manu tua, & proficisceris ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus:

26 Et emes ex eadē pecunia quidquid tibi placuerit, sive ex armentis, sive ex ovibus, vinum quoque & siceram, & omne quod desiderat anima tua: & comedes coram Dño Deo tuo, & epulaberis tu & domus tua.

27 Et Levites qui intra portas tuas est: cave ne derelinquas eum, quia non habet aliam partem in possessione tua.

28 Anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus quæ nascuntur tibi eo tempore: & repones intra januas tuas.

29 Venietque Levites qui aliam non habet partē nec possessionem tecum, & peregrinus ac pupillus & vidua, qui intra portas tuas sunt, & comedent & saturabuntur: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum quæ feceris.

C A P V T X V.

Lex remissionis septimi anni in quos exerceatur: de servo Hebræo qui noluerit manumitti: de primogenitis Domino sanctificandis & comedendis.

1 Septimo anno facies remissionem.

2 Quæ hoc ordine celebrabitur. Cui debetur aliquid ab amico vel proximo ac fratre suo: repetere non poterit, quia annus remissionis est Domini.

3 A peregrino & advena exiges: civem & propinquum repetēdi nō habebis potestatem.

4 Et omnino indigens & mendicus non erit inter vos: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in terra, quam traditurus est tibi in possessionem.

5 Si tamen audieris vocem Domini Dei tui, & custodieris universa quæ iussit, & quæ ego hodie præcipio tibi, benedicet tibi, ut pollicitus est.

6 Fœderabis gentibus multis, & ipse à nullo accipies mutuum. Dominaberis nationibus plurimis, & tui nemo dominabitur.

7 Si unus de fratribus tuis, qui morantur intra portas civitatis tuæ, in terra quam Dominus Deus tuus daturus est tibi, ad paupertatem venerit: non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum.

† Matt. 5. 43. Luc. 6. 34. 8 Sed aperies eam pauperi, & dabis mutuum quo eum indigere perspexeris.

9 Cave ne forte subrepat tibi impia co-

gitatio, & dicas in corde tuo: Appropinquat septimus annus remissionis: & avertas oculos tuos à paupere fratre tuo, nolēs ei quod postulat mutuum commodare: ne clamet contra te ad Dñm, & fiat tibi in peccatum.

10 Sed dabis ei: nec ages quippiam callide in ejus necessitatibus sublevandis: ut benedicat tibi Dñs Deus tuus in omni tempore, & in cunctis ad quæ manum miseris.

11 † Non deerunt pauperes in terra habitationis tuæ: idcirco ego præcipio tibi, ut aperias manum fratri tuo egeno & pauperi, qui tecum versatur in terra. † Matt. 26. 11.

12 † Cum tibi venditus fuerit frater tuus Hebræus, aut Hebræa, & sex annis servierit tibi, in septimo anno dimittes eum liberum: † Exod. 21. 2. Jerem. 34. 14.

13 Et quem libertate donaveris, nequam vacuum abire patieris:

14 Sed dabis viaticum de gregibus, & de area, & torculari tuo, quibus Dominus Deus tuus benedixerit tibi.

15 Memento quod & ipse servieris in terra Ægypti & liberaverit te Dominus Deus tuus, & idcirco ego nunc præcipio tibi.

16 Sin autem dixerit: Nolo egredi: eo quod diligat te, & domum tuam, & bene sibi apud te esse sentiat:

17 Assumes subulam, & perforabis aurem eius in janua domus tuæ; & serviet tibi usque in æternum, ancillæ quoque similiter facies.

18 Non avertas ab eis oculos tuos, quando dimiseris eos liberos: quoniam iuxta mercedem mercenarii per sex annos servit tibi: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus quæ agis.

19 De primogenitis, quæ nascuntur in armentis, & in ovibus tuis, quidquid est sexus masculini, sanctificabis Domino Deo tuo. Non operaberis in primogenito bovis, & non tondebis primogenita ovium.

20 In conspectu Domini Dei tui comedes ea per annos singulos, in loco quem elegerit Dominus, tu & domus tua.

21 † Sin autem habuerit maculam, vel claudum fuerit, vel cæcum aut in aliqua parte deforme vel debile, non immolabitur Domino Deo tuo. † Levit. 22. 20. Eccli. 35. 14.

22 Sed intra portas urbis tuæ comedes illud: tam mundus quam immundus similiter vescuntur eis, quasi caprea & cervo.

23 Hoc solum observabis, ut sanguinem eorum non comedas, sed effundes in terram quasi aquam.

C A P V T X V I

Tres præcipue anni solemnitates, Azymorum, Hebdomadarum, & Tabernaculorum: de justis iudiciis constituendis & de cavendo ab occasionibus idololatriæ.

1 Observa mensem novarum frugum, & verni primum temporis, ut facias Phasem Domino Deo tuo: quoniam in isto mense eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte.

2 Immolabisque Phasem Domino Deo tuo de ovibus, & de bobus, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habiet nomen ejus ibi.

3 Non comedes in eo panem fermentatū Septē diebus comedes absque fermento, afflictionis panem, quoniam in pavore egressus es de

de Ægypto : ut memineris diei egressionis tuæ de Ægypto, omnibus diebus vitæ tuæ.

4 Non apparebit fermentum in omnibus terminalis tuis septem diebus, & non remanebit de carnibus ejus quod immolatum est vespere in die primo usque mane,

5 Non poteris immolare Phæse in qualibet urbium tuarum, quas Dominus Deus tuus datus est tibi :

6 Sed in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen ejus ibi : immolabis Phæse vespere ad solis occasum, quando egressus es de Ægypto.

7 Et coques, & comedes in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, maneque confurgens vades in tabernacula tua.

8 Sex diebus comedes azyma : & in die septima, quia collecta est Domini Dei tui, non facies opus.

9 Septem hebdomadas numerabis tibi ab ea die qua falcem in segetem miseris,

10 Et celebrabis diem festum hebdomadarum Domino Deo tuo, oblationem spontaneam manus tuæ, quam offeres juxta benedictionem Domini Dei tui :

11 Et epulaberis coram Domino Deo tuo, tu, filius tuus, & filia tua, servus tuus, & ancilla tua, & Levites qui est intra portas tuas : advena ac pupillus & vidua, qui morantur vobiscum : in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen ejus ibi :

12 Et recordaberis quoniam servus fueris in Ægypto : custodiesque ac facies quæ præcepta sunt.

13 Solemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis per septem dies, quando collegeris de area & torculari fruges tuas :

14 Et epulaberis in festivitate tua, tu, filius tuus & filia, servus tuus & ancilla, Levites quoque & advena, pupillus ac vidua qui intra portas tuas sunt.

15 Septem diebus Domino Deo tuo festa celebrabis, in loco quem elegerit Dominus : benedicetque tibi Dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis, & in omni opere manuum tuarum, erisque in lætitia,

16 Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui, in loco quem elegerit : in solemnitate azymorum, in solemnitate hebdomadarum, & in solemnitate tabernaculorum.

† Non apparebit ante Dominum vacuus.

† Exod. 23. 15. 34. 20. Eccli. 35. 6. 17 Sed offeret unusquisque secundum quod habuerit juxta benedictionem Domini Dei sui, quam dederit ei.

18 Iudices & magistros constitues in omnibus portis tuis, quas Dominus Deus tuus dederit tibi, per singulas tribus tuas : ut judicent populum iusto iudicio,

19 Nec in alteram partem declinent. † Non accipies personam, nec munera : quia munera exæcant oculos sapientum, & mutant verba iustorum.

20 Iuste quod iustum est persequeris : ut vivas & possideas terram, quam Dominus Deus tuus dederit tibi.

21 Non plantabis lucum, & omnem arborem juxta altare Domini Dei tui.

22 Nec facies tibi, neque constitues statum : quæ odit Dominus Deus tuus.

CAPUT XVII.

Hostia diligenda, idololatia punienda; in gravi difficultate ad summum sacerdotem ejusque concilium recurrendum; & qua regi eligendo sint observanda.

1 Non immolabis Domino Deo tuo ovem, & bovem, in quo est macula, aut quippiam vitii : quia abominatio est Domino Deo tuo.

2 Cum reperti fuerint apud te, intra unam portarum tuarum quas Dominus Deus tuus dabit tibi, vir aut mulier qui faciant malum in conspectu Domini Dei tui, & transgrediantur pactum illius,

3 Ut vadant & serviant diis alienis, & adorent eos, solem & lunam, & omnem militiam cæli, quæ non præcepi :

4 Et hoc tibi fuerit nuntiandum, audientesque inquisieris diligenter, & verum esse repereris, & abominatio facta est in Israël :

5 Educes virum ac mulierem, qui rem sceleratissimam perpetrarunt, ad portas civitatis tuæ, & lapidibus obruentur.

6 † In ore duorum aut trium testium peribit qui interficietur. Nemo occidatur, uno contra se dicente testimonium.

7 Manus testium prima interficiet eum, & manus reliqui populi extrema mittetur : ut auferas malum de medio tui.

8 Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram : & iudicium intra portas tuas videris verba variari : surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus.

9 † Veniesque ad sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore : quæresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicii veritatem.

10 Et facies quodcumque dixerint qui præsunt loco quem elegerit Dominus, & docuerint te.

11 Juxta legem ejus : sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram neque ad sinistram.

12 Qui autem superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Dño Deo tuo, & decreto iudicis, morietur homo ille, & auferes malum de Israël :

13 Cunctusque populus audiens timebit, ut nullus deinceps intumescat superbia,

14 Cum ingressus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi & possederis eam, habitaverisque in illa, & dixeris : Constituam super me regem, sicut habent omnes per circuitum nationes :

15 Eum constitues, quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem regem facere, qui non sit frater tuus.

16 Cumque fuerit constitutus, non multiplicabit tibi equos, nec reducet populum in Ægyptum, equitatus numero sublevatus, præsertim cum Dominus præceperit vobis, ut nequaquam amplius per eandem viam revertamini.

17 Non habebit uxores plurimas, quæ alliciant animum ejus, neque argenti & aurum immensa pondera.

18 Postquam autem sederit in solio regni

† Infra 19. 15.

Matth.

18. 16.

2. Cor.

13. 1.

Supra

13. 9.

† 1. Pa.

9. 10.

† Exod.

23. 15.

34. 20.

Eccli.

35. 6.

† Supr.

1. 17.

Levit.

19. 15.

Exod.

23. 8.

Eccli.

20. 31.

regni sui, describet sibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar à sacerdotibus Leviticæ tribus.

19 Et habebit secum, legetque illud omnibus diebus vitæ suæ, ut discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba & ceremonias ejus, quæ in lege præcepta sunt.

20 Nec elevetur cor ejus in superbiam super fratres suos, neque declinet in partem dexteram vel sinistram, ut longo tempore regnet ipse, & filii ejus, super Israël.

C A P V T XVIII.

Sacerdotibus & Levitis pro possessione cedunt oblationes ac sacrificia: cavenda omnis superstitio: de vero propheta suscitando, & falso propheta interficiendo: quomodo verus à falso discernendus.

† *Supra* 10. 9. *Num.* 18. 20. *1. Cor.* 9. 13. **N**on habebunt sacerdotes & Levitæ, & omnes qui de eadem tribu sunt, partem & hæreditatem cum reliquo Israël, quia sacrificia Domini, & oblationes ejus comedent.

2 Et nihil aliud accipient de possessione fratrum suorum: Dominus enim ipse est hæreditas eorum, sicut locutus est illis.

3 Hoc erit judicium sacerdotum à populo, & ab his qui offerunt victimas: sive bovem, sive ovem immolaverint, dabunt sacerdoti armum ac ventriculum:

† *Num.* 18. 11. 4 † Primitias frumenti, vini, & olei, & lanarum partem ex ovium tonsione.

5 Ipsum enim elegit Dominus Deus tuus de cunctis tribubus tuis, ut stet, & ministraret nomini Domini ipse, & filii ejus in sempiternum.

6 Si exierit Levites ex una urbium tuarum ex omni Israël in qua habitat, & voluerit venire, desiderans locum quem elegerit Dominus.

7 Ministrabit in nomine Domini Dei sui, sicut omnes fratres ejus Levitæ, qui stabunt eo tempore coram Domino.

† 8 Partem ciborum eandem accipiet, quam & ceteri: excepto eo, quod in urbe sua ex paterna ei successione debetur.

9 Quando ingressus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, cave ne imitari velis abominationes illarum gentium.

† *Levi.* 20. 27. 10 † Nec inveniatur in te qui lustret filium suum, aut filiam, ducens per ignem: aut qui ariolos sciscitetur, & observet somnia atque auguria, nec sit maleficus,

† 11 Nec incantator nec qui pythones consulat, nec divinos, † aut quærat à mortuis veritatem.

12 Omnia enim hæc abominatur Dominus, & propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo.

13 Perfectus eris, & absque macula cum Domino Deo tuo.

14 Gentes istæ, quarum possidebis terram, augures & divinos audiunt: tu autem à Domino Deo tuo aliter institutus es.

† *1. Sam.* 10. 45. *Act.* 13. 22. **† P R O P H E T A M** de gente tua & de fratribus tuis sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus: ipsum audies,

† *Exod.* 20. 21. 16 Vt petisti à Domino Deo tuo † in Hierusalem, quando concio congregata est, atque dixisti: Ultra non audiam vocem Domini Dei mei, & ignem hunc maximum amplius non videbo, ne moriar.

17 Et ait Dominus mihi: Bene omnia sunt locuti.

† 18 † Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui: & ponam verba mea in ore ejus, loqueturque ad eos omnia quæ præcepero illi.

19 Qui autem verba ejus, quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam.

20 Propheta autem qui arrogantia depravatus voluerit loqui in nomine meo, quæ ego non præcepi illi ut diceret, aut ex nomine alienorum deorum, interficietur.

21 Quod si tacita cogitatione responderis: Quo modo possum intelligere verbum, quod Dominus non est locutus?

22 Hoc habebis signum: Quod in nomine Domini propheta ille prædixerit, & non evenierit: hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui propheta confinxit: & idcirco non timebis eum.

C A P V T XIX.

Separanda sex urbes refugii & qui ad eas tuto confugient, & qui non, de veris falsisque testibus, & de terminis non transferendis.

1 Cvm disperdiderit Dominus Deus tuus gentes, quarum tibi traditurus est terram, & possederis eam, habitaverisque in urbibus ejus & in ædibus:

2 † Tres civitates separabis tibi in medio terræ, quam Dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem.

3 Sternens diligenter viam: & in tres æqualiter partes totam terræ tuæ provinciam divides: ut habeat è vicino qui propter homicidium profugus est, quo possit evadere,

4 Hæc erit lex homicidæ fugientis, cujus vita servanda est: Qui percusserit proximum suum nesciens, & qui heri & nudius tertius nullum contra eum odium habuisse comprobatur:

† 5 Sed abiisse cum eo simpliciter in silvam ad ligna cædenda, & in succisione lignorum securis fugerit manu, ferrumque lapsum de manubrio amicum ejus percusserit, & occiderit: hic ad unam supradictarum urbium confugiet, & vivet:

6 Ne forsitan proximus ejus, cujus effusus est sanguis, dolore stimulatus, persequatur, & apprehendat eum si longior via fuerit, & percutiat animam ejus, qui non est reus mortis: quia nullum contra eum, qui occisus est, odium prius habuisse monstratur.

7 Idcirco præcipio tibi ut tres civitates æqualis inter se spatii divides.

† 8 † Cum autem dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos, sicut juravit patribus tuis, & dederit tibi cunctam terram, quam eis pollicitus est.

9 (Si tamen custodieris mandata ejus, & feceris quæ hodie præcipio tibi, ut diligas Dominum Deum tuum, & ambules in viis ejus omni tempore) addes tibi tres alias civitates, & supradictarum trium urbium numerum duplicabis:

10 Vt non effundatur sanguis innoxius in medio terræ, quam Dominus Deus tuus dabit tibi possidendam, ne sis sanguinis reus.

† 11 Si quis autem odio habens proximum suum, insidiatus fuerit vitæ ejus, surgentique percussit

† *1. Sam.*

1. 93.

† *Num.*

35. 11.

† *Isa.*

20. 2.

† *Gen.*

28. 14.

† *Supra*

12. 10.

† *Exod.*

34. 24.

† *Num.*

35. 20.

percuſſerit illum, & mortuus fuerit, fugeritque ad unam de ſupradictis urbibus.

12 Mittent ſeniores civitatis illius, & arripient eum de loco effugii, tradentque in manu proximi, cujus ſanguis effuſus eſt, & morietur.

13 Non miſereberis ejus, & auferes innoxium ſanguinem de Iſraël, ut bene ſit tibi.

14 Non aſſumes, & transferes terminos proximi tui, quos fixerunt priores in poſſeſſione tua, quam Dominus Deus tuus dabit tibi in terra, quam acceperis poſſidendam.

† *Supr.* 17. 6. *Matth.* 18. 16. *2. Cor.* 13. 1. *Supr.* 13. 9. *† Dan.* 13. 62. 15 † Non ſtabit teſtis unus contra aliquem, quidquid illud peccati & facinoris fuerit: ſed in ore duorum aut trium teſtium ſtabit omne verbum.

16 Si ſtererit teſtis mendax contra hominem, accuſans eum pravaricationis,

17 Stabunt ambo quorum cauſa eſt, ante Dominum in conſpectu ſacerdotum & judicum qui fuerint in diebus illis.

18 † Cumque diligentiffime perſcrutantes, invenerint falſum teſtem dixiſſe contra fratrem ſuum mendacium:

19 Reddent ei ſicut fratri ſuo facere cogitavit, & auferes malum de medio tui:

20 Ut audientes ceteri timorem habeant, & nequaquam talia audeant facere.

† *Exod.* 21. 23. *24. †* *Levit.* 24. 20. *Matth.* 5. 39. 21 Non miſereberis ejus, † ſed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges.

C A P V T X X.

Qui tempore pugna ſini domum remittendi: jura belli quomodo ſervanda: qua arbores cadenda ad machinas inſtruendus, & qua relinquenda.

1 Si exieris ad bellum contra hoſtes tuos, & videris equitatus & currus, & majorem quam tu habeas adverſarii exercitus multitudinem, non timebis eos: quia Dominus Deus tuus tecum eſt, qui eduxit te de terra Aegypti.

2 Appropinquante autem jam prælio, ſtabit ſacerdos ante aciem, & ſic loquetur ad populum.

3 Audi Iſraël, vos hodie contra inimicos veſtros pugnam committitis, non perimeſcat cor veſtrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos:

4 Quia Dominus Deus veſter in medio veſtri eſt, & pro vobis contra adverſarios dimicabit, ut eruat vos de periculo.

† *1. Mach.* 3. 56. 5 Duces quoque per ſingulas turmas audiente exercitu proclamabunt: † Quis eſt homo qui ædificavit domum novam, & non dedicavit eam? vadat, & revertatur in domum ſuam, ne forte moriatur in bello, & alius dedicerit eam.

6 Quis eſt homo qui plantavit vineam, & necdum fecit eam eſſe communem de qua veſci omnibus liceat? vadat, & revertatur in domum ſuam: ne forte moriatur in bello, & alius homo ejus fungatur officio.

7 Quis eſt homo qui deſpondit uxorem, & non accepit eam? vadat, & revertatur in domum ſuam, ne forte moriatur in bello, & alius homo accipiat eam.

† *Judic.* 7. 3. 8 His dictis addent reliqua, & loquentur ad populum: † Quis eſt homo formidolofus, & corde pavido? vadat, & revertatur in

domum ſuam, ne pavere faciat corda fraum ſuorum, ſicut ipſe timore perterritus eſt.

9 Cumque ſiluerint duces exercitus, & finem loquendi fecerint, unusquiſque ſuos ad bellandum cuneos præparabit.

10 Si quando acceſſeris ad expugnandam civitatem, offeres primum pacem.

11 Si receperit, & aperuerit tibi portas cunctus populus, qui in ea eſt ſalvabitur, & ſerviet tibi ſub tributo.

12 Sin autem foedus inire noluerit, & coeperit contra te bellum, oppugnabis eam.

13 Cumque tradiderit Dominus Deus tuus illam in manu tua, percuties omne quod in ea generis masculini eſt, in ore gladii.

14 Abſque mulieribus & infantibus, jumentis, & ceteris quæ in civitate ſunt. Omnem prædam exercitui divides, & comedes de ſpoliis hoſtium tuorum, quæ Dominus Deus tuus dederit tibi.

15 Sic facies cunctis civitatibus, quæ à te procul valde ſunt, & non ſunt de his urbibus, quas in poſſeſſionem accepturus es.

16 De his autem civitatibus, quæ dabuntur tibi, nullum omnino permittes vivere: ſed interficies in ore gladii.

17 Herthæum videlicet, & Amorrhæum, & Chananzum, Pherezæum, & Hevæum, & Jebuſæum, ſicut præcepit tibi Dominus Deus tuus:

18 Ne forte doceant vos facere cunctas abominationes, quas ipſi operati ſunt diis ſuis: & peccetis in Dominum Deum veſtrum.

19 Quando obſederis civitatem multo tempore, & munitionibus circumdederis ut expugnes eam, non ſuccides arbores de quibus veſci poteſt, nec ſecuribus per circuitum debes vaſtare regionem: quoniam lignum eſt, & non homo, nec poteſt bellantium contra te augere numerum.

20 Si qua autem ligna non ſunt pomifera, ſed agreſtia, & in ceteros apta uſus, ſuccide & inſtrue machinas, donec capias civitatem, quæ contra te dimicat.

C A P V T X X I.

Cautio ſuper homicidio occulto: muliere in bella capta: de filio odioſo primogenito: filio contumace: & eo qui ſuſpenſus eſt in ligno.

1 Quando inventum fuerit in terra, quam Dominus Deus tuus daturus eſt tibi, hominis cadaver occiſi, & ignorabitur cædis reus,

2 Egreſſientur majores natu, & judices tui, & merientur à loco cadaveris ſingularum per circuitum ſpatia civitatum:

3 Et quam viciniorem ceteris eſſe perſpexerint, ſeniores civitatis illius tollent vitulam de armento, quæ non traxit jugum, nec terram ſcidit vomere,

4 Et ducent eam ad vallem aſperam atque ſaxoſâ, quæ nunquam arata eſt, nec ſemen eſt receptum: & cædent in ea cervices vitulæ:

5 Accedentque ſacerdotes filii Levi, quos elegerit Dominus Deus tuus ut miniſtrent ei, & benedicant in nomine ejus, & ad verbum eorum, omne negotium, & quidquid mundum, vel immundum eſt, judicetur.

6 Et venient majores natu civitatis illius ad interfectum, lavabuntque manus ſuas ſuper vitulam, quæ in valle percuſſa eſt.

7 Et

7 Et dicent: Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt.

8 Propitius esto populo tuo Israël, quem redemisti Domine, & ne reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israël. Et auferetur ab eis reatus sanguinis.

9 Tu autem alienus eris ab innocentis cruore, qui fusus est, cum feceris quod præcepit Dominus.

10 Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, & tradiderit eos Dñs Deus tuus in manu tua, captivosque duxeris,

11 Et videris in numero captivorum mulierem pulchram, & adamaveris eam, voluerisque habere uxorem.

12 Introduces eam in domum tuam: quæradet cæsariem, & circumcidet ungues.

13 Et deponet vestem, in qua capta est: sedensque in domo tua, flebit patrem & matrem suam uno mense: & postea intrabis ad eam, dormiesque cum illa, & erit uxor tua.

14 Si autem postea non sederit animo tuo, dimittes eam liberam, nec vendere poteris pecunia, nec opprimere per potentiam: quia humiliasti eam.

15 Si habuerit homo uxores duas, unam dilectam, & alteram odiosam, genuerintque ex eo liberos, & fuerit filius odiosæ primogenitus,

16 Volueritque substantiam inter filios suos dividere: non poterit filium dilectæ facere primogenitum, & præferre filio odiosæ,

†1. Pa. 5. 1. 17 Sed filium odiosæ agnoscat primogenitum, dabitque ei de his quæ habuerit cuncta duplicia: iste est enim principium liberorum ejus; & huic debentur primogenita.

18 Si genuerit homo filium contumacem & protervum, qui non audiat patris aut matris imperium, & coërcitus obedire contempserit:

19 Apprehendent eum, & ducent ad seniores civitatis illius, & ad portam judicii.

20 Dicentque ad eos: Filius noster iste protervus & contumax est, monita nostra audire contemnit, comestationibus vacat, & luxuriæ atque conviviis:

21 Lapidibus eum obruet populus civitatis: & morietur, ut auferatis malum de medio vestri, & universus Israël audiens pertimescat.

22 Quando peccaverit homo quod morte plectendum est, & adjudicatus morti appensus fuerit in patibulo,

† Gal. 3. 13. 23 Non permanebit cadaver ejus in ligno, sed in eadem die sepelietur: quia male dictus à Deo est qui pendet in ligno: & nequaquam contaminabis terram tuam, quam Dñs Deus tuus dederit tibi in possessionem.

C A P V T XXII.

Pietas in proximi exercenda, de veste alterius sexus, de invento nido, de circumdando tecto domus, de non commiscendis rebus diversi generis, de fimbriis, de signis virginitatis, de adulterio, de corrupta in urbe vel in agro, de uxore patris non ducenda.

† Exod. 23. 4. 1 Non videbis bovem fratris tui, aut ovem errantem, & præteribis: sed reduces fratri tuo.

2 Etiam si nō est propinquus frater tuus, nec nosti eum: dnces in domum tuam, & erunt apud

te quamdiu quærat ea frater tuus, & recipiat.

3 Similiter facies de asino, & de vestimento, & de omni re fratris tui, quæ perierit: si inveneris eam, ne negligas quasi alienam.

4 Si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via, non despicias, sed sublevabis eum.

5 Non induetur mulier veste virili, nec vir uteretur veste feminea: abominabilis enim apud Deum est qui facit hæc.

6 Si ambulans per viam, in arvore vel in terra nidum avis inveneris, & matrem pulvis vel ovis desuper incubantem: non tenebis eam cum filiis.

7 Sed abire patieris, captos tenens filios: ut bene sit tibi, & longo vivas tempore.

8 Cum ædificaveris domum novam, facies murum tecti per circuitum: ne effundatur sanguis in domo tua, & sis reus labentis alio, & in præceps ruente.

9 Non seres vineam tuam altero semine: ne & sementis quam sevisi, & quæ nascuntur ex vinea, pariter sanctificentur.

10 Non arabis in bove simul & asino.

11 Non indueris vestimento, quod ex lana linoque contextum est.

12 † Funiculos in fimbriis facies per quatuor angulos pallii tui, quo operieris.

13 Si duxerit vir uxorem, & postea odio habuerit eam,

14 Quæsieritque occasiones quibus dimittat eam, obiciens ei nomen pessimum, & dixerit: Uxorem hanc accepi, & ingressus ad eam non inveni virginem:

15 Tollent eam pater & mater ejus, & fereant secum signa virginitatis ejus ad seniores urbis qui in porta sunt.

16 Et dicet pater: Filiam meam dedi huic uxorem: quam quia odit,

17 Imponit ei nomen pessimum, ut dicat: Non inveni filiā tuam virginem: & ecce hæc sunt signa virginitatis filię meæ, expandent vestimentum coram senioribus civitatis:

18 Apprehendentque senes urbis illius virum, & verberabunt illum,

19 Condemnantes insuper centū siclis argenti, quos dabit patri puellæ: quoniam diffamavit nomen pessimū super virginem Israël: habebitque eam uxorem, & non poterit dimittere eam omnibus diebus vitæ suæ.

20 Quod si verum est quod objicit, & non est in puella inventa virginitas:

21 Ejicient eam extra fores domus patris sui, & lapidibus obruent viri civitatis illius, & morietur: quoniam fecit nefas in Israël, ut fornicaretur in domo patris sui: & auferes malum de medio tui.

22 † Si dormierit vir cum uxore alterius, uterque morietur, id est, adulter & adultera: & auferes malum de Israël.

23 Si puellam virginem desponderit vir, & invenerit eam aliquis in civitate, & concubuerit cum ea,

24 Educes utrumque ad portam civitatis illius, & lapidibus obruentur: puella, quia non clamavit cum esset in civitate: vir, quia humiliavit uxorem proximi sui, & auferes malum de medio tui.

25 Sin autem in agro repererit vir puellam, quæ desponsata est, & apprehendens concubuit

† Num. 15. 38.

† Levit. 20. 10.

concubuerit cum ea, ipse morietur solus:

26 Puella nihil patietur, nec est rea mortis, quoniam sicut latro confurgit contra fratrem suum, & occidit animam ejus, ita & puella perpeffa est.

27 Sola erat in agro: clamavit, & nullus affuit qui liberaret eam.

28 Si invenerit vir puellam virginem, quæ non habet sponfum, & apprehendens concubuerit cum illa, & res ad judiciũ venerit:

† Exod. 22. 16. 29 † Dabit qui dormivit cum ea, patri puellæ quinquaginta siclos argenti, & habebit eam uxorem, qui humiliavit illam: non poterit dimittere eam cunctis diebus vitæ suæ.

30 Non accipiet homo uxorem patris sui, nec revelabit operimentum ejus.

C A P V T XXIII.

De his qui ab ecclesia Dei arcendi sunt vel admittendi: Idumaus & Aegyptius non sunt abjiciendi: de pollutione nocturna, & de loco ad necessaria natura deputando: de servo fugitivo, de mercede prostibuli, fugienda usura erga fratres, de voto, de vinea & segete proximi.

1 **N**on intrabit eunuchus, attritis vel amputatis testiculis, & abscisso vetetro, ecclesiam Domini.

2 Non ingredietur mamzer, hoc est, de scorto natus, in ecclesiam Domini, usque ad decimam generationem.

† Neh. 13. 1. Num. 22. 5. 3 † Ammonites & Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam Domini, in æternum:

4 Quia noluerunt vobis occurrere cum pane & aqua in via quando egressi estis de Aegypto: & quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syriæ, ut malediceret tibi:

5 Et noluit Dominus Deus tuus audire Balaam, vertitque maledictionem ejus in benedictionem tuam, eo quod diligeret te.

6 Nō facies cum eis pacem, nec quæras eis bona cunctis diebus vitæ tuæ in sempiternũ.

7 Non abominaberis Idumæum, quia frater tuus est: nec Aegyptium quia advena fuisti in terra ejus.

8 Qui nati fuerint ex eis, tertia generatione intrabunt in ecclesiam Domini.

9 Quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugna, custodies te ab omni re mala.

10 Si fuerit inter vos homo, qui nocturno pollutus sit somnio, egredietur extra castra,

11 Et non revertetur, priusquam ad vesperam lavetur aqua: & post solis occasum regredietur in castra.

12 Habebis locum extra castra ad quem egrediaris ad requisita naturæ,

13 Gerens paxillum in balteo, cumque sederis fodies per circuitum, & egesta humo operies.

14 Quo relevatus es: (Dominus enim Deus tuus ambulat in medio castrorum, ut eruat te, & tradat tibi inimicos tuos,) & sint castra tua sancta, & nihil in eis appareat foeditatis, ne derelinquat te.

15 Non trades servum domino suo, qui ad te confugerit.

16 Habitabit tecum in loco, qui ei placuerit, & in una urbium tuarum requiescet: ne contristes eum.

17 Non erit meretrix de filiabus Israël, nec scortator de filiis Israël.

18 Non offeres mercedem prostibuli, nec precium canis, in domo Domini Dei tui, quidquid illud est quod voveris: quia abominatio est utriusque apud Dñm Deum tuum.

19 Non foenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quolibet aliam rem

20 Sed alieno. Fratri autem tuo absque usura, id quo indiget, commodabis: ut benedicat tibi Dñs Deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingredieris possidendam.

21 Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia requirit illud Dominus Deus tuus: & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.

22 Si nolueris polliceri, absque peccato eris.

23 Quod autem semel egressum est de labiis tuis, observabis, & facies sicut promissisti Domino Deo tuo, & propria voluntate & ore tuo locutus es.

24 Ingressus vineam proximi tui, comedere uvas quantum tibi placuerit: foras autem ne efferas tecum.

25 Si intraveris in segetem amici tui, franges spicas, & manu conteres: falce autem non metes.

C A P V T XXIV.

Libellus repudii permittitur: misericordia in debitores pauperes: non neganda merces: de judicio advena & pupilli: reliquia messis ac vindemia pauperibus relinquenda.

1 **S**i † acceperit homo uxorem, & habuerit eam, & non invenerit gratiam ante oculos ejus propter aliquam foeditatem: scribet libellum repudii, & dabit in manus illius, & dimittet eam de domo sua.

2 Cumque egressa alterum maritum duxerit,

3 Et ille quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii, & dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit:

4 Non poterit prior maritus recipere eam in uxorem: quia polluta est, & abominabilis facta est coram Domino: ne peccare facias terram tuam, quam Dominus Deus tuus tradiderit tibi possidendam.

5 Cum acceperit homo nuper uxorem, non procedet ad bellum, nec ei quippiam necessitatis injungetur publicæ, sed vacabit absque culpa domi suæ, ut uno anno lætetur cum uxore sua.

6 Non accipies loco pignoris inferiorem, & superiorem molam: quia animam suam opposuit tibi.

7 Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israël, & vendito eo acceperit pretium, interficietur, & auferes malum de medio tui.

8 Observa diligenter ne incurras plagam lepræ, sed facies quæcumque docuerint te sacerdotes Levitici generis, juxta id quod præcepi eis, & imple sollicite.

9 † Mementote quæ fecerit Dominus Deus vester Mariæ in via cum egrederemini de Aegypto.

10 Cum repeteris à proximo tuo rem aliquam, quam debet tibi, non ingredieris domum ejus ut pignus auferas:

† Mattheo 9. 31. 19. 7. Mar. 10. 49

† Num. 12. 10.

11 Sed stabis foris, & ille tibi proferet quod habuerit.

12 Sin autem pauper est, non pernoctabit apud te pignus.

13 Sed statim reddes ei ante solis occasum: ut dormiens in vestimento suo, benedicat tibi, & habeas iustitiam coram Domino Deo tuo.

† Lev. 10. 1. 14 † Non negabis mercedem indigentis, & pauperis fratris tui, sive advenæ, qui tecum moratur in terra, & intra portas tuas est:

15 Sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum, quia pauper est, & ex eo sustentat animam suam: ne clamet contra te ad Dominum, & reputetur tibi in peccatum.

† 4. Reg. 14. 6. 16 † Non occidentur patres pro filiis, nec filii pro patribus, sed unusquisque pro peccato suo morietur.

2. Par. 25. 4. 17 Non pervertes iudicium advenæ & pupilli, nec auferes pignoris loco viduæ vestimentum.

18. 20. 18 Memento quod servieris in Ægypto, & eruerit te Dominus Deus tuus inde. Idcirco præcipio tibi ut facias hanc rem.

19 Quando messueris segetem in agro tuo, & oblitus manipulum reliqueris, non reverteris ut tollas illum: sed advenam, & pupillum, & viduam auferre patieris, ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manuum tuarum.

20 Si fruges colligeris olivarum, quidquid remanserit in arboribus: non reverteris ut colligas: sed relinques advenæ, pupillo, ac viduæ.

21 Si vindemiaveris vineam tuam, non colliges remanentes racemos, sed cedent in usus advenæ, pupilli, ac viduæ.

22 Memento quod & tu servieris in Ægypto, & idcirco præcipio tibi ut facias hanc rem.

C A P V T XXV.

Iudices iuste iudicent: quos plagis reus cadendus, bovi trisulcanti os non alligandum, semen fratri suscitandum, pœnam mulieris verenda apprehendentis, non committenda in pondere & mensura iniustitia, Amalecitis delendi.

1 Si fuerit causa inter aliquos, & interpellaverint iudices: quem iustum esse perspexerint, illi iustitiæ palmam dabunt: quem impium, condemnabunt impietatis.

2 Sin autem eum qui peccavit, dignum viderint plagis: prosternent, & coram se facient verberari. Pro mensura peccati erit & plagarum modus:

2. Cor. 11. 24. 3 Ita dumtaxat, † ut quadragenarium numerum non excedant: ne foede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus.

† 1. Cor. 9. 9. 4 † Non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas.

2. Tim. 5. 18. 5 † Quando habitaverint fratres simul, & unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti non nubet alteri: sed accipiet eam frater ejus, & suscitabit seminem fratris sui:

Marc. 12. 19. 6 Et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit, ut non deleatur nomen ejus ex Israël.

20. 22. 7 Sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui, quæ ei lege debetur, perget mulier ad portam civitatis, & interpellabit majores natu, dicetque: † Non vult fra-

ter viri mei suscitare nomen fratris sui in Israël: nec me in conjugem sumere.

8 Statimque accersiri eum facient, & interrogabunt. Si responderit: Nolo eam uxorem accipere:

9 Accedet mulier ad eum coram senioribus, & tollet calceamentum de pede ejus, spueiq; in faciem illius, & dicet: Sic fiet homini, qui non ædificat domum fratris sui.

10 Et vocabitur nomen illius in Israël, Domus discalceati.

11 Si habuerint inter se jurgium viri duo, & unus contra alterum rixari cœperit, volensque uxor alterius eruere virum suum de manu fortioris, miseritque manum, & apprehenderit verenda ejus:

12 Abscides manum illius, nec flecteris super eam ulla misericordia.

13 Non habebis in sacculo diversa pondera, majus & minus:

14 Nec erit in domo tua modius major & minor.

15 Pondus habebis iustum & verum, & modius æqualis & verus erit tibi: ut multo vivas tempore super terram, quam Dominus Deus tuus dederit tibi.

16 Abominatur enim Dominus Deus tuus eum qui facit hæc, & aversatur omnem iniustitiam.

17 † Memento quæ fecerit tibi Amalec in via quando egrediebaris ex Ægypto: † Exod. 18. 8.

18 Quomodo occurrerit tibi: & extremos agminis tui, qui lassii residebant, ceciderit, quando tu eras fame & labore confectus, & non timuerit Deum.

19 Cum ergo Dominus Deus tuus dederit tibi requiem, & subjecerit cunctas per circuitum nationes, in terra, quam tibi pollicitus est: delebis nomen ejus sub celo. Cave ne obliviscaris.

C A P V T XXVI.

Primitia ac decima ubi & quibus exolvenda, & sub qua verborum forma.

1 Cumque intraveris terram, quam Dominus Deus tuus tibi daturus est possidendam & obtinueris eam, atque habitaveris in ea:

2 Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cartallo, pergesque ad locum, quem Dominus Deus tuus elegerit, ut ibi invocetur nomen ejus:

3 Accedesque ad sacerdotem, qui fuerit in diebus illis, & dices ad eum: profiteor hodie coram Domino Deo tuo, quod ingressus sum in terram, pro qua juravit patribus nostris, ut daret eam nobis.

4 Suscipiensque sacerdos cartallum de manu tua, ponet ante altare Domini Dei tui:

5 Et loqueris in conspectu Domini Dei tui: Syrus persequabatur patrem meum, qui descendit in Ægyptum, & ibi peregrinatus est in paucissimo numero: crevitque in gentem magnam ac robustam & infinitæ multitudinis.

6 Afflixeruntque nos Ægyptii, & persecuti sunt imponentes onera gravissima:

7 Et clamavimus ad Dominum Deum patrum nostrum: qui exaudivit nos, & respexit humilitatem nostram, & laborem, atque angustiam:

8 Et eduxit nos de Ægypto in manu forti, &

& brachio extento in ingenti pavore, in signis atque portentis:

9 Et introduxit ad locum istum, & tradidit nobis terram lacte & melle manentem.

10 Et idcirco nunc offero primitias frugum terræ, quam Dominus dedit mihi. Et dimittes eas in conspectu Domini Dei tui, & adorato Domino Deo tuo.

11 Et epulaberis in omnibus bonis, quæ Dominus Deus tuus dederit tibi, & domui tuæ, tu & Levites, & advena qui tecum est.

12 Quando compleveris decimam cunctorum frugum tuarum, anno decimarum tertio, dabis Levitæ, & advenæ, & pupillo & viduæ, ut comedant intra portas tuas, & saturentur:

† *Supr.* 14. 29. 13 Loqueris in conspectu Dñi Dei tui: Abstuli quod sanctificatum est de domo mea, & dedi illud Levitæ & advenæ, & pupillo ac viduæ, sicut jussisti mihi: non præterivi mandata tua, nec sum oblitus imperii tui.

14 Non comedi ex eis in luctu meo, nec separavi ea in qualibet immunditia, nec expendi ex his quidquam in re funebri. Obedivi voci Domini Dei mei, & feci omnia sicut præcepisti mihi.

† *Isa.* 63. 15. *Bar.* 2-16. 15 Respice de sanctuario tuo, & de excelsis cælorum habitaculo, & benedic populo tuo Israël, & terræ, quam dedisti nobis, sicut jurasti patribus nostris, terræ lacte & melle mananti.

16 Hodie Dominus Deus tuus præcepit tibi ut facias mandata hæc atque judicia: & custodias & impleas ex toto corde tuo, & ex tota anima tua.

† *Supr.* 7. 6. 17 † Dominum elegisti hodie, ut sit tibi Deus, & ambules in viis ejus, & custodias ceremonias illius, & mandata atque judicia, & obedias ejus imperio,

18 Et Dominus elegit te hodie, ut sis ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi, & custodias omnia præcepta illius:

19 Et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem, & nomen, & gloriam suam: ut sis populus sanctus Domini Dei tui, sicut locutus est

C A P V T XXVII.

Transito Iordane, altare lapideum erigendum, lexque lapidibus inscribenda: benedictionis piorum, & maledictionis impiorum ritus & formula.

1 Præcepit autem Moyses & seniores Israël, populo dicentes: Custodite omne mandatum quod præcipio vobis hodie.

2 Cumque transferitis Iordanem in terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, eriges ingētes lapides, & calce levigabis eos,

3 Ut possis in eis scribere omnia verba legis hujus, Iordane transmissio: ut introeas terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi: terram lacte & melle manentem, sicut juravit patribus tuis.

† *Exod.* 20. 25. 4 Quando ergo transferitis Iordanem, erigite lapides, quos ego hodie præcipio vobis, in monte Hebal, & levigabis eos calce:

† *Isa.* 8. 31. 5 Et ædificabis ibi altare Domino Deo tuo, de lapidibus quos ferrum non tetigit,

6 Et de saxis informibus & impolitis: & offeres super eo holocausta Dño Deo tuo,

7 Et immolabis hostias pacificas, comedesque ibi, & epulaberis corā Dño Deo tuo.

8 Et scribes super lapides omnia verba legis hujus plane & lucide.

9 Dixeruntque Moyses & sacerdotes Levitici generis ad omnem Israël: Attende, & audi Israël: hodie factus es populus Domini Dei tui:

10 Audies vocem ejus, & facies mandata atque justitias, quas ego præcipio tibi.

11 Præcepitque Moyses populo in die illo dicens:

12 Hi stabunt ad benedicendum populo super montem Garizim, Iordane transmissio: Simeon, Levi, Iudas, Issachar, Ioseph, & Benjamin.

13 Et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte Hebal: Ruben, Gad, & Aser, & Zabulon, Dan, & Nephthali.

14 † Et pronunciabunt Levitæ, dicentque ad omnes viros Israël excelsa voce: † *Deut.* 9. 11.

15 Maledictus homo qui facit sculptile & conflatile, abominationem Domini, opus manuum artificum, ponetque illud in abscondito: & respondebit omnis populus, & dicet: Amen.

16 Maledictus qui non honorat patrem suum, & matrem: & dicet omnis populus: Amen.

17 Maledictus qui transfert terminos proximi sui: & dicet omnis populus: Amen.

18 Maledictus qui errare facit cæcum in itinere: & dicet omnis populus: Amen.

19 Maledictus qui pervertit iudicium advenæ, pupilli, & viduæ: & dicet omnis populus: Amen.

20 Maledictus qui dormit cum uxore patris sui, & revelat operimentum lectuli ejus: & dicet omnis populus: Amen.

21 Maledictus qui dormit cum omni jumento: & dicet omnis populus: Amen.

22 Maledictus qui dormit cum sorore sua, filia patris sui vel matris suæ: & dicet omnis populus: Amen.

23 Maledictus qui dormit cum socru sua: & dicet omnis populus: Amen.

24 Maledictus qui clam percusserit proximum suum: & dicet omnis populus: Amen.

25 Maledictus qui accipit munera, ut percutiat animam sanguinis innocentis: & dicet omnis populus: Amen.

26 Maledictus qui non permanet in sermonibus legis hujus, nec eos opere perficit: & dicet omnis populus: Amen.

C A P V T XXVIII.

Multiplex promittitur observantibus legem benedictio, & transgredientibus maledictio.

1 Si autem audieris vocem Dñi Dei tui, ut facias atque custodias omnia mandata ejus, quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus, quæ versantur in terra.

2 Venientque super te universæ benedictiones istæ, & apprehendent te: si tamen præcepta ejus audieris.

3 Benedictus tu in civitate, & benedictus in agro.

4 Benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, fructusque jumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, & caute ovium tuarum,

5 Benedicta horrea tua, & benedictæ reliquæ tuæ,

6 Benedictus eris tu ingrediens & egrediens.

7 Dabit Dominus inimicos tuos, qui consurgunt adversum te, corruentes in conspectu tuo: per unam viam venient contra te, & per septem fugient à facie tua.

8 Emittere Dominus benedictionem super cellaria tua, & super omnia opera manuum tuarum: benedicetque tibi in terra, quam acceperis.

9 Suscitabit te Dominus sibi in populum sanctum, sicut iuravit tibi: si custodieris mandata Domini Dei tui, & ambulaveris in viis ejus.

10 Videbuntque omnes terrarum populi quod nomen Domini invocatum sit super te, & timebunt te.

11 Abundare te faciet Dominus omnibus bonis, fructu uteri tui, & fructu jumentorum tuorum, fructu terræ tuæ, quam iuravit Dominus patribus tuis ut daret tibi.

12 Aperiet Dominus thesaurum suum optimum, cælum, ut tribuat pluviam terræ tuæ in tempore suo: benedicetque cunctis operibus manuum tuarum. Et foenerabis gentibus multis, & ipse à nullo foenus accipies.

13 Constituet te Dominus in caput, & non in caudam: & eris semper supra, & non subter: si tamen audieris mandata Domini Dei tui, quæ ego præcipio tibi hodie, & custodieris & feceris,

14 Ac non declinaveris ab eis, nec ad dexteram, nec ad sinistram, nec secutus fueris deos alienos, neque colueris eos.

† Levit. 26. 14. Thren. 2. 17. Malac. 2. 2. Barnab. 1. 20. 15 † Quod si audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut custodias & facias omnia mandata ejus, & ceremonias, quas ego præcipio tibi hodie, venient super te omnes maledictiones illæ & apprehendent te.

16 Maledictus eris in civitate, maledictus in agro,

17 Maledictum horreum tuum, & maledictæ reliquæ tuæ,

18 Maledictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, armenta bouum tuorum, & greges ovium tuarum.

19 Maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediens.

20 Mittet Dominus super te famem & esuriem, & increpationem in omnia opera tua, quæ tu facies; donec conterat te, & perdat velociter, propter adinventiones tuas pessimas in quibus reliquisti me.

21 Adjungat tibi Dominus pestilentiam, donec consumat te de terra ad quam ingrederis possidendam.

22 Percutiat te Dominus egestate, febre, & frigore, ardore & æstu, & aere corrupto ac rubigine, & persequatur donec pereas.

23 Sit cælum, quod supra te est, æneum: & terra, quam calcas, ferrea.

24 Det Dominus imbrem terræ tuæ pulverem, & de cælo descendat super te cinis, donec conterari.

25 Tradat te Dominus corruentem ante hostes tuos, per unam viam egrediaris contra eos, & per septem fugias, & dispergatis per omnia regna terræ.

26 Sitque cadaver tuum in escam cunctis volatilibus cæli, & bestiis terræ: & non sit qui abigat.

27 Percutiat te Dominus ulcere Ægypti, & partem corporis, per quam stercore egeruntur, scabie quoque & prurigine: ita ut curari nequeas.

28 Percutiat te Dominus amentia & cæcitare ac furore mentis,

29 Et palpes in meridie sicut palpare solet cæcus in tenebris, & non dirigas vias tuas. Omnique tempore calumniam sustineas, & opprimaris violentia, nec habeas qui liberet te.

30 Vxorem accipias, & alius dormiat cum ea. Domum ædifices, & non habites in ea. Plantes vineam, & non vindemies eam,

31 Bostuus imoletur coram te, & non comedas ex eo. Asinus tuus rapiatur in conspectu tuo, & non reddatur tibi. Oves tuæ dentur inimicis tuis, & non sit qui te adjuvet.

32 Filii tui & filiae tuæ tradantur alteri populo, videntibus oculis tuis, & deficientibus ad conspectum eorum tota die, & non sit fortitudo in manu tua.

33 Fructus terræ tuæ, & omnes labores tuos, comedat populus quem ignoras: & sis semper calumniam sustinens, & oppressus cunctis diebus,

34 Et stupens ad terrorem eorum quæ videbunt oculi tui.

35 Percutiat te Dominus ulcere pessimo in genibus & in suris, sanarique non possis à planta pedis usque ad verticem tuum.

36 Ducet te Dominus, & regem tuum, quem constitueris super te, in gentem, quam ignoras tu & patres tui: & servies ibi diis alienis, ligno & lapidi.

37 Et eris perditus in proverbium ac fabulam omnibus populis, ad quos te introduxerit Dominus.

38 † Sementem mulham jacies in terram, & modicum congregabis: quia locustæ devorabunt omnia. † Mich. 6. 15. Agg. 1. 6.

39 Vineam plantabis, & fodies: & vinum non bibes, nec colliges ex ea quippiam: quoniam vastabitur vermibus.

40 Olivas habebis in omnibus terminis tuis, & non ungeris oleo: quia defluent, & peribunt.

41 Filios generabis & filias, & non frueris eis: quoniam ducentur in captivitatem.

42 Omnes arbores tuas & fruges terræ tuæ rubigo consumet.

43 Advena, qui tecum versatur in terra, ascendet super te, erisque sublimior, tu autem descendes, & eris inferior.

44 Ipse foenerabit tibi, & tu non foenerabis ei. Ipse erit in caput, & tu eris in caudam.

45 Et venient super te omnes maledictiones illæ: & persequentes apprehendent te, donec intereas: quia non audisti vocem Domini Dei tui, nec servasti mandata ejus & ceremonias, quas præcepit tibi.

46 Et erunt in te signa atque prodigia, & in semine tuo usque in sempiternum:

47 Eo quod non servieris Domino Deo tuo in gaudio, cordisque lætitia, propter rerum omnium abundantiam:

48 Servies inimico tuo, quem immittere tibi Dominus, in fame, & siti, & nuditate, & omni penuria: & ponet jugum ferreum super cervicem tuam, donec te conterat.

49 Adducet

49 Adducet Dominus super te gentem de longinquo, & de extremis terrarum finibus, in similitudinem aquilæ volantis cum impetu: cujus linguam intelligere non possis:

50 Gentem procacissimam, quæ non deferat seni, nec misereatur parvuli,

51 Et devoret fructum jumentorum tuorum, ac fruges terræ tuæ: donec intereas, & non relinquat tibi triticum, vinum, & oleum, armenta bouum, & greges ovium: donec te disperdat.

52 Et conterat in cunctis urbibus tuis, & destruantur muri tui firmi atque sublimes, in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obsideberis intra portas tuas in omni terra tua, quam dabit tibi Dominus Deus tuus:

† Bar.

2. 3.

Thien.

4. 10.

53 † Et comedes fructum uteri tui, & carnes filiorum tuorum & filiarum tuarum, quas dederit tibi Dominus Deus tuus, in angustia & vastitate qua opprimit te hostis tuus.

54 Homo delicatus in te, & luxuriosus valde, invidet fratri suo, & uxori, quæ cubat in sinu suo,

55 Ne det eis de carnibus filiorum suorum, quas comedet: eo quod nihil aliud habeat in obsidione & penuria, qua vastaverint te inimici tui intra omnes portas tuas.

56 Tenera mulier, & delicata, quæ super terram ingredi non valebat, nec pedis vestigium figere, propter molliem & teneritudinem nimiam, invidet viro suo, qui cubat in sinu ejus, super filii & filiarum carnibus,

57 Et illuvie secundarum, quæ egrediuntur de medio feminum ejus, & super liberis qui eadem hora nati sunt, comedent enim eos clam propter rerum omnium penuriam in obsidione & vastitate, qua opprimit te inimicus tuus intra portas tuas.

58 Nisi custodieris & feceris omnia verba legis hujus, quæ scripta sunt in hoc volumine, & timueris nomen ejus gloriosum & terribile, hoc est, Dominum Deum tuum:

59 Augebit Dominus plagas tuas, & plagas feminis tui, plagas magnas & perseverantes, infirmitates pessimas & perpetuas.

60 Et convertet in te omnes afflictiones Ægypti, quas timuisti, & adhærebunt tibi:

61 Insuper universos languores, & plagas quæ non sunt scriptæ in volumine legis hujus, inducet Dominus super te, donec te conterat:

62 Et remanebitis pauci numero, qui prius eratis sicut astra cæli per multitudinem, quoniam non audisti vocem Domini Dei tui.

63 Et sicut ante lætatus est Dominus super vos: bene vobis faciens, vosque multiplicans: sic lætabitur disperdens vos atque subvertens, ut auferamini de terra, ad quam ingredieris possidendam.

64 Disperget te Dominus in omnes populos, à summitate terræ usque ad terminos ejus: & servies ibi diis alienis, quos & tu ignoras & patres tui, lignis & lapidibus.

65 In gentibus quoque illis non quiesces, neque erit requies vestigio pedis tui. Dabit enim tibi Dominus ibi cor pavidum, & deficientes oculos, & animam consumptam in cæcore:

66 Et erit vita tua quasi pendens ante te. Ti-

mebis nocte & die, & non credes vitæ tuæ.

67 Mane dices: Quis mihi det vespertum? & vespere: Quis mihi det mane? propter cordis tui formidinem, qua terreberis, & propter ea, quæ tuis videbis oculis.

68 Reducet te Dominus classibus in Ægyptum, per viam de qua dixit tibi ut eam amplius non videres. Ibi vendēris inimicis tuis in servos & ancillas, & non erit qui emat.

C A P V T XXIX.

Fœdus & juramentum Israëlitarum cum Domino juxta Dei beneficia, & comminatio adversus fœdifragos.

1 **H**æc sunt verba fœderis, quod præcepit Dominus Moyse ut feriret cum filiis Israël in terra Moab: præter illud fœdus, quod cum eis pepigit in Horeb.

2 Vocavitque Moyses omnem Israël, & dixit ad eos: Vos vidistis universa, quæ fecit Dominus coram vobis in terra Ægypti Pharaoni, & omnibus servis ejus, universæque terræ illius.

3 Tentationes magnas, quas viderunt oculi tui, signa illa portentaque ingentia.

4 Et non dedit vobis Dominus cor intelligens & oculos videntes, & aures quæ possunt audire, usque in presentem diem.

5 † Adduxit vos quadraginta annis per desertum, non sunt attrita vestimenta vestra, nec calceamenta pedum vestrorum vetustate consumpta sunt.

6 Panem non comedistis, vinum & siceram non bibistis: ut sciretis quia ego sum Dominus Deus vester.

7 Et venistis ad hunc locum: † egressusque est Sehon rex Hesebon, & Og rex Basan, occurrentes nobis ad pugnam. Et percussimus eos,

8 Et tulimus terram eorum, ac tradidimus possidendam Ruben & Gad, & dimidiæ tribui Manasse.

9 Custodite ergo verba pacti hujus, & implete ea: ut intelligatis universa quæ facitis.

10 Vos statis hodie cuncti coram Domino Deo vestro, principes vestri, & tribus, ac majores natu, atque doctores, omnis populus Israël,

11 Liberi & uxores vestræ, & advena qui tecum moratur in castris, exceptis lignorum cætoribus: & his qui comportant aquas.

12 Ut transeat in fœdere Domini Dei tui, & in iurejurando quod hodie Dominus Deus tuus percussit tecum:

13 Ut suscitet te sibi in populum, & ipse sit Deus tuus, sicut locutus est tibi, & sicut juravit patribus tuis, Abraham, Isaac, & Jacob.

14 Nec vobis solis ego hoc fœdus ferio, & hæc juramenta confirmo,

15 Sed cunctis præsentibus & absentibus.

16 Vos enim nostis quomodo habitaverimus in terra Ægypti, & quomodo transierimus per medium nationum, quas transentes,

17 Vidistis abominationes & sordes, id est, idola eorum, lignum & lapidem, argentum & aurum quæ colebant.

18 Ne forte sit inter vos vir aut mulier, familia aut tribus, cujus cor aversum est hodie à Dño Deo nostro: ut vadat & servias

diis illarum gentium, & sit inter vos radix germinans fel & amaritudinem.

19 Cumque audierit verba juramenti huius, benedicat tibi in corde suo, dicens: Pax erit mihi, & ambulabo in pravitate cordis mei: & absumat ebria sitientem,

20 Et Dñs non ignoscat ei: sed tunc quam maxime furor ejus fumet, & zelus cōtra hominem illum, & sedeant super eum omnia maledicta, quæ scripta sunt in hoc volumine: & deleat Dominus nomē ejus sub cœlo,

21 Et consumat eum in perditionem ex omnibus tribubus Israël, juxta maledictiones, quæ in libro legis hujus ac fœleris continentur.

22 Dicerque sequens generatio, & filii qui nascentur deinceps, & peregrini, qui de longe venerint, videntes plagas terræ illius, & infirmitates, quibus eam afflixerit Dominus.

23 Sulphure, & salis ardore comburens, ita ut ultra non feratur, nec virens quippiam germinet, in exemplum † subversionis Sodomæ & Gomorrhæ, Adamæ & Seboim, quas subvertit Dominus in ira & furore suo.

24 Et dicent omnes gentes: † Quare sic fecit Dominus terræ huic? quæ est hæc ira furoris ejus immensa?

25 Et respondebunt: quia dereliquerunt pactum Domini, quod pepigit cum patribus eorū, quando eduxit eos de terra Ægypti:

26 Et servierunt diis alienis, & adoraverunt eos, quos nesciebant, & quibus non fuerant attributi:

27 Idcirco iratus est furor Dñi contra terram istā, ut induceret super eam omnia maledicta, quæ in hoc volumine scripta sunt:

28 Et ejecit eos de terra sua in ira & in furore, & in indignatione maxima, projecitque in terram alienam, sicut hodie comprobatur.

29 Abscondita, Domino Deo nostro: quæ manifesta sunt, nobis & filiis nostris usque in sempiternum, ut faciamus universa verba legis hujus.

C A P V T X X X.

Lapsos hortatur Moyses ad pœnitentiam; vera enim pœnitentia Deum placat: præceptum nobis datum, non longe à nobis separatur: in ejus impletionem vel neglectu proponitur bonum & malum; ut ultro bonum eligentes, vivamus, & non pereamus, malo adhaerentes.

1 Cū ergo venerint super te omnes sermones isti, benedictio, sive maledictio, quam proposui in conspectu tuo, & ductus pœnitentiae cordis tui in universis gentibus, in quas disperferit te Dominus Deus tuus,

2 Et reversus fueris ad eum, & obedieris ejus imperiis, sicut ego hodie præcipio tibi, cum filiis tuis, in toto corde tuo, & in tota anima tua:

3 Reducet Dominus Deus tuus captivitatem tuam, ac miserebitur tui, & rursum congregabit te de cunctis populis, in quos te ante dispersit.

† 2. Mach. 1.29. 4 Si ad cardines cœli fueris dissipatus, inde te retrahet Dominus Deus tuus,

5 † Et assumet, atque introducet in terram, quam possederunt patres tui, & obtine-

bis eam: & benedicent tibi, majoris numeri te esse faciet quam fuerunt patres tui.

6 Circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, & cor seminis tui, ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, ut possis vivere.

7 Omnes autem maledictiones has convertet super inimicos tuos, & eos qui oderunt te & persequuntur.

8 Tu autem revereris, & audies vocem Domini Dei tui: faciesque universa mandata quæ ego præcipio tibi hodie,

9 Et abundare te faciet Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum, in sobole uteri tui, & in fructu jumentorum tuorum, in ubertate terræ tuæ, & in rerum omnium largitate. Revertetur enim Dominus, ut gaudeat super te in omnibus bonis, sicut gavisus est in patribus tuis:

10 Si tamen audieris vocem Domini Dei tui, & custodieris præcepta ejus & ceremonias, quæ in hac lege conscripta sunt: & revertaris ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua.

11 Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum,

12 Nec in cœlo situm, ut possis dicere: † Quis nostrum valet ad cælum ascendere, ut deferat illud ad nos, & audiamus atque opere compleamus?

† Roma 10.6.

13 Neque trans mare positum: ut causeris, & dicas: Quis ex nobis poterit transfringere mare, & illud ad nos usque deferre: ut possimus audire & facere quod præceptum est?

14 Sed juxta te est sermo valde, in ore tuo, & in corde tuo, ut facias illum.

15 Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam & bonum, & e contrario mortem & malum:

16 Vt diligas Dñm Deum tuum, & ambules in viis ejus, & custodias mandata illius ac ceremonias atque judicia: & vivas, atque multiplicet te, benedicatque tibi in terra, ad quam ingredieris possidendam.

17 Si autem aversum fuerit cor tuum, & audire nolueris, atque errore deceptus adoraveris deos alienos, & servieris eis:

18 Prædico tibi hodie quod pereas, & parvo tempore moreris in terra, ad quam, Iordane transmissio, ingredieris possidendam.

19 Testes invoco hodie cælum & terram, quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem. Elige ergo vitam, ut & tu vivas, & semen tuum:

20 Et diligas Dominum Deum tuum, atque obedias voci ejus & illi adhæreas (ipse est enim vita tua, & longitudo dierum tuorum) ut habites in terra, pro qua juravit Dominus patribus tuis Abraham, Isaac, & Jacob, ut daret eam illis

C A P V T X X X I.

Moyses Josue sibi sufficit in ducem, Deuteronomium scribit, jubetque illud populo prælegi 7. anno remissionis, & in latere arce adservari.

1 **A**liis itaq; Moyſes, & locutus est omnia verba hæc ad universum Israël, 2 Et dixit ad eos: Cētum vincti annorum sum hodie, non possum ultra egredi & ingredi,

† *Supr.* 3. 27. *Num.* 27. 13. † *Num.* 21. 24. gredi, præsertim cum & Dominus dixerit mihi: † Non transibis Iordanem istum.

3 Dominus ergo Deus tuus transibit ante te: ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo, & possidebis eas: & Iosue iste transibit ante te, sicut locutus est Dominus,

4 Facietque Dominus eis † sicut fecit Sehon & Og regibus Amorrhæorum, & terræ eorum, delebitque eos.

5 Cum ergo & hos tradiderit vobis, similiter facietis eis, sicut præcepi vobis.

† *Supr.* 7. 2. † 6 Viriliter agite, & confortamini: nolite timere, nec paveatis ad conspectum eorum: quia Dominus Deus tuus ipse est ductor tuus, & non dimittet, nec derelinquet te.

7 Vocavitque Moyse Iosue, & dixit ei coram omni Israël: † Confortare, & esto robustus: tu enim introduces populum istum in terram, quam daturam se patribus eorum juravit Dominus & tu eam sorte divides.

8 Et Dominus qui ductor est vester, ipse erit tecum: non dimittet: nec derelinquet te; nolite timere, nec paveas.

9 Scripsit itaque Moyse legem hanc, & tradidit eam sacerdotibus filiis Levi, qui portabant arcam fœderis Domini, & cunctis senioribus Israël.

10 Præcipitque eis, dicens: Post septem annos, anno remissionis, in solemnitate tabernaculorum,

11 Convenientibus cunctis ex Israel, ut appareant in conspectu Domini Dei tui, in loco quem elegerit Dominus, leges verba legis hujus coram omni Israël, audientibus eis,

12 Et in unum omni populo congregato, tam viris quam mulieribus, parvulis, & advenis, qui sunt intra portas tuas: ut audientes discant, & timeant Dominum Deum vestrum, & custodiant, impleantque omnes sermones legis hujus.

13 Filii quoque eorum qui nunc ignorant ut audire possint: & timeant Dominum Deum suum cunctis diebus quibus versantur in terra, ad quam vos, Iordane transmissio, pergitis obtinendam.

14 Et ait Dominus ad Moysen: Ecce prope sunt dies mortis tuæ: voca Iosue, & stante in tabernaculo testimonii, ut præcipiam ei. Abierunt ergo Moyse & Iosue, & steterunt in tabernaculo testimonii:

15 Apparuitque Dominus ibi in columna nubis, quæ stetit in introitu tabernaculi,

16 Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce tu dormies cum patribus tuis, & populus iste confurgens fornicabitur post deos alienos in terra, ad quam ingreditur ut habitet in ea: ibi derelinquet me, & irritum faciet fœdus, quod pepigi cum eo.

17 Et irascetur furor meus contra eum in die illo: & derelinquam eum, & abscondam faciem meam ab eo, & erit in devoratione: invenient eum omnia mala & afflictiones, ita ut dicat in illo die, Vere quia non est Deus mecum, invenerunt me hæc mala.

18 Ego autem abscondam, & celabo faciem meam in die illo, propter omnia mala quæ fecit, quia secutus est deos alienos.

19 Nunc itaque scribite vobis canticum istud, & docete filios Israël: ut memoriter

teneant, & ore decantent, & sit mihi canticum istud pro testimonio inter filios Israël.

20 Introducam enim eum in terram, pro qua iuravi patribus ejus, lacte & melle manantem. Cumque comederint, & saturati, crassique fuerint, avertentur ad deos alienos, & servient eis: detrahentque mihi, & irritum facient pactum meum.

21 Postquam invenerint eum mala multa & afflictiones, respondebit ei canticum istud pro testimonio, quod nulla delebit oblivio ex ore seminis sui. Scio enim cogitationes ejus, quæ factururus sit hodie, antequam introducam eum in terram, quam ei pollicitus sum.

22 Scripsit ergo Moyse canticum, & docuit filios Israël.

23 Præcepitque Dominus Iosue filio Nun & ait: Confortare, & esto robustus: tu enim introduces filios Israel in terram, quam pollicitus sum, & ego ero tecum.

24 Postquam ergo scripsit Moyse verba legis hujus in volumine, atque complevit;

25 Præcepit Levitis, qui portabant arcam fœderis Domini, dicens:

26 Tollite librum istum, & ponite eum in latere arcæ fœderis Domini Dei vestri; ut sit ibi contra te in testimonium.

27 Ego enim scio contentionem tuam, & cervicem tuam durissimam. Adhuc vivente me, & ingrediente vobiscum, semper contentiose egistis contra Dominum: quanto magis cum mortuus fuero?

28 Congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras, atque doctores, & loquar audientibus eis sermones istos, & invocabo contra eos cœlum & terram.

29 Novi enim quod post mortem meam iniquè agitis, & declinabitis cito de via: quam præcepi vobis: & occurrent vobis mala in extremo tempore, quando feceritis malum in conspectu Domini, ut irriteris eum per opera manuum vestrarum,

30 Locutus est ergo Moyse, audiente universo cœu Israël, verba carminis hujus, & ad finem usque complevit.

C A P V T XXII.

Canticum Moysi quo Dei refert beneficia, populi- que ingratitude sapienter à Domino castigatam: jubetur Moyse montem Abarim ascendere, ut promissam terram contempletur.

1 **A**vdite cœli quæ loquor, audiat terra verba oris mei,

2 Concresecat ut pluvia doctrina mea, sicut ut ros eloquium meum, quasi imber super herbam, & quasi stillæ super gramina.

3 Quia nomen Domini invocabo: date magnificentiam Deo nostro.

4 Dei perfecta sunt opera, & omnes viæ ejus judicia: Deus fidelis, & absque ulla iniquitate, justus & rectus.

5 Peccaverunt ei, & non filii ejus in foribus: generatio prava atque perversa.

6 Hæcine reddis Domino popule stulte & insipiens? Nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creavit te?

7 † Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas: interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: majores tuos, & dicent tibi:

† *Job.* 8. 8.

8 Quando dividebat Altissimus gentes : quando separabat filios Adam , constituit terminos populorum juxta numerum filiorum Israël.

9 Pars autem Domini, populus ejus : Jacob funiculus hereditatis ejus.

10 Invenit eum in terra deserta , in loco horroris , & vastæ solitudinis : circumduxit eum , & docuit : & custodivit quasi pupillam oculi sui.

11 Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos , & super eos volitans , expandit alas suas , & assumpsit eum , atque portavit in humeris suis.

12 Dominus solus dux ejus fuit : & non erat cum eo Deus alienus.

13 Constituit eum super excelsum terram : ut comederet fructus agrorum , ut sugeret mel de petra , oleumque de saxo durissimo.

14 Butyrum de armento , & lac de ovibus cum adipe agnorum , & arietum filiorum Basan : & hircos cum medulla tritici , & sanguinem uvæ biberet meracissimum.

15 Incrassatus est dilectus , & recalcitra- vit : incrassatus , impinguatus , dilatatus , dereliquit Deum factorem suum , & recessit à Deo salutari suo.

16 Provocaverunt eum in diis alienis , & in abominationibus ad iracundiam concitaverunt.

17 Immolaverunt dæmoniis , & non Deo , diis quos ignorabant : novi recentesque venerunt , quos non coluerunt patres eorum.

18 Deum qui te genuit dereliquisti , & oblitus es Domini creatoris tui.

19 Vidit Dominus , & ad iracundiam concitatus est : quia provocaverunt eum filii tui & filix.

20 Et ait : Abscondam faciem meam ab eis , & considerabo novissima eorum : generatio enim perversa est , & infideles filii.

21 Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus , & irritaverunt in vanitatibus suis : & ego provocabo eos in eo qui non est populus , & in gente stulta irritabo illos.

22 Ignis succensus est in furore meo , & ardebit usque ad inferni novissima : devorabitque terram cum germine suo , & montium fundamenta comburet.

23 Congregabo super eos mala , & sagittas meas complebo in eis.

24 Consumantur fame , & devorabunt eos aves morfu amarissimo : dentes bestiarum immittam in eos , cum furore trahentium super terram , atque serpentium.

25 Foris vastabit eos gladius , & intus pavor , juvenem simul ac virginem , lactentem cum homine senē.

26 Dixi : Vbinam sunt ? cessare faciam ex hominibus memoriam eorum.

27 Sed propter iram inimicorum distuli : ne forte superbirent hostes eorum , & dicerent : Manu nostra excelsa , & non Dominus , fecit hæc omnia.

28 Gens absque consilio est , & sine prudentia.

29 Utinam saperent , & intelligerent , ac novissima providerent.

30 Quomodo persequatur unus mille , & duo fugent decem millia ? nonne ideo ,

quia Deus suus vendidit eos , & Dominus conclusit illos :

31 Non enim est Deus noster ut dii eorum : & inimici nostri sunt iudices.

32 De vinea Sodomorum , vinea eorum & de suburbanis Gomorrhæ : uva eorum uva fellis , & botri amarissimi.

33 Fel draconum vinum eorum , & venenum aspidum insanabile.

34 Nonne hæc condita sunt apud me , & signata in thesauris meis ?

35 Mea est ultio , & ego retribuam in tempore , ut labatur pes eorum : juxta est dies perditionis , & adesse festinant tempora.

36 Iudicabit Dominus populum suum , & in servis suis miserebitur : videbit quod infirmata sit manus , & clausi quoque defecerunt , residuique consumpti sunt.

37 Et dicet : ubi sunt dii eorum , in quibus habebant fiduciam ?

38 De quorum victimis comedebant adipēs , & bibebant vinum libaminum : surgant , & opitulentur vobis , & in necessitate vos protegant.

39 Videte quod ego sim solus , & non sit alius Deus præter me : ego occidam & ego videre faciam : percutiam , & ego sanabo , & non est qui de manu mea possit eruerē.

40 Levabo ad cælum manum meam , & dicam : Vivo ego in æternum.

41 Si acuero ut fulgur gladium meum , & arripuerit iudicium manus mea : reddam ultionem hostibus meis , & his qui oderunt me retribuam.

42 Inebriabo sagittas meas sanguine , & gladius meus devorabit carnes , de cruore occisorum , & de captivitate , nudati inimicorum capitis.

43 Laudate gentes populum ejus , quia sanguinem fervorum suorum ulciscetur : & vindictam retribuet in hostes eorum , & propitius erit terræ populi sui.

44 Venit ergo Moyses , & locutus est omnia verba cantici hujus in auribus populi , ipse & Iosue filius Nun.

45 Complevitque omnes sermones istos , loquens ad universum Israël.

46 Et dixit ad eos : Ponite corda vestra in omnia verba , quæ ego testifior vobis hodie : ut mandetis ea filiis vestris custodire & facere , & implere universa quæ scripta sunt legis hujus :

47 Quia non incassum præcepta sunt vobis , sed ut singuli in eis viverent : quæ facientes longo perseveretis tempore in terra , ad quam , Iordane transmissio , ingredimini possidendam.

48 Locutusque est Dominus ad Moysen in eadem die , dicens :

49 Ascende in montem istum Abarim , id est , transituum , in montem Nebo , qui est in terra Moab contra Iericho : & vide terram Chanaan , quam ego tradam filiis Israël obtinendam , & morere in monte.

50 Quem conscendens iungeris populis tuis , sicut mortuus est Aaron frater tuus in monte Hor , & appositus populis suis :

51 Quia prævaricati estis contra me , in medio filiorum Israël , ad aquas contradictionis in Cades deserti Sin : & non

† Eccl. 28. 1.
Rom. 12. 19.
Hebr. 10. 30.

† 1er. 2. 28.

† 1. 2. 6.
Tob. 13. 2.
Sap. 16. 13.
† 1ob. 10. 7.

† 2. Mach. 7. 6.

† Num. 27. 13.
20.
26.
† Num. 20. 12.
27.
14.

sanctificastis me inter filios Israël.

52. E contra videbis terram, & non ingre-
dieris in eam, quam ego dabo filiis Israël.

CAPVT XXXIII.

*Benedixit Moyses moriturus duodecim tribubus
Israël, eisque olim obventura prae-dixit.*

1. **H**æc est benedictio, qua benedixit
Moyses, homo Dei, filiis Israël an-
te mortem suam.

2. Et ait: Dominus de Sinai venit, & de
Seir ortus est nobis: apparuit de monte
Pharan, & cum eo sanctorum millia. In
dextera ejus ignea lex.

3. Dilexit populos, & omnes sancti in ma-
nu illius sunt: & qui appropinquanti pedi-
bus ejus, accipient de doctrina illius.

4. Legem præcepit nobis Moyses, hæredi-
tatem multitudinis Jacob.

5. Erit apud rectissimum rex, congregatis
principibus populi cum tribubus Israël.

6. Vivat Ruben, & non moriatur, & sit
parvus in numero,

7. Hæc est Iudæ benedictio: Audi Domine
vocem Iudæ, & ad populum suum introduc
eum: manus ejus pugnabunt pro eo, & ad-
jutor illius contra adversarios ejus erit.

8. Levi quoque ait: Perfectio tua, & do-
ctrina tua viro sancto tuo, quem probasti
in tentatione, & judicasti ad Aquas con-
tradictionis.

9. Qui dixit patri suo, & matri suæ: Nescio
vos; & fratribus suis, ignoro vos: & nescie-
runt filios suos. Hi custodierunt eloquium
tuum, & pactum tuum servaverunt.

10. Iudicia tua ô Iacob, & legem tuam ô
Israël: ponent thymiana in furore tuo, &
holocaustum super altare tuum.

11. Benedic Domine fortitudini ejus, &
opera manuum illius suscipe. Percute dor-
sa inimicorum ejus: & qui oderunt eum,
non confurgant.

12. Et Benjamin ait: Amantissimus Domi-
ni habitabit confidenter in eo: quasi in
thalamo tota die morabitur, & inter hu-
meros illius requiescet.

13. Ioseph quoque ait: De benedictione
Domini terra ejus, de pomis cœli, & rore,
atque abyssu subiacente.

14. De pomis fructuum solis ac lunæ,

15. De vertice antiquorum montium, de
pomis collium æternorum:

16. Et de frugibus terræ, & de plenitudine
ejus. Benedictio illius: qui apparuit in ru-
bo, veniat super caput Ioseph, & super ver-
ticem Nazaræi inter fratres suos.

17. Quasi primogeniti tauri pulchritudo
ejus, cornua rhinocerotis cornua illius: in
ipsis ventilabit gentes usque ad terminos
terræ; hæc sunt multitudines Ephraim: &
hæc millia Manasse.

18. Et Zabulon ait: Lætare Zabulon in
exitu tuo, & Issachar in tabernaculis tuis.

19. Populos vocabunt ad montem: ibi
immolabunt victimas justitiæ. Qui inunda-
tionem maris quasi lac fugent, & thesauros
absconditos arenarum.

20. Et Gad ait: Benedictus in latitudine
Gad: quasi leo requievit, cepitque bra-
chium & verticem.

21. Et vidit principatum suum, quod in

parte sua doctor esset repositus: qui fuit cum
principibus populi, & fecit justitias Domi-
ni, & judicium suum cum Israël,

22. Dan quoque ait: Dan catulus leonis,
fuerit largiter de Basan.

23. Et Nephthali dixit: Nephthali abun-
dantia perfuerit, & plenus erit benedictio-
nibus Domini: mare & meridiem possi-
debit.

24. Aser quoque ait Benedictus in filiis
Aser, sit placens fratribus suis, & tingat in
oleo pedem suum.

25. Ferrum & æs calceamentum ejus. Sicut
dies juventutis tuæ, ita & senectus tua.

26. Non est deus alius ut Deus rectissimus:
ascensor cœli auxiliator tuus. Magnificen-
tia ejus discurrunt nubes.

27. Habitaculum ejus sursum, & subter
brachia sempiterna: ejiciet à facie tua in-
imicum, dicetque: Conterere.

28. Habitabit Israël confidenter, & solus.
Oculus Iacob in terra frumenti & vini: cæ-
lique caligabunt rore.

29. Beatus es tu Israël: quis similis tui po-
pule, qui salvaris in Domino? scutum auxi-
lii tui, & gladius gloriæ tuæ: negabunt te
inimici tui, & tu eorum colla calcabis.

CAPVT XXXIV.

*Contemplata Terra moritur Moyses, & oculi ejus
Deo sepultus statur à populo, illique Iosue substitui-
tur; commendatur propheta Moyses à Dei familia-
ritate, & factis per ipsum signis.*

1. **A**scendit ergo Moyses de campe-
stribus Moab super montem Nebo,
in verticem Phasga contra Iericho: osten-
ditque ei Dominus omnem terram Galaad
usque Dan,

2. Et universum Nephthali, terramque
Ephraim & Manasse, & omnem terram Iu-
da usque ad mare novissimum,

3. Et australem partem, & latitudinem cam-
pi Iericho civitatis palmarum usque Segor.

4. Dixitque Dominus ad eum: Hæc est
terra, pro qua juravi Abraham, Isaac, & Ia-
cob, dicens: Semini tuo dabo eam. Vidisti
eam oculis tuis, & non transibis ad illam.

5. Mortuusque est ibi Moyses servus Do-
mini, in terra Moab, jubente Domino:

6. Et sepelivit eum in valle terræ Moab
contra Phogor: & non cognovit homo se-
pulchrum ejus usque in præsentem diem.

7. Moyses centum & viginti annorum erat
quando mortuus est: non caligavit oculus
ejus, nec dentes illius mori sunt.

8. Fleveruntque eum filii Israël in campe-
stribus Moab triginta diebus: & completi
sunt dies planctus lugentium Moysen.

9. Iosue vero filius Nun repletus est Spiritu
sapientiæ, quia Moyses posuit super eum
manus suas. Et obedierunt ei filii Israël, fece-
runtque sicut præcepit Dominus Moysi.

10. Et non surrexit ultra propheta in
Israël sicut Moyses, quem nosset Dominus
facie ad faciem.

11. In omnibus signis atque portentis, quæ
misit per eum, ut faceret in terra Aegypti
Pharaoni, & omnibus servis ejus, univer-
sæque terræ illius,

12. Et cunctâ manû robustâ, magnâq; mira-
bilia, quæ fecit Moyses corâ universo Israël.

† 2.
Macha.
2. 4.
Suprà
3. 27.

† Gen.
12. 7.
Gen. 15.
18.

†

†

LIBER IOSUE,

Hebraice

I E H O S V A.

CAPVT PRIMVM.

Confortatus Iosue à Domino monet populum ut se ad Iordanis transitum præparent in diem tertium ; tribus autem Ruben , Gad , & dimidiam Manasse , ut fratres ad promissam terram armati ex condito præcedant.

ET factum est post mortem Moyfi serui Domini , ut loqueretur Dominus ad Iosue filium Nun , ministrum Moyfi , & diceret ei :

2 Moyse servus meus mortuus est : surge , & transi Iordanem istum tu , & omnis populus tecum , in terram , quam ego dabo filiis Israël.

† Deut. 11. 24. 3 † Omnem locum , quem calcaverit vestigium pedis vestri , vobis tradam , sicut locutus sum Moyfi.

4 A deserto & Libano usque ad fluvium magnum Euphraten , omnis terra Hethæorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester.

† Hebr. 13. 5. 5 Nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vitæ tuæ : † sicut fui cum Moyse , ita ero tecum : non dimittam , nec derelinquam te.

3. 7. 6 † Confortare , & esto robustus : tu enim forte divides populo huic terram , pro qua juravi patribus suis , ut traderem eam illis.

23. 7 Confortare igitur , & esto robustus valde : ut custodias , & facias omnem legem , quam præcepit tibi Moyse servus meus : ne declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram ut intelligas cuncta quæ agis.

8 Non recedat volumen legis huius ab ore tuo : sed meditaberis in eo diebus ac noctibus , ut custodias & facias omnia quæ scripta sunt in eo : tunc diriges viam tuam , & intelliges eam.

9 Ecce præcipio tibi , confortare , & esto robustus. Noli metuere , & noli timere : quoniam tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quæcumque perrexeris.

10 Præcepitque Iosue principibus populi , dicens : Transite per medium castrorum , & imperate populo , ac dicite.

11 Præparate vobis cibaria : quoniam post diem tertium transibitis Iordanem , & intrabitis ad possidendam terram , quam Dominus Deus vester daturus est vobis.

12 Rubenitis quoque & Gaditis , & dimidie tribui Manasse ait :

13 Mementote sermonis , quem præcepit vobis Moyse famulus Domini , dicens : Dominus Deus vester dedit vobis requiem , & omnem terram.

† Num. 32. 20. 14 † Vxores vestræ , & filii , ac iumenta manebunt in terra , quam tradidit vobis Moyse trans Iordanem : vos autem transite armati ante fratres vestros , omnes fortes manu , & pugnate pro eis ,

15 Donec det Dominus requiem fratribus

vestris sicut & vobis dedit , & possideant ipsi quoque terram , quam Dominus Deus vester daturus est eis : & sic revertemini in terram possessionis vestræ , & habitabitis in ea , quam vobis dedit Moyse famulus Domini trans Iordanem contra solis orientem.

16 Responderuntque ad Iosue , arque dixerunt : Omnia , quæ præcepisti nobis , faciemus : & quocumque miseris , ibimus.

17 Sicut obedivimus in cunctis Moyfi , ita obediemus & tibi : tantum si Dominus Deus tuus tecum , sicut fuit cum Moyse : Qui contradixerit ori tuo , & non obedierit cunctis sermonibus quos præceperis ei , moriatur , tu tantum confortare , & viriliter age.

CAPVT II.

Missi exploratores in urbem Iericho , à Rahab meretrice occultantur , promissa illi omni que illius familia misericordia , incolumes redeunt in castra.

1 Misit igitur Iosue filius Nun de Seim duos viros exploratores in abscondito : & dixit eis : Ite , & considerate terram , urbemque Iericho. † Qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis , nomine Rahab , & quieverunt apud eam.

2 Nunciatumque est regi Iericho , & dictum : Ecce viri ingressi sunt huc per noctem de filiis Israël , ut explorarent terram.

3 Misitque rex Iericho ad Rahab , dicens : Educ viros , qui venerunt ad te , & ingressi sunt domum tuam : exploratores quippe sunt , & omnem terram considerare venerunt.

4 † Tollensque mulier viros , abscondit , & ait : Fateor venerunt ad me , sed nesciebam unde essent :

5 Cumque porta clauderetur in tenebris , & illi pariter exierunt , nescio quo abierunt : persequimini cito , & comprehenditis eos.

6 Ipsa autem fecit ascendere viros in solarium domus suæ , operuique eos stipula lini , quæ ibi erat :

7 Hi autem qui missi fuerant , secuti sunt eos per viam quæ ducit ad vadum Iordanis : illisque egressis statim porta clausa est.

8 Necdum obdormierant qui latebant , & ecce mulier ascendit ad eos , & ait :

9 Novi quod Dominus tradiderit vobis terram : etenim irrui in nos terror vester , & elanguerunt omnes habitatores terræ.

10 Audivimus quod † si calcaverit Dominus aquas maris rubri ad vestrum introitum , quando egressi estis ex Ægypto : † & quæ feceritis duobus Amorrhæorum regibus , qui erant trans Iordanem , Sehon & Og , quos interfecistis.

11 Et hæc audientes pertimimus , & elanguit cor nostrum , nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum : Dominus enim Deus vester ipse est Deus in cælo sursum , & in terra deorsum.

12 † Nunc ergo iurate mihi per Dominum , ut quomodo ego misericordiam feci vobiscum , ita & vos faciatis cum domo patris mei : detisque mihi verum signum ,

13 Ut salvetis patrem meum & matrem , fratres ac sorores meas , & omnia quæ illorum sunt , & eruatis animas nostras à morte.

14 Qui

† Iac. 2. 25. Hebr. 11. 31.

† Infr. 6. 17.

† Exod. 14. 21. † Num. 21. 24.

† Infr. 6. 22.

14 Qui responderunt ei : Anima nostra sit pro vobis in mortem, si tamen non prodideris nos, cumque tradiderit nobis Dominus terram, faciemus in te misericordiam & veritatem.

15 Demisit ergo eos per funem de fenestra : domus enim ejus hærebat muro.

16 Dixitque ad eos : Ad montana descendite, ne forte occurrant vobis revertentes : ibique latitate tribus diebus, donec redeant, & sic ibitis per viam vestram.

17 Qui dixerunt ad eam : Innoxii erimus à juramento hoc, quo adjurasti nos :

18 Si ingredientibus nobis terram, signum fuerit funiculus iste coccineus, & ligaveris eum in fenestra, per quam demisisti nos : & patrem tuum ac matrem, fratresque & omnem cognationem tuam, congregaveris in domum tuam.

19 Qui ostium domus tuæ egressus fuerit, sanguis ipsius erit in caput ejus, & nos erimus alieni. Cunctorum autem sanguis, qui tecum in domo fuerint, redundabit in caput nostrum, si eos aliquis tetigerit.

20 Quod si nos prodere volueris, & sermonem istum proferre in medium, erimus mundi ab hoc juramento, quod adjurasti nos.

21 Et illa respondit : Sicut locuti estis, ita fiat, demittensque eos ut pergerent, appendit funiculum coccineum in fenestra.

22 Illi vero ambulantes pervenerunt ad montana, & manserunt ibi tres dies, donec revertentur qui fuerant persecuti : quærentes enim per omnem viam, non reppererunt eos.

23 Quibus urbem ingressis, reversi sunt, & descenderunt exploratores de monte : & transmissis Iordane, venerunt ad Iosue filium Nun, narraveruntque ei omnia quæ acciderant sibi,

24 Atque dixerunt : Tradidit Dominus omnem terram hanc in manus nostras, & timore prostrati sunt cuncti habitatores ejus.

C A P V T I I I,

Siccatur Dei miraculo Iordanem, præeunte arca, populus transit.

1 Igitur Iosue de nocte confurgens movit castra : egredientesque de Serim, venerunt ad Iordanem ipse & omnes filii Israël, & morati sunt ibi tres dies.

2 Quibus evolutis, transferunt præcones per castrorum medium.

3 Et clamare cœperunt : Quando videritis arcam foederis Domini Dei vestri, & sacerdotes stirpis Leviticæ portantes eam, vos quoque confurgite, & sequimini præcedentes :

4 Sitque inter vos & arcam spatium cubitorum duum millium : ut procul videre possitis, & nosse per quam viam ingrediamini : quia prius non ambulastis per eam : & cavete ne appropinquetis ad arcam.

5 Dixitque Iosue ad populum : Sanctificamini : cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia.

6 Et ait ad sacerdotes : Tollite arcam foederis, & præcedite populum. Qui iussa complentes, tulerunt, & ambulaverunt ante eos.

7 Dixitque Dominus ad Iosue : Hodie

incipiam exaltare te coram omni Israël : ut sciant quod sicut cum Moyse fui, ita & tecum sim.

8 Tu autem præcipe sacerdotibus, qui portant arcam foederis, & dic eis : Cum ingressi fueritis partem aquæ Iordanis, stete in ea.

9 Dixitque Iosue ad filios Israël : Accedite huc, & audite verbum Domini Dei vestri.

10 Et rursum : In Hoc, inquit, scietis quod Dominus Deus vivens in medio vestri est, & disperdet in conspectu vestro Chanaanum & Hethæum, Hevæum & Pherezæum, Gergesæum quoque & Iebusæum, & Amorrhæum.

11 † Ecce, arca foederis Domini omnis terræ antecedit vos per Iordanem. † *At.*

12 Parate duodecim viros de tribubus Israël, singulos per singulas tribus. *7.45.*

13 Et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam Domini Dei universæ terræ in aquis Iordanis, aquæ quæ inferiores sunt, decurrent atque deficient : quæ autem desuper veniunt, in una mole consistent.

14 Igitur egressus est populus de tabernaculis suis, ut transiret Iordanem : & sacerdotes, qui portabant arcam foederis, pergebant ante eum.

15 Ingressisq; eis Iordanem, & pedibus eorum in parte aquæ tinctis (Iordanis autem ripas alvei sui tempore † messis impleverat) † *Ecel.*

16 Steterunt aquæ descendentes in loco uno, & ad instar montis intumescens appaiebant procul, ab urbe quæ vocatur Adom usque ad locum Sarthan : quæ autem inferiores erant, in mare solitudinis (quod nunc vocatur mortuum) descenderunt, usquequo omnino deficerent. *24.36.*

17 Populus autem incedebat contra Iericho : & sacerdotes, qui portabant arcam foederis Domini, stabant super siccam humum in medio Iordanis accincti, omnisque populus per arentem alveum transibat.

C A P V T I V.

Duodecim lapides de Iordane siccato ad posteriorem memoriam colliguntur, alique duodecim in ipso Iordanis alveo statuuntur.

1 Quibus transgressis, dixit Dominus ad Iosue :

2 Elige duodecim viros singulos per singulas tribus :

3 Et præcipe eis, ut tollant de medio Iordanis alveo, ubi steterunt pedes sacerdotum, duodecim durissimos lapides, quos poneris in loco castrorum, ubi fixeritis hac nocte tentoria.

4 Vocavitque Iosue duodecim viros quos elegerat de filiis Israël, singulos de singulis tribubus.

5 Et ait ad eos : Ite ante arcam Domini Dei vestri ad Iordanis medium, & porate inde singuli singulos lapides in humeris vestris, juxta numerum filiorum Israël,

6 Ut sit signum inter vos : & quando interrogaverint vos filii vestri cras, dicentes : Quid sibi volunt isti lapides ?

7 Respondebitis eis : Defecerunt aquæ Iordanis ante arcam foederis Domini, cum transiret eum : ideoque positi sunt lapides isti

isti in monumentum filiorum Israël usque in æternum.

8 Fecerunt ergo filiis Israël sicut præcepit eis Iosue, portantes de medio Iordanis alveo duodecim lapides, ut Dominus ei imperarat, juxta numerum filiorum Israël, usque ad locum in quo castrametati sunt, ibique posuerunt eos.

9 Alios quoque duodecim lapides posuit Iosue in medio Iordanis alveo, ubi steterunt sacerdotes, qui portabant arcam fœderis: & sunt ibi usque in præsentem diem.

10 Sacerdotes autem, qui portabant arcam, stabant in Iordanis medio, donec omnia complerentur, quæ Iosue, ut loqueretur ad populum præceperat Dominus, & dixerat ei Moyses. Festinavitque populus, & transiit.

11 Cumque transissent omnes, transiit & arca Domini, sacerdotesque pergebant ante populum.

12 Filii quoque Ruben, & Gad, & dimidia tribus Manasse, armati præcedebant filios Israël, † sicut eis præceperat Moyses: † Num. 32.22.

13 Et quadraginta pugnatorum millia per turmas, & cuneos, incedebant per plana atque campestria urbis Iericho.

14 In die illo magnificavit Dominus Iosue coram omni Israël, ut timerent eum, sicut timuerant Moysen, dum adviveret.

15 Dixitque ad eum:

16 Præcipe sacerdotibus, qui portant arcam fœderis, ut ascendant de Iordane.

17 Qui præcepit eis, dicens: Ascendite de Iordane.

18 Cumque ascendissent portantes arcam fœderis Domini, & siccam humum calcare cœpissent, reversæ sunt aquæ in alveum suum, & fluebant sicut ante consueverant.

19 Populus autem ascendit de Iordane, decimo die mensis primi, & castrametati sunt in Galgalis contra orientalem plagam urbis Iericho.

20 Duodecim quoque lapides, quos de Iordanis alveo sumplerant, posuit Iosue in Galgalis.

21 Et dixit ad filios Israël: Quando interrogaverint filii vestri cras patres suos, & dixerint eis: Quid sibi volunt lapides isti?

22 Docebitis eos, atque dicetis: Per arenam alveum transiit Israël Iordanem istum.

23 Siccante Domino Deo vestro aquas ejus in conspectu vestro, donec transiretis:

† Exod. 14.21. 24 Sicut fecerat prius in mari rubro, quod siccavit donec transiremus:

25 Ut discant omnes terrarum populi fortissimam Domini manum, ut & vos timeatis Dominum Deum vestrum omni tempore.

C A P V T V.

Terrentur Chananei: circumcisio fit in Galgalis, & Phase celebratur; deficit manna ubi de fructibus terre edunt, & Angelus Domini Iosue apparet.

1 Postquam ergo audierunt omnes reges Amorrhæorum, qui habitabant trans Iordanem ad occidentalem plagam, & cuncti reges Chanaan, qui propinqua possidebant magni maris loca, quod siccasset Dominus fluenta Iordanis coram filiis Israël donec transirent, dissolutum est

cor eorum, & non remansit in eis spiritus, timentium introitum filiorum Israël.

2. Eo tempore ait Dominus ad Iosue: Fac tibi cultros lapideos, & circumcide secundo filios Israël.

3 Fecit quod jusserrat Dominus, & circumcidit filios Israël in colle præputiorum.

4 Hæc autem causa est secundæ circumcisionis: Omnis populus, qui egressus est de Ægypto generis masculini, universi bellatores viri, mortui sunt in deserto per longissimos viæ circuitus.

5 Qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto,

6 Per quadraginta annos itineris latissimæ solitudinis, incircumcisus fuit: donec consumerentur qui non audierant vocem Domini, & quibus ante juraverat ut non ostenderet eis terram lacte & melle manantem.

7 Horum filii in locum successerunt parum, & circumcisi sunt à Iosue: quia sicut nati fuerant, in præputio erant, nec eos in via aliquis circumciderat.

8 Postquam autem omnes circumcisi sunt, manserunt in eodem castrorum loco, donec sanarentur.

9 Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie abstuli opprobrium Ægypti à vobis. Vocatumque est nomen loci illius Galgala, usque in præsentem diem.

10 Manseruntque filii Israël in Galgalis, & fecerunt Phase, quartadecima die mensis ad vesperum, in campestribus Iericho:

11 Et comederunt de frugibus terræ die altero, azymos panes, & polentam ejusdem anni.

12 Defecitque manna postquam comederunt de frugibus terræ, nec usi sunt ultra cibo illo filii Israël, sed comederunt de frugibus præsentis anni terræ Chanaan.

13 Cum autem esset Iosue in agro urbis Iericho, levavit oculos, & vidit virum stantem contra se, evaginatam tenentem gladium, perrexitque ad eum & ait: Noster es, an adversariorum?

14 Qui respondit: Nequaquam: sed sum princeps exercitus Domini, & nunc venio.

15 Cecidit Iosue pronus in terram. Et adorans ait: Quid Dominus meus loquitur ad servum suum?

16 † Solve, inquit, calceamentum tuum † Exod. 3. 5. de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, sanctus est. Fecitque Iosue ut sibi fuerat imperatum. † Ait. 7. 33.

C A P V T V I.

Post varios septem dierum circuitus cum arca, Iericho capta funditus deletur, sola servata Rahab cum suis; reedificatori urbis maledicatur.

1 Iericho autem clausa erat atque munita, timore filiorum Israël, & nullus egredi audebat aut ingredi.

2 Dixitque Dominus ad Iosue: Ecce dedi in manu tua Iericho, & regem ejus, omnesque fortes viros.

3 Circuite urbem cuncti bellatores semel per diem: sic facietis sex diebus.

4 Septimo autem die sacerdotes tollant septem buccinas, quarum usus est in jubileo, & præcedant arcam fœderis: septemque

iesque circuibitis civitatem, & sacerdotes clangent buccinis.

5 Cumque insonuerit vox tubæ longior atque concisior, & in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, & muri funditus corruent civitatis, ingredienturque singuli per locum contra quem steterint.

6 Vocavit ergo Iosue filius Nun sacerdotes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœderis: & septem alii sacerdotes tollant septem jubileorum buccinas, & incedant ante arcam Domini.

7 Ad populum quoque ait: Ite, & circuite civitatem, armati, præcedentes arcam Domini.

8 Cumque Iosue verba finisset, & septem sacerdotes septem buccinis clangerent ante arcam fœderis Domini:

9 Omnisque præcederet armatus exercitus reliquum vulgus arcam sequebatur, ac buccinis omnia concrepabant.

10 Præceperat autem Iosue populo, dicens: Non clamabitis, nec audietur vox vestra, neque ullus sermo ex ore vestro egredietur: donec veniat dies in quo dicam vobis: Clamate & vociferamini.

11 Circuivit ergo arca Domini civitatem semel per diem, & reversa in castra mansit ibi.

12 Igitur Iosue de nocte confurgente, tulerunt sacerdotes arcam Domini.

13 Et septem ex eis septem buccinas, quarum in jubileo usus est: præcedebantque arcam Domini ambulantes atque clangerentes: & armatus populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum sequebatur arcam, & buccinis personabat.

14 Circuieruntque civitatem secundo die semel, & reversi sunt in castra. Sic fecerunt sex diebus.

15 Die autem septimo, diluculo confurgentes, circuierunt urbem, sicut dispositum erat, septies.

16 Cumque septimo circuitu clangerent buccinis sacerdotes, dixit Iosue ad omnem Israël: Vociferamini, tradidit enim vobis Dominus civitatem:

17 Sitque civitas hæc anathema: & omnia quæ in ea sunt, Domino, sola Rahab meretrix vivat, cum universis qui cum ea in domo sunt: † abscondit enim nuncios quos direximus.

† *Supr.* 2. 4. *Hebr.* 11. 31. 18 Vos autem cavete, ne de his, quæ præcepta sunt, quippiam contingatis, & sitis prævaricationis rei, & omnia castra Israël sub peccato sint atque turbentur.

19 Quidquid autem auri & argenti fuerit, & vasorum æneorum ac ferri, Domino consecratur, repositum in thesauris ejus.

† *Hebr.* 11. 30. 20 † Igitur omni populo vociferante, & clagentibus tubis, postquam in aures multitudinis vox sonitusque increpuit, muri illico corruerunt: & ascendit unusquisque per locum, qui contra se erat: † cœperuntque civitatem,

† 2. *Matth.* 22. 15. 21 Et interfecerunt omnia quæ erant in ea à viro usque ad mulierem, ab infante usque ad senem. Boves quoque & oves & asinos in ore gladii percussit.

22 Duobus autem viris, † qui exploratores missi fuerant, dixit Iosue: Ingredimini domum mulieris meretricis, & producite eam, & omnia quæ illius sunt, sicut illi juramento armastis,

† *Hebr.* 11. 31. 23 † Ingressique juvenes, eduxerunt Rahab, & parentes ejus, fratres quoque, & cunctam suppellectilem ac cognationem illius, & extra castra Israël manere fecerunt.

† *Infr.* 2. 2. 24 † Urbem autem, & omnia quæ erant in ea, succenderunt, absque auro & argento, & vasis æneis ac ferro, quæ in ærarium Domini consecrarunt.

25 Rahab vero meretricem, & domum patris ejus, & omnia quæ habebat, fecit Iosue vivere, & habitaverunt in medio Israël usque in præsentem diem: eo quod absconderit nuncios quos miserat ut explorarent Iericho. In tempore illo, imprecatus est Iosue, dicens:

† 3. *Rog.* 16. 34. 26 † Maledictus vir coram Domino, qui suscitaverit & ædificaverit civitatem Iericho. In primogenito suo fundamenta illius jacjat, & in novissimo liberorum ponat portas ejus.

27 Fuit ergo Dominus cum Iosue, & nomen ejus vulgatum est in omni terra.

CAPUT VII.

Explorata urbe Hai cedis populus Israël hostibus propter furtum de anathemate Iericho, quapropter post Iosue lamentationem, missa forte Achan lapidatur jussu Domini.

† *Infr.* 22. 22. † 1. *Paral.* 2. 7. 1 Filii † autem Israël prævaricati sunt mandatum, & usurpaverunt de anathemate. † Nam Achan filius Charni, filii Zabdi, filii Zare de tribu Iuda, tulit aliquid de anathemate: iratusque est Dominus contra filios Israël.

2 Cumque mitteret Iosue de Iericho viros contra Hai, quæ est juxta Bethaven, ad orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis: Ascendite, & explore terram. Qui præcepta complentes exploraverunt Hai,

3 Et reversi dixerunt ei: Non ascendat omnis populus, sed duo vel tria millia virorum pergant, & deleant civitatem: quare omnis populus frustra vexabitur contra hostes paucissimos?

4 Ascenderunt ergo tria millia pugnatorum. Qui statim terga vertentes,

5 Percussi sunt à viris urbis Hai, & corruerunt ex eis triginta sex homines: persecutique sunt eos adversarii de porta usque ad Sabbarim, & ceciderunt per prona fugientes: pertinuitque cor populi, & instar aquæ liquefactum est.

6 Iosue vero scidit vestimenta sua, & pronus cecidit in terram coram arca Domini usque ad vespem, tam ipse quam omnes senes Israel: miseruntque pulverem super capita sua,

7 Et dixit Iosue: Heu Domine Deus, quid voluisti traducere populum istum Iordanem fluvium, ut traderes nos in manus Amorrhæi, & perderes? utinam ut cœpi mus, mansissemus trans Iordanem.

8 Mi Domine Deus quid dicam, videns Israël hostibus suis terga vertentem?

9 Audient Chananzæ, & omnes habitatores terræ, & pariter conglobati circumdabunt

dabunt nos, atque delebunt nomen nostrum de terra: & quid facies magno nomini tuo?

10 Dixitque Dominus ad Iosue: Surge: cur jaces pronus in terra:

11 Peccavit Israël, & prævaricatus est pactum meum; tuleruntque de anathemate, & furati sunt atque mentiti, & absconderunt inter vasa sua.

12 Nec poterit Israël stare ante hostes suos, eosque fugiet: quia pollutus est anathemate, non ero ultra vobiscum, donec conteratis eum qui hujus sceleris reus est.

† *Supr.* 3. 5. *Levit.* 20. 7. *Num.* 11. 18. 1. *Reg.* 16. 5. 13 Surge, sanctifica populum, & dic eis: Sanctificamini in crastinum: hæc enim dicit Dominus Deus Israël: Anathema in medio tui est Israël non poteris stare coram hostibus tuis, donec deleatur ex te qui hoc contaminatus est scelere.

14 Accedetisque mane singuli per tribus vestras: & quamcumque tribum fors inuenit, accedet per cognationes suas, & cognatio per domos, domusque per viros.

15 Et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus, comburetur igni cum omni substantia sua: quoniam prævaricatus est pactum Domini, & fecit nefas in Israël.

16 Surgens itaque Iosue mane, applicuit Israël per tribus suas, & inventa est tribus Iuda.

17 Quæ cum juxta familias suas esset oblata, inventa est familia Zare, illam quoque per domos offerens, reperit Zabdi:

18 Cujus domum in singulos dividens viros, invenit Achan filium Charmi, filii Zabdi, filii Zare de tribu Iuda.

19 Et ait Iosue ad Achan: Fili mi, da gloriam Domino Deo Israël, & confitere, atque indica mihi quid feceris, ne abscondas.

20 Responditque Achan Iosue, & dixit ei: Vere ego peccavi Domino Deo Israël, & sic & sic feci.

21 Vidi enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, & ducentos ficos argenti, regulamque auream quinquaginta fidorum: & concupiscens abstuli, & abscondi in terra contra medium tabernaculi mei, argentumque fossa humo operui.

22 Milit ergo Iosue ministros: qui currentes ad tabernaculum illius, reppererunt cuncta abscondita in eodem loco, & argentum simul.

23 Auferentesque id e tentorio tulerunt ea ad Iosue & ad omnes filios Israël, projeceruntque ante Dominum.

† *2. Reg.* 18. 17. 24 Tollens itaque Iosue Achan filium Zare, argentumque & pallium & auream regulam, filios quoque & filias ejus, boves & asinos, & oves, ipsumque tabernaculum, & cunctam suppellectilem: (& omnis Israël cum eo) duxerunt eos ad Vallem Achor:

25 Vbi dixit Iosue: Quia turbasti nos, exurber te Dominus in die hac. Lapidavitque eum omnis Israël: & cuncta quæ illius erant, igne consumpta sunt.

26 Congregaveruntque super eum acervum magnum lapidum, qui permanet usque in præsentem diem. Et aversus est furor Domini ab eis. Vocaturque est nomen loci illius, Vallis Achor, usque hodie.

Expugnata Hai rex ejus suspenditur, erecto altari lapideo: Deuteronomium super lapides scribitur, & populo benedicuntur.

1 Dixit autem Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque formides: tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum, & confurgens ascende in oppidum Hai, ecce tradidi in manu tua regem ejus, & populum, urbemque & terram.

2 Faciesque urbi Hai, & regi ejus, † *sicut* † *supr.* fecisti Iericho, & regi illius: prædam vero; 6. 24. & omnia animantia diripietis vobis: pone insidias urbi post eam.

3 Surrexitque Iosue, & omnis exercitus bellatorum cum eo, ut ascenderent in Hai: & electa triginta millia virorum fortium misit nocte,

4 Præcepitque eis, dicens: Ponite insidias post civitatem: nec longius recedatis: & eritis omnes parati.

5 † Ego autem, & reliqua multitudo † *supr.* quæ mecum est, accedemus ex adverso 7. 4. contra urbem. Cumque exierint contra nos, sicut ante fecimus, fugiemus, & terga vertemus:

6 Donec persequentes ab urbe longius protrahantur: putabunt enim nos fugere sicut prius.

7 Nobis ergo fugientibus, & illis persequentibus, consurgetis de insidiis, & vastabitis civitatem: tradetque eam Dominus Deus vester in manus vestras.

8 Cumque ceperitis, succendite eam, & sic omnia facietis, ut jussi.

9 Dimisitque eos, & perrexerunt ad locum insidiarum, federuntque inter Bethel & Hai, ad occidentalem plagam urbis Hai: Iosue autem nocte illa in medio mansit populi.

10 Surgensque diluculo recensuit socios, & ascendit cum senioribus in fronte exercitus, vallatus auxilio pugnatorum.

11 Cumque venissent & ascendissent ex adverso civitatis, steterunt ad septentrionalem urbis plagam inter quam & eos erat vallis media.

12 Quinque autem millia viros elegerat, & posuerat in insidiis inter Bethel & Hai, ex occidentali parte ejusdem civitatis:

13 Omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat, ita ut novissimi illius multitudinis occidentalem plagam urbis attingerent. Abiit ergo Iosue nocte illa, & stetit in vallis medio.

14 Quod cum vidisset rex Hai, festinavit mane, & egressus est cum omni exercitu civitatis, direxitque aciem contra desertum, ignorans quod post tergum laterent insidiæ.

15 Iosue vero & omnis Israël cesserunt loco, simulantes metum, & fugientes per solitudinis viam.

16 At illi vociferantes pariter, & se mutuo cohortantes, persecuti sunt eos. Cumque recessissent à civitate.

17 Et ne unus quidem in urbe Hai & Bethel remansisset qui non persequeretur Israël (sicut eruperant aperta oppida reliquies.

18 Dixit Dominus ad Iosue : Leva clypeum , qui in manu tua est , contra urbem Hai , quoniam tibi tradam eam.

19 Cum que eleuasset clypeum ex aduerso civitatis , insidæ quæ latebant , surrexerunt confestim : & pergentes ad civitatem , ceperunt , & succenderunt eam.

20 Viri autem civitatis , qui persequerantur Iosue , respicientes & videntes fumum urbis ad cælum usque conscendere , non potuerunt ultra huc illucque diffugere : præsertim cum hi qui simulaverant fugam , & tendebant ad solitudinem , contra persequentes fortissime resistissent.

21 Vidensque Iosue & omnis Israël quod capta esset civitas , & fumus urbis ascenderet , reversus percussit viros Hai.

22 Siquidem & illi qui ceperant & succenderant civitatem , egressi ex urbe contra suos , medios hostium ferire coeperunt. Cum ergo ex utraque parte adversarii caderentur , ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur ,

23 Regem quoque urbis Hai apprehenderunt viventem , & obtulerunt Iosue.

24 Igitur omnibus interfectis , qui Israël ad desertum tendentem fuerant persecuti , & in eodem loco gladio corruentibus , reversi filii Israël percusserunt civitatem.

25 Erant autem qui in eodem die conciderant à viro usque ad mulierem , duodecim millia hominum , omnes urbis Hai.

26 Iosue vero non contraxit manū , quam in sublime porrexerat , tenens clypeum donec interficerentur omnes habitatores Hai.

27 Lumenta autem & prædam civitatis diviserunt sibi filii Israël , sicut præceperat Dominus Iosue.

28 Qui succendit urbem , & fecit eam tumulum sempiternum :

29 Regem quoque ejus suspendit in patibulo usque ad vespertinam & solis occasum. Præcepitque Iosue , & deposuerunt cadaver ejus de cruce : projeceruntque in ipso introitu civitatis , congesto super eum magno acervo lapidum , qui permanet usque in præsentem diem.

30 Tunc ædificavit Iosue altare Domino Deo Israël in monte Hebal :

† Exod. 20. 25. Domini filiis Israël , & scriptum est in volumine legis Moyse : Altare vero de lapidibus impositis , quos ferrum non tetigit : & obtulit super eo holocausta Domino , immolavitque pacificas victimas.

31 Et scripsit super lapides Deuteronomium legis Moyse , quod ille digesserat coram filiis Israël.

32 Omnis autem populus , & maiores natu , ducesque ac iudices stabant ex utraque parte arcæ , in conspectu sacerdotum qui portabant arcam fœderis Domini , ut advena ita & indigena. Media pars eorum juxta montem Garizim , & media juxta montem Hebal , sicut præceperat Moyses famulus Domini. Et primum quidem benedixit populo Israël.

34 Post hæc legit omnia verba benedictionis & maledictionis , & cuncta quæ scripta erant in legis volumine.

35 Nihil ex his quæ Moyses jussit , reliquit intactum , sed universa replicavit coram omni multitudine Israël , mulieribus ac parvulis & advenis , qui inter eos morabantur.

CAPUT IX.

Gabaonita simulatione longi itineris imponentes Iosue & principibus Israelitarum , interposito jurejuramento salvantur , insecto tamen murmure , serpente suo famulatio astringuntur.

1 **Q**uibus auditis , cuncti reges trans Jordanem , qui versabantur in montanis & campestribus , maritimis ac littore magni maris , hi quoque qui habitabant juxta Libanum , Herthæus , Amorrhæus , Chananæus , Pherezeus , & Hevæus , & Jebusæus ,

2 Congregati sunt pariter ut pugnarent contra Iosue & Israël uno animo , eademque sententia.

3 At hi qui habitabant in Gabaon , audientes cuncta quæ fecerat Iosue , Jericho & Hai :

4 Et callide cogitantes , tulerunt sibi cibaria , saccos veteres asinis imponentes , & utres vinarios scissos atque consutos ,

5 Calceamenta quoque perantiqua quæ ad judicium vetustatis pittaciis consuta erant , indui veteribus vestimentis : panes quoque , quos portabant ob viaticum , duri erant , & in frustra comminuti :

6 Perrexeruntque ad Iosue , qui tunc morabatur in castris Galgalæ , & dixerunt ei , atque simul omni Israël : De terra longinqua venimus pacem vobiscum facere cupientes. Responderuntque viri Israël ad eos , atque dixerunt :

7 Ne forte in terra , quæ nobis sorte debetur , habitetis , & non possimus fœdus inire vobiscum.

8 At illi ad Iosue , Servi , inquiunt , tui sumus. Quibus Iosue ait : Quinam estis vos ? & unde venistis ?

9 Responderunt : De terra longinqua valde venerunt servi tui in nomine Domini Dei tui. Audivimus enim famam potentie ejus , cuncta quæ fecit in Ægypto ,

10 Et duobus regibus Amorrhæorum qui fuerunt trans Jordanem , Sehon regi Hesebon , & Og regi Basan qui erat in Astaroth :

11 Dixeruntque nobis seniores , & omnes habitatores terræ nostræ : Tollite in manibus cibaria ob longissimam viam , & occurrere eis , & dicite : Servi vestri sumus , fœdus inire vobiscum.

12 En , panes quando egressi sumus de domibus nostris , ut veniremus ad vos , calidos sumpimus , nunc ficci facti sunt , & vetustate nimia comminuti.

13 Vires vini novos implevimus , nunc rupti sunt & soluti , vestes & calceamenta quibus induimur , & quæ habemus in pedibus , ob longitudinem longioris viæ tria sunt , & pene consumpta.

14 Susceperunt igitur de cibariis eorum , & os Domini non interrogaverunt.

15 Fecitque Iosue cum eis pacem , & in fœdere pollicitus est quod non occiderentur : principes quoque multitudinis juraverunt eis.

16 Post

† Num. 21. 24d

† 2. Reg. 21. 2.

16 Post dies autem tres initi foederis, audierunt quod in vicino habitarent, & inter eos futuri essent.

17 Moveruntque castra filii Israël, & venerunt in civitates eorum die tertio, quarum hæc vocabula sunt, Gabaon, & Caphira, & Beroth, & Cariathiarim.

18 Et non percusserunt eos, eo quod iurassent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Israël. Murmuravit itaque omne vulgus contra principes.

19 Qui responderunt eis: Iuravimus illis in nomine Domini Dei Israël, & idcirco non possumus eos contingere.

20 Sed hoc faciemus eis: Reserventur quidem ut vivant, nec contra nos ira Domini concuetur, si pejeravimus:

21 Sed sic vivant, ut in usus universæ multitudinis ligna cædant, aquasque comportent. Quibus hæc loquentibus:

22 Vocavit Gabaonitas Iosue, & dixit eis: Cur nos decipere fraude voluistis, ut diceretis: Procul valde habitamus à vobis, cum in medio nostri sis?

23 Itaque sub maledictione eritis, non deficiet de stirpe vestra ligna cædens, aquasque comportans in Domum Dei mei.

24 Qui responderunt: Nunciatum est nobis servis tuis, quod promississet Dominus Deus tuus Moyse servo suo, ut traderet vobis omnem terram & disperderet cunctos habitatores ejus. Timuimus igitur valde, & providimus animabus nostris, vestro terrore compulsi, & hoc consilium iniivimus.

25 Nunc autem in manu tua sumus: quod tibi bonum & rectum videtur, fac nobis.

26 Fecit ego Iosue ut dixerat, & liberauit eos de manu filiorum Israël, ut non occiderentur.

27 Decreuitque in illo die eos esse in ministerio cuncti populi, & altaris Domini, cædentes ligna, & aquas comportantes, usque in præsens tempus, in loco quem Dominus elegisset.

C A P V T X.

Quinque reges oppugnantes urbem Gabaon, immoto sole unius diei spatio, vincuntur; & ex spelunca extracti suspenduntur, pluresque alii reges & civitates exscinduntur.

1 Quæ cum audisset Adonisedec rex Ierusalem, quod scilicet cepisset Iosue Hai, & subvertisset eam (sicut enim fecerat & Iericho & regi ejus, sic fecit Hai & regi illius) & quod transfugissent Gabaonitæ ad Israël, & essent foederati eorum,

2 Timuit valde. Urbs enim magna erat Gabaon, & una civitatum regalium, & major oppido Hai, omnesque bellatores ejus fortissimi.

3 Misit ergo Adonisedec rex Ierusalem ad Oham regem Hebron, & ad Pharam regem Ierimoth, ad Iaphia quoque regem Lachis, & ad Dabir regem Eglon, dicens:

4 Ad me ascendite, & ferite præsidium, ut expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad Iosue, & ad filios Israël.

5 Congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorrhæorum, rex Ierusalem, rex Hebron, rex Ierimoth, rex Lachis, rex

Eglon, simul cum exercitibus suis, & castrametati sunt circa Gabaon, oppugnantes eam.

6 Habitatores autem Gabaon urbis obsessæ miserunt ad Iosue, qui tunc morabatur in castris apud Galgalam, & dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas ab auxilio servorum tuorum: ascende cito, & libera nos, ferque præsidium: convenerunt enim adversum nos omnes reges Amorrhæorum, qui habitant in montanis.

7 Ascenditque Iosue de Galgalis, & omnis exercitus bellatorum cum eo, viri fortissimi.

8 Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos: in manus enim tuas tradidi illos: nullus ex eis tibi resistere poterit.

9 Irruit itaque Iosue super eos repente, tota nocte ascendens de Galgalis:

10 Et conturbavit eos Dominus à facie Israël: contrivitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Beth-horon, & percussit usque Azeca & Maceda.

11 Cumque fugerent filios Israël, & essent in descensu Beth-horon, Dominus misit super eos lapides magnos de cælo usque ad Azeca: & mortui sunt multo plures lapidibus grandinis, quam quos gladio percusserant filii Israël.

12 Tunc locutus est Iosue Domino, in die qua tradidit Amorrhæum in conspectu filiorum Israël, dixitque coram eis: Sol contra Gabaon ne movearis, & Luna contra vallem Ajalon.

13 Steteruntque † Sol & Luna, donec ul- † *Isaia*
cisceretur se gens de inimicis suis. Nonne *28.21.*
scriptum est hoc in libro justorum? Ste- *Ecclesi.*
tit itaque Sol in medio cæli, & non festi- *46. 5.*
navit occumbere spatio unius diei.

14 Non fuit antea nec postea tam longa dies, obediens Domino voci hominis, & pugnante pro Israël.

15 Reversusque est Iosue cum omni Israël in castra Galgalæ.

16 Fugerant enim quinque reges, & se absconderant in spelunca urbis Maceda.

17 Nunciatumque est Iosue, quod iaventi essent quinque reges latentes in spelunca urbis Maceda.

18 Qui præcepit sociis, & ait: Volvite saxa ingentia ad os speluncæ, & ponite viros industrios qui clausos custodiant.

19 Vos autem nolite stare, sed persequimini hostes, & extremos quosque fugientium cædite: nec dimittatis eos urbium suarum intrare præsidia, quos tradidit Dominus Deus in manus vestras.

20 Cæsis ergo adversariis plaga magna, & usque ad internecionem pene consumptis, hi qui Israël effugere potuerunt, ingressi sunt civitates munitas.

21 Reversusque est omnis exercitus ad Iosue in Maceda, ubi tunc erant castra, sani & integro numero: nullusque contra filios Israël mutire ausus est:

22 Præcepitque Iosue, dicens: Aperite os speluncæ, & producite ad me quinque reges, qui in ea latitant.

23 Feceruntque ministri ut sibi fuerat imperatum: & eduxerunt ad eum quinque reges de spelunca, regem Ierusalem, regem

regem Hebron, regem Ierimoth, regem Lachis, regem Eglon.

24 Cumque educti essent ad eum, vocavit omnes viros Israël, & ait ad principes exercitus qui secum erant: Ite, & ponite pedes super colla regum istorum. Qui cum perrexissent, & subjectorum colla pedibus calcarent,

25 Rursum ait ad eos: Nolite timere, nec paveatis, confortamini & estote robusti: sic enim faciet Dominus cunctis hostibus vestris, adversum quos dimicatis.

26 Percussitque Iosue, & interfecit eos, atque suspendit super quinque stipites: fueruntque suspensi usque ad vesperum.

† Deut. 21.23. 27 † Cumque occumberet sol, præcepit sociis ut deponerent eos de patibulis. Qui depositos projecerunt in speluncam, in qua latuerant, & posuerunt super os ejus saxa ingentia, quæ permanent usque in præsens.

28 Eodem quoque die Macedam cepit Iosue, & percussit eam in ore gladii, regemque illius interfecit, & omnes habitatores ejus: non dimisit in ea saltem parvas reliquias. Fecitque regi Maceda, sicut fecerat regi Iericho.

29 Transivit autem cum omni Israël de Maceda in Lebna, & pugnabat contra eam:

30 Quam tradidit Dominus cum rege suo in manus Israël: percusseruntque urbem in ore gladii, & omnes habitatores ejus: non dimiserunt in ea ullas reliquias. Feceruntque regi Lebna, † sicut fecerant regi Iericho.

† Supr. 6.2.

31 De Lebna transivit in Lachis cum omni Israël: & exercitu per gyrum disposito oppugnabat eam.

32 Tradiditque Dominus Lachis in manus Israël, & cepit eam die altero, atque percussit in ore gladii, omnemque animam quæ fuerat in ea, sicut fecerat Lebna.

33 Eo tempore ascendit Horam rex Gazet, ut auxiliaretur Lachis: quem percussit Iosue cum omni populo ejus usque ad internecionem.

34 Transivitque de Lachis in Eglon, & circumdedit,

35 Atque expugnavit eam eadem die: percussitque in ore gladii omnes animas quæ erant in ea, juxta omnia quæ fecerat Lachis.

36 Ascendit quoque cum omni Israël de Eglon in Hebron, & pugnavit contra eam:

37 Cepit eam, & percussit in ore gladii, regem quoque ejus, & omnia oppida regionis illius, universasque animas quæ in ea fuerant commorant: non reliquit in ea ullas reliquias sicut fecerat Eglon, sic fecit & Hebron, cuncta quæ in ea reperit consumens gladio.

38 Inde reversus in Dabir,

39 Cepit eam atque vastavit: regem quoque ejus atque omnia per circuitum oppida percussit in ore gladii: non dimisit in ea ullas reliquias: sicut fecerat Hebron & Lebna & regibus earum, sic fecit Dabir & regi illius.

40 Percussit itaque Iosue omnem terram montanam & meridianam atque campe-

strem, & Asedoth, cum regibus suis: non dimisit in ea ullas reliquias, sed omne quod spirare poterat interfecit, sicut præceperat ei Dominus Deus Israël,

41 A Cadesbarne usque Gazam. Omnem terram Gosen usque Gabaon,

42 Univerfosque reges, & regiones eorum, uno impetu cepit atque vastavit: Dominus enim Deus Israël pugnavit pro eo.

43 Reversusque est cum omni Israël ad locum castrorum in Galgala.

C A P V T XI.

Expugnat Iosue regem Iabin cum aliis plurimis regibus ac populis, omnia servans quæ Dominus Moysi præceperat.

1 **Q**Uæ cum audisset Iabin rex Asor, misit ad Iobab regem Madon, & ad regem Semeron, atque ad regem Achsaph:

2 Ad reges quoque aquilonis, qui habitabant in montanis & in planitie contra meridiem Ceneroth, in campeltribus quoque & in regionibus Dor juxta mare.

3 Chananzum quoque ab oriente, & occidente, & Amorrhæum atque Heihæum ac Pherezæum & Jebuzæum in montanis: Hevæum quoque qui habitabat ad radices Hermon in terra Maspha.

4 Egressique sunt omnes cum turmis suis, populus nultus nimis sicut arena quæ est in littore maris, equi quoque & currus imensæ multitudinis.

5 Conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas Merom, ut pugnarent contra Israël.

6 Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos: cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israël: equos eorum subnervabis, & currus igne combures.

7 Venitque Iosue, & omnis exercitus cum eo, adversus illos ad aquas Merom subito, & irruerunt super eos,

8 Tradiditque illos Dominus in manus Israël. Qui percusserunt eos, & persecuti sunt usque ad Sidonem magnam, & Aquas Maserephoth campumque Masphe, qui est ad orientalem illius partem. Ita percussit omnes, ut nullas dimitteret ex eis reliquias:

9 Fecitque sicut præceperat ei Dominus, equos eorum subnervavit, currusque combussit igne.

10 Reversusque statim cepit Asor: & regem ejus percussit gladio. Asor enim antiquitus inter omnia regna hæc principatum tenebat.

11 Percussitque omnes animas, quæ ibidem morabantur: non dimisit in ea ullas reliquias, sed usque ad internecionem universa vastavit, ipsamque urbem peremit incendio.

12 Et omnes per circuitum civitates, regesque earum cepit, percussit atque delevit, † sicut præceperat ei Moyses famulus Domini.

13 Absque urbibus, quæ erant in collibus & in tumulis fixæ, ceteras succendit Israël: unam tantum Asor munitissimam flamma consumpsit

† Deut. 7.2.

14 Omnemque prædam istarum urbium ac iumenta diviserunt sibi filii Israël, cunctis hominibus interfectis.

† Exod. 34. 11. Deut. 7. 1. 15 † Sicut præceperat Dominus Moyfi servo suo, ita præcepit Moyfes Iosue, & ille universa complevit: non præterit de universis mandatis, nec unum quidem verbum quod iusserat Dominus Moyfi.

16 Cepit itaque Iosue omnem terram montanam, & meridianam, terramque Gosen, & planitiem, & occidentalem plagam, montemque Israël, & campestria ejus:

17 Et partem montis quæ ascendit Seir usque Baalgad, per planitiem Libani subter montem Hermon: omnes reges eorum cepit, percussit, & occidit.

18 Multo tempore pugnavit Iosue contra reges istos.

19 Non fuit civitas quæ se traderet filiis Israël, præter Hevæum, qui habitabat in Gabaon: omnes enim bellando cepit.

20 Domini enim sententia fuerat, ut indurarentur corda eorum, & pugnarent contra Israël & caderent, & non mererentur ullam clementiam, ac perirent, sicut præceperat Dominus Moyfi.

21 In illo tempore venit Iosue, & interfecit Enacim de montanis, Hebron, & Dabir, & Anab, & de omni monte Iuda & Israël, urbesque eorum delevit.

22 Non reliquit ullum de stirpe Enacim, in terra filiorum Israël: absque civitatibus Gaza, & Geth, & Azoto, in quibus solis relictæ sunt.

23 Cepit ergo Iosue omnem terram, sicut locutus est Dominus ad Moysem, & tradidit eam in possessionem filiis Israël secundum partes & tribus suas, quævitque terra à præliis.

C A P V T XII.

Numerantur reges 31. circa & ultra Iordanem, quos percusserunt Moyfes & Iosue.

1 **H**I sunt reges, quos percusserunt filii Israël, & possederunt terram eorum trans Iordanem ad solis ortum, à torrente Arnon usque ad montem Hermon, & omnem orientalem plagam quæ respicit solitudinem.

2 Sehon rex Amorrhæorum, qui habitavit in Hesebon, dominatus est ab Aroer, quæ sita est super ripam torrentis Arnon, & mediæ partis in valle, dimidiæque Galaad, usque ad torrentem Iaboc, qui est terminus filiorum Ammon.

3 Et à solitudine usque ad mare Ceneroth contra orientem, & usque ad mare deserti, quod est mare salissimum, ad orientalem plagam per viam quæ ducit Bethsimoth: & ab australi parte, quæ subjacet Asedorh, Phasga.

4 Terminus Og regis Basan, de reliquiis Raphaim, qui habitavit in Astaroth, & in Edrai, & dominatus est in monte Hermon, & in Salecha, atque in universa Basan, usque ad terminos.

5 Gessuri, & Machati, & dimidiæ partis Galaad: terminos Sehon regis Hesebon.

6 Moyfes famulus Domini, & filii Israël percusserunt eos, tradiditque terram eorum Moyfes in possessionem Rubeniis,

& Gaditis, & dimidiæ tribui Manasse.

7 Hi sunt reges terræ, quos percussit Iosue, & filii Israël, trans Iordanem ad occidentalem plagam, à Baalgad in campo Libani, usque ad montem cuius pars ascendit in Seir: tradiditque eam Iosue in possessionem tribubus Israël, singulis partes suas.

8 Tam in montanis quam in planis atque campestribus. In Asedorh, & in solitudine, ac in meridie Hethæus fuit & Amorrhæus, Chananæus & Pherezzæus, Hevæus & Iebusæus.

9 Rex Iericho unus: rex Hai, quæ est ex latere Bethel, unus:

10 Rex Ierusalem unus, rex Hebron unus:

11 Rex Ierimoth unus, rex Lachis unus,

12 Rex Eglon unus, rex Gazer unus,

13 Rex Dabir unus, rex Gader unus,

14 Rex Herma unus, rex Hered unus,

15 Rex Lebna unus, rex Odullam unus,

16 Rex Maceda unus, rex Bethel unus,

17 Rex Thaphua unus, rex Opher unus,

18 Rex Aphet unus, rex Saron unus,

19 Rex Madon unus, rex Asor unus,

20 Rex Semeron unus, rex Achsaph unus,

21 Rex Thenac unus, rex Mageddo unus,

22 Rex Cades unus, rex Iachanan Carmeli unus,

23 Rex Dor, & provinciæ Dor unus, rex Gentium Galgal unus.

24 Rex Therfa unus: omnes reges triginta unus.

C A P V T XIII.

Iubet Dominus Iosue ut terram occupatam Israëlitis dividat: recensentur jam ante assignata portioni Ruben, Gad, & dimidia tribui Manasse trans Iordanem.

1 **I**osue senex, provectæque ætatis erat & dixit Dominus ad eum: Senuisti & longævus es, terraque latissima derelicta est, quæ necdum sorte divisa est:

2 Omnis videlicet Galilæa, Philisthiim, & universa Gessuri.

3 A fluvio turbido, qui irrigat Ægyptum, usque ad terminos Accaron contra aquilonem. Terra Chanaan, quæ ut quinque regulos Philisthiim dividitur, Gazæos, & Azotios, Ascalonitas, Gethæos, & Accaronitas.

4 Ad meridiem vero sunt Hevæi, omnis terra Chanaan, & Maara Sidoniorum, usque Aphetica & terminos Amorrhæi,

5 Ejusque confinia. Libani quoque regio contra orientem, à Baalgad sub monte Hermon, donec ingrediatis Emath.

6 Omnium qui habitant in monte, à Libano usque ad aquas Maserephoth, universique Sidonii. Ego sum qui delebo eos à facie filiorum Israël. Veniat ergo in partem hereditatis Israël, sicut præcepi tibi.

7 Et nunc divide terram in possessionem novem tribubus, & dimidiæ tribui Manasse,

8 Cum qua Ruben & Gad possederunt terram, † quam tradidit eis Moyfes famulus Domini, trans fluentia Iordanis ad orientalem plagam.

9 Ab Aroer, quæ sita est in ripa torrentis Arnon, & in vallis mediæ, universaque campestria Medaba, usque Dibon.

10 Et cunctas civitates Sehon: regis Amorrhæi

Amorrhæi, qui regnavit in Hesebon, usque ad terminos filiorum Ammon.

11 Et Galaad, ac terminum Gessuri & Machati, & omnem montem Hermon, & universam Basan, usque a Salecha,

12 Omne regnum Og in Basan, qui regnavit in Astaroth & Edrai, ipse fuit de reliquiis Raphaim: percussitque eos Moyse, atque delevit.

13 Nolueruntque disperdere filii Israël Gessuri & Machati: & habitaverunt in medio Israël usque in præsentem diem.

† Num. 18. 20. 14 † Tribui autem Levi non dedit possessionem: sed sacrificia & victimæ Domini Dei Israël, ipsa est ejus hæreditas, sicut locutus est illi.

15 Dedit ergo Moyse possessionem tribui filiorum Ruben juxta cognationes suas.

16 Fuitque terminus eorum ab Aroër, quæ sita est in ripa torrentis Arnon, & in valle ejusdem torrentis media: universam planitiem, quæ ducit Medaba,

17 Et Hesebon, cunctosque viculos eorum, qui sunt in campestribus: Dibon quoque, & Bamoth baal, & oppidum Baalmaon,

18 Et Iassa, & Cedimoth, & Mephaath,

19 Et Cariathaim, & Sabama, & Sarathasar in monte convallis.

20 Bethphogor & Asedoth, Phasga & Bethiesimoth.

† Num. 31. 8. 21 Et omnes urbes campestris, universaque regna Schon regis Amorrhæi, qui regnavit in Hesebon, † quem percussit Moyse cum principibus Madian: Hevæum, & Recem, & Sur, & Hur, & Rebe duces Schon habitatores terræ:

22 Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filii Israël gladio cū ceteris interfectis.

23 Factusque est terminus filiorum Ruben Iordanis fluvius. Hæc est possessio Rubenitarum per cognationes suas urbium & viculorum,

24 Deditque Moyse tribui Gad & filiis ejus per cognationes suas possessionem, cujus hæc divisio est.

25 Terminus Iaser, & omnes civitates Galaad, & dimidiam partem terræ filiorum Ammon, usque ad Arroër, quæ est contra Rabba,

26 Et ab Hesebon usque Ramoth, Masphe & Betonim: & à Manaim usque ad terminos Dabir.

27 In valle quoque Betharan, & Bethnemra, & Socoth, & Saphon reliquam partem regni Schon regis Hesebon: hujus quoque finis Iordanis est, usque ad extremam partem maris Cenereth trans Iordanem ad orientalem plagam.

28 Hæc est possessio filiorum Gad per familias suas, civitates & villæ earum.

29 Dedit & dimidiæ tribui Manasse filiisq; ejus juxta cognationes suas possessionem,

30 Cujus hoc principium est: à Manaim universam Basan, & cuncta regna Og regis Basan, omnesque vicos Iair, qui sunt in Basan, in sexaginta oppida,

31 Et dimidiam partem Galaad, & Astaroth, & Edrai, urbes regni Og in Basan: filiis Machir, filii Manasse, dimidiæ parti

filiorum Machir juxta cognationes suas,

32 Hanc possessionem divisit Moyse in campestribus Moab trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam.

33 † Tribui autem Levi non dedit possessionem: quoniam Dominus Deus Israël ipse est possessio ejus, ut locutus est illi. † Num. 18. 20.

CAPUT XIV.

Caleb accipit Hebron in hereditatem sibi à Deo promissam, eo quod aliis exploratoribus detrahentibus terram promissam, ipse sequutus sit Dominum.

1 Hoc est quod possederunt filii Israël in terra Chanaan, quam dederunt eis Eleazar sacerdos & Iosue filius Nun, & principes familiarum per tribus Israël:

2 Sorte omnia dividentes, † sicut præceperat Dominus in manu Moyse, novem tribubus, & dimidiæ tribui. † Num. 34. 13.

3 Duabus enim tribubus, & dimidiæ, dederat Moyse trans Iordanem possessionem: abque Levitis, qui nihil terræ acceperunt inter fratres suos:

4 Sed in eorum successerunt locum filii Ioseph in duas divisi tribus, Manasse & Ephraim: nec acceperunt Levitæ aliam in terra partem, nisi urbes ad habitandum, & suburbana earum ad alenda jumenta & pecora sua.

5 Sicut præceperat Dominus Moyse, ita fecerunt filii Israël, & diviserunt terram.

6 Accesserunt itaque filii Iuda ad Iosue in Galgala, locutusque est ad eum Caleb, filius Iephone Cenezæus: † Nosti quid locutus sit Dominus ad Moysen hominem Dei de me & te in Cadesbarne. † Num. 14. 24.

7 Quadraginta annorum eram quando misit me Moyse famulus Domini de Cadesbarne, ut considerarem terram, nuncia-vique ei quod mihi verum videbatur.

8 Fratres autem mei, qui ascenderant mecum, dissolverunt cor populi: nihilominus ego secutus sum Dominum Deum meum.

9 Iuravitque Moyse in die illo, dicens: Terra, quam calcavit pes tuus, erit possessio tua, & filiorum tuorum in æternum: qui secutus es Dominum Deum meum.

10 Concessit ergo Dominus vitam mihi, sicut pollicitus est usque in præsentem diem. Quadraginta & quinque anni sunt, ex quo locutus est Dominus verbum istud ad Moysen quando ambulabat Israël per solitudinem: hodie octoginta quinque annorum sum.

11 Sic valens, ut eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum: † illius in me temporis fortitudo usque hodie perseverat, tam ad bellandum quam ad gradiendum. † Ecclia 47. 12.

12 Da ergo mihi montem istum, quem pollicitus est Dominus, te quoque audiente, in quo Enacim sunt, & urbes magnæ atque munitæ: si forte sit Dominus mecum, & potuero delere eos, sicut promisit mihi.

13 Benedixitque ei Iosue: & tradidit ei Hebron in possessionem.

14 Atque ex eo fuit Hebron Caleb filio Iephone Cenezæo usque in præsentem diem: quia secutus est Dñm Deum Israël.

15 Nomen Hebron ante vocabatur Cariath Arbe: Adam maximus ibi inter Enacim situs est: & terra cessavit à præliis.

CAPVT XV.

Sors tribus Iudæ, civitates & villa earum. Othoniel accipit Axam filiam Caleb, eo quod obtinuit Cariath Sepher, additurque ei terra irrigua.

† Num.

34. 3.

1 **G**itur † sors filiorum Iudæ per cognationes suas ista fuit: A termino Edom, desertum Sin contra meridiem, & usque ad extremam partem australis plagæ.

2 Initium ejus à summitate maris salifissimi, & à lingua ejus, quæ respicit meridiem.

3 Egrediturque contra ascensum Scorpionis, & pertransit in Sina: ascenditque in Cadesbarne, & pervenit in Efron, ascendens ad Addat, & circuiens Carcaa.

4 Atque inde pertransiens in Asemona, & perveniens ad torrentem Ægypti: eruntque termini ejus mare magnum: hic erit finis meridianæ plagæ.

5 Ab oriente vero erit initium, mare salifissimum usque ad extrema Iordanis: & ea quæ respiciunt ad aquilonem, à lingua maris usque ad eundem Iordanis fluvium.

6 Ascenditque terminus in Beth Hagla, & transit ab Aquilone in Beth Araba: ascendens ad lapidem Boen filii Ruben.

7 Et tendens usque ad terminos Debera de Valle Achor, contra aquilonem respiciens Galgala, quæ est ex adverso Ascensionis Adommim, ab australi parte torrentis: transitque aquas, quæ vocantur Fons Solis: & erunt exitus ejus ad Fontem Rogel.

8 Ascenditque per convallem filii Ennom ex latere Iebusæi ad meridiem, hæc est Ierusalem, & inde se erigens ad verticem montis, qui est contra Geennom ad occidentem in summitate vallis Raphaim contra aquilonem.

9 Pertransitque à vertice montis usque ad fontem aquæ Nephtoa: & pervenit usque ad vicos montis Ephron: inclinaturque in Baala, quæ est Cariathiarim, id est, urbs silvarum.

10 Et circuit de Baala contra occidentem, usque ad montem Seir: transitque juxta latus montis Iarim ad aquilonem in Chesson: & descendit in Bethsames, transitque in Thamna.

11 Et pervenit contra aquilonem partis Accaron ex latere: inclinaturque Sechrona, & transit montem Baala: pervenitque in Iebneel, & magni maris contra occidentem fine concluditur.

12 Hi sunt termini filiorum Iuda per circuitum in cognationibus suis.

13 Caleb vero filio Iephone dedit partem in medio filiorum Iuda, sicut præcepit ei Dominus: Cariath-Arbe patris Enac, ipsa est Hebron.

† Iudic.

1. 20.

14 † Delevitque ex ea Caleb tres filios Enac, Sesai & Ahiman & Tholmai de stirpe Enac.

15 Atque inde conscendens venit ad habitatores Dabir, quæ prius vocabatur Cariath Sepher, id est, civitas literarum.

16 Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath Sepher, & cepert eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

17 Cepitque eam Othoniel filius Cenes frater Caleb junior: deditque ei Axam filiam suam uxorem.

18 Quæ, cum pergerent simul, suasa est à viro suo ut peteret à patre suo agrum, suspiravitque ut sedebat in asino. Cui Caleb: Quid habes, inquit?

19 At illa respondit: Da mihi Benedictionem: Terram australem & arentem dediisti mihi, junge & irriguam. Dedit itaque ei Caleb irriguum superius & inferius.

20 Hæc est possessio tribus filiorum Iuda per cognationes suas.

21 Erantque civitates ab extremis partibus filiorum Iuda juxta terminos Edom à meridie: Cabseel & Eder & Iagur,

22 Et Cyna & Dimona & Adada,

23 Et Cades & Asor & Iethnam,

24 Ziph & Telem & Baloth,

25 Asor nova & Carioth, Hesron, hæc est Asor,

26 Amam, Sama, & Molada,

27 Et Afergadda & Hassemon & Bethphelet.

28 Et Hasersual & Bersabee & Baziothia.

29 Et Baala & Iim & Esen,

30 Et Eltholad & Cefil & Harma,

31 Et Siceleg & Medemena & Sensenna,

32 Lebaoth & Selim & Aen & Remmon: omnes civitates viginti novem, & villæ earum.

33 In campestribus vero: Estaol & Sarea & Asena,

34 Et Zanoë & Ægannim & Taphua & Enaim,

35 Et Ierimoth & Adullam, Socho, & Azeca,

36 Et Saraim & Adithaim, & Gèdera & Gederothaim: urbes quatuordecim, & villæ earum.

37 Sanan & Hadassa & Magdalgad,

38 Delean & Masepha & Iethel,

39 Lachis & Baschath & Eglon,

40 Chebbon & Leheman & Cethlis,

41 Et Gideroth & Bethdagon & Naama & Maceda: civitates sedecim, & villæ earum.

42 Labana & Ether & Asan,

43 Iephtha & Esna & Nesib,

44 Et Ceila & Achzib & Maresa: civitates novem, & villæ earum.

45 Accaron cum vicis & villulis suis.

46 Ab Accaron usque ad mare: omnia quæ vergunt ad Azotum & viculos ejus.

47 Azotus cum vicis & villulis suis, usque ad torrentem Ægypti, & mare magnum terminus ejus.

48 Et in monte: Samir & Iether & Socoth.

49 Et Danna & Cariathsenna, hæc est Dabir:

50 Anab & Istemo & Anim,

51 Gofon & Olon & Gilo: civitates undecim & villæ earum.

52 Arab & Ruma, & Esaan,

53 Et Ianum & Beththaphua & Apheca.

54 Athnatha, & Cariatharbe, hæc est Hebron, & Sior: civitates novem, & villæ earum.

55 Maon & Carmel & Ziph & Iota.

56 Iezrael & Iucadam & Zanoë,

57 Accain, Gabaa, & Thamna: civitates decem, & villæ earum.

58 Halhul, & Bessur, & Gedor.

59 Mareth

59 Mareth, & Berhanoth, & Eltecon: civitates sex & villæ earum.

60 Cariathbaal, hæc est Cariathiarim urbs silvarum, & Arebba: civitates duæ, & villæ earum.

61 In deserto Betharaba, Meddin, & Sachacha,

62 Et Nebfan, & civitas salis, & Engaddi: civitates sex, & villæ earum.

63 Iebusæum autem habitatorem Ierusalem non potuerunt filii Iuda delere: habitavitque Iebusæus cum filiis Iuda in Ierusalem usque in præsentem diem.

C A P V T X V I.

Sors Ephraim, urbes & viculi eorum mansitque inter hos Chananaeus tributarius.

1 **C**ecidit quoque sors filiorum Ioseph, ab Iordane contra Iericho & aquas ejus ab oriente: solitudo quæ ascendit de Iericho ad montem Bethel:

2 Et egreditur de Bethel Luza: transitque terminum Archi, Atharoth,

3 Et descendit ad occidentem juxta terminum Iephleti, usque ad terminos Bethhoron inferioris, & Gazer: finiunturque regiones ejus mari magno:

4 Possederuntque filii Ioseph Manasse & Ephraim.

5 Et factus est terminus filiorum Ephraim per cognationes suas, & possessio eorum contra orientem Atharoth Addar usque Bethhoron superiorem.

6 Egrediunturque confinia in mare: Machmethath vero aquilonem respicit, & circumit terminos contra orientem in Thanahtselo: & pertransit ab oriente Ianoe.

7 Descenditque de Ianoe in Atharoth & Naaratha: & pervenit in Iericho, egrediturque ad Iordanem.

8 De Taphua pertransit contra mare in Vallem arundineti, suntque egressus ejus in mare salissimum: hæc est possessio tribus filiorum Ephraim per familias suas.

9 Vibesque separatæ sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse, & villæ earum.

10 Et non interfecerunt filii Ephraim Chananaum, qui habitabat in Gazer: habitavitque Chananaeus in medio Ephraim usque in diem hunc tributarius.

C A P V T X V I I.

Media tribui Manasse & filiabus Salphaad sortibus assignantur, & augetur sors filiorum Ioseph.

1 **C**ecidit autem sors tribui Manasse: (ipse enim est primogenitus Ioseph) Machir primogenito Manasse patri Galaad, qui fuit vir pugnator, habuitque possessionem Galaad, & Basan:

† Num. 27. 1. 26. 30. 2 † Et reliquis filiorum Manasse juxta familias suas, filiis Abiezer, & filiis Helec, & filiis Esriel, & filiis Sechem, & filiis Hephher, & filiis Semida. Isti sunt filii Manasse filii Ioseph, mares, per cognationes suas.

† Num. 27. 1. 36. 21. 3 † Saphaad vero filio Hephher filii Galaad filii Machir filii Manasse, non erant filii, sed solæ filiæ: quarum ista sunt nomina, Maala & Noa & Higlâ & Melcha & Therfa.

4 Veneruntque in conspectu Eleazari sacerdotis, & Iosue filii Nun, & principum,

dicentes: Dominus præcepit per manum Moyse, ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis juxta imperium Domini possessionem in medio fratrum patris earum.

5 Et ceciderunt funiculi Manasse, decem, absque terra Galaad & Basan trans Iordanem.

6 Filia enim Manasse possederunt hereditatem in medio filiorum ejus. Terra autem Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse qui reliquerant.

7 Fuitque terminus Manasse ab Aser, Machmerhath quæ respicit Sichem: & egreditur ad dextram juxta habitatores fontis Taphuæ.

8 Etenim in sorte Manasse ceciderat terra Taphuæ: quæ est juxta terminos Manasse filiorum Ephraim.

9 Decenditque terminus Vallis arundineti in meridiem torrentis civitatum Ephraim, qui in medio sunt urbium Manasse: terminus Manasse ab aquilone torrentis, & exitus ejus pergit ad mare.

10 Ita ut possessio Ephraim sit ab austro, & ab aquilone Manasse, & utraq; claudat mare, & jungantur sibi in tribu Aser ab aquilone, & in tribu Issachar ab oriente.

11 Fuitque hereditas Manasse in Issachar & in Aser, Bethsan & viculi ejus: & Ieblaam cum viculis suis, & habitatores Dor cum oppidis suis, habitatores quoque Endor cum viculis suis: similiterque habitatores Thenac cum viculis suis, & habitatores Mageddo cum viculis suis, & tertia pars urbis Nopheih.

12 Nec potuerunt filii Manasse has civitates subvertere, sed coepit Chananaeus habitare in terra sua.

13 Postquam autem convaluerunt filii Israël, subjecerunt Chananaeos, & fecerunt sibi tributarios: nec interfecerunt eos.

14 Locutique sunt filii Ioseph ad Iosue, & dixerunt: Quare dedisti mihi possessionem fortis & funiculi unius, cum sim tantæ multitudinis, & benedixerit mihi Dominus?

15 Ad quos Iosue ait: Si populus multus es, ascende in silvam, & succide tibi spatia in terra Pherezæi & Raphaim: quia angusta est tibi possessio montis Ephraim.

16 Cui responderunt filii Ioseph: Non poterimus ad montana conscendere, cum ferreis curribus utamur Chananaei, qui habitant in terra campestri, in qua sitæ sunt Bethsan cum viculis suis, & Iezrael mediam possidens vallem.

17 Dixitque Iosue ad domum Ioseph, Ephraim & Manasse: populus multus es, & magnæ fortitudinis, nō habebis sortem unā,

18 Sed transibis ad montem & succides tibi, atque purgabis ad habitandum spatia: & poteris ultra procedere cum subverteris Chananaum, quem dicis ferreos habere currus, & esse fortissimum.

C A P V T X V I I I.

Mittuntur qui describunt terram reliquarum septem tribuum, & assignatur sors Benjamin.

1 **C**ongregatique sunt omnes filii Israël in Silo, ibique fixerunt tabernaculum testimonii, & fuit eis terra subiecta.

2 Remanserant autem filiorum Israël

septem tribus, quæ necdum acceperant possessiones suas.

3 Ad quos Iosue ait : Usquequo marceitis ignavia, & non intratis ad possidendam terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis?

4 Eligite de singulis tribubus ternos viros ut mittam eos, & pergant atque circumeant terram, & describant eam juxta numerum uniuscujusque multitudinis : referantque ad me quod descriperint.

5 Dividite vobis terram in septem partes : Iudas sit in terminis suis ab australi plaga, & domus Ioseph ab aquilone.

6 Mediam inter hos terram in septem partes describite : & huc venietis ad me, ut coram Domino Deo vestro mittam vobis hic sortem :

7 Quia non est inter vos pars Levitarum, sed sacerdotium Domini est eorum hæreditas, Gad autem & Ruben, & dimidia tribus Manasse, jam acceperant possessiones suas trans Iordanem ad orientalem plagam : quas dedit eis Moyses famulus Domini.

8 Cumque surrexissent viri, ut pergerent ad describendam terram, præcepit eis Iosue, dicens : Circuite terram, & describite eam, ac revertimini ad me : ut hic coram Domino in Silo, mittam vobis sortem.

9 Itaque perrexerunt : & lustrantes eam, in septem partes diviserunt, scribentes in volumine. Reversique sunt ad Iosue in castra Silo.

10 Qui misit sortes coram Domino in Silo, divisitque terram filiis Israël in septem partes.

11 Et ascendit fors prima filiorum Benjamin per familias suas, ut possiderent terram inter filios Iuda & filios Ioseph.

12 Fuitque terminus eorum contra aquilonem à Iordane : pergens juxta latus Iericho septentrionalis plagæ, & inde contra occidentem ad montana conscendens, & perveniens ad solitudinem Bethaven.

† Gen. 28. 19. 13 Atque pertransiens juxta † Luzam ad meridiem, ipsa est Bethel : descenditque in Ataroth addar, in montem qui est ad meridiem Beth-horon inferioris :

14 Et inclinatur circuiens contra mare ad meridiem montis qui respicit Beth-horon contra Africum : suntque exitus ejus in Cariath baal, quæ vocatur & Cariathiarim, urbem filiorum Iuda ; hæc est plaga contra mare, ad occidentem.

15 A meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra mare, & pervenit usque ad fontem aquarum Nephtoa.

16 Descenditque in partem montis, qui respicit vallem filiorum Ennon, & est contra septentrionalem plagam in extrema parte vallis Raphaim. Descenditque in Geennom (id est, vallem Ennon) juxta latus Iebusæi ad austrum : & pervenit ad fontem Rogel,

17 Transiens ad aquilonem, & egrediens ad Enses, id est, fontem solis :

18 Et pertransit usque ad tumulos, qui sunt à regione ascensus Adommini : descenditque ad Abenboen, id est, lapidem Boen filii Ruben : & pertransit ex latere aquilonis ad campestria : descenditque in planitiem,

19 Et prætergreditur contra aquilonem Bethhagla : suntque exitus ejus contra linguam maris salissimi ab aquilone in fine Iordanis ad australem plagam :

20 Qui est terminus illius ab oriente ; hæc est possessio filiorum Benjamin per terminos suos in circuitu, & familias suas.

21 Fueruntque civitates ejus, Iericho & Beth hagla & Vallis Casis,

22 Beth-Araba & Samaraim & Bethel.

23 Et Avim & Aphara & Ophera,

24 Villa Emona & Ophni & Gabee :

25 Civitates duodecim & villæ earum,

26 Gabaon & Rama & Beroth,

27 Et Mesphe & Caphara, & Amosa,

28 Et Recem, Iarephel & Tharela.

29 Et Sela, Eleph, & Iebus, quæ est Ierusalem, Gabaath & Cariath : civitates quatuordecim, & villæ earum. Hæc est possessio filiorum Benjamin juxta familias suas.

C A P V T X I X.

Assignantur sortes sex tribubus Simeon, Zabulon, Issachar, Aser, Nephthalim, Dan, & Iosue.

1 **E**T egressa est fors secunda filiorum Simeon per cognationes suas : fuitque hæreditas

2 Eorum in medio possessionis filiorum Iuda : Bersabee & Sabee & molada.

3 Et Hasersual, Bala & Asem.

4 Et Eltholad, Betul & Harma,

5 Et Siceleg & Bethmarchaboth & Hasersusa.

6 Et Bethlevaath & Sarohen : civitates tredecim, & villæ earum :

7 Ain & Remmon & Athar & Asan : civitates quatuor, & villæ earum :

8 Omnes viculi per circuitum urbium istarum usque ad Baalath Beer Ramath contra australem plagam. Hæc est hæreditas filiorum Simeon juxta cognationes suas.

9 In possessione & funiculo filiorum Iuda : quia major erat, & idcirco filii Simeon possederunt in medio hæreditatis eorum.

10 Ceciditque fors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas : & factus est terminus possessionis eorum usque Sarid.

11 Ascenditque de Mari & Merala, & pervenit in Debbaseth, usque ad torrentem qui est contra Ieconam.

12 Et revertitur de Sared contra orientem in fines Ceselethhabor : & egreditur ad Dabereth, ascenditque contra Iaphie.

13 Et inde pertransit usque ad orientalem plagam Geth-hepher : & Thacasin : & egreditur in Remmon, Amthar & Noa.

14 Et circuit ad aquilonem Hanathon : suntque egressus ejus vallis Iephahel,

15 Et Careth & Naalol & Semeron & Iedala & Bethlehem : civitates duodecim, & villæ earum :

16 Hæc est hæreditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas, urbes & viculi earum.

17 Issachar egressa est fors quarta per cognationes suas.

18 Fuitque ejus hæreditas Jezrael & Casaloth & Sunem.

19 Et Hapharaim & Seon, & Anaharath,

20 Et Rabboth & Cesion, Abes,

21 Et

21 Et Rameth, & Engannim, & Enhadda, & Bethpheses.

22 Et pervenit terminus eius usque Thabor & Schefima & Bethfames: eruntque exitus ejus Jordanis: civitates sedecim, & villæ earum.

23 Hæc est possessio filiorum Issachar per cognationes suas, urbes & viculi earum.

24 Ceciditque fors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas:

25 Fuitque terminus eorum Halcath & Chali & Beten & Axaph.

26 Et Elmelech & Amaad & Messal: & pervenit usque ad Carmelum maris & Sihor & Labanath.

27 Ac revertitur contra orientem Beth dagon: & pertransit usque Zabulon & vallem Iephthael contra aquilonem in Berthemec & Nehiel. Egrediturque ad lævam Cabul,

28 Et Abran & Rohod & Hamon & Cana, usque ad Sidonem magnam.

29 Revertiturque in Horma usque ad civitatem munitissimam Tyrum, & usque Hofa: eruntque exitus ejus in mare de funiculo Achziba:

30 Et Amma & Aphec & Rohob, civitates viginti duæ, & villæ earum.

31 Hæc est possessio filiorum Aser per cognationes suas, urbesque & viculi earum.

32 Filiorum Nephthali sexta fors cecidit per familias suas:

33 Et cœpit terminus de Heleph & Elon in Saananim, & Adami, quæ est Neceb, & Iebnaël usque Lecum: & egressus eorum usque ad Iordanem:

34 Revertiturque terminus contra occidentem in Azanathabor atque inde egreditur in Hacuca, & pertransit in Zabulon contra meridiem, & in Aser contra occidentem, & in Iuda ad Iordanem contra ortum solis,

35 Civitates munitissimæ, Assedim, Ser, & Emath, & Recchath & Cenereth,

36 Et Edema & Arama, Asor,

37 Et Cedes & Edrai, Enhasor,

38 Et Ieron & Magdalel, Horem & Bethanath & Bethfames: civitates decem & novem, & villæ earum.

39 Hæc est possessio tribus filiorum Nephthali per cognationes suas urbes & viculi earum.

40 Tribui filiorum Dan per familias suas egressa est fors septima,

41 Et fuit terminus possessionis ejus Sarraa & Esthaol, & Hirsemes, id est, civitas solis.

42 Selebin & Ajalon & Iethela,

43 Elon & Themna & Acron,

44 Elthece, Gebbethon & Balaath,

45 Et Iud & Bane & Barach & Gethremmon:

46 Et Mejarcon & Arecon, cum termino qui respicit Ioppen,

47 Et ipso fine concluditur. Ascenderuntque filii Dan, & pignaverunt contra Lesem, ceperuntque eam: & percusserunt eam in ore gladii, & possederunt, & habitaverunt in ea, vocantes nomen ejus Lesem Dan, ex nomine Dan patris sui.

48 Hæc est possessio tribus filiorum Dan, per cognationes suas, urbes & viculi earum.

49 Cumque compleisset sorte dividere ter-

ram singulis per tribus suas, dederunt filii Israël possessionem Iosue filio Nun in medio sui,

50 Iuxta præceptum Domini, urbem quam postulavit, Thamnath Sarraa in monte Ephraim: & ædificavit civitatem, habitavitque in ea.

51 Hæc sunt possessiones, quas sorte dividerunt Eleazar sacerdos & Iosue filius Nun, & principes familiarum ac tribuum filiorum Israël, in Silo, coram Domino, ad ostium tabernaculi testimonii, partitque sunt terram.

CAP V T XX.

Sex refugii civitates eis & trans Iordanem, & qui ad eas possint confugere: & quamdiu ibi remanere debeant.

1 ET locutus est Dominus ad Iosue, dicens: Loquere filiis Israël, & dic eis:

2 Separate urbes fugitivorum, † de quibus locutus sum ad vos per manum Moyfi;

3 Ut confugiat ad eas quicumque animam percusserit nescius: & possit evadere iram proximi, qui ultor est sanguinis:

4 Cum ad unam harum confugerit civitatum, stabit ante portam civitatis, & loquetur senioribus urbis illius ea quæ se comprobent innocentem: sicque suscipient eum, & dabunt ei locum ad habitandum.

5 Cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus, non tradent in manus ejus: quia ignorans percussit proximum ejus, nec ante biduum, triduumve, ejus probatur inimicus.

6 Et habitabit in civitate illa, donec stet ante iudicium causam reddens facti sui, & moriatur sacerdos magnus, qui fuerit in illo tempore: tunc revertetur homicida, & ingredietur civitatem & domum suam de qua fugerat.

7 Decreveruntque Cedes in Galilæa montis Nephthali, & Sichem in monte Ephraim, & Cariatharbe, ipsa est Hebron, in monte Iuda.

8 Et trans Iordanem contra orientalem plagam Iericho, † statuerunt Bosor, quæ sita est in campestri solitudine, de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad, & Gaulon in Basan de tribu Manasse.

9 Hæc civitates constitutæ sunt cunctis filiis Israël, & advenis qui habitabant inter eos: ut fugeret ad eas qui animam nescius percussisset, & non moreretur in manu proximi, effusum sanguinem vindicare cupientis, donec staret ante populum expositurus causam suam.

CAP V T XXI.

Levitis assignantur civitates quadraginta octo cum suburbanis: & completa Dei promissione olim Patriarchis facta, pax & requies datur filiis Israël.

1 ACceperuntque principes familiarum Levi ad Eleazarum sacerdotem, & Iosue filium Nun, & ad duces cognationum per singulas tribus filiorum Israël:

2 Locutique sunt ad eos in Silo terræ Chanaan, atque dixerunt: † Dominus præcepit per manum Moyfi, ut darentur nobis urbes ad habitandum, & suburbana earum ad alenda jumenta.

3 Dederuntque filii Israël de possessioni-

bus suis iuxta imperium Domini, civitates & suburbana earum.

4 Egressaque est fors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis, de tribubus Iuda, & Simeon, & Benjamin, civitates tredecim;

5 Et reliquis filiorum Caath, id est, Levitis qui superfueraut de tribubus Ephraim, & Dan, & dimidia tribu Manasse, civitates decem.

6 Porro filii Gerson egressa est fors, ut acciperent de tribubus Issachar & Aser & Nephthali, dimidiaque tribu Manasse in Basan, civitates numero tredecim.

7 Et filiis Merari per cognationes suas, de tribubus Ruben & Gad & Zabulon, urbes duodecim.

8 Dederuntque filii Israel Levitis civitates & suburbana earum, sicut præcepit Dominus per manum Moyse, singulis sorte tribuentes.

† x. Pa- 9 De tribubus filiorum Iuda & Simeon
rub. 6. dedit Iosue civitates, † quarum ista sunt
55. nomina,

10 Filiis Aaron, per familias Caath Levitici generis (prima enim fors illis egressa est.)

† 11 Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur
Hebron, in monte Iuda, & suburbana ejus per circuitum.

† 12 † Agros vero & villas ejus, dederat
sup. Caleb filio Iephone ad possidendum.
14. 14.

13 Dedit ergo filiis Aaron sacerdotis Hebron confugii civitatem, ac suburbana ejus: & Lobnam cum suburbanis suis:

14 Et Iether, & Estemo,

15 Et Holon, & Dabir,

16 Et Ain, & Iera, & Bethfames, cum suburbanis suis: civitates novem de tribubus, ut dictum est, duabus.

17 De tribu autem filiorum Benjamin, Gabaon, & Gabae,

18 Et Anathoth & Almon, cum suburbanis suis: civitates quatuor.

19 Omnes simul civitates filiorum Aaron sacerdotis, tredecim, cum suburbanis suis.

20 Reliquis vero per familias filiorum Caath Levitici generis, hæc est data possessio.

21 De tribu Ephraim urbes confugii, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, & Gazer,

22 Et Cibsaim & Beth-horon, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

23 De tribu quoque Dan, Eltheco & Gabaton,

24 Et Ajalon & Gethremmon, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

25 Porro de dimidia tribu Manasse, Thanaach & Gethremmon, cum suburbanis suis, civitates duæ.

26 Omnes civitates decem, & suburbana earum, datæ sunt filiis Caath inferioris gradus.

27 Filiis quoque Gerson Levitici generis dedit de dimidia tribu Manasse confugii civitates, Gaulon in Basan, & Bosram, cum suburbanis suis, civitates duas.

28 Porro de tribu Issachar, Cesion, & Dabeseh,

29 Et Iaramoth. & Engannim, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

30 De tribu autem Aser, Masal & Abdon,

31 Et Helcath & Rohob, cum suburbanis suis civitates quatuor.

32 De tribu quoque Nephthali civitates confugii, Cedes in Galilæa, & Hammoth Dor, & Carthan, cum suburbanis suis, civitates tres.

33 Omnes urbes familiarum Gerson, tredecim, cum suburbanis suis.

34 Filiis autem Merari Levitis inferioris gradus per familias suas data est de tribu Zabulon, Iecnam, & Cartha,

35 Et Damna & Naalol, civitates quatuor cum suburbanis suis.

36 De tribu Ruben ultra Iordanem contra Iericho civitates refugii, Bosor in solitudine, Misor & Iaser, & Iethson & Mephaath, civitates quatuor cum suburbanis suis.

37 De tribu Gad civitates confugii, Ramoth in Galaad, & Manaim & Hesebon & Iaser, civitates quatuor cum suburbanis suis.

38 Omnes urbes filiorum Merari per familias & cognationes suas, duodecim.

39 Itaque civitates universæ Levitarum in medio possessionis filiorum Israël fuerunt quadraginta octo.

40 Cum suburbanis suis singulæ per familias distributæ.

41 Deditque Dominus Deus Israël omnem terram, quam traditurum se patribus eorum juraverat: & possederunt illam, atque habitaverunt in ea.

42 Dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes: nullusque eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorum ditionem redacti sunt.

43 Ne unum quidem verbum, quod illis præstiturum se esse promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia.

C A P V T XXII.

Remissa ad suam possessionem trans Iordanem tribus Ruben, & Gad & dimidia Manasse, suspicionem movent cæteris tribubus, propter extructum ad Iordanem altare: sed missi legati suscipiunt justam eorum excusationem.

1 Eodem tempore vocavit Iosue Rubenitas, & Gaditas, & dimidiam tribum Manasse,

2 Dixitque ad eos: Fecistis omnia quæ præcepit vobis Moyse famulus Domini: mihi quoque in omnibus obedistis,

3 Nec reliquistis fratres vestros longo tempore, usque in præsentem diem, custodientes imperium Domini Dei vestri.

4 Quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem & pacem, sicut pollicitus est: revertimini, & ire in tabernacula vestra, & in terram possessionis, † quam tradidit vobis Moyse famulus Domini trans Iordanem:

5 Ita dumtaxat ut custodiaris attente, & opere compleatis mandatum & legem quam præcepit vobis Moyse famulus Domini, ut diligatis Dominum Deum vestrum, & ambuletis in omnibus viis ejus, & observetis mandata illius, adhæreatisque ei, ac servietis in omni corde & in omni anima vestra.

6 Benedi

† Num.
32. 33.
Supra
13. 8.

6 Benedixitque eis Iosue, & dimisit eos. Qui reversi sunt in tabernacula sua.

7 Dimidia autem tribui Manasse possessionem Moyses dederat in Basan: & idcirco media quæ superfuit, dedit Iosue sortem inter cæteros fratres suos trans Iordanem ad occidentalem plagam. Cumque dimitteret eos in tabernacula sua, & benedixisset eis,

8 Dixit ad eos: In multa substantia atque divitiis revertimini ad sedes vestras, cum argento & auro, ære ac ferro, & veste multiplici: dividite prædam hostium cum fratribus vestris.

9 Reversique sunt, & abierunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidia tribus Manasse, à filiis Israël de Silo, quæ sita est in Chanaan, ut intrarent Galaad terram possessionis suæ, quam obrinuerant juxta imperium Domini in manu Moyfi.

10 Cumque venissent ad tumulos Iordanis in terram Chanaan, ædificaverunt juxta Iordanem altare infinitæ magnitudinis.

11 Quod cum audissent filii Israël, & ad eos certi nuntii detulissent, ædificavisse filios Ruben, & Gad & dimidia tribus Manasse, altare in terra Chanaan, super Iordanis tumulos, contra filios Israël.

12 Convenerunt omnes in Silo, ut ascenderent & dimicaret contra eos.

13 Et interim miserunt ad illos in terram Galaad Phinees filium Eleazari sacerdotis,

14 Et decem principes cum eo, singulos de singulis tribubus.

15 Qui venerunt ad filios Ruben, & Gad, & dimidia tribus Manasse, in terram Galaad, dixeruntque ad eos:

16 Hæc mandat omnis populus Domini: Quæ est ista transgressio? Cur reliquistis Dominum Deum Israël, ædificantes altare sacrilegum, & à cultu illius recedentes?

† Num. 25. 3. Beelphegor, & usque in præsentem diem macula hujus sceleris in nobis permanet? Deut. 4. 3. multique de populo corruerunt.

18 Et vos hodie reliquistis Dominum, & cras in universum Israël ira ejus defæviet.

19 Quod si putatis immundam esse terram possessionis vestræ, transite ad terram, in qua tabernaculum Domini est, & habitare inter nos: tantum ut à Domino, & à nostro consortio non recedatis, ædificato altari præter altare Domini Dei nostri.

† Supr. 7. 1. 20 † Nonne Achan filius Zare, præterit mandatum Domini, & super omnem populum israel ira ejus incubuit? Et ille erat unus homo, atque utinam solus periisset in scelere suo.

21 Responderuntque filii Ruben & Gad, & dimidia tribus Manasse, principibus legationis Israel:

22 Fortissimus Deus Dominus, Fortissimus Deus Dominus, ipse novit, & Israel simul intelliget: si prævaricationis animo hoc altare construximus, non custodiat nos, sed puniat nos in præsentem:

23 Et si ea mente fecimus, ut holocausta, & sacrificium, & pacificas victimas super eo imponeremus, ipse quærat & judicet:

24 Et non ea magis cogitatione atque tra-

statu, ut diceremus: Cras dicent filii vestri, filiis nostris: Quid vobis & Dño Deo Israël?

25 Terminum posuit Dominus inter nos & vos, & filii Ruben, & filii Gad, Iordanem fluvium: & idcirco partem non habetis in Domino. Et per hanc occasionem avertent filii vestri filios nostros à timore Domini. Putavimus itaque melius,

26 Et diximus: Extruamus nobis altare, non in holocausta, neque ad victimas offerendas.

27 Sed in testimonium inter nos & vos, & sobolem nostram vestramque progeniem, ut serviamus Domino, & juris nostri sit offerre, & holocausta, & victimas, & pacificas hostias: & nequaquam dicant cras filii vestri filiis nostris: Non est vobis pars in Domino.

28 Quod si voluerint dicere, respondunt eis: Ecce altare Domini quod fecerunt patres nostri, non in holocausta, neque in sacrificium, sed in testimonium nostrum ac vestrum.

29 Absit à nobis hoc scelus, ut recedamus à Domino, & ejus vestigia relinquamus, extructo altari ad holocausta, & sacrificia, & victimas offerendas, præter altare Domini Dei nostri, quod extructum est ante tabernaculum ejus.

30 Quibus auditis, Phinees sacerdos, & principes legationis Israel, qui erant cum eo, placati sunt: & verba filiorum Ruben & Gad, & dimidia tribus Manasse, libentissime susceperunt.

31 Dixitque Phinees filius Eleazari sacerdos ad eos: Nunc scimus quod nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis à prævaricatione hac, & liberastis filios Israël de manu Domini.

32 Reversusque est cum principibus à filiis Ruben & Gad, de terra Galaad, filium Chanaan, ad filios Israël, & retulit eis.

33 Placuitque sermo cunctis audientibus. Et laudaverunt Deum filii Israël, & nequaquam ultra dixerunt, ut ascenderent contra eos, atque pugnarent, & delerent terram possessionis eorum.

34 Vocaveruntque filii Ruben, & filii Gad, altare quod extruxerant, Testimonium nostrum, quod Dominus ipse sit Deus.

C A P V T XXIII.

Iosue senex, jamque moribundus, exhortatur filios Israël ad servanda Dei præcepta, & cavendam societatem cum gentibus.

1 E Voluto autem multo tempore, postquam pacem dederat Dñs Israeli, subjectis in gyro nationibus universis, & Iosue jam longævo, & per senilis ætatis:

2 Vocavit Iosue omnem Israelem, majoresque natu, & principes ac duces, & magistros, dixitque ad eos: Ego senui, & progressioris ætatis sum:

3 Vosque cernitis omnia, quæ fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus, quo modo pro vobis ipse pugnaverit:

4 Et nunc quia vobis sorte divisit omnem terram, ab orientali parte Iordanis usque ad mare magnum, multæque adhuc supersunt nationes,

5 Dominus Deus vester disperdet eas & auferet à facie vestra, & possidebitis terram sicut vobis pollicitus est.

6 Tantum confortamini, & estote solliciti, ut custodiatis cuncta quæ scripta sunt in volumine legis Moyfi: & non declinetis ab eis neque ad dexteram neque ad sinistram:

7 Ne postquam intraveritis ad gentes, quæ inter vos futuræ sunt, juretis in nomine deorum earum & serviatis eis, & adoretis illos.

8 Sed adhæreatis Domino Deo vestro: quod fecistis usque in diem hanc.

9 Et tunc auferet Dominus Deus in conspectu vestro gentes magnas & robustissimas, & nullus vobis resistere poterit.

10 Unus è vobis persequetur hostium mille viros: quia Dominus Deus vester pro vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus est.

11 Hoc tantum diligentissime p. ecavete, ut diligatis Dominum Deum vestrum,

12 Quod si volueritis gentium harum, quæ inter vos habitant, erroribus adhærere, & cum eis miscere connubia, atque amicitias copulare:

13 Iam nunc scitote quod Dominus Deus vester non eas deleat ante faciem vestram, sed sint vobis in foveam ac laqueum, & offendiculum ex latere vestro, & fudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis.

14 † En ego hodie ingredior viam universæ terræ, & toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis, quæ se Dominus præstiturum vobis esse pollicitus est, unum non præterierit incassum.

15 Sicut ergo implevit opere quod promisit, & prospera cuncta venerunt: sic adducet super vos quidquid malorum cōminatus est, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis.

16 Eo quod præterieritis pactum Domini Dei vestri, quod pepigit vobiscum, & servieritis diis alienis, & adoraveritis eos: cito atque velociter consurget in vos furor Domini, & auferemini ab hac terra optima, quam tradidit vobis.

C A P V T XXIV.

Commemorantur beneficia Israëlitis à Dei exhibitæ, fœdus populi cum Domino, mors Iosue, sepultura ossium Ioseph, & mors Eleazari sacerdotis.

1 Congregavitque Iosue omnes tribus Israël in Sichem, & vocavit maiores natu, ac principes, & iudices, & magistros: steteruntque in conspectu Domini:

2 Et apud populum sic locutus est: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio, Thare pater Abraham & Nachor: servieruntque diis alienis.

3 † Tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamiæ finibus: & adduxi eum in terram Chanaan: multiplicaviq; semē ejus,

4 Et dedi ei Isaac: † Illique rursum dedi Iacob & Esau. † Et quibus, Esau dedi montem Seir ad possidendum: † Iacob vero, & filii ejus descenderunt in Ægyptum.

5 † Misique Moysen & Aaron, & per-

cussi Ægyptum multis signis atque portentis, †

6 Eduxique vos & patres vestros de Ægypto, & venistis ad mare: persecutique sunt Ægypti patres vestros cum curribus & equitatu, usque ad mare rubrum.

7 Clamaverunt autem ad Dominum filii Israël: † qui posuit tenebras inter vos & Ægyptios, & adduxit super eos mare, & operuit eos. Viderunt oculi vestri cuncta quæ in Ægypto fecerim, & habitastis in solitudine multo tempore:

8 Et introduxi vos in terram Amorrhæi, qui habitabat trans Iordanem. † Cumque pugnarent contra vos, tradidi eos in manus vestras, & possedistis terram eorum, atque interfecistis eos.

9 † Surrexit autem Balac filius Sephor rex Moab, & pugnavit contra Israël. Misitque & vocavit Balaam filium Beor, ut malediceret vobis:

10 Et ego nolui audire eum, sed è contrario per illum benedixi vobis, & liberavi vos de manu ejus.

11 † Transististis Iordanem, & venistis ad Iericho. Pugnaveruntque contra vos viri civitatis ejus, Amorrhæus, & Pherezeus, & Chanaanæus, & Hethæus, & Gergezeus, & Hevæus, & Iebusæus: & tradidi illos in manus vestras.

12 † Misique ante vos crabrones: & ejeci eos de locis suis, duos reges Amorrhæorum, non in gladio nec in arcu tuo.

13 Dedique vobis terram, in qua non laborastis, & urbes quas non ædificastis, ut habitaretis in eis: vineas, & oliveta, quæ non plantastis.

14 † Nunc ergo timete Dominum, & servite ei perfecto corde atque verissimo: & auferte deos, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia & in Ægypto, ac servite Domino.

15 Sin autem malum vobis videtur ut Domino serviatis, optio vobis datur: eligite hodie quod placet, cui servire potissimum debeatis, utrum diis quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrhæorum, in quorum terra habitatis: ego autem & domus mea serviemus Domino,

16 Responditque populus, & ait: Absit à nobis ut relinquamus Dominum, & serviamus diis alienis.

17 Dominus Deus noster ipse eduxit nos & patres nostros, de terra Ægypti, de domo servitutis: fecitque videntibus nobis signa ingentia, & custodivit nos in omni via, per quam ambulavimus, & in cunctis populis, per quos transivimus.

18 Et ejecit universas gentes, Amorrhæum habitatorem terræ, quam nos intravimus. Serviemus igitur Domino, quia ipse est Deus noster.

19 Dixitque Iosue ad populum: Non poteritis servire Domino: Deus enim sanctus, & fortis æmulator est, nec ignoscet sceleribus vestris atque peccatis.

20 Si dimiseritis Dominum, & servieritis diis alienis, convertet se, & affliget vos, atque subvertet postquam vobis præstiterit bona.

21 Dixitque populus ad Iosue: Nequaquam ita, ut loqueris, erit, sed Domino serviemus.

22 E Iosue ad populum, Testes, inquit, vos estis quia ipsi elegeritis vobis Dñm ut serviatis ei. Responderuntque: Testes.

23 Nunc ergo, ait, auferte deos alienos de medio vestri, & inclinate corda vestra ad Dominum Deum Israël.

24 Dixitque populus ad Iosue: Domino Deo nostro serviemus, & obediētes erimus praeceptis ejus.

25 Percussit ergo Iosue in die illo fœdus & proposuit populo praecepta atque judicia in Sichem.

26 Scripsit quoque omnia verba hæc in volumine legis Domini: & tulit lapidem pergrandem, posuitque eum subter quercum, quæ erat in sanctuario Domini.

27 Et dixit ad omnem populum En lapis iste erit vobis in testimonium, quod audierit omnia verba Domini quæ lo utus est vobis: ne forte postea negare velitis, & mentiri Domino Deo vestro.

28 Dimisitque populum, singulos in possessionem suam.

29 Et post hæc mortuus est Iosue filius Nun servus Domini, centum & decem annorum:

30 Sepelieruntque eum in finibus possessionis suæ in Thamnathfare, quæ est sita in monte Ephraim, à septentrionali parte montis Gaas.

31 Servivitque Israël Domino cunctis diebus Iosue, & seniorum qui longo vixerunt tempore post Iosue, & qui noverunt omnia opera Domini quæ fecerat in Israël.

† Gen. 50.24. filii Israël de Ægypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri: † quem emerat Iacob 13.19. à filiis Hemor patris Sichem, centum novellis ovibus & fuit in possessionem filiorum Iosue. 33.19.

33 Eleazar quoque filius Aaron mortuus est: & sepelierunt eum in Gabaath Phinees filii ejus, quæ data est ei in monte Ephraim.

L I B E R

I V D I C V M.

Hebraice

S O P H E T I M.

C A P V T P R I M V M.

Iuda dux una cum fratre ipsius Simeone plurimæ gentium civitates expugnante: Othoniel obtenta Cariath Sepher ducit Axam filiam Caleb, addita terra irrigua: Chananei tribus vii servantur.

1 **P**OST mortem Iosue consuluerunt filii Israël Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos contra Chananeum, & erit dux belli.

2 Dixitque Dominus: Iudas ascendet: ecce tradidi terram in manus ejus.

3 Et ait Iudas Simeoni fratri suo: Ascende mecum in sortem meam, & pugna contra Chananeum: ut & ego pergam te-

cum in sortem tuam. Et abiit cum eo Simeon.

4 Ascenditque Iudas, & tradidit Dominus Chananeum ac Pherezzeum in manus eorum: & percusserunt in Bezec decem millia virorum.

5 Inveneruntque Adonibezec in Bezec, & pugnaverunt contra eum, ac percusserunt Chananeum & Pherezzeum.

6 Fugit autem Adonibezec: quem persecuti comprehenderunt, cæsis summitatibus manuum ejus ac pedum.

7 Dixitque Adonibezec: Septuaginta reges, amputatis manuum ac pedum summitatibus, colligebant sub mensa mea ciborum reliquias, sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Ierusalem, & ibi mortuus est.

8 Oppugnantes ergo filii Iuda Ierusalem ceperunt eam, & percusserunt in ore gladii, tradentes cunctam incendio civitatem,

9 Et postea descendentes pugnaverunt contra Chananeum, qui habitabat in montanis, & ad meridiem, & in campestribus.

10 † Pergensque Iudas contra Chananeum, qui habitabat in Hebron, (cujus nomen fuit antiquitus Cariath Arbe) percussit Sefai, & Ahiman, & Tholmai: † 10f. 15.14.

11 Atque inde profectus abiit ad habitatores Dabit, cujus nomen verus erat Cariath-Sepher, id est, civitas litterarum.

12 Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath-Sepher, & vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

13 Cumque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam suam conjugem.

14 Quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret à patre suo agrum. Quæ cum suspirasset sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes?

15 At illa respondit: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dedisti mihi: da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius & irriguum inferius.

16 Filii autem Cinzi cognati Moyfi, ascenderunt de civitate palmarum, cum filiis Iuda, in desertum sortis ejus, quod est ad meridiem Arad, & habitaverunt cum eo.

17 Abiit autem Iudas cum Simeone fratre suo, & percusserunt simul Chananeum qui habitabat in Sephaad, & interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis, Horma, id est, Anathema.

18 Cepitque Iudas Gazam cum finibus suis, & Ascalonem, atque Accaron cum terminis suis.

19 Fuitque Dominus cum Iuda, & montana possedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundabant.

20 Dederuntque Caleb Hebron, † sicut dixerat Moyfes qui delevit ex ea tres filios Enac. † Num. 14.24. 10f. 15.

21 Iebuseum autem habitatorem Ierusalem non deleverunt filii Benjamin: habitavitque Iebuseus cum filiis Benjamin in Ierusalem, usque in præsentem diem.

22 Domus quoque Ioseph ascendit in Bethel, fuitque Dominus cum eis.

23 Nam

23 Nam cum obsiderint urbem, quæ prius Luza vocabatur,

24 Viderunt hominem egredientem de civitate, dixeruntque ad eum: Ostende nobis introitum civitatis, & faciemus tecum misericordiam.

25 Qui cum ostendisset eis, percusserunt urbem in ore gladii: hominem autem illum, & omnem cognationem ejus, dimiserunt.

26 Qui dimissus, abiit in terram Hetthim, & ædificavit ibi civitatem, vocavitque eam Luzam: quæ ita appellatur usque in præsentem diem.

27 Manasses quoque non deleuit Bethsan, & Thanac cum viculis suis, & habitatores Dor, & Ieblaam, & Mageddo cum viculis suis, cœpitque Chananæus habitare cum eis.

28 Postquam autem confortatus est Israël, fecit eos tributarios, & delere noluit.

29 Ephraim etiam non interfecit Chananæum, qui habitabat in Gazer, sed habitavit cum eo.

30 Zabulon non deleuit habitatores Ceron, & Naalol: sed habitavit Chananæus in medio ejus, factusque est ei tributarius.

31 Aser quoque non deleuit habitatores Accho, & Sidonis, Ahalab, Achazib & Helba, & Aphec: & Rohob:

32 Habitavitque in medio Chananæi habitatoris illius terræ, nec interfecit eum.

33 Nephthali quoque non deleuit habitatores Bethfames, & Bethanath: & habitavit inter Chananæum habitatorem terræ, fueruntque ei Bethfamitæ & Bethanithæ tributarii.

34 Arctavitque Amorrhæus filios Dan in monte, nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent:

35 Habitavitque in monte Hares, quod interpretatur testaceo, in Ajalon & Salehim. Et aggravata est manus domus Ioseph, factusque est ei tributarius.

36 Fuit autem terminus Amorrhæi ab Ascensu Scorpionis, petra, & superiora loca.

C A P V T II.

Angelus Dei beneficia refert: quo auditis, flet populus: post mortem tamen Iosue & coactorum, Israël frequenter liberatus semper in pejora recidit.

1 Ascenditque Angelus Domini de Galgalis ad locum flentium, & ait, Eduxi vos de Ægypto, & introduxi in terram, pro qua juravi patribus vestris: & pollicitus sum, ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum.

2 Ita duntaxat ut non feriretis fœdus cum habitatoribus terræ hujus, sed aras eorum subverteretis: & nolulistis audire vocem meam: cur hoc fecistis?

3 Quam ob rem nolui delere eos à facie vestra: ut habeatis hostes, & dii eorum sint vobis in ruinam.

4 Cumque loqueretur Angelus Domini hæc verba ad omnes filios Israël: elevaverunt ipsi vocem suam, & fleverunt.

5 Et vocatum est nomen loci illius: Locus flentium, sive lacrymarum: immolaveruntque ibi hostias Domino.

6 Dimisit ergo Iosue populum, & abierunt filii Israël unusquisque in possessionem suam, ut obtinerent eam:

7 Servieruntque Domino cunctis diebus ejus, & seniorum qui longo post eum vixerunt tempore, & noverant omnia opera Domini quæ fecerat cum Israël.

8 Mortuus est autem Iosue filius Nun, famulus Domini, centum & decem annorum.

9 Et sepelierunt eum in finibus possessionis suæ in Thamnathfare in monte Ephraim, à septentrionali plaga montis Gaas.

10 Omnisque illa generatio congregata est ad patres suos: & surrexerunt alii, qui non noverant Dominum, & opera quæ fecerat cum Israël.

11 Feceruntque filii Israël malum in conspectu Domini, & servierunt Baalim.

12 Ac dimiserunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxerat eos de terra Ægypti: & secuti sunt deos alienos, deosque populorum, qui habitabant in circuitu eorum, & adoraverunt eos: & ad iracundiam concitaverunt Dominum,

13 Dimittentes eum, & servientes Baal & Astaroth.

14 Iratusque Dominus contra Israël, tradidit eos in manus diripientium: qui ceperunt eos, & vendiderunt hostibus, qui habitabant per gyrum: nec potuerunt resistere adversariis suis:

15 Sed quocumque pergere voluissent, manus Domini super eos erat, sicut locutus est, & juravit eis: & vehementer afflicti sunt.

16 Suscitavitque Dominus iudices: qui liberarent eos de vastantium manibus: sed nec eos audire voluerunt,

17 Fornicantes cum diis alienis, & adorantes eos cito deseruerunt viam per quam ingressi fuerant patres eorum: & audientes mandata Domini, omnia fecere contraria.

18 Cumque Dominus iudices suscitarer, in diebus eorum flectebatur misericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & liberabat eos de cæde vastantium.

19 Postquam autem mortuus esset iudex, revertebantur, & multo faciebant pejora quam fecerant patres eorum, sequentes deos alienos, servientes eis, & adorantes illos. Non dimiserunt adinventiones suas, & viam durissimam, per quam ambulare consueverunt.

20 Iratusque est furor Domini in Israël, & ait: Quia irritum fecit gens ista pactum meum, quod pepigeram cum patribus eorum, & vocem meam audire contempsit?

21 Et ego non delebo gentes, quas dimisit Iosue, & mortuus est:

22 Vt in ipsis experiat Israël, utrum custodiant viam Domini, & ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorum, an non.

23 Dimisit ergo Dominus omnes nationes has, & cito subvertere noluit, nec tradidit in manus Iosue.

C A P V T III.

Israël dum sociatur gentibus à Domino derelictis, ad ipsius exercitationem, earum sceleribus comminatur: ideo sapius per extraneos reges affligitur: sed respiciens, per Osboniel, Aod, & Samgar liberatur.

1 Hæc sunt gentes quas Dominus dereliquit, ut erudiret in eis Israël.

lem: & omnes qui non noverant bella Chananzorum.

2 Vi postea discerent filii eorum certare cum hostibus, & habere consuetudinem praeliandi:

3 Quinque satrapas Philistinorum, omnemque Chananzum, & Sidonium, atque Hevzum, qui habitabat in monte Libano, de monte Baal Hermon usque ad introitum Emath.

4 Dimisitque eos, ut in ipsis experiretur Israël, utrum audiret mandata Domini quæ præceperat patribus eorum per manum Moysi, an non.

5 Iraque filii Israël habitaverunt in medio Chananzæ, & Hethæi, & Amorrhæi, & Pherezæi, & Hevæi, & Jebusæi:

6 Et duxerunt uxores filias eorum, ipsique filias suas filiis eorum tradiderunt, & servierunt diis eorum.

7 Feceruntque malum in conspectu Domini, & oblii sunt Dei sui, servientes Baalim & Astaroth.

8 Iratusque contra Israel Dominus; tradidit eos in manus Chusan Rasathaim regis Mesopotamiæ, servieruntque ei octo annis,

9 Et clamaverunt ad Dominum, qui suscitavit eis salvatorem, & liberavit eos, Othoniel videlicet filium Cenez, fratrem Caleb minorem:

10 Fuitque in eo Spiritus Domini, & iudicavit Israel. Egressusque est ad pugnam, & tradidit Dominus in manus ejus Chusan Rasathaim regem Syriæ, & oppressit eum.

11 Quievitque terra quadraginta annis, & mortuus est Othoniel filius Cenez.

12 Addiderunt autem filii Israel facere malum in conspectu Domini: qui confortavit adversum eos Eglon regem Moab: quia fecerunt malum in conspectu ejus.

13 Et copulavit ei filios Ammon, & Amalec: abiitque & percussit Israel, atque possedit urbem palmarum.

14 Servieruntque filii Israel Eglon regi Moab decem & octo annis:

15 Et postea clamaverunt ad Dominum: qui suscitavit eis salvatorem vocabulo Aod, filium Gera, filii Iemini, qui utraque manu pro dextera utebatur. Miseruntque filii Israel per illum munera Eglon regi Moab.

16 Qui fecit sibi gladium ancipitem, habentem in medio capulum longitudinis palmæ manus, & accinctus est eo subter sagum in dextro femore.

17 Obtulitque munera Eglon regi Moab. Erat autem Eglon crassus nimis.

18 Cumque obtulisset ei munera, profectus est socios, qui cum eo venerant,

19 Et reversus de Galgalis, ubi erant idola, dixit ad Regem: Verbum secretum habeo ad te ô Rex. Et ille imperavit silentium: egressisque omnibus qui circa eum erant,

20 Ingressus est Aod ad eum: sedebat autem in æstivo cœnaculo solus: dixitque: Verbum Dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno.

21 Extenditque Aod sinistram manum, & tulit sicam de dextro femore suo, infixitque eam in ventre ejus.

22 Tam valide, ut capulus sequeretur fer-

rum in vulnere, ac pinguißimo adipe stringeretur. Nec eduxit gladium, sed ita ut percussisset, reliquit in corpore: statimque per secreta naturæ alvi stercora proruperunt.

23 Aod autem clausis diligentissime ostiis cœnaculi, & obfirmatis sera;

24 Per posticum egressus est. Servique regis ingressi viderunt clausas fores cœnaculi, atque dixerunt: forsitan purgat alvum in æstivo cubiculo.

25 Expectantesque diu donec erubescerent, & videntes quod nullus aperiret, tulerunt clavem: & aperientes invenerunt dominum suum in terra jacentem mortuum.

26 Aod autem, dum illi turbarentur, effugit, & pertransiit locum idolorum, unde reversus fuerat. Venitque in Seirath:

27 Et statim insonuit buccina in monte Ephraim: descenderuntque cum eo filii Israel, ipso in fronte gradiente.

28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitas in manus nostras. Descenderuntque post eum, & occupaverunt vada Iordanis quæ transmittunt in Moab: & non dimiserunt transire quemquam:

29 Sed percusserunt Moabitas in tempore illo, circiter decem millia, omnes robustos & fortes viros, nullus eorum evadere potuit.

30 Humiliatusque est Moab in die illo sub manu Israel: & quievit terra octoginta annis.

31 Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui percussit de Philistiim sexcentos viros vomere: & ipse quoque defendit Israël.

C A P V T I V.

Debbora prophetissa & Barac adversus Sisaram principem militia regis Iabin feliciter dimicantem quem profugum occidit Iahel uxor Haber Cinai.

1 Addideruntque filii Israel facere malum in conspectu Domini post mortem Aod.

2 Et tradidit illos Dñs in manus Iabin regis Chanaan, qui regnavit in Asor: habuitque ducem exercitus sui nomine Sisaram, ipse autem habitabat in Haroseth gentium.

3 Clamaveruntque filii Israel ad Dominum: nongentos enim habebat falcatos currus, & per viginti annos vehementer oppresserat eos.

4 Erat autem Debbora prophetis uxor Lapidoth, quæ iudicabat populum in illo tempore,

5 Et sedebat sub palma, quæ nomine illius vocabatur, inter Rama & Bethel in monte Ephraim: ascendebantque ad eam filii Israel in omne iudicium.

6 Quæ misit & vocavit Barac filium Abinoem de Cedus Nephthali: dixitque ad eum: Præcepit tibi Dominus Deus Israel, vade, & duc exercitum in montem Thabor, tollesque tecum decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, & de filiis Zabulon:

7 Ego autem adducam ad te in loco torrentis Cison, Sisaram principem exercitus Iabin, & currus ejus, atque omnem multitudinem, & tradam eos in manu tua.

8 Dixitque ad eam Barac: Si venis mecum

† 2.
Reg.
12. 94

mecum, vadam: si nolueris venire mecum, non pergam.

9 Quæ dixit ad eum: Ibo quidem tecum, sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sisara. Surrexit itaque Debhora, & perrexit cum Barac in Cedes.

10 Qui, accitis Zabulon & Nephtali, ascendit cum decem millibus pugnatorum, habens Debboram in comitatu suo.

11 Haber autem Cinæus recesserat quondam à cæteris Cinæis, fratribus suis filiis Hobab, cognati Moyfi: & tetenderat tabernacula usque ad vallem, quæ vocatur Sennim, & erat iuxta Cedes.

12 Nunciatumque est Sisaræ, quod ascendisset Barac filius Abinoem in montem Thabor:

13 Et congregavit nongentos falcatos currus, & omnem exercitum de Haroseth gentium ad torrentem Cison.

14 Dixitque Debhora ad Barac: Surge, hæc est enim dies, in qua tradidit Dominus Sisaram in manus tuas: en ipse ductor est tuus. Descendit itaque Barac de monte Thabor, & decem millia purgatorum cum eo.

† P/al. 22.10. 15 † Perterruitque Dominus Sisaram, & omnes currus ejus, universamque multitudinem, in ore gladii, ad conspectum Barac: in tantum ut Sisara de curru defiliens, pedibus fugeret,

16 Et Barac persequeretur fugientes currus, & exercitum, usque ad Haroseth gentium, & omnis hostium multitudo usque ad internecionem caderet.

17 Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Iahel uxoris Haber Cinæi, erat enim pax inter Iabin regem Azor, & domum Haber Cinæi.

18 Egressa igitur Iahel in occursum Sisaræ, dixit ad eum: Intra ad me domine mi: intra, ne timeas. Qui ingressus tabernaculum ejus, & opertus ab ea pallio,

19 Dixit ad eam: Da mihi, obsecro, paululum aquæ, quia sitio valde. Quæ aperuit utrem lactis, & dedit ei bibere, & operuit illum.

20 Dixitque Sisara ad eam: Sta ante ostium tabernaculi: & cum venerit aliquis interrogans te, & dicens: Numquid hic est aliquis? Respondebis: Nullus est.

21 Tulit itaque Iahel uxor Haber clavum tabernaculi, assumens pariter & malleum: & ingressa abscondite & cum silentio, posuit supra tempus capitis ejus clavum percussitque malleo defixit in cerebrum usque ad terram: qui soporem morti consocians defecit, & mortuus est.

22 Et ecce Barac sequens Sisaram veniebat: egressaque Iahel in occursum ejus, dixit ei: Veni, & ostendam tibi virum quem quæris. Qui cum intrasset ad eam, vidit Sisaram jacentem mortuum, & clavum infixum in tempore ejus,

23 Humiliavit ergo Deus in die illo Iabin regem Chanaan coram filiis Israël.

24 Qui crescebant quotidie, & forti manu opprimebant Iabin regem Chanaan, donec deleverunt eum.

Canticum triumphale & gratiarum actionis Debhora & Barac post victoriam.

1 Cæcineruntque Debhora & Barac filius Abinoem in illo die, dicentes.

2 Qui sponte obtulistis de Israel animas vestras ad periculum, benedicite Domino.

3 Audite reges, auribus percipite principes: Ego sum, ego sum quæ Domino canam, psallam Domino Deo Israël.

4 Domine cum exires de Seir, & transires per regiones Edom, terra mota est, cælique ac nubes distillaverunt aquis.

5 Montes fluxerunt à facie Domini, & Sinai à facie Domini Dei Israël.

6 In diebus Sangar filii Anath, in diebus Iahel, quieverunt semitæ: & qui ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles devios.

7 Cessaverunt fortes in Israël, & quieverunt: donec surgeret Debhora, surgeret mater in Israël.

8 Nova bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subvertit: clypeus & hasta si apparuerint in quadraginta millibus Israël.

9 Cor meum diligit principes Israel: qui propria voluntate obtulistis vos discrimini, benedicite Domino.

10 Qui ascenditis super nitentes asinos, & sedetis in iudicio, & ambulatis in via, loquimini.

11 Vbi collisi sunt currus, & hostium suffocatus est exercitus, ibi narrentur iustitiæ Domini & clementia in fortes Israel: tunc descendit populus Domini ad portas, & obtinuit principatum.

12 Surge, surge Debhora, surge, surge, & loquere canticum: surge Barac, & apprehende captivos tuos fili Abinoem.

13 Salvatæ sunt reliquæ populi, Dominus in fortibus dimicavit.

14 Ex Ephraim delevit eos in Amalec, & post eum ex Benjamin in populos tuos O Amalec: de Machir principes descendunt, & Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum.

15 Duces Issachar fuere cum Debhora, & Barac vestigia sunt secuti, qui quasi in princeps ac Barathrum se discrimini dedit: diviso contra se Ruben magnanimorum, reperta est contentio.

16 Quare habitas inter duos terminos, ut audias sibilos gregum? diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio.

17 Galaad trans Iordanem quiescebat, & Dan vacabat navibus: Aser habitabat in littore maris, & in portibus morabatur.

18 Zabulon vero & Nephtali obtulerunt animas suas morti in regione Merome.

19 Venerunt reges & pugnaverunt, pugnaverunt reges Chanaan in Thanach juxta aquas Mageddo, & tamen nihil tulere prædantes.

20 De cælo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordine & cursu suo, adversus Sisaram pugnaverunt,

21 Torrens Cison traxit cadavera eorum, torrens Cadumim, torrens Cison: conculca anima mea robustos.

22 Ungulæ equorum ceciderunt, fugientibus in petu, & per præceptis ruentibus fortissimis hostium.

23 Maledicite terræ Meroz, dixit angelus Domini: maledicite habitatoribus ejus, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium fortissimorum ejus.

24 Benedicta inter mulieres Iahel uxor Haber Cinæi, & benedicatur in tabernaculo suo.

25 Aquam petenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum.

26 Sinistram manum misit ad clavum, & dexteram ad fabrorum malleos, percussitque Sisaram quærens in capite vulneri locum, & tempus valide perforans.

27 Inter pedes ejus ruit: defecit, & mortuus est: volvebatur ante pedes ejus, & jacebat exanimis & miserabilis.

28 Per fenestram respiciens, ululabat mater ejus: & de cœnaculo loquebatur: Cur moratur regredi currus ejus? quare tardaverunt pedes quadrigarum illius?

29 Una sapientior ceteris uxoribus ejus, hæc socru verba respondit:

30 Forsitan nunc dividit spolia, & pulcherrima feminarum eligitur ei: vestes diversorum colorum Sisaræ traduntur in prædam, & supellex varia ad ornanda colla congeritur.

31 Si pereant omnes inimici tui Domine: qui autem diligunt te sicut sol in ortu suo splendet, ita rutilent.

32 Quievitq; terra per quadraginta annos.

C A P V T VI.

Israëlitis à Madian oppressis Gedeon multis signis auxilio designatur, qui post sacrificium & altare Deo erectum, destruxit aram Baal, eique rursum datur signum in vellere.

1 Fecerunt autem filii Israël malum in conspectu Domini: qui tradidit illos in manu Madian septem annis.

2 Et oppressi sunt valde ab eis. Feceruntque sibi antra & speluncas in montibus, & munitissima ad repugnandum loca.

3 Cumque servisset Israël, ascendebat Madian & Amalec, ceterique orientalium nationum:

4 Et apud eos figentes tentoria, sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum Gaze nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Israël, non oves, non boves, non asinos.

5 Ipsi enim & universi greges eorum veniebant cum tabernaculis suis, & instar locustarum universa complebant, innumera multitudo hominum, & camelorum, quidquid reigerant devastantes.

6 Humiliatusque est Israël valde in conspectu Madian.

7 Et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas.

8 Qui misit ad eos virum prophetam, & locutus est: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Ego vos feci conscendere de Ægypto, & eduksi vos de domo servitutis,

9 Et liberavi de manu Ægyptiorum, & omnium inimicorum, qui affligebant vos: eiecique eos ad introitum vestrum, & tradidi vobis terram eorum.

10 Et dixi: Ego Dominus Deus vester, ne timeatis deos Amorrhæorum, in quorum terra habitatis. Et nolulistis audire vocem meam.

11 Venit autem angelus Domini, & sedit sub quercu, quæ erat in Ephra, & pertinebat ad Ioas patrem familiæ Izri. Cumque Gedeon filius ejus excuteret atque purgaret frumenta in torculari, ut fugeret Madian,

12 Apparuit ei angelus Domini, & ait: Dominus tecum, virorum fortissime.

13 Dixitque ei Gedeon: Obsecro, mi domine, si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hæc omnia? ubi sunt mirabilia ejus, quæ narraverunt patres nostri, atque dixerunt: De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc autem dereliquit nos Dominus, & tradidit in manu Madian.

14 Respexitque ad eum Dominus, & ait: † 1. † Vade in hac fortitudine tua, & liberabis † 2. † Israel de manu Madian: scito quod misce- 12.113

15 Qui respondens ait: Obsecro, mi domine, in quo liberabo Israël? ecce familia mea infima est in Manasse, & ego minimus in domo patris mei.

16 Dixitque ei Dominus: Ego ero tecum: & percuties Madian quasi unum virum.

17 Et ille, Si inveni, inquit, gratiam coram te, da mihi signum quod tu sis qui loqueris ad me.

18 Nec recedas hinc, donec revertar, ad te, portans sacrificium, & offerens tibi. Qui respondit: Ego præstolabor adventum tuum.

19 Ingressus est itaque Gedeon & coxit hoedum, & de farinæ modio azymos panes: carnesque ponens in canistro, & jus carniū mittens in ollam, tulit omnia sub quercu, & obtulit ei.

20 Cui dixit angelus Domini: Tolle carnes & azymos panes, & pone supra petram illam, & jus desuper funde. Cumque fecisset ita,

21 Extendit angelus Domini summitatem virgæ, quam tenebat in manu, & tetigit carnes & panes azymos: ascenditque ignis de petra, & carnes azymosque panes consumpsit: angelus autem Domini evanuit ex oculis ejus.

22 Vidensque Gedeon quod esset angelus Domini, ait: Heu mi Domine Deus: quia vidi Angelum Domini facie ad faciem.

23 Dixitque ei Dominus: Pax tecum: ne timeas: non morieris.

24 Edificavit ergo ibi Gedeon altare Domino, vocavitque illud, Domini pax, usque in præsentem diem. Cumque adhuc esset in Ephra, quæ est familiæ Izri,

25 Nocte illa dixit Dominus ad eum: Tolle taurum patris tui, & alterum taurum annorum septem, destruesque aram Baal, quæ est patris tui: & nemus, quod circa aram est: succide:

26 Et ædificabis altare Domino Deo tuo in summitate petre hujus, super quam ante sacrificium posuisti: tollesque taurum secundum, & offeres holocaustum super struem lignorum, quæ de nemore succideris.

27 Assumptis ergo Gedeon decem viris de

de servis suis, fecit sicut præceperat ei Dominus. Timens autem domum patris sui, & homines illius civitatis, per diem noluit id facere, sed omnia nocte complevit.

28 Cumque surrexissent viri oppidi ejus mane, viderunt destructam aram Baal, lucumque succisum, & taurum alterum impositum super altare, quod tunc ædificatum erat.

29 Dixeruntque ad invicem: Quis hoc fecit? Cumque perquirerent auctorem facti, dictum est: Gedeon filius Ioas fecit hæc omnia.

30 Et dixerunt ad Ioas: Produc filium tuum huc, ut moriatur: quia destruxit aram Baal, & succidit nemus.

31 Quibus ille respondit: Numquid ultiores estis Baal, ut pugnetis pro eo? qui adversarius est ejus, moriatur antequam lux crastina veniat: si Deus est, vindicet se de eo, qui suffodit aram ejus.

32 Ex illo die vocatus est Gedeon, Ierobaal, eo quod dixisset Ioas: Vlciscatur se de eo Baal, qui suffodit aram ejus.

33 Igitur omnis Madian, & Amalec, & orientales populi congregati sunt simul: & transeuntes Iordanem, castrametati sunt in valle Iezrael.

34 Spiritus autem Domini induit Gedeon, qui clangens buccina convocavit domum Abiezer, ut sequeretur se.

35 Misitque nuncios in universum Manassen, qui & ipse secutus est eum: & alios nuntios in Aser & Zabulon & Nephthali, qui occurrerunt ei.

36 Dixitque Gedeon ad Deum: Si salvum facis per manum meam Israel, sicut locutus es,

37 Ponam hoc vellus lanæ in area: si ros in solo vellere fuerit, & in omni terra siccitas, sciam quod per manum meam, sicut locutus es, liberabis Israel.

38 Factumque est ita. Et de nocte cōsurgens, expresso vellere, concham rore implevit.

39 Dixitque rursus ad Deum: Ne irascatur furor tuus contra me si adhuc semel tentavero, signum quærens in vellere. Oro ut solum vellus siccum sit, & omnis terra rore madens.

40 Fecitque Deus nocte illa ut postulaverat: & fuit siccitas in solo vellere, & ros in omni terra.

C A P V T V I I.

Probatu ad aquas his qui ad bellum essent progressuri, Gedeon audito unius de castris Madianitarum somnio; in eos irrumpit, tubis, lagenis ac lucernis armatus; quos cum Oreb & Zeb principibus eorum devicit.

1 Igitur Ierobaal qui & Gedeon de nocte cōsurgens, & omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Harad; erant autem castra Madian in valle ad septentrionalem plagam collis excelsi.

2 Dixitque Dominus ad Gedeon: Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus ejus: ne gloriatur contra me Israel, & dicat: Meis viribus liberatus sum.

3 Loquere ad populum, & cunctis audientibus prædica: † Qui formidolosus & timidus est, reuertatur. Reverseruntque de monte Galaad, & reversi sunt de populo viginti duo millia virorum, & tantum decem millia remanserunt,

4 Dixitque Dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus est, duc eos ad aquas, & tibi probabo illos: & de quo dixero tibi ut tecum vadat, ipse pergat: quem ire prohibuero, revertatur.

5 Cumque descendisset populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: Qui lingua lambuerint aquas, sicut solent canes lambere, & separabis eos seorsum: qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt.

6 Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os projiciente lambuerant aquas, trecenti viri: omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat.

7 Et ait Dominus ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, & tradam in manu tua Madian: omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum.

8 Sumptis itaque pro numero cibariis & tubis, omnem reliquam multitudinem abire præcepit ad tabernacula sua: & ipse cum trecentis viris se certamini dedit. Castra autem Madian erant subter in valle.

9 Eadem nocte dixit Dominus ad eum: Surge, & descende in castra: quia tradidi eos in manu tua.

10 Sin autem solus ire formidas, descendat tecum Phara puer tuus.

11 Et cum audieris quid loquantur, tunc confortabuntur manus tuæ, & securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse & Phara puer ejus in partem castrorum, ubi erant armatorum vigiliæ.

12 Madian autem & Amalec, & omnes orientales populi, fusi jacebant in valle, ut locustarum multitudo: cameli quoque innumerabiles erant, sicut arena quæ jacet in littore maris.

13 Cumque venisset Gedeon, narrabat aliquis somnium proximo suo: & in hunc modum referebat quod viderat: Vidi somnium & videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volvi, & in castra Madian descendere: cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, & terræ funditus cōquavit.

14 Respondit is, cui loquebatur: Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis filii Ioas viri Israëlitarum: tradidit enim Dominus in manus ejus Madian, & omnia castra ejus.

15 Cumque audisset Gedeon somnium, & interpretationem ejus, adoravit: & reversus est ad castra Israël, & ait: Surgite, tradidit enim Dominus in manus nostras castra Madian.

16 Divisitque trecentos viros in tres partes, & dedit tubas in manibus eorum, lagenasque vacuas ac lampades in medio lagenarum,

17 Et dixit ad eos: Quod me facere videritis, hoc facite: ingrediar partem castrorum, & quod fecero sectamini.

18 Quando personaverit tuba in manu mea vos quoque per castrorum circuitum clangite & conclamate: Domino & Gedeoni.

19 Ingressusque est Gedeon, & trecenti viri qui erant cum eo, in partem castrorum incipientibus vigiliis noctis mediæ, & custodibus suscitatis, cœperunt buccinis clangere, & complodere inter se lagenas.

20 Cum

20 Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis, & hydrias confregissent, tenuerunt sinistris manibus lampades, & dextris sonantes tubas, clamaveruntque: Gladius Domini & Gedeonis:

21 Stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostilium. Omnia itaque castra turbata sunt, & vociferantes, ululantesque fugerunt:

† *Psal.* 82.10. 22 Et nihilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes. † Immisitque Dominus gladium in omnibus castris, & mutua se cæde truncabant.

23 Fugientes usque ad Bethsetta, & crepidinem Abelmehula in Tebbath. Conclamantes autem viri Israël de Nephthali, & Aser, & omni Manasse, persequiebantur Madian.

24 Misitque Gedeon nuncios in omnem montem Ephraim, dicens: Descendite in occursum Madian, & occupate aquas usque Bethbera atque Iordanem. Clamavitque omnis Ephraim, & præoccupavit aquas atque Iordanem usque Bethbera.

Psal. 82.12. 25 † Apprehensosque duos viros Madian, Oreb & Zeb, interfecit Oreb in petra. Oreb, Zeb vero in torculari Zeb. Et persecuti sunt Madian, capita Oreb & Zeb portantes ad Gedeon trans fluenta Iordanis.

C A P V T V I I I.

Tribus Ephraim insurgit adversus Gedeon, quod putaret se contemptam, quam blandis verbis compescit, & devictis Zebee & Salmana, viros Soccoth & Phaniel perdidit, & ex inauribus aliisque populi donis fecit Ephod, quod domui sue & Israël fuit in ruinam: postquam autem quadraginta annis præfuit, generatis 70. filiis ex uxoribus, & uno Abimelech ex concubina, mortuus est, rediitque Israël ad idololatriam.

1 **D**ixeruntque ad eum viri Ephraim: Quid est hoc quod facere voluisti, ut nos non vacares, cum ad pugnam pergeres contra Madian? iurgantes fortiter, & prope vim inferentes.

2 Quibus ille respondit: Quid enim tale facere potui, quale vos fecistis? nonne melior est racemus Ephraim, vindemiis Abiezer?

3 In manus vestras Dominus tradidit principes Madian, Oreb & Zeb: qui tale facere potui, quale vos fecistis? Quod cum locutus esset, requievit spiritus eorum, quo tumebant contra eum.

4 Cumque venisset Gedeon ad Iordanem, transivit eum cum trecentis viris qui secum erant: & præ lassitudine, fugientes persequi non poterant,

5 Dixitque ad viros Soccoth: Date, obsecro, panes populo qui mecum est, quia valde defecerunt: ut possimus persequi Zebee & Salmana reges Madian.

6 Responderunt principes Soccoth: Forsitan palmæ manuum Zebee & Salmana in manu tua sunt: & idcirco postulas ut demus exercitui tuo panes.

7 Quibus ille ait: Cum ergo tradiderit Dominus Zebee & Salmana in manus meas, conteram carnes vestras cum spinis tribulisque deserti.

8 Et inde conscendens, venit in Phaniel: locutusque est ad viros loci illius

similia. Cui & illi responderunt, sicut responderant viri Soccoth.

9 Dixit itaque & eis: Cum reversus fuero victor in pace, destruam turrin hanc.

10 Zebee autem & Salmana requiescebant cum omni exercitu suo. Quindecim enim millia viri remanserant ex omnibus turmis orientalium populorum, cæsis centum viginti millibus bellatorum educentium gladium,

11 † Ascendensque Gedeon per viam eorum qui in tabernaculis morabantur, ad orientalem partem Nobe & Iegbaa, percussit castra hostium qui securi erant, & nihil adversi suspicabantur.

12 Fugeruntque Zebee, & Salmana, quos persequens Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorum.

13 Revertensque de bello ante solis ortum,

14 Apprehendit puerum de viris Soccoth: interrogavitque eum nomina principum & Seniorum Soccoth, & descripsit septuaginta septem viros.

15 Venitque ad Soccoth, & dixit eis: En Zebee & Salmana, super quibus exprobrastis mihi, dicentes: Forsitan manus Zebee & Salmana in manibus tuis sunt, & idcirco postulas ut demus viris, qui lassii sunt & defecerunt, panes.

16 Tulit ergo seniores civitatis & spinas deserti ac tribulos, & contrivit cum eis, atque comminuit viros Soccoth.

17 Turrin quoque Phaniel subvertit, occisis habitatoribus civitatis.

18 Dixitque ad Zebee & Salmana: Quales fuerunt viri, quos occidistis in Thabor? Qui responderunt: Similes tui, & unus ex eis quasi filius regis.

19 Quibus ille respondit: Fratres mei fuerunt, filii matris meæ, vivit Dominus, quia si servassetis eos, non vos occiderem.

20 Dixitque Iether primogenito suo: Surge, & interfice eos. Qui non eduxit gladium: timebat enim, quia adhuc puer erat.

21 Dixeruntque Zebee & Salmana: Tu surge & irruere in nos: quia juxta ætatem robur est hominis. Surrexit Gedeon, & interfecit Zebee & Salmana & tulit ornamenta ac bullas, quibus colla regaliū camelorum decorari solent.

22 Dixeruntque omnes viri Israël ad Gedeon: Dominare nostri tu, & filius tuus, & filius filii tui: quia liberaasti nos de manu Madian.

23 Quibus ille ait: Non dominabor vestri, nec dominabitur in vos filius meus, sed dominabitur vobis Dominus.

24 Dixitque ad eos: Unam petitionem postulo à vobis: Date mihi in aures ex præda vestra. In aures enim aureas Ismaëlitarum habere consueverant.

25 Qui responderunt: Libentissime dabimus. Expandentesque super terram pallium, projecerunt in eo in aures de præda:

26 Et fuit pondus postulatatum in aurium mille septingenti auri sicli, absque ornamentis, & monilibus, & veste purpurea, quibus reges Madian uti soliti erant, & præter torques aureas camelorum.

27 Fecitque ex eo Gedeon Ephod, & posuit illud in civitate sua Ephra. Fornicatusque est omnis Israel in eo, & factum est Gedeoni & omni domui ejus in ruinam.

28 Humiliatus est autem Madian coram filiis Israel, nec potuerunt ultra cervices elevare: sed quievit terra per quadraginta annos, quibus Gedeon præsuit.

29 Abiit itaque Ierobaal filius Ioas, & habitavit in domo sua:

30 Habuitque septuaginta filios, qui egressi sunt de femore ejus: eo quod plures haberet uxores.

31 Concubina autem illius, quā habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech.

32 Mortuusque est Gedeon filius Ioas in senectute bona, & sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri.

33 Postquam autem mortuus est Gedeon, aversi sunt filii Israel, & fornicati sunt cum Baalim. Percusseruntque cum Baal foedus, ut esset eis in deum:

34 Nec recordati sunt Domini Dei sui, qui eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium per circuitum,

35 Nec fecerunt misericordiam cum domo Ierobaal Gedeon, juxta omnia bona quæ fecerat Israeli.

C A P V T I X.

Abimelech occisus 70. fratribus suis, imperium sibi tyrannice usurpat; qui post parabolam Iorham fratris ejus qui servatus erat, exercitum Gaal devicit, turrimque Sichem exussit, & a muliere tandem fragmine mola oppressus est.

1 **A**biit autem Abimelech filius Ierobaal in Sichem ad fratres matris suæ, & locutus est ad eos, & ad omnem cognationem domus patris matris suæ dicens:

2 Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis est melius, ut dominantur vestri septuaginta viri omnes filii Ierobaal, an ut dominetur unus vir? simulque considerate, quod os vestrum & caro vestra sum.

3 Locutique sunt fratres matris ejus de eo ad omnes viros Sichem universos sermones istos, & inclinaverunt cor eorum post Abimelech, dicentes: Frater noster est.

4 Dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalberith. Qui conduxit sibi ex eo, viros inopes & vagos, secutique sunt eum.

5 Et venit in domum patris sui in Ephra, & occidit fratres suos filios Ierobaal septuaginta viros, super lapidem unum: remansitque Ioathan filius Ierobaal minimus, & absconditus est.

6 Congregati sunt autem omnes viri Sichem, & universæ familiæ urbis Mello: abiitque & constituerunt Regem Abimelech, juxta quercum quæ stabat in Sichem.

7 Quod cum nunciatum esset Ioathan, ivit, & stetit in vertice montis Garizim: elevataque voce, clamavit, & dixit: Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus.

8 Ierunt ligna ut ungerent super se regem: dixeruntque olivæ: Impera nobis.

9 Quæ respondit: Numquid possum deferere pinguedinem meam, quæ & dii utuntur & homines, & venire ut inter ligna promovear?

10 Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, & super nos regnum accipe.

11 Quæ respondit eis: Numquid possum deferere dulcedinem meam, fructusque suavissimos, & ire ut inter cetera ligna promovear?

12 Locutaque sunt ligna ad vitem: Veni & impera nobis.

13 Quæ respondit eis: Numquid possum deferere vinum meum, quod lætificat Deum & homines, & inter ligna cetera promoveri?

14 Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni, & impera super nos.

15 Quæ respondit eis: Si vere me regem vobis constituistis, venite, & sub umbra mea requiescite, si autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, & devoret cedros Libani.

16 Nunc igitur si recte & absque peccato constituistis super vos regem Abimelech, & bene egistis cum Ierobaal, & cum domo ejus, & reddidistis vicem beneficiis ejus, qui pugnavit pro vobis,

17 Et animam suam dedit periculis, ut erueret vos de manu Madian,

18 Qui nunc surrexistis contra domum patris mei, & interfecistis filios ejus septuaginta viros super unum lapidem, & constituistis regem Abimelech, filium ancillæ ejus super habitatores Sichem, eo quod frater vester sit:

19 Si ergo recte & absque vitio egistis cum Ierobaal, & domo ejus, hodie lætami in Abimelech, & ille lætetur in vobis.

20 Sin autem perverse: egrediatur ignis ex eo, & consumat habitatores Sichem & oppidum Mello: egrediaturque ignis de viris Sichem & de oppido Mello, & devoret Abimelech.

21 Quæ cum dixisset, fugit & abiit in Bera: habitavitque ibi ob metum Abimelech fratris sui.

22 Regnavit itaque Abimelech super Israel tribus annis.

23 Misitque Dominus spiritum pessimum inter Abimelech & habitatores Sichem: qui coeperunt eum detestari,

24 Et scelus interfectionis septuaginta filiorum Ierobaal, & effusionem sanguinis eorum conferre in Abimelech fratrem suum, & in ceteros Sichimorum principes, qui eum adjuverant.

25 Posueruntque infidias adversus eum in summitate montium: & dum illius præstolabantur adventum, exercebant larrocinia, agentes prædas de prætereuntibus, nunciatumque est Abimelech.

26 Venit autem Gaal filius Obed cum fratribus suis, & transivit in Sichem. Ad cuius adventum erecti habitatores Sichem,

27 Egressi sunt in agros, vastantes vineas, uvasque calcantes: & factis cantantium choris, ingressi sunt fanum Dei sui, & inter epulas & pocula maledicebant Abimelech,

28 Clamante Gaal filio Obed: quis est Abimelech, & quæ est Sichem, ut serviamus ei? numquid non est filius Ierobaal, & constituit principem Zebul servum suum super

super viros Emor patris Sichem? Cur ergo serviemus ei?

29 Utinam daret aliquis populum istum sub manu mea, ut auferem de medio Abimelech. Dictumque est Abimelech: Congrega exercitus multitudinem, & veni.

30 Zebul enim princeps civitatis, auditis sermonibus Gaal filii Obed, iratus est valde.

31 Et misit clam ad Abimelech nuntios, dicens: Ecce, Gaal filius Obed venit in Sichimam cum fratribus suis, & oppugnat adversum te civitatem.

32 Surge itaque nocte cum populo qui tecum est, & latita in agro:

33 Et primo mane oriente sole, irruere super civitatem, illo autem egrediente adversum te cum populo suo, fac ei quod potueris.

34 Surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte, & tetendit insidias juxta Sichimam in quatuor locis.

35 Egrediusque est Gaal filius Obed, & stetit in introitu portæ civitatis. Surrexit autem Abimelech, & omnis exercitus cum eo de insidiarum loco.

36 Cumque vidisset populum Gaal, dixit ad Zebul: Ecce de montibus multitudo descendit. Cui ille respondit: Umbras montium vides quasi capita hominum, & hoc errore deciperis.

37 Rursumque Gaal ait: Ecce populus de umbilico terræ descendit, & unus cuneus venit per viam quæ respicit quercum.

38 Cui dixit Zebul: Vbi est nunc os tuum, quo loquebaris: Quis est Abimelech ut serviamus ei: Nonne hic populus est, quem despiciebas? Egredere & pugna contra eum.

39 Abiit ego Gaal, spectante Sichimorum populo, & pugnavit contra Abimelech.

40 Qui persecutus est eum fugientem, & in urbem compulit: cecideruntque ex parte ejus plurimi, usque ad portam civitatis:

41 Et Abimelech sedit in Ruma: Zebul autem, Gaal & socios ejus expulit de urbe, nec in ea passus est commorari.

42 Sequenti ergo die egressus est populus in campum. Quod cum nunciatum esset Abimelech.

43 Tulit exercitum suum & divisit in tres turmas, tendens insidias in agris. Videntesque quod egredieretur populus de civitate, surrexit, & irruit in eos.

44 Cum cuneo suo oppugnans, & obsidens civitatem: duæ autem turmæ palantes per campum adversarios persequiebantur.

45 Porro Abimelech omni die illo oppugnabat urbem: quam cepit, interfectis habitatoribus ejus, ipsaque destructa, ita ut sal in ea dispergeret.

46 Quod cum audissent qui habitabant in turre Sichimorum, ingressi sunt fanum Dei sui Berith, ubi foedus cum eo pepigerant, & ex eo locus nomen acceperat, qui erat munitus valde.

47 Abimelech quoque audiens viros turris Sichimorum pariter conglobatos,

48 Ascendit in montem Selmon cum omni populo suo: & arripa securi, præcidit

arboris ramum, impositumque ferens humero, dixit ad socios: Quod me videtis facere, cito facite.

49 Igitur cerratim ramos de arboribus præcidentes sequebantur ducem. Qui circumdantes præsidium, succenderunt: atque ita factum est, ut fumo & igne mille homines necarentur, viri pariter & mulieres, habitatorum turris Sichem.

50 Abimelech autem inde proficiscens venit ad oppidum Thebes, quod circumdans obsidebat exercitu.

51 Erat autem turris excelsa in media civitate, ad quam confugerant simul viri ac mulieres, & omnes principes civitatis, clausa firmissime janua, & super turris tetum stantes per propugnacula.

52 Accedensque Abimelech juxta turrim, pugnavit fortiter: & appropinquans ostio, ignem supponere nitebatur:

53 † Et ecce una mulier fragmen molæ desuper jaciens, illisit capiti Abimelech, & confregit cerebrum ejus.

54 † Qui vocavit cito armigerum suum, & ait ad eum: Evagina gladium tuum, & percutite me: ne forte dicatur quod a femina interfectus sum. Qui jussa perficiens, interfecit eum.

55 Illoque mortuo, omnes qui cum eo erant de Israël, reversi sunt in sedes suas:

56 Et reddidit Deus malum, quod fecerat Abimelech contra patrem suum, interfectis septuaginta fratribus suis.

57 Sichimitis quoque, quod operati erant, retributum est, & venit super eos maledictio Ioatham filii Ierobaal.

C A P V T X.

Thola dux creatur, huic vita funesto Iair succedit: Israëlita vero in idololatriam lapsi traduntur Philisthis & Ammonitis; quibus penitentibus, Dominus ingratitudinem impropert, tandemque eorum miseretur.

1 **P**ost Abimelech surrexit dux in Israël, Thola filius Phua parrui Abimelech, vir de Issachar, qui habitavit in Samir, montis Ephraim:

2 Et judicavit Israël viginti tribus annis, mortuusque est, ac sepultus in Samir.

3 Huic successit Iair Galaadites, qui judicavit Israël per viginti & duos annos.

4 Habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum, & principes triginta civitatum; quæ ex nomine ejus sunt appellatæ Havoth Iair, id est, oppida Iair, usque in præsentem diem, in terra Galaad.

5 Mortuusque est Iair, ac sepultus in loco cui est vocabulum Camon.

6 Filii autem Israel peccatis veteribus jungentes nova, fecerunt malum in conspectu Domini, & servierunt Idolis, Baalim & Astaroth, & diis Syriæ ac Sidonis & Moab & filiorum Ammon & Philisthim dimiseruntque Dominum, & non coluerunt eum.

7 Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manus Philisthim & filiorum Ammon.

8 Afflicti quoque sunt, & vehementer oppressi per annos decem & octo, omnes qui habitabant trans Iordanem in terra Amorrhæi, qui est in Galaad,

† 2 Reg. 11. 21.

† 1 Reg. 31. 4.

1. Para. 10. 4.

9 In tantum, ut filii Ammon, Iordane transmissio, vastarent Iudam & Benjamin & Ephraim: afflictusque est Israel nimis.

10 Et Clamantes ad Dominum dixerunt: Peccavimus tibi, quia dereliquimus Dominum Deum nostrum, & servivimus Baalim.

11 Quibus locutus est Dominus: Nunquid non Ægyptii & Amorrhæi, filiique Ammon & Philisthiim,

12 Sidonii quoque & Amalec & Chanaan, opprefferunt vos, & clamastis ad me, & erui vos de manu eorum?

13 Et tamen reliquistis me, coluistis deos alienos: idcirco non addam ut ultra vos liberem:

14 Ite, & invoke deos quos elegistis: ipsi vos liberent in tempore angustiarum.

15 Dixeruntque filii Israël ad Dominum: Peccavimus, redde tu nobis quidquid tibi placet: tantum nunc libera nos.

16 Quæ dicentes, omnia de finibus suis alienorum deorum idola projecerunt, & servierunt Domino Deo: Qui doluit super miseriis eorum.

17 Itaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria: contra quos congregati filii Israël, in Maspha castrametati sunt.

18 Dixeruntque principes Galaad singuli ad proximos suos: qui primus ex nobis contra filios Ammon coeperit dimicare, erit dux populi Galaad.

C A P V T XI.

Iephthe Iudex factus, Dei spiritu accensus, primum ratione agit cum rege Ammonitarum: deinde ubi eos viciisset, ob votum temere factum filiam suam unicam Deo sacrificat.

1 **F**uit illo tempore Iephthe Galaatides vir fortissimus atque pugnator, filius mulieris meretricis, qui natus est de Galaad.

2 Habuit autem Galaad uxorem, de qua suscepit filios: qui postquam creverant, eiecervnt Iephthe, dicentes: Heres in domo patris nostri esse non poteris, quia de altera matre natus es.

3 Quos ille fugiens atque devitans, habitavit in terra Tob: congregatique sunt ad eum viri inopes, & latrocinantes, & quasi principem sequebantur:

4 In illis diebus pugnabant filii Ammon contra Israël.

5 Quibus acriter instantibus, perrexerunt maiores nati de Galaad, ut tollerent in auxilium sui Iephthe de terra Tob:

6 Dixeruntque ad eum: Veni & esto princeps noster, & pugna contra filios Ammon.

7 Quibus ille respondit: † Nonne vos estis, qui odistis me, & eiecistis de domo patris mei, & nunc venistis ad me necessitate compulsi?

8 Dixeruntque principes Galaad ad Iephthe: Ob hanc igitur causam nunc ad te venimus, ut proficiscaris nobiscum, & pugnes contra filios Ammon, sisque dux omnium qui habitant in Galaad.

9 Iephthe quoque dixit eis: Si vere venistis ad me, ut pugnem pro vobis contra filios Ammon, tradideritque eos Dominus in manus meas, ego pro vester princeps?

10 Qui responderunt ei: Dominus, qui

hæc audit, ipse mediator ac testis est, quod nostra promissa faciemus.

11 Abiit itaque Iephthe cum principibus Galaad, fecitque cum omnis populus principem sui. Locutusque est Iephthe omnes sermones suos coram Domino in Maspha.

12 Et misit nuncios ad regem filiorum Ammon, qui ex persona sua dicerent: Quid mihi & tibi est, quia venisti contra me, ut vastares terram meam?

13 Quibus ille respondit: † Quia tulit Israël terram meam, quando ascendit de Ægypto, à finibus Arnon, usque Iaboc atque Iordanem: nunc ergo cum pace redde mihi eam.

14 Per quos rursum mandavit Iephthe, & imperavit eis ut dicerent regi Ammon:

15 Hæc dicit Iephthe: Non tulit Israël terram Moab, nec terram filiorum Ammon:

16 Sed quando de Ægypto conscenderunt, ambulavit per solitudinem usque ad mare rubrum, & venit in Cades.

17 † Misitque nuncios ad regem Edom, dicens: Dimitte me ut transeam per terram tuam. Qui noluit acquiescere precibus ejus. Misit quoque ad regem Moab, qui & ipse transitum præbere contempsit. Mansit itaque in Cades.

18 Et circumivit ex latere terram Edom, & terram Moab: venitque contra Orientalem plagam terræ Moab, & castrametatus est trans Arnon: † nec voluit intrare terminos Moab: Arnon quippe confinium est terræ Moab.

19 Misit itaque Israël nuncios ad Schon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon, & dixerunt ei: Dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium.

20 Qui & ipse Israël verba despiciens, non dimisit eum transire per terminos suos: sed infinita multitudo congregata, egressus est contra eum in Iasa & fortiter resistebat.

21 Tradiditque eum Dominus in manus Israël cum omni exercitu suo, qui percussit eum, & possedit omnem terram Amorrhæi habitatoris regionis illius.

22 Et universos fines ejus, de Arnon usque Iaboc, & de solitudine usque ad Iordanem.

23 Dominus ergo Deus Israël subvertit Amorrhæum, pugnante contra illum populo suo Israël, & tu nunc vis possidere terram ejus?

24 Nonne ea quæ possidet Chamos deus tuus, tibi jure debentur? Quæ autem Dominus Deus noster Victor obtinuit, in nostram cedent possessionem.

25 † Nisi forte melior es Balac filio Sehore rege Moab: aut docere potes, quod iurgatus sit contra Israël, & pugnaverit contra eum.

26 Quando habitavit in Hesebon, & viculis ejus, & in Aroer, & villis illius, vel in cunctis civitatibus, juxta Iordanem, per trecentos annos. Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentastis?

27 Igitur non ego pecco in te, sed tu contra me male agis, indicens mihi bella non iusta. Iudicet Dominus arbiter hujus diei, inter Israël & inter filios Ammon.

28 Noluit

† Gen.
26.27.

† Num.
21.24.

† Num.
20.14.

† Num.
21.13.

† Num.
21.2.

vant. 207

28 Noluitque acquiescere rex filiorum Ammon verbis Iephte, quæ per nuncios mandaverat.

29 Factus est ergo super Iephte Spiritu Domini & circueus Galaad, & Manasse, Maspha quoque Galaad, & inde transiens ad filios Ammon,

30 Votum vovit Domino, dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas.

31 Quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihi que occurrerit revertenti cum pace à filiis Ammon, eum holocaustum offeram Domino.

32 Transivitque Iephte ad filios Ammon, ut pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus in manus ejus.

33 Percussitque ab Aroër usque dum venias in Mennith, viginti civitates, & usque ad Abel, quæ est vineis confita, plaga magna nimis, humiliatique sunt filii Ammon à filiis Israël.

34 Revertente autem Iephte in Maspha domum suam, occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis & choris, non enim habebat alios liberos.

35 Qua visa, scidit vestimenta sua, & ait: Heu me, filia mea, decepisti me, & ipsa decepta es: aperui enim os meum ad Dominum, & aliud facere non potero.

36 Cui illa respondit: Pater mi, si aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es, concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis.

37 Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi præsta quod deprecor: Dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes, & plangam virginitatem meam cum sodalibus meis.

38 Cui ille respondit: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abiisset cum sociis ac sodalibus suis flebat virginitatem suam in montibus.

39 Explerisque duobus mensibus, reversa est ad patrem suum, & fecit ei sicut voverat, quæ ignorabat virum. Exinde mos increbuit in Israël, & consuetudo servata est:

40 Ut post anni circulum conveniant in unum filia Israël, & plangent filiam Iephte Galaaditæ diebus quatuor.

C A P V T X I I.

Ephrathæi injuste adversus Iephte insurgentes ad vada Jordanis ad 42. millia occiduntur, cum vocem Sibboleth proferre non possent: quo vita functo, succedunt duces Abesan, Ahialon, & Abdon.

1 Ecce autem in Ephraim orta est seditio; nam transeuntes contra aquilonem, dixerunt ad Iephte: Quare vadens ad pugnam contra filios Ammon, vocare nos noluisti, ut pergeremus tecum? Igitur incendemus domum tuam.

2 Quibus ille respondit: Disceptatio erat mihi & populo meo contra filios Ammon vehemens, vocavi que vos, ut præberetis mihi auxilium, & facere noluistis.

3 Quod cernens posui animam meam in manibus meis, transivique ad filios Ammon, & tradidit eos Dominus in manus meas. Quid commerui, ut adversum me confurgatis in prælium?

4 Vocatis itaque ad se cunctis viris Galaad, pugnabat contra Ephraim, percusseruntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat: fugitivus est Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim & Manasse.

5 Occupaveruntque Galaaditæ vada Jordanis, per quæ Ephraim reversurus erat. Cumque venisset ad ea de Ephraim numero, fugiens: atque dixisset: Obsecro ut me transire permittatis: dicebant ei Galaaditæ: Numquid Ephrathæus es? quo dicente: Non sum:

6 Interrogabant eum: Dic ergo Sibboleth, quod interpretatur Spica. Qui respondit, Sibboleth: eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum jugalabant in ipso Jordanis transitu. Et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia.

7 Judicavit itaque Iephte Galaadites Israël sex annis: & mortuus est, ac sepultus in civitate sua Galaad.

8 Post hunc judicavit Israël Abesan de Bethlehem:

9 Qui habuit triginta filios, & totidem filias, quas emittens foras, maritis dedit: & ejusdem numeri filiis suis accepit uxores, introducens in domum suam. Qui septem annis judicavit Israël.

10 Mortuusque est, ac sepultus in Bethlehem.

11 Cui successit Ahialon Zabulonites: & judicavit Israel decem annis:

12 Mortuusque est, ac sepultus in Zabulon.

13 Post hunc judicavit Israël Abdon, filius Illel, Pharathonites:

14 Qui habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes, ascendentes super septuaginta pullos asinorum, & judicavit Israël octo annis.

15 Mortuusque est, ac sepultus in Pharathon terræ Ephraim, in monte Amalec.

C A P V T X I I I.

Isrælitæ rursus in idololatriam lapsi Philisthæis evaduntur: Samson nasciturus ab angelo prædicitur matri, & deinde patri, natusque à Domino benedicatur.

1 Rursumque filii Israël fecerunt malum in conspectu Domini: qui tradidit eos in manus Philisthinorum quadraginta annis.

2 Erat autem quidam vir de Saraa, & de stipe Dan, nomine Manue, habens uxorem sterilem.

3 Cui apparuit Angelus Domini, & dixit ad eam: Sterilis es & absque liberis: sed concipies & paries filium:

4 Cave ergo ne bibas vinum ac ficeram, nec immundum quidquam comedas:

5 Quia concipies, & paries filium, cujus non tanget caput novacula: erit enim nazæus Dei ab infantia sua, & ex matris utero, & ipse incipiet liberare Israël de manu Philisthinorum.

6 Quæ cum venisset ad maritum suum, dixit ei: Vir Dei venit ad me, habens vultum angelicum, terribilis nimis. Quem cum interrogassem, quis esset, & unde venisset, & quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere.

7 Sed hoc respondit : Ecce concipies & paries filium : cave ne vinum bibas , nec ficeram , & ne aliquo vescaris immundo : erit enim puer nazareus Dei ab infantia sua , ex utero matris suae usque ad diem mortis suae.

8 Oravit itaque Manue Dominum , & ait : Obsecro Domine , ut vir Dei , quem misisti , veniat iterum , & doceat nos quid debeamus facere de puero , qui nasciturus est.

9 Exaudivitque Dominus deprecantem Manue , & apparuit rursum Angelus Dei uxori ejus sedenti in agro. Manue autem maritus ejus non erat cum ea. Quae cum vidisset angelum ,

10 Festinavit , & cucurrit ad virum suum , nuntiavitque ei , dicens : Ecce apparuit mihi vir , quem ante videram.

11 Qui surrexit , & secutus est uxorem suam : veniensque ad virum , dixit ei : Tu es qui locutus es mulieri ? Et ille respondit : Ego sum :

12 Cui Manue : Quando , inquit , sermo tuus fuerit expletus , quid vis ut faciat puer ? aut à quo se observare debebit ?

13 Dixitque Angelus Domini ad Manue : Ab omnibus quae locutus sum uxori tuae , abstineat se.

14 Et quidquid ex vinea nascitur non comedat , vinum & ficeram non bibat , nullo vescatur immundo : & quod ei praecepi , impleat atque custodiat.

15 Dixitque Manue ad Angelum Domini : Obsecro te ut acquiescas praeceptis meis , & faciamus tibi hoedum de capris.

16 Cui respondit Angelus : Si me cogis , non comedam panes tuos : si autem vis holocaustum facere , offer illud Domino. Et nesciebat Manue quod Angelus Dñi esset.

17 Dixitque ad eum : Quod est tibi nomen , ut , si sermo tuus fuerit expletus , honoremus te ?

18 Cui ille respondit : † Cur quaeris nomen meum , quod est mirabile ?

19 Tulit itaque Manue hoedum de capris & libamenta , & posuit super petram , offerrens Domino , qui facit mirabilia , ipse autem & uxor ejus intuebantur.

20 Cumque ascenderet flamma altaris in caelum , Angelus Domini pariter in flamma ascendit. Quod cum vidissent Manue & uxor ejus , prostrati ceciderunt in terram ,

21 Et ultra eis non apparuit Angelus Domini. Statimque intellexit Manue Angelum Domini esse ,

22 Et dixit ad uxorem suam : Morte moriemur , quia vidimus Deum.

23 Cui respondit mulier : si Dominus nos vellet occidere , de manibus nostris holocaustum & libamenta non suscepisset , nec ostendisset nobis haec omnia , neque ea quae sunt ventura dixisset.

24 Peperit itaque filium & vocavit nomen ejus Samson. Crevitque puer , & benedixit ei Dominus.

25 Coepitque Spiritus Domini esse cum eo in castris Dan inter Saraa & Elthaol.

C A P V T X I V.

Samson uxorem ducit Philisteam ; quam cum disceret , leonem laceravit , in cujus ore postmodum

reperit melle , sumpsit ab eo parabolam : qua sodalibus proposita , illi interpretationem per Samsonis uxorem intellexerunt.

1 Descendit ergo Samson in Thamnatha videntque ibi mulierem de filiabus Philisthiim ,

2 Ascendit , & nuntiavit patri suo , & matri suae , dicens : Vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philisthinorum : quam quaeso ut mihi accipiat uxorem.

3 Cui dixerunt pater & mater sua : Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum , & in omni populo meo , quia vis accipere uxorem de Philisthiim , qui incircumcisi sunt ? Dixitque Samson ad patrem suum : Hanc mihi accipe , quia placuit oculis meis.

4 Parentes autem ejus nesciebant quod res à Domino fieret , & quaereret occasionem contra Philisthiim , eo enim tempore Philisthiim dominabantur Israël.

5 Descendit itaque Samson cum patre suo & matre in Thamnatha. Cumque venissent ad vineas oppidi , apparuit catulus leonis saevus , & rugiens , & occurrit ei.

6 Irruit autem Spiritus Domini in Samson , & dilaceravit leonem , quasi hoedum in frusta discerpens , nihil omnino habens in manu : & hoc patri & matri noluit indicare.

7 Descenditque & locutus est mulieri , quae placuerat oculis ejus.

8 Et post aliquot dies revertens ut acciperet eam , declinavit ut videret cadaver leonis , & ecce examen apum in ore leonis erat , ac favus mellis.

9 Quem cum sumpisset in manibus , comedeat in via : veniensque ad patrem suum & matrem , dedit eis partem , qui & ipsi comederunt : nec tamen eis voluit indicare quod mel de corpore leonis assumpserat.

10 Descendit itaque pater ejus ad mulierem , & fecit filio suo Samson convivium : sic enim juvenes facere consueverant.

11 Cum ergo cives loci illius vidissent eum , dederunt ei sodales triginta ut essent cum eo.

12 Quibus locutus est Samson : Proponam vobis problema : quod si solveritis mihi intra septem dies convivii , dabo vobis triginta sindones , & totidem tunicas.

13 Sin autem non potueritis solvere , vos dabitis mihi triginta sindones , & ejusdem numeris tunicas. Qui responderunt ei : Proponere problema , ut audiamus.

14 Dixitque eis : De comedente exivit cibus , & de forti egressa est dulcedo : nec potuerunt per tres dies propositionem solvere.

15 Cumque adesset dies septimus , dixerunt ad uxorem Samson : Blandire viro tuo , & suade ei ut indicet tibi quid significet problema , quod si facere nolueris , incendemus te , & domum patris tui , an idcirco vocastis nos ad nuptias ut spoliaretis ?

16 Quae fundebat apud Samson lacrymas , & querebatur dicens : Odisti me , & non diligis : idcirco problema , quod proposuisti filiis populi mei , non vis mihi exponere. At ille respondit : Patri meo & matri nolui dicere : & tibi indicare potero ?

17 Septem igitur diebus convivii flebat ante

ante eum : tandemque die septimo cum ei esset molesta , expoluit. Quæ statim indicavit civibus suis.

18 Et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum : Quid dulcius melle , & quid fortius leone ? Qui ait ad eos : Si non arasseris in vitula mea , non invenissetis propositionem meam.

19 Irruit itaque in eum spiritus Domini , descenditque Ascalonem , & percussit ibi triginta viros ; quorum ablatas vestes dedit iis qui problema solverant. Iratusque nimis ascendit in domum patris sui :

20 Vxor autem ejus accepit maritum unum de amicis ejus & pronubis.

C A P V T XV.

Trecentis vulpibus & faculis Samson Philistheorum segetes incendit, & fractis funibus quibus ligatus erat, mille Philistheos asini maxilla prostravit: & ejus dente molari aqua sitiens fluxerunt.

1 **P**ost aliquantulum autem temporis , cum dies triticeæ messis instarent , venit Samson , invisere volens uxorem suam , & attulit ei hædum de capris. Cumque cubiculum ejus solito vellet intrare , prohibuit eum pater illius , dicens :

2 Putavi quod odisses eam , & ideo tradiidi illā amico tuo : sed habet sororē , quæ junior & pulchrior illa est , sit tibi pro ea uxor.

3 Cui Samson respondit : Ab hac die non erit culpa in me contra Philistheos : faciam enim vobis mala.

4 Perrexitque & cepit trecentas vulpes , caudasque earum junxit ad caudas , & facies ligavit in medio :

5 Quas igne succendens , dimisit ut huc illucque discurrerent. Quæ statim perrexerunt in segetes Philisthinorum. Quibus succensis , & comportatæ jam fruges , & adfluc stantes in stipula , concrematæ sunt , in tantum , ut vineas quoque & oliveta flamma consumeret.

6 Dixeruntque Philisthiim : Quis fecit hanc rem ? Quibus dictum est : Samson gener Thamnathæi quia tulit uxorem ejus , & alteri tradidit , hæc operatus est. Ascenderuntque Philisthiim : & combusserunt tam mulierem quam patrem ejus.

7 Quibus ait Samson : Licet hæc feceritis , tamen adhuc ex vobis expetam ultionem , & tunc quiescam.

8 Percussitque eos ingenti plaga , ita ut stupentes suram femori imponent. Et descendens habitavit in spelunca petrae Etam.

9 Igitur ascendentes Philisthiim in terram Iuda , castrametati sunt in loco , qui postea vocatus est Lechi , id est , maxilla , ubi eorum effusus est exercitus.

10 Dixeruntque ad eos de tribu Iuda : Cur ascendistis adversum nos ? Qui responderunt : Ut ligemus Samson , venimus , & reddamus ei quæ in nos operatus est.

11 Descenderunt ergo tria millia virorum de Iuda , ad specum filicis Etam , dixeruntque ad Samson : Nescis quod Philisthiim imperent nobis ? quare hoc facere voluisti ? Quibus ille ait : Sicut fecerunt mihi , sic feci eis.

12 Ligare , inquit , te venimus , & tradere in manus Philisthinorum. Quibus

Samson , Iurate , ait , & spondete mihi quod non occidatis me

13 Dixerunt : non te occidemus , sed vinculum trademus. Ligaveruntque eum duobus novis funibus , & tulerunt eum de petra Etam.

14 Qui cum venisset ad locum maxillæ , & Philisthiim vociferantes occurrissent ei , irruit Spiritus Domini in eum : & sicut solent ad odorem ignis lina consumi , ita vincula quibus ligatus erat , dissipata sunt & soluta.

15 Inventamque maxillam , id est , mandibulam asini , quæ jacebat , arripiens , interfecit in ea mille viros.

16 Et ait : In maxilla asini , in mandibula pulli asinarum , delevi eos , & percussi mille viros.

17 Cumque hæc verba canens compleffet , projecit mandibulam de manu , & vocavit nomen loci illius Ramathlechi , quod interpretatur elevatio maxillæ.

18 Sitiensque valde , clamavit ad Dominum , & ait : Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam arque victoriam : en sit morior , incidamque in manibus incircumcisorum.

19 Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini , & egressæ sunt ex eo aquæ. Quibus haustis refocillavit spiritum , & vires recepit. Idcirco appellatum est nomen loci illius , Fons invocantis de maxilla , usque in præsentem diem.

20 Iudicavitque Israël in diebus Philisthiim viginti annis.

C A P V T XVI.

Samson observantibus eum custodibus, portas Gaza urbis in montem detulit: à Dalila autem cui, sæpius illuserat, cognita causa fortitudinis, detonsus, illuditur & excacatur ad hostibus; quos tandem una secum interemit, videlicet 3000. Philistheorum.

1 **A**bit quoque in Gazam , & vidit ibi mulierem meretricem , ingressusque est ad eam.

2 Quod cum audissent Philisthiim , & percrebrisset apud eos , intrasse urbem Samson , circumdederunt eum , positis in porta civitatis custodibus : & ibi tota nocte cum silentio præstolantes , ut facto mane exeuntem occiderent.

3 Dormivit autem Samson usque ad medium noctis : & inde confurgens , apprehendit ambas portæ fores cum postibus suis & sera , impositasque humeris suis portavit ad verticem montis , qui respicit Hebron.

4 Post hæc amavit mulierem , quæ habitabat in valle Sorec , & vocabatur Dalila.

5 Veneruntque ad eam principes Philisthinorum , atque dixerunt : Decipe eum , & disce ab illo , in quo habeat tantam fortitudinem , & quo modo eum superare valeamus , & vinculum affligere ; quod si feceris , dabimus tibi singuli mille & centum argenteos.

6 Locuta est ergo Dalila ad Samson : Dic mihi obsecro , in quo sit tua maxima fortitudo , & quid sit quo ligatus erumpere nequeas ?

7 Cui respondit Samson : Si septem ner-

viceis funibus, necdum siccis & adhuc humentibus ligatus fuero, infirmus ero ut ceteri homines.

8 Attuleruntque ad eam satrapæ Philisthinorum septem funes, ut dixerat: quibus vinxit eum.

9 Latentibus apud se insidiis, & in cubiculo finem rei expectantibus, clamavitque ad eum: Philisthiim super te Samson. Qui rupit vincula, quo modo si rumpat quis filum de stuppæ tortum putamine cum odorem ignis acceperit: & non est cognitum in quo esset fortitudo ejus.

10 Dixi que ad eum Dalila: Ecce illusisti mihi, & falsum locutus es: saltem nunc indicas mihi quo ligari debeas.

11 Cui ille respondit: Si ligatus fuero novis funibus, qui nunquam fuerunt in opere, infirmus ero, & aliorum hominum similis.

12 Quibus rursum Dalila vinxit eum, & clamavit: Philisthiim super te Samson, in cubiculo insidiis præparatis. Qui ita rupit vincula quasi fila telarum.

13 Dixitque Dalila rursum ad eum: Vtiquequo decipis me, & falsum loqueris. ostende quo vinciri debeas. Cui respondit Samson: Si septem crines capitis mei cum licio plexueris, & clavum his circumligatum terræ fixeris, infirmus ero.

14 Quod cum fecisset Dalila, dixit ad eum: Philisthiim super te Samson. Qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus & licio.

15 Dixitque ad eum Dalila: Quo modo dicis quod amas me, cum animus tuus non sit mecum? Per tres vices mentitus es mihi, & noluisti dicere in quo sit maxima fortitudo tua.

16 Cumque molesta esset ei, & per multos dies jugiter adhareret, spatium ad quietem non tribuens, defecit anima ejus, & ad mortem usque lassata est.

17 Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad eam: Ferrum nunquam ascendit super caput meum quia Nazareus, id est, consecratus Deo sum de utero matris meæ: si rasum fuerit caput meum, recedet à me fortitudo mea, & deficiam, eroque sicut ceteri homines.

18 Vidensque illa quod confessus ei esset omnem animum suum, misit ad principes Philisthinorum ac mandavit: Ascendite adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt, assumpta pecunia quam promiserant,

19 At illa dormire eum fecit super genua sua, & in sinu suo reclinare caput. Vocavitque tonsorem, & rasit septem crines ejus, & coepit abigere eum, & à se repellere: statim enim ab eo fortitudo discessit.

20 Dixitque: Philisthiim super te Samson. Qui de somno consurgens, dixit in animo suo: Egrediar sicut ante feci, & me exutiam, nesciens quod recessisset ab eo Dominus.

21 Quem cum apprehendissent Philisthiim, statim eruerunt oculos ejus, & duxerunt Gazam vinctum catenis, & clausum in carcere molere fecerunt.

22 Jamque capilli ejus renasci coeperant,

23 Et principes Philisthinorum conveniunt in unum ut immolarent hostias magnificas Dagon deo suo, & epularentur, dicentes: Tradidit deus noster inimicum nostrum Samson in manus nostras.

24 Quod etiam populus videns, laudabat deum suum, eademque dicebat: Tradidit deus noster adversarium nostrum in manus nostras, qui delevit terram nostram, & occidit plurimos.

25 Lætaresque per convivia, sumptis jam epulis, præceperunt ut vocaretur Samson, & ante eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos, feceruntque eum stare inter duas columnas.

26 Qui dixit puero regenti gressus suos: Dimite me, ut tangam columnas, quibus omnis imminet domus, & recliner super eas, & paululum requiescam,

27 Domus autem erat plena virorum, ac mulierum, & erant ibi omnes principes Philisthinorum, ac de tecto & solario circiter tria millia utriusque sexus spectantes ludentem Samson.

28 At ille invocato Domino ait: Domine Deus, memento mei, & redde mihi nunc fortitudinem pristinam, Deus meus, ut ulciscar me de hostibus meis, & pro amissione duorum luminum unam ultionem recipiam.

29 Et apprehendens ambas columnas, quibus innitebatur domus, alteramque earum dextera, & alteram læva tenens,

30 Ait: Moriatur anima mea cum Philisthiim: concussisque fortiter columnis, cecidit domus super omnes principes, & ceteram multitudinem quæ ibi erat: multoque plures interfecit moriens, quam ante vivus occiderat.

31 Descendentes autem fratres ejus, & universa cognatio tulerunt corpus ejus, & sepelierunt inter Saraa & Esthaol in sepulchro patris sui Manue: judicavitque Israël viginti annis.

C A P V T X V I I .

Mater Micha conflavit ipsi de servato argento idolum; cui ille primo filium suum, deinde Levitem Benlehemitem præfecit sacerdotem.

1 Fuit eo tempore vir quidam de monte Ephraim nomine Michas,

2 Qui dixit matri suæ: Mille & centum argenteos, quos separaveras tibi, & super quibus me audiente juraveras, ecce ego habeo, & apud me sunt. Cui illa respondit: Benedictus filius meus Domino.

3 Reddidit ergo eos matri suæ, quæ dixerat ei: Consecravi & vovi hoc argentum Domino, ut de manu mea suscipiat filius meus, & faciat sculptile atque conflatile: & nunc trado illud tibi.

4 Reddidit igitur eos matri suæ: quæ tulit ducentos argenteos, & dedit eos argentario ut faceret ex eis sculptile atque conflatile, quod fuit in domo Micha.

5 Qui ædiculam quoque in ea Deo separavit, & fecit ephod, & theraphim, id est, vestem sacerdotalem, & idola: implevitque unius filiorum suorum manum, & factus est ei sacerdos.

6 In diebus illis non erat rex in Israël, sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

7 Fuit quoque alter adolescens de Bethlehem Iudæ, ex cognatione ejus: eratque ipse Levites, & habitabat ibi.

8 Egressusque de civitate Bethlehem, peregrinari voluit ubicumque sibi commodum reperisset. Cumque venisset in montem Ephraim, iter faciens, & declinasset parumper in domum Michæ,

9 Interrogatus est ab eo unde venisset. Qui respondit: Levita sum de Bethlehem Iudæ, & vado ut habitem ubi potuero, & utile mihi esse perspexero.

10 Dixitque Michas: Mane apud me, & esto mihi parens ac sacerdos: daboque tibi per annos singulos decem argenteos, ac vestem duplicem, & quæ ad victum sunt necessaria.

11 Acquievit, & mansit apud hominem, fuitque illi quasi unus de filiis.

12 Implevitque Michas manum ejus, & habuit puerum sacerdotem apud se.

13 Nunc scio, dicens, quod benefaciet mihi Deus habenti Levitici generis sacerdotem.

C A P V T XVIII.

Missis primum exploratoribus, secuti postea sunt sexcenti viri de tribu Dan, quærentes sibi possessionem: & ablato Michæ idolo cum sacerdote, urbem Lais vi capientes inhabitaverunt.

1 IN diebus illis non erat rex in Israël, & tribus Dan quærebat possessionem sibi, ut habitaret in ea: usque ad illum enim diem inter cæteras tribus sortem non acceperat.

2 Miserunt ergo filii Dan, stirpis & familiaris suæ quinque viros fortissimos de Saraa & Esthaol, ut explorarent terram, & diligenter inspicerent: dixeruntque eis: Ite, & considerate terram. Qui cum pergentes venissent in montem Ephraim, & intrassent domum Michæ, requieverunt ibi:

3 Et agnoscens vocem adolescentis Levitæ, utentesque illius diversorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adduxit? quid hæc agis? quam ob causam huc venire voluisti?

4 Qui respondit eis: Hæc & hæc præstitit mihi Michas, & me mercede conduxit, ut sim ei sacerdos.

5 Rogaverunt autem eum, ut consideret Dominum, ut scire possent an prospero itinere pergerent, & res haberet effectum.

6 Qui respondit eis: Ite in pace: Dominus respicit viam vestram, & iter quo pergitis.

7 Euntes igitur quinque viri venerunt Lais: videruntque populum habitantem in ea absque ullo timore, juxta consuetudinem Sidoniorum, securum & quietum, nullo ei penitus resistente, magnarumque opum, & procul à Sidone atque à cunctis hominibus separatum.

8 Reversique ad fratres suos in Saraa & Esthaol, & quid egissent sciscitantibus responderunt:

9 Surgite, ascendamus ad eos: vidimus enim terram valde opulentam & uberem: nolite negligere, nolite cessare: eamus, & possideamus eam, nullus erit labor.

10 Intrabimus ad securos, in regionem la-

stissimam, tradetque nobis Dominus locum in quo nullius rei est penuria, eorum quæ gignuntur in terra.

11 Profecti igitur sunt de cognatione Dan, id est, de Saraa & Esthaol, sexcenti viri accincti armis bellicis.

12 Ascendentesque manserunt in Cariathiarim Iudæ: qui locus, ex eo tempore, Castrorum Dan nomen accepit, & est post tergum Cariathiarim.

13 Inde transferunt in monte Ephraim. Cumque venissent ad domum Michæ,

14 Dixerunt quinque viri, qui prius missi fuerant ad considerandam terram Lais, cæteris fratribus suis: Nostis quod in domibus Istis sit ephod, & theraphim, & sculptile, atque conflatile: videte quid vobis placeat.

15 Et cum paululum declinassent, ingressi sunt domum adolescentis Levitæ, qui erat in domo Michæ: salutaveruntque eum verbis pacificis.

16 Sexcenti autem viri ita ut erant armati, stabant ante ostium.

17 At illi qui ingressi fuerant domum juvenis, sculptile, & ephod, & theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, & Sacerdos stabat ante ostium, sexcentis viris fortissimis haud procul expectantibus.

18 Tulerunt igitur qui intraverant, sculptile, ephod, & idola, atque conflatile. Quibus dixit sacerdos: Quid facitis?

19 Cui responderunt: Tace, & pone digitum super os tuum: venique nobiscum, ut habeamus te patrem, ac sacerdotem. Quid tibi melius est, ut sis sacerdos in domo unius viri, an in una tribu & familia in Israël?

20 Quod cum audisset, acquievit sermonibus eorum, & tulit ephod, & idola, ac sculptile, & profectus est cum eis.

21 Qui cum pergerent, & ante se ire fecissent parvulos ac jumenta, & omne quod erat pretiosum.

22 Et jam à domo Michæ essent procul, viri qui habitabant in ædibus Michæ clamantes secuti sunt.

23 Et post tergum clamare coeperunt. Qui cum respexissent, dixerunt ad Micham: Quid tibi vis? cur clamas?

24 Qui respondit: Deos meos, quos mihi feci, tulistis, & sacerdotem, & omnia quæ habeo, & dicitis: Quid tibi est?

25 Dixeruntque ei filii Dan: Cave ne ultra loquaris ad nos, & veniant ad te viri animo concitati, & ipse cum omni domo tua pereas.

26 Et sic cœpto itinere perrexerunt. Videntes autem Michas, quod fortiores se essent, reversus est in domum suam.

27 Sexcenti autem viri tulerunt sacerdotem, & quæ supradiximus: veneruntque in Lais ad populum quiescentem atque securum, & percusserunt eos in ore gladii: urbemque incendio tradiderunt.

28 Nullo penitus ferente præsidium, eo quod procul habitarent à Sidone, & cum nullo hominum haberent quidquam societatis ac negotii. Erat autem civitas sita in regione Rohob: quam rursus exstruentes habitaverunt in ea.

29 Vocato nomine civitatis Dan, juxta vocabulum patris sui, quem genuerat Israël quæ prius Laïs dicebatur.

30 Posueruntque sibi sculptile, & Jonathan filium Gersam filii Moyfi, ac filios ejus sacerdotes in tribu Dan, usque ad diem captivitatis suæ.

31 Mansitque apud eos idolum Michæ omni tempore, quo fuit domus Dei in Silo; in diebus illis non erat rex in Israël.

C A P V T XIX.

Cum Levita suam uxorem à parentum domo reduceret, ipsa à Gabaonitis qui tribus erant Benjamin, prodigiosa libidine extincta, maritus in duodecim partes corpore scisso, ad singulas tribus singulas portiones misit, ad infandum scelus ulciscendum reliquas tribus evocans.

1 **F**uit quidam vir Levites habitans in Flare montis Ephraim, qui accepit uxorem de Bethlehem Iuda:

2 Quæ reliquit eum, & reversa est in domum patris sui in Bethlehem, mansitque apud eum quatuor mensibus.

3 Secutusque est eam vir suus, volens reconciliari ei, atque blandiri, & secum reducere, habens in comitatu puerum & duos asinos: quæ suscepit eum, & introduxit in domum patris sui. Quod cum audisset socer ejus, eumque vidisset, occurrit ei lætus,

4 Et amplexatus est hominem. Mansitque gener in domo soceri tribus diebus comedens cum eo & bibens familiariter.

5 Die autem quarto de nocte consurgens, proficisci voluit; quem tenuit socer, & ait ad eum: Gusta prius paxillum panis, & conforta stomachum, & sic proficisceris.

6 Sederuntque simul, ac comederunt & biberunt. Dixitque pater puellæ ad generum suum: Quæso te ut hodie hic maneas, pariterque lætemur.

7 At ille consurgens, cœpit velle proficisci. Et nihilominus obnixè eum socer tenuit, & apud se fecit manere.

8 Mane autem facto, parabat Levites iter. Cui socer rursus: Oro te, inquit, ut paululum cibi capias, & assumptis viribus, donec increseat dies, postea proficiscaris. Comederunt ergo simul.

9 Surrexitque adolescens, ut pergeret cum uxore sua & puero. Cui rursus locutus est socer. Considera quod dies ad occasum declivior sit, & propinquat ad vesperum: mane apud me etiam hodie, & duc lærum diem, & cras proficisceris ut vadas in domum tuam.

10 Noluit gener acquiescere sermonibus ejus: sed statim perrexit, & venit contra Iebus, quæ altero nomine vocatur Ierusalem, ducens secum duos asinos onustos, & concubinam.

11 Iamque erant juxta Iebus, & dies mutabatur in noctem: dixitque puer ad dominum suum: Veni, obsecro, declinemus ad urbem Iebusæorum, & maneamus in ea.

12 Cui respondit dominus: Non ingrediar oppidum gentis alienæ, quæ non est de filiis Israël, sed transibo usque Gabaa:

13 Et cum illuc pervenero, manebimus in ea, aut certe in urbe Rama.

14 Transierunt ergo Iebus, & cœptum

carpebant iter, occubuitque eis sol juxta Gabaa, quæ est in tribu Benjamin:

15 Diverteruntque ad eam, ut manerent ibi. Quo cum intrassent, sedebant in platea civitatis, & nullus eos recipere voluit hospitio.

16 Et ecce, apparuit homo senex, reversus de agro & de opere suo vesperi, qui & ipse de monte erat Ephraim, & peregrinus habitabat in Gabaa; homines autem regionis illius erant filii Iemini.

17 Elevatisque oculis, vidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea civitatis: & dixit ad eum: Unde venis? & quo vadis?

18 Qui respondit ei: Profecti sumus de Bethlehem Iuda, & pergimus ad locum nostrum qui est in latere montis Ephraim, unde ieramus in Bethlehem: & nunc vadimus ad domum Dei, nullusque sub tectum suum nos vult recipere,

19 Habentes paleas & fœnum in asinorum pabulum, & panem ac vinum in meos & ancillæ nostræ usus, & pueri qui mecum est: nulla re indigemus nisi hospitio.

20 Cui respondit senex: Pax tecum sit, ego præbebo omnia quæ necessaria sunt: tantum, quæso, ne in platea maneas.

21 Introduxitque eum in domum suam, & pabulum asinis præbuit: ac postquam laverunt pedes suos, recipit eos in convivium.

22 Illis epulantibus, & post laborem itineris, cibo & potu reficentibus corpora, venerunt viri civitatis illius, filii Belial, (id est, absque iugo) & circumdantes domum senis, fores pulsare cœperunt, clamantes ad dominum domus, atque dicentes: **†** Educ virum, qui ingressus est domum tuam, ut abutamur eo.

23 Egressusque est ad eos senex, & ait: Nolite fratres, nolite facere malum hoc: quia ingressus est homo hospitium meum, & cessate ab hac stultitia.

24 Habeo filiam virginem, & hic homo habet concubinam, educam eas ad vos, ut humilietis eas, & vestram libidinem compleatis: tantum, obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in virum.

25 Nolebant acquiescere sermonibus illius; quod cernens homo, eduxit ad eos concubinam suam, & eis tradidit illudendam: qua cum tota nocte abusi essent, dimiserunt eam mane.

26 At mulier, recedentibus tenebris, venit ad ostium domus, ubi manebat dominus suus, & ibi corruit.

27 Mane facto, surrexit homo, & aperuit ostium, ut cœptam expleret viam: & ecce concubina ejus jacebat ante ostium sparsis in limine manibus.

28 Cui ille, putans eam quiescere, loquebatur: Surge, & ambulemus. Qua nihil respondente, intelligens quod erat mortua; tulit eam, & imposuit asino, reversusque est in domum suam.

29 Quam cum esset ingressus, arripuit gladium, & cadaver uxoris cum ossibus suis in duodecim partes ac frustra concidens, misit in omnes terminos Israël.

30 Quod cum vidissent singuli, conclamabant:

† Gen 34
19. 5.

mabant : Numquam res talis facta est in Israël, ex eo die quo ascenderunt patres nostri de Ægypto, usque in præsens tempus: ferte sententiam, & in commune decernite quid facto opus sit

C A P V T XX.

Ob hoc scelus pugnantes reliqua tribus adversus Benjamin, semel atque iterum bello inferiores terroque committentes iussu Domini prælium, tribum illam, præter sexcentos qui in solitudinem fugerant, penitus deleverunt.

† 0.9. 9.9. **E**gressi itaque sunt omnes filii Israël, & pariter congregati, quasi vir unus de Dan usque Bersabee, & terra Galaad, ad Dominum in Maspha :

2 Omnesque anguli populorum, & cunctæ tribus Israël in Ecclesiam populi Dei conveniunt, quadringenta millia peditum pugnatorum.

3 (Nec latuit filios Benjamin, quod ascendissent filii Israël in Maspha.) Interrogatusque Levita, maritus mulieris interfectæ, quomodo tantum scelus perpetratum esset,

4 Respondit: Veni in Gabaa Benjamin cum uxore mea, illucque diverti:

5 Et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum, in qua manebam, volentes me occidere, & uxorem meam incredibili furore libidinis vexantes, denique mortua est.

6 Quam arreptam, in frustra concidi, misique partes in omnes terminos possessionis vestræ: quia nunquam tantum nefas, & tam grande piaculum factum est in Israël.

7 Adestis omnes filii Israël, decernite quid facere debeatis.

8 Stansque omnis populus, quasi unius hominis sermone respondit: Non recedemus in tabernacula nostra, nec suam quicquam intrabit domum:

9 Sed hoc contra Gabaa in commune faciamus.

10 Decem viri eligantur è centum ex omnibus tribubus Israël, & centum de mille, & mille de decem millibus, ut comportent exercitui cibaria, & possimus pugnare contra Gabaa Benjamin, & reddere ei pro scelere, quod meretur:

11 Convenitque universus Israël ad civitatem, quasi homo unus, eadem mente, unoque consilio.

12 Et miserunt nuntios ad omnem tribum Benjamin, qui dicerent: Cur tantum nefas in vobis repertum est?

13 Tradite homines de Gabaa, qui hoc flagitium perpetrarunt, ut moriantur, & auferatur malum de Israël. Qui noluerunt fratrum suorum filiorum Israël audire mandatum:

14 Sed ex cunctis urbibus, quæ fortis suæ erant, conveniunt in Gabaa, ut illis ferrent auxilium, & contra universum populum Israël dimicarent.

15 Inventique sunt viginti quinque millia de Benjamin educentium gladium, præter habitatores Gabaa,

16 Qui septingenti erant viri fortissimi, ita sinistra ut dextra præliantes: & sic fundis lapides ad certum jacentes, ut capillum quoque possent percutere, & nequaquam in alteram partem ictus lapidis deferretur.

17 Virorum quoque Israël, absque filiis Benjamin, inventa sunt quadringenta millia educentium gladios, & paratorum ad pugnam.

18 Qui surgentes venerunt in Domum Dei hoc est, in Silo: consulueruntque Deum, atque dixerunt: Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Benjamin? Quibus respondit Dominus: Iudas sit dux vester.

19 Statimque filii Israël surgentes mane, castrametati sunt juxta Gabaa:

20 Et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin, urbem oppugnare cœperunt.

21 Egressique filii Benjamin de Gabaa, occiderunt de filiis Israël de illo viginti duo millia virorum.

22 Rursum filii Israël & fortitudine & numero confidentes, in eodem loco, in quo prius certaverant, aciem direxerunt:

23 Ita tamen ut prius ascenderent & flecterent coram Domino usque ad noctem: consulerentque eum, & dicerent: Debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios Benjamin fratres meos, an non? Quibus ille respondit: Ascendite ad eos, & inite certamen.

24 Cumque filii Israël altera die contra filios Benjamin ad prælium processissent.

25 Emperunt filii Benjamin de portis Gabaa: & occurrentes eis, tanta in illo cæde bacchati sunt, ut decem & octo millia virorum educentium gladium prosternerent.

26 Quamobrem omnes filii Israël venerunt in domum Dei, & sedentes flebant coram Domino: jejunaveruntque die illo usque ad vesperam & obtulerunt ei holocausta, atque pacificas victimas,

27 Et super statu suo interrogaverunt. Eo tempore ibi erat arca fœderis Dei,

28 E Phinees filius Eleazari filii Aaron præpositus domus. Consuluerunt igitur Dominum atque dixerunt: Exire ultra debemus ad pugnam contra filios Benjamin fratres nostros, an quiescere? Quibus ait Dominus: Ascendite: cras enim tradam eos in manus vestras.

29 Posueruntque filii Israël insidias per circuitum urbis Gabaa:

30 Et tertia vice, sicut semel & bis, contra Benjamin exercitum produxerunt.

31 Sed & filii Benjamin audacter eruperunt de civitate, & fugientes adversarios longius persecuti sunt, ita ut vulnerarent ex eis sicut primo die & secundo, & caderent per duas semitas vertentes terga, quarum una ferebatur in Bethel & altera in Gabaa, atque prosternerent triginta circiter viros:

32 Putaverunt enim solito eos more cedere. Qui fugam arte simulantes, inierunt consilium ut abstraherent eos de civitate, & quasi fugientes ad supradictas semitas perducerent,

33 Omnes itaque filii Israël surgentes de sedibus suis, tetenderunt aciem in loco, qui vocatur Baal thamar. Insidiæ quoque, quæ circa urbem erant, paulatim se aperire cœperunt.

34 Et ab occidentali urbis parte procedere. Sed & alia decem millia virorum de universo Israël, habitatores urbis ad certamina provocabant. Ingravatunque est bellum contra

contra

contra filios Benjamin: & non intellexerunt quod ex omni parte illis instaret interitus.

35 Percussitque eos Dominus in conspectu filiorum Israël, & interfecerunt ex eis in illo die viginti quinque millia & centum viros, omnes bellatores & eductes gladium.

36 Filii autem Benjamin, cum se inferiores esse vidissent, coeperunt fugere. Quod cernentes filii Israël, dederunt eis ad fugiendum locum, ut ad præparatas insidias venirent, quas juxta urbem posuerant.

37 Qui cum repente de latibulis surrexissent, & Benjamin terga cadentibus daret ingressi sunt civitatem, & percusserunt eam in ore gladii.

38 Signum autem dederant filii Israël his quos in insidiis collocaverant, ut postquam urbem cepissent, ignem accenderent: ut ascendente in altum fumo, captam urbem demonstrarent.

39 Quod cum cernerent filii Israël in ipso certamine positi (putaverunt enim filii Benjamin eos fugere, & instantius persequerentur, cæsis de exercitu eorum triginta viris.)

40 Et viderent quasi columnam fumi de civitate conscendere; Benjamin quoque aspiciens retro, cum captam cerneret civitatem, & flammam in sublimem ferri:

41 Qui prius simulaverant fugam, versa facie fortius resistebant. Quod cum vidissent filii Benjamin, in fugam versi sunt,

42 Et ad viam deserti ire coeperunt, illuc quoque eos adversarii persequentibus: sed & hi qui urbem succenderant, occurrerunt eis.

43 Atque ita factum est, ut ex utraque parte ab hostibus caderetur, nec erat ulla requies morientium. Ceciderunt, atque prostrati sunt ad orientalem plagam urbis Gabaa.

44 Fuerunt autem qui in eodem loco interfecti sunt, decem & octo millia virorum, omnes robustissimi pugnatores.

45 Quod cum vidissent qui remanserant de Benjamin, fugerunt in solitudinem: & pergebant ad petram, cujus vocabulum est Remmon. In illa quoque fuga palantes, & in diversa tendentes, occiderunt quinque millia virorum. Et cum ultra tenderent, persecuti sunt eos, & interfecerunt etiam alia duo millia.

46 Et sic factum est, ut omnes qui ceciderant de Benjamin in diversis locis, essent viginti quinque millia, pugnatores ad bella promptissimi.

47 Remanserunt itaque de omni numero Benjamin, qui evadere, & fugere in solitudinem potuerunt, sexcenti viri: sederuntque in petra Remmon mensibus quatuor.

48 Regressi autem filii Israël, omnes reliquias civitatis, à viris usque ad jumenta, gladio percusserunt, cunctasque urbes & viculos Benjamin vorax flamma consumpsit.

C A P V T XX I.

Instauratur tribus Benjamin ex 400 virginibus in eade habitatorum Iabes Galaad reservatis, & ex raptis ducentium choros in Silo virginibus.

I Vrauerunt quoque filii Israël in Maspha & dixerunt, Nullus nostrum dabit

filiis Benjamin de filiabus suis uxorem.

2 Veneruntque omnes ad domum Dei in Silo, & in conspectu ejus sedentes usque ad vespem, levaverunt vocem, & magno ululatu coeperunt flere, dicentes:

3 Quare Domine Deus Israël factum est hoc malum in populo tuo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis?

4 Altera autem die diluculo confurgentes, extruxerunt altare: obtuleruntque ibi holocausta, & pacificas victimas, & dixerunt:

5 Quis non ascendit in exercitu Domini de universis tribubus Israël? Grandi enim juramento se constrinxerant, cum essent in Maspha, interfici eos qui defuissent.

6 Ductique poenitentia filii Israël super fratre suo Benjamin, coeperunt dicere: Ablata est tribus una de Israël.

7 Unde uxores accipient? omnes enim in commune juravimus, non duros nos his filias nostras.

8 Idcirco dixerunt: Quis est de universis tribubus Israël, qui non ascendit ad Dominum in Maspha? Et ecce inventi sunt habitatores Iabes Galaad in illo exercitu non fuisse.

9 (Eo quoque tempore cum essent in Silo nullus ex eis ibi repertus est.)

10 Miserunt itaque decem millia viros robustissimos, & præceperunt eis: Ite, & percutite habitatores Iabes Galaad in ore gladii, tam uxores quam parvulos eorum.

11 Et hoc erit quod observare debebitis: ^{† Num: 31.175} Omne generis masculini, & mulieres quæ cognoverunt viros, interficite, virgines autem reservate.

12 Inventæque sunt de Iabes Galaad quadringintæ virgines, quæ nescierunt viri thorum, & adduxerunt eas ad castra in Silo, in terram Chanaan.

13 Miseruntque nuncios ad filios Benjamin, qui erant in petra Remmon, & præceperunt eis, ut eos susciperent in pace.

14 Veneruntque filii Benjamin in illo tempore, & datæ sunt eis uxores de filiabus Iabes Galaad: alias autem non reppererunt, quas simili modo traderent.

15 Univerfusque Israël valde doluit, & egit poenitentiam, super interfectione unius tribus ex Israël.

16 Dixeruntque majores natu: Quid faciemus reliquis, qui non acceperunt uxores? omnes in Benjamin feminæ conciderunt.

17 Et magna nobis cura, ingentique studio providendum est, ne una tribus deleatur ex Israël.

18 Filias enim nostras eis dare non possumus, constrincti juramento & maledictione, qua diximus: Maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem Benjamin.

19 Ceperuntque consilium atque dixerunt: Ecce solemnitas Domini est in Silo anniversaria, quæ fita est ad septentrionem urbis Bethel, & ad orientalem plagam viæ, quæ de Bethel tendit ad Sichimam, & ad meridiem oppidi Lebona.

20 Præceperuntque filiis Benjamin atque dixerunt: Ite, & latitare in vineis.

21 Cumque videritis filias Silo ad duccendos choros ex more procedere, exite repente

repente de vineis, & rapite ex eis singuli uxores singulas, & pergite in terrā Bējamin.

22 Cumque venerint patres earum, ac fratres, & adversum vos queri cœperint, atque iurgari, dicemus eis: Misere mini eorum: non enim rapuerunt eas jure bel-lantium atque victorum: sed rogantibus ut acciperent, non dedistis, & à vestra parte peccatum est.

23 Feceruntque filii Benjamin, ut sibi fuerat imperatum: & juxta numerum suum, rapuerunt sibi de his quæ ducebant choros uxores singulas: abieruntque in possessionem suam, ædificantes urbes: & habitantes in eis.

24 Filii quoque Israel reversi sunt per tribus & familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in Israel: sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

L I B E R

R V T H.

CAPVT I.

Elimelech Bethlehemita pro nimia fame cum uxore Noëmi ac duobus filiis in terram Moab conce-dis; quo una cum filiis mortuo, Noëmi cum Ruth nuru sua in Bethlehē revertens, non vult vocari Noëmi, sed Mara.

IN diebus unius judicis, quando iudices præerant, facta est fames in terra. Abiitque homo de Bethlehē Iuda, ut peregrinaretur in regione Moabide cum uxore sua ac duobus liberis.

2 Ipse vocabatur Elimelech, & uxor ejus Noëmi: & duo filii, alter Mahalon: & alter Chelion, Ephrathæi de Bethlehē Iuda. Ingressique regionem Moabitidem, morabantur ibi.

3 Et mortuus est Elimelech maritus Noëmi: remansitque ipsa cum filiis.

4 Qui acceperunt uxores Moabitidas, quarum una vocabatur Orpha, altera vero Ruth. Manseruntque ibi decem annis.

5 Et ambo mortui sunt Mahalon videlicet & Chelion: remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito.

6 Et surrexit ut in patriam pergeret, cum utraque nuru sua, de regione Moabide: audierat enim quod respexisset Dominus populum suum, & dedisset eis escas.

7 Egressa est itaque de loco peregrinationis suæ, cum utraque nuru: & jam in via revertendi posita in terram Iuda,

8 Dixit ad eas: Ite in domum matris vestræ, faciat vobiscum Dominus misericordiam, sicut fecistis cum mortuis & mecum.

9 Det vobis invenire requiem in domibus virorum, quos sortiturus estis. Et osculata est eas. Quæ elevata voce flere cœperunt,

10 Et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum.

11 Quibus illa respondit: Revertimini filiæ meæ, cur venitis mecum; num ultra habeo filios in utero meo, ut viros ex me sperare possitis?

12 Revertimini filiæ meæ, & abite;

iam enim senectute confecta sum, nec apta vinculo conjugali, etiam si possem hac nocte concipere, & parere filios,

13 Si eos expectare velitis, donec crescant, & annos pubertatis impleant, ante eritis vetulæ quam nubatis. Nolite, quæso, filiæ meæ: quia vestra angustia magis me premit, & egressa est manus Domini contra me.

14 Elevata igitur voce rursum flere cœperunt: Orpha osculata est socrum, ac reversa est: Ruth adhæsit socrui suæ.

15 Cui dixit Noëmi: En reversa est cognata tua ad populum suum, & ad deos suos, vade cum ea.

16 Quæ respondit: Ne adverseris mihi ut relinquam te & abeam: quocumque enim perrexeris, pergam; & ubi morata fueris, & ego pariter morabor. Populus tuus populus meus, & Deus tuus Deus meus.

17 Quæ te terra morientem suscepit, in ea moriar: ibique locum accipiam sepulturae. Hæc mihi faciat Dominus, & hæc addat, si non sola mors me & te separaverit.

18 Videns ergo Noëmi, quod obstinato animo Ruth decrevisset secum pergere, adversari noluit, nec ad suos ultra reditum persuadere:

19 Profectæque sunt simul, & venerunt in Bethlehē. Quibus urbem ingressis, velox apud cunctos fama percrebuit: dicebantque mulieres: Hæc est illa Noëmi.

20 Quibus ait: Ne vocetis me Noëmi (id est, pulchram) sed vocate me Mara (id est, amarā) quia amaritudine valde replevit me Omnipotens.

21 Egressa sum plena, & vacuam reduxit me Dominus. Cur ergo vocatis me Noëmi, quam Dominus humiliavit, & affixit Omnipotens?

22 Venit ergo Noëmi cum Ruth Moabide nuru sua, de terra peregrinationis suæ: ac reversa est in Bethlehē, quando primum hordea metebantur.

CAPVT II.

Ruth pressa fame, spicas in agro Booz affinis suæ colligens, gratiam apud eum invenit, & lata vesperi ad socrum reversa, multum frumenti & de ciborum reliquiis ei offert.

ERat autem viro Elimelech consanguineus, homo potens, & magnarum opum, nomine Booz.

2 Dixitque Ruth Moabitis ad socrum suam: Si jubes, vadā in agrum, & colligam spicas, quæ fugerint manus metentium, ubicumque clementis in me patrisfamilias reperero gratiam. Cui illa respondit: Vade filia mea.

3 Abiit itaque & colligebat spicas post terga metentium. Accidit autem ut ager ille haberet dominum nomine Booz, quæ erat de cognatione Elimelech.

4 Et ecce, ipse veniebat de Bethlehē, dixitque messoribus: Dominus vobiscum, Qui responderunt ei: Benedicat tibi Dominus.

5 Dixitque Booz juveni, qui messoribus præerat: Cujus est hæc puella?

6 Cui respondit: Hæc est moabitis, quæ venit cum Noëmi, de regione Moabide.

7 Et.

7 Et rogavit ut spicas colligeret remanentes, sequens messorum vestigia : & de mane usque nunc stat in agro, & ne ad momentum quidem domum reversa est.

8 Et ait Booz ad Ruth : Audi filia, ne Vadas in alterum agrum ad colligendum, nec recedas ab hoc loco ; sed jungere puellis meis.

9 Et ubi messuerint, sequere. Mandavi enim pueris meis, ut nemo molestus sit tibi : sed etiam si sitieris, vade ad farcinulas, & bibe aquas, de quibus & pueri bibunt.

10 Quæ cadens in faciem suam & adorans super terrâ, dixit ad eum : Vnde mihi hoc, ut invenirem gratiam ante oculos tuos, & nosse me dignareris peregrinam mulierem ?

11 Cui ille respondit : nunciata sunt mihi omnia, quæ feceris socrui tuæ post mortem viri tui : & quod reliqueris parentes tuos, & terram in qua nata es, & veneris ad populum quem antea nesciebas.

12 Reddat tibi Dominus pro opere tuo, & plenam mercedem recipias à Domino Deo Israel, ad quem venisti, sub cuius confugisti alas.

13 Quæ ait : Inveni gratiam apud oculos tuos domine mi, qui consolatus es me ; & locutus es ad cor ancillæ tuæ, quæ non sum similis unius puellarum tuarum.

14 Dixitque ad eam Booz : Quando hora vescendi fuerit, veni huc, & comede panem, & intinge buccellam tuam in aceto. Sedit itaque ad Messorum latus, & congestit polentam sibi, comeditque & saturata est, & tulit reliquias.

15 Atque inde surrexit, ut spicas ex more colligeret. Præcepit autem Booz pueris suis, dicens. Etiam si vobiscum metere voluerit, ne prohibeatis eam :

16 Et de vestris quoque manipulis projicite de industria, & remanere permittite, ut absque rubore colligat, & colligentem nemo corripiat.

17 Collegit ergo in agro usque ad vesperam : & quæ collegerat vinga cædens & excutens, invenit hordei quasi ephi mensuram, id est, tres modios.

18 Quos portans reversa est in civitatem, & ostendit socrui suæ : insuper protulit, & dedit ei de reliquiis cibi sui, quo saturata fuerat.

19 Dixitque ei socrus sua, Vbi hodie collegisti, & ubi fecisti opus ? sit benedictus qui misertus est tui. Indicavitque ei apud quem fuisset operata : & nomen dixit viri, quod Booz vocaretur.

20 Qui respondit Noëmi : Benedictus sit à Domino : quoniam eandem gratiam, quam præbuerat vivis, servavit & mortuis. Rursumque ait : Propinquus noster est homo,

21 Et Ruth, Hoc quoque, inquit, præcepit mihi, ut tandiu messoribus ejus jungerer, donec omnes segetes meterentur.

22 Cui dixit socius : Melius est, filia mea, ut cum puellis ejus exeas ad metendum, ne in alieno agro quispiam resistat tibi.

23 Iuncta est itaque puellis Booz : & tandiu cum eis messuit, donec hordea & triticum in horreis conderentur.

Ruth socrus sua consilio obsecuta ad pedes Booz dormientis recumbens, nuptias verecunde postulat, accepto lato responso, sex hordei modios ad socrum deferit.

1 Postquam autem reversa est ad socrum suam, audivit ab ea : Filia mea, quæram tibi requiem, & providebo ut bene sit tibi.

2 Booz iste, cujus puellis in agro juncta es, propinquus noster est, & hac nocte aream hordei ventilat.

3 Lavare igitur, & ungere, & induere cultioribus vestimentis, & descende in aream : non te videat homo, donec esum potumque finierit.

4 Quando autem jerit ad dormiendum, nota locum in quo dormiat : veniesque & discooperies pallium, quo operitur à parte pedum, & projicies te, & ibi jacebis : ipse autem dicet tibi quid agere debeas.

5 Quæ respondit : Quidquid præceperis faciam.

6 Descenditque in aream, & fecit omnia quæ sibi imperaverat socrus.

7 Cumque comedisset Booz & bibisset, & factus esset hilarior, isserque ad dormiendum juxta acervum manipulorum, venit abscondite, & discooperto pallio à pedibus ejus, se projecit.

8 Et ecce, nocte jam mediâ expavit homo, & conturbatus est : viditque mulierem jacentem ad pedes suos,

9 Et ait illi : Quæ es ? illaque respondit : Ego sum Ruth ancilla tua : expande pallium tuum super famulam tuam, quia propinquus es.

10 Et ille, Benedicta, inquit, es à Domino filia, & priorem misericordiam posteriore superasti : quia non es secuta juvenes, pauperes sive divites.

11 Noli ergo metueres, sed quidquid dixeris mihi, faciam tibi. Scit enim omnis populus, qui habitat intra portas urbis meæ, mulierem te esse virtutis.

12 Nec abnuo me propinquum, sed est alius me propinquior.

13 Quiesce hac nocte : & facto mane, si te voluerit propinquitatis jure retinere, bene res acta est : sin autem ille noluerit, ego te absque ulla dubitatione suscipiam, vivit Dominus, dormi usque mane.

14 Dormivit itaque ad pedes ejus usque ad noctis abscessum. Surrexit itaque antequam homines se cognoscerent mutuo, & dixit Booz : Cave ne quis noverit quod huc veneris.

15 Et rursum, Expande, inquit, pallium tuum quo operiris, & tene utraque manu. Qua extendente, & tenente, mensus est sex modios hordei, & posuit super eam. Quæ portans ingressa est civitatem,

16 Et venit ad socrum suam. Quæ dixit ei : Quid egisti filia ? Narravitque ei omnia, quæ sibi fecisset homo.

17 Et ait : Ecce sex modios hordei dedit mihi, & ait : Nolo vacuum te reverti ad socrum tuam.

18 Dixitque Noëmi : Expecta filiam donec videamus quem res exitum habeat : neque enim

enim cessabit homo nisi compleverit quod locutus est.

CAPVT IV.

Booz coram senioribus civitatis, accipit possessionem Elimelech, & Ruth nulum defuncti in uxorem (cedente alio propinquiore juri propinquitatis) ex qua genuit Obed avum Davidis regis.

1 Ascendit ergo Booz ad portam, & aedit ibi. Cumque vidisset propinquum præterire, de quo prius sermo habitus est, dixit ad eum: Declina paulisper, & sede hic: vocans eum nomine suo. Qui divertit, & sedet.

2 Tollens autem Booz decem viros de senioribus civitatis, dicit ad eos: Sedete hic.

3 Quibus sedentibus locutus est ad propinquum: Partem agri fratris nostri Elimelech vendet Noëmi, quæ reversa est de regione Moabitide:

4 Quod audire te volui, & tibi dicere coram cunctis sedentibus, & majoribus natu de populo meo. Si vis possidere jure propinquitatis eme, & posside: sin autem displicet tibi, hoc ipsum indica mihi, ut sciam quid facere debeam: nullus enim est propinquus, excepto te, qui prior es: & me, qui secundus sum. At ille respondit: Ego agrum emam.

5 Cui dixit Booz: Quando emeris agrum de manu mulieris, Ruth quoque Moabitidem, quæ uxor defuncti fuit, debes accipere: ut suscites nomen propinqui tui in hereditate sua.

6 Qui respondit: Cedo juri propinquitatis: neque enim posteritatem familiæ meæ delere debeo: tu meo utere privilegio, quo me libenter carere profiteor.

† Deut. 25. 7. 7 † Hic autem erat mos antiquitus in Israël inter propinquos, ut si quando alter alteri suo juri cedebat, ut esset firma concessio, solvebat homo calceamentum suum, & dabat proximo suo: hoc erat testimonium cessionis in Israël.

8 Dixit ergo propinquo suo Booz: Tolle calceamentum tuum. Quod statim solvit de pede suo.

9 At ille majoribus natu, & universo populo, Testes vos, inquit, estis hodie, quod possiderim omnia quæ fuerunt Elimelech, & Chelion, & Mahalon, tradente Noëmi:

10 Et Ruth Moabitidem, uxorem Mahalon, in conjugium sumpserim, ut suscitarem nomen defuncti in hereditate sua, ne vocabulum ejus de familia sua ac fratribus & populo deleatur. Vos, inquam, hujus rei testes estis.

11 Respondit omnis populus, qui erat in porta, & majores natu: Nos testes sumus: faciat Dominus hanc mulierem, quæ ingreditur domum tuam, sicut Rachel & Liam, quæ ædificaverunt domum Israël: ut sit exemplum virtutis in Ephraim, & habeat celebre nomen in Bethlehem:

† Gen. 38. 29. 12 Fiatque domus tua, sicut domus Phares, † quem Thamar peperit Iodæ, de semine quod tibi dederit Dñs ex hac puella.

13 Tulit itaque Booz Ruth, & accepit uxorem: ingressusque est ad eam, & dedit illi Dominus ut conciperet, & pareret filium.

14 Dixeruntque mulieres ad Noëmi: Benedictus Dominus, qui non est passus ut deficeret successor familiæ tuæ, & vocaretur nomen ejus in Israël.

15 Et habeas qui consoletur animam tuam, & enutriet senectutem: de nuru enim tua natus est, quæ te diligit: & multo tibi melior est, quam si septem haberes filios.

16 Susceptumque Noëmi puerum posuit in sinu suo, & nutricis ac gerulæ fungebatur officio.

17 Vicinæ autem mulieres congratulantes ei, & dicentes: Natus est filius Noëmi: vocaverunt nomen ejus Obed: hic est pater Isai, patris David.

18 Hæ sunt generationes Phares: † Phares genuit Efron,

19 Efron genuit Aram, Aram genuit Aminadab.

20 Aminadab genuit Nahasson, Nahasson genuit Salmon,

21 Salmon genuit Booz, Booz genuit Obed,

22 Obed genuit Isai, Isai genuit David.

† 1 Par. 2. 5. & 4. 1. Math. 1. 3.

LIBER PRIMVS
SAMVELIS;

Quem nos

PRIMUM REGVM

DICIMVS.

CAPVT PRIMVM.

Elcana habuit uxores Annam & Phenennam; quarum Anna diu sterilis & amala improprio ritibus, fusa in Silo coram Heli oratione ad Dominum, genuit Samuelem, quem ablactatum Domino obtulit, ut voverat.

1 **F**VIT vir unus de Ramathaim Ephraim, de monte Ephraim, & nomen ejus Elcana, filius Ieroham, filii Eliu, filii Thohu, filii Suph, Ephraimæus:

2 Et habuit duas uxores, nomen unius Anna, & nomen secundæ Phenenna. Fueruntque Phenennæ filii: Annæ autem non erant liberi.

3 Et ascendebat Vir ille de civitate sua statutis diebus, ut adoraret & sacrificaret Domino exercituum in Silo. Erant autem ibi duo filii Heli, Ophni, & Phinees, sacerdotes Domini.

4 Venit ergo dies, & immolavit Elcana, deditque Phenennæ uxori suæ, & cunctis filiis ejus, & filiabus partes:

5 Annæ autem dedit partem unam tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluderat vulvam ejus.

6 Affligebat quoque eam æmula ejus, & vehementer angebat, in tantum, ut exprobraret quod Dominus concludisset vulvam ejus.

7 Sicque faciebat per singulos annos, cum redeunte tempore ascenderent ad templum Domini: & sic provocabat eam, porro illa flebat, & non capiebat cibum.

8 Dixit ergo ei Elcana vir suus: Anna, cur fles? & quare non comedis? & quam ob rem affligitur cor tuum? numquid non ego

ego melior tibi sum, quam decem filii?

9 Surrexit autem Anna postquam comederat & biberat in Silo. Et Heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi Domini,

10 Cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum, flens largiter,

11 Et votum vovit, dicens: Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem faculæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dederisque servæ tuæ sexum virilem: dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus, & novacula non ascendet super caput ejus.

12 Factum est autem, cum illa multiplicaret preces coram Domino, ut Heli observaret os ejus.

13 Porro Anna loquebatur in corde suo, tantumque labia illius movebantur, & vox penitus non audiebatur. Estimavit ergo eam Heli temulentam,

14 Dixitque ei: Usquequo ebria eris? digere paulisper vinum, quo mades.

15 Respondens Anna, Nequaquam, inquit domine mi: nam mulier infelix nimis ego sum, vinumque & omne quod inebriare potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini.

16 Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris & mœroris mei, locuta sum usque in præsens.

17 Tunc Heli aitei: Vade in pace: & Deus Israel det tibi petitionem tuam, quam rogasti eum.

18 Et illa dixit: Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam, & comedit, vultusque illius non sunt amplius in diversa mutati.

19 Et surrexerunt mane, & adoraverunt coram Domino: reversique sunt, & venerunt in domum suam Ramatha. Cognovit autem Elcana Annam uxorem suam, & recordatus est ejus Dominus.

20 Et factum est post circulum dierum, concepit Anna, & peperit filium, vocavitque nomen ejus Samuel: eo quod à Domino postulasset eum.

21 Ascendit autem vir ejus Elcana, & omnis domus ejus, ut immolaret Domino hostiam solemnem, & votum suum,

22 Et Anna non ascendit: dixit enim viro suo: Non vadam donec ablactetur infans, & ducam eum, ut appareat ante conspectum Domini, & maneat ibi jugiter.

23 Et ait ei Elcana vir suus: Fac quod bonum tibi videtur, & mane donec ablactes eum: precorque ut impleat Dominus verbum suum. Mansit ergo mulier, & lactavit filium suum, donec amoveret eum à lacte.

24 Et adduxit eum secum, postquam ablactaverat, in vitulis tribus, & tribus modis farinæ, & amphora vini, & adduxit eum ad domum Domini in Silo. Puer autem erat adhuc infantulus:

25 Et immolaverunt vitulum, & obtulerunt puerum Heli.

26 Et ait Anna: Obsecro mi domine, vivit anima tua domine: ego sum illa mulier, quæ steti coram te hic orans Dominum.

27 Pro puero isto oravi, & dedit mihi Dominus petitionem meam, quam postulavi eum.

28 Idcirco & ego commodavi eum Domino, cunctis diebus quibus fuerit commodatus Domino. Et adoraverunt ibi Dominum. Et oravit Anna, & ait:

C A P V T I I.

Anna canticum in gratiarum actionem; quæ rursus tres filios & duas filias generavit: ob peccata autem filiorum Heli, & nimiam patris indulgentiam, sit illi & domui ejus comminatio, ac mors filiorum prædicitur.

1 Exultavit cor meum in Domino, & exaltatum est cornu meum in Deo meo: dilatatum est os meum super inimicos meos: quia lætata sum in salutari tuo.

2 Non est sanctus, ut est Dominus: neque enim est alius extra te, & non est fortis sicut Deus noster.

3 Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriantes; recedant vetera de ore vestro, quia Deus scientiarum, Dominus est: & ipsi præparantur cogitationes.

4 Arcus forium superatus est, & infirmi accincti sunt robore.

5 Repleti prius, pro panibus se locaverunt: & famelici saturati sunt, donec sterilis peperit plurimos: & quæ multos habebat filios, infirmata est.

6 † Dominus mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit. † Deut. 32. 29.

7 Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & sublevar. Tob. 13. 2.

8 Suscitavit de pulvere egenum, & de stercore elevavit pauperem: ut sedeat cum principibus, & solium gloriæ teneat. Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem. Sap. 16. 13.

9 Pedes sanctorum suorum servabit, & impii in tenebris conticescent: quia non in fortitudine sua roborabitur vir.

10 Dominum formidabunt adversarii ejus: & super ipsos in cælis tonabit: Dominus judicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui.

11 Et abiit Elcana Ramatha, in domum suam: puer autem erat minister in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis.

12 Porro filii Heli, filii Belial, nescientes Dominum.

13 Neque officium sacerdotum ad populum: sed quicumque immolasset victimam, veniebat puer sacerdotis, dum coquerentur carnes, & habebat fuscinulam tridentem in manu sua,

14 Et mittebat eam in leberem, vel in caldariam, aut in ollam, sive in cacabum: & omne quod levabat fuscinula, tollebat sacerdos sibi, sic faciebant universo Israël venientium in Silo,

15 Etiam antequam adolerent adipem, veniebat puer sacerdotis, & dicebat immolanti: Da mihi carnem, ut coquam sacerdoti: non enim accipiam à te carnem coctam, sed crudam.

16 Dicebatque illi immolans: Incendatur primum juxta morem hodie adeps, & tolle tibi quantumcumque desiderat anima tua. Qui respondens aiebat ei: Nequaquam: nunc enim dabis, alioquin tollam vi-

17 Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino : quia retrahebant homines à sacrificio Domini.

18 Samuel autem ministrabat ante faciem Domini, puer, accinctus ephod lineo.

19 Et tunicam parvam faciebat ei mater sua, quam afferebat statutis diebus, descendens cum viro suo, ut immolaret hostiam solemnem.

20 Et benedixit Heli Elcanæ & uxori ejus: dixitque ei: Reddat tibi Dominus semen de muliere hac, pro scœnore quod commodasti Domino. Et abierunt in locum suum.

21 Visitavit ergo Dominus Annam, & concepit, & peperit tres filios, & duas filias: & magnificatus est puer Samuel apud Dominum.

22 Heli autem erat senex valde, & audivit omnia quæ faciebant filii sui universo Israël: & quomodo dormiebant cum mulieribus quæ observabāt ad ostium tabernaculi.

23 Et dixit eis: Quare facitis res hujusmodi, quas ego audio, res pessimas, ab omni populo?

24 Nolite filii mei: non enim est bona fama quam ego audio, ut transgredi faciatis populum Domini.

25 Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo? Et non audierunt vocem patris sui: quia voluit Dominus occidere eos.

26 Puer autem Samuel proficiebat, atque crescebat, & placebat tam Domino quam hominibus:

27 Venit autem vir Dei ad Heli, & ait ad eum: Hæc dicit Dominus: Numquid non aperte revelatus sum domui patris tui, cum essent in Ægypto in domo Pharaonis?

28 Et elegi eum ex omnibus tribubus Israël mihi in sacerdotem, ut ascenderet ad altare meum, & adoleret mihi incensum, & portaret ephod coram me: & dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israël.

29 Quare calce abjecistis victimam meam, & munera mea quæ præcepi ut offerrentur in templo: & magis honorasti filios tuos quam me, ut comederitis primitias omnis sacrificii Israël populi mei?

30 Propterea ait Dominus Deus Israël:
 + 3. Loquens locutus sum, ut domus tua, &
 Reg. 2. domus patris tui, ministraret in conspectu
 27. meo, usque in sempiternum. Nunc autem dicit Dominus: Absit hoc à me: sed quicumque glorificaverit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.

31 Ecce dies veniunt, & præcidam brachium tuum, & brachium domus patris tui, ut non sit senex in domo tua.

32 Et videbis æmulum tuum in templo, in universis prosperis Israël: & non erit senex in domo tua omnibus diebus.

33 Verumtamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo: sed ut deficient oculi tui, & tabescat anima tua: & pars magna domus tuæ morietur, cum ad virilem ætatem venerit.

34 Hoc autem erit tibi signum, quod venturum est duobus filiis tuis, Ophni & Phinees: In die uno morienturambo.

35 Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui juxta cor meum & animam meam faciet: & ædificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus.

36 Futurum est autem, ut quicumque remanserit in domo tua, veniat ut oretur pro eo, & offerat nummum argenteum, & tortam panis, dicatque: Dimitte me obsecro ad unam partem sacerdotalem, ut comedam buccellam panis.

C A P V T III.

Samuel quater à Domino vocatus, revelationem sibi adversum Heli factam, ei refert: & paulatim toti Israël suis prophetis innotescit.

1 **P**Ver autem Samuel ministrabat Domino coram Heli, & sermo Domini erat pretiosus in diebus illis, non erat visio manifesta.

2 Factum est ergo in die quadam, Heli jacebat in loco suo, & oculi ejus caligaverant, nec poterat videre:

3 Lucerna Dei antequam extingueretur, Samuel dormiebat in templo Domini, ubi erat arca Dei.

4 Et vocavit Dominus Samuel. Qui respondens, ait: Ecce ego.

5 Et cucurrit ad Heli, & dixit: Ecce ego, vocasti enim me. Qui dixit: Non vocavi te revertere, & dormi. Et abiit, & dormivit.

6 Et adjecit Dominus rursum vocare Samuelem. Consurgensque Samuel, abiit ad Heli, & dixit: Ecce ego: quia vocasti me. Qui respondit: Non vocavi te fili mi: revertere, & dormi.

7 Porro Samuel necdū sciebat Dominum, neque revelatus fuerat ei sermo Domini.

8 Et adjecit Dominus, & vocavit adhuc Samuelem tertio. Qui consurgens abiit ad Heli.

9 Et ait: Ecce ego: quia vocasti me. Intellexit ergo Heli quia Dominus vocaret puerum: & ait ad Samuelem: Vade, & dormi: & si deinceps vocaverit te, dices: Loquere Domine, quia audit servus tuus. Abiit ergo Samuel, & dormivit in loco suo.

10 Et venit Dominus, & stetit: & vocavit, sicut vocaverat secundo: Samuel, Samuelem. Et ait Samuel: Loquere Domine, quia audit servus tuus.

11 Et Dixit Dominus ad Samuelem: Ecce ego facio verbum in Israël: quod quicumque audierit, tinnient ambæ aures ejus.

12 In die illa suscitabo adversum Heli omnia quæ locutus sum super domum ejus: incipiam, & complebo.

13 Prædixi enim ei quod judicatus esset domus ejus in æternum, propter iniquitatem, eo quod noverat indigne agere filios suos, & non corripuerit eos.

14 Idcirco juravi domui Heli, quod non expietur iniquitas domus ejus victimis & muneribus usque in æternum.

15 Dormivit autem Samuel usque mane, aperuitque ostia domus Domini. Et Samuel timebat indicare visionem Heli.

16 Vocavit ergo Heli Samuelem, & dixit: Samuel fili mi? Qui respondens, ait: Præsto sum.

17 Et interrogavit eum: Quis est sermo, quem locutus est Dominus ad te? oro te

ne celaveris me, hæc faciat tibi Deus, & hæc addat, si absconderis à me sermonem, ex omnibus verbis quæ dicta sunt tibi.

18 Indicavit itaque ei Samuel universos sermones, & non abscondit ab eo. Et ille respondit: Dominus est: quod bonum est in oculis suis faciat.

19 Crevit autem Samuel, & Dominus erat cum eo, & non cecidit ex omnibus verbis ejus in terram.

20 Et cognovit universus Israël, à Dan usque Berthebe, quod fidelis Samuel propheta esset Domini.

21 Et addidit Dominus ut appareret in Silo quoniam revelatus fuerat Dominus Samueli in Silo, juxta verbum Domini. Et evenit sermo Samuelis universo Israël.

C A P V T I V.

Caduntur Israelitæ à Philisthæis, rursusque adducta in castra arca caduntur, captaque arca duo filii Heli occiduntur; quibus auditis, Heli corruens occumbit, & nurus ejus in partu moritur.

1 ET factum est in diebus illis, convenerunt Philisthiim in pugnam: & egressus est Israël obviam Philisthiim in prælium, & castrametatus est juxta lapidem adjutorii. Porro Philisthiim venerunt in Aphec,

2 Et instruxerunt aciem contra Israël. Initio autem certamine, terga vertit Israël Philisthæis, & cæsa sunt in illo certamine passim per agros, quasi quatuor millia virorum.

3 Et reversus est populus ad castra: dixeruntque majores natu de Israël: Quare percussit nos Dñs hodie coram Philisthiim? Afferamus ad nos de Silo arcam fœderis Domini, & veniat in medium nostri, ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum,

4 Misit ergo populus in Silo, & tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum sedentis super Cherubim: erantque duo filii Heli cum arca fœderis Dei, Ophni & Phinees.

5 Cumque venisset arca fœderis Domini in castra, vociferatus est omnis Israël clamore grandi, & personavit terra.

6 Et audierunt Philisthiim vocem clamoris, dixeruntque: Quænam est hæc vox clamoris magni in castris Hebræorum? Et cognoverunt quod arca Domini venisset in castra.

7 Timueruntque Philisthiim, dicentes: Venit Deus in castra. Et ingemuerunt, dicentes:

8 Væ nobis: non enim fuit tanta exultatio heri & nudius tertius: væ nobis. Quis nos salvabit de manu Deorum sublimium istorum? hi sunt Dii, qui percusserunt Ægyptum omni plaga, in deserto.

9 Confortamini, & estote viri, Philisthiim: ne serviatis Hebræis, sicut & illi servierunt vobis: confortamini, & bellate.

10 Pugnaverunt ergo Philisthiim, & cæsus est Israël, & fugit unusquisque in tabernaculum suum: & facta est plaga magna nimis: & ceciderunt de Israël triginta millia peditum.

11 Et arca Dei capta est: duo quoque filii Heli mortui sunt, Ophni & Phinees.

12 Currens autem vir de Benjamin ex acie, venit in Silo in die illa, scissa veste, & conspersus pulvere caput.

13 Cumque ille venisset, Heli sedebat super sellam contra viam spectans. Erat enim cor ejus pavens pro arca Dei. Vir autem ille postquam ingressus est, nuntiavit urbi: & ululavit omnis civitas.

14 Et audivit Heli sonitum clamoris, dixitque: Quis est hic sonitus tumultus hujus? At ille festinavit, & venit, & nuntiavit Heli.

15 Heli autem erat nonaginta & octo annorum, & oculi ejus caligaverant, & videre non poterat.

16 Et dixit ad Heli: Ego sum qui veni de prælio, & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid actum est fili mi?

17 Respondens autem ille, qui nuntiabat, Fugit, inquit, Israël coram Philisthiim, & ruina magna facta est in populo: insuper & duo filii tui mortui sunt, Ophni & Phinees: & arca Dei capta est.

18 Cumque ille nominasset arcam Dei, cecidit de sella retrorsum juxta ostium, & fractis cervicibus mortuus est. Senex enim erat vir & grandævus: & ipse judicavit Israël quadraginta annis.

19 Nurus autem ejus, uxor Phinees, prægnans erat, vicinaque parvuli: & audito nuncio quod capta esset arca Dei, & mortuus esset socer suus, & vir suus, incurvavit se & peperit: irruerant enim in eam dolores subiti.

20 In ipso autem momento mortis ejus dixerunt ei quæ stabant circa eam: Ne timeas, quia filium peperisti. Quæ non respondit eis, neque animadvertit.

21 Et vocavit puerum, Ichabod, dicens: Translata est gloria de Israël, quia capta est arca Dei, & pro socero suo & pro viro suo:

22 Et ait: Translata est gloria ab Israël, eo quod capta esset arca Dei.

C A P V T V.

Dagon coram arca semel ac iterum corruis, abscissis in limine capite & manibus Philisthæi quoque mariscis & muribus percussis, & arcam à se repellunt.

1 Philisthiim autem tulerunt arcam Dei, & asportaverunt eam à lapide adjutorii in Azotum.

2 Tuleruntque Philisthiim arcam Dei, & intulerunt eam in templum Dagon, & statuerunt eam juxta Dagon.

3 Cumque surrexissent diluculo Azotii altera die, ecce Dagon jacebat pronus in terra ante arcam Domini: & tulerunt Dagon, & restituerunt eum in locum suum.

4 Rursumque mane die altera consurgentes, invenerunt Dagon jacentem super faciem suam in terra coram arca Domini: caput autem Dagon, & duæ palmarum manuum ejus abscissæ erant super limen:

5 Porro Dagon solus truncus remanserat in loco suo. Propter hanc causam non calcant sacerdotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur templum ejus, super limen Dagon in Azoto, usque in hodiernum diem.

6 Aggravata est autem manus Domini super Azotios, & demolitur est eos: † & 77.66. percussit

percutit in secretiori parte natium Azotum, & fines ejus. Et ebullierunt villæ & agri in medio regionis illius, & nati sunt mures, & facta est confusio mortis magnæ in civitate.

7 Videntes autem viri Azotii hujusmodi plagam, dixerunt: Non maneat arca Dei Israël apud nos: quoniam dura est manus ejus super nos, & super Dagon deum nostrum.

8 Et mittentes congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum ad se, & dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Israël? Responderuntque Gethæi: Circumducatur arca Dei Israël. Et circumduxerunt arcam Dei Israël.

9 Illis autem circumducentibus eam, fiebat manus Domini per singulas civitates interfectionis magnæ nimis: & percutiebat viros uniuscujusque urbis, à parvo usque ad majorem, & computrescebant prominentes extales eorum. Inieruntque Gethæi consilium, & fecerunt sibi sedes pelliceas.

10 Miserunt ergo arcam Dei in Accaron. Cumque venisset arca Dei in Accaron, exclamaverunt Accaronitæ, dicentes, Adduxerunt ad nos arcam Dei Israël, ut interficiat nos & populum nostrum.

11 Miserunt itaque & congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum: qui dixerunt: Dimittite arcam Dei Israël, & revertatur in locum suum, & non interficiat nos cum populo nostro.

12 Fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus, & gravissima valde manus Dei, viri quoque, qui mortui non fuerant, percutiebantur in secretiori parte natium: & ascendebat ululatus uniuscujusque civitatis in cælum.

C A P V T VI.

Philisthæi arcam cum vestivis donariis, muribus & anis aureis, suorum sacerdotum consilio, à se remittunt per vaccas lactantes & novum plaustrum usque Bethsames; ubi vaccas super ligna plaustrum Bethsamitæ immolaverunt, plurimis de populo ac plebe à Domino interemptis, quod arcam Dei non sat reverenter confpexissent.

1 **F**uit ergo arca Domini in regione Philistinorum septem mensibus.

2 Et vocaverunt Philisthiim sacerdotes & divinos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? iudicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt:

3 Si remittitis arcam Dei Israël, nolite dimittere eam vacuum, sed quod debetis, reddite ei pro peccato, & tunc curabimini: & scietis quare non recedat manus ejus à vobis.

4 Qui dixerunt: Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi:

5 Iuxta numerum provinciarum Philisthinorum, quinque anos aureos facietis, & quinque mures aureos: quia plaga una fuit omnibus vobis, & satrapis vestris. Facietisque si nilitudines anorum vestrorum, & si nilitudines murium, qui demoliti sunt terram, & dabitis Deo Israël gloriam: si forte relevet manum suam à vobis, & à diis vestris, & à terra vestra.

6 Quare aggravatis corda vestra, sicut

aggravavit Ægyptus, & Pharao cor suum? ^{† Exod. 12 316} nonne postquam percutus est tunc dimisit eos, & abierunt?

7 Nunc ergo arripite & facite plaustrum novum unum: & duas vaccas scetas, quibus non est impositum jugum, jungite in plaustrum, & recludite vitulos earum domi.

8 Tolletisque arcam Domini, & ponetis in plaustrum, & vasa aurea, quæ exsolvistis ei pro delicto, ponetis in capsellam ad latus ejus: & dimittite eam ut vadat.

9 Et aspicietis: & siquidem per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande: sin autem, minime: sciemus quia nequaquam manus ejus tetigit nos, sed casu accidit.

10 Fecerunt ergo illi hoc modo: & volentes duas vaccas, quæ lactabant vitulos, junxerunt ad plaustrum, vitulosque earum concluderunt domi.

11 Et posuerunt arcam Dei super plaustrum, & capsellam, quæ habebat mures aureos & similitudines anorum.

12 Ibant autem in directum vaccæ, per viam quæ ducit Bethsames, & itinere uno gradiebantur, pergentes & mugientes: & non declinabant neque ad dexteram neque ad sinistram: sed & satrapæ Philisthiim sequebantur usque ad terminos Bethsames,

13 Porro Bethsamitæ metebant triticum in valle: & elevantes oculos suos, viderunt arcam, & gavisi sunt cum vidissent.

14 Et plaustrum venit in agrum Iosue Bethsamitæ, & stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus, & conciderunt ligna plaustrum, vaccasque imposuerunt super ea holocaustum Domino.

15 Levitæ autem deposuerunt arcam Dei, & capsellam quæ erat juxta eam, in qua erant vasa aurea, & posuerunt super lapidem grandem. Viri autem Bethsamitæ obtulerunt holocausta, & immolaverunt victimas in die illa Domino.

16 Et quinque satrapæ Philisthinorum viderunt, & reversi sunt in Accaron in die illa.

17 Hi sunt autem ani aurei, quos reddiderunt Philisthiim pro delicto, Domino à Azotus unum, Gaza unum, Ascalon unum, Geth unum, Accaron unum:

18 Et mures aureos secundum numerum urbium Philisthiim, qui quæ provinciarum, ab urbe murata usque ad villam quæ erat absque muro, & usque ad Abelmagnum, super quem posuerunt arcam Domini, quæ erat usque in illum diem in agro Iosue Bethsamitæ.

19 Percussit autem de viris Bethsamitibus, eo quod vidissent arcam Domini, & percussit de populo septuaginta viros, & quinquaginta millia plebis. Luxitque populus eo quod Dominus percussisset plebem plaga magna.

20 Et dixerunt viri Bethsamitæ: Quis poterit stare in conspectu Domini Dei sancti hujus? & ad quem ascendet à nobis?

21 Miseruntque nuncios ad habitatores Cariathiarim, dicentes: Reduxerunt Philisthiim arcam Domini, descendite, & deducite eam ad vos.

CAPVT VII.

Reducitur arca in domum Abinadab in Gabaa ; & Samuelis hortatu Israëlita ad Dominum conuersi , Philisthæos vicerunt , orante pro ipsis Samuele.

Venerunt ergo viri Cariathiarim , & reduxerunt arcam Domini , & intulerunt eam in domum Abinadab in Gabaa : Eleazarum autem filium ejus sanctificaverunt , ut custodiret arcam Domini.

2 Et factum est : ex qua die mansit arca Domini in Cariathiarim , multiplicati sunt dies (erat quippe jam annus vigesimus) & requieuit omnis domus Israël post Dominum.

3 Ait autem Samuel ad universam domum Israël , dicens : Si in toto corde vestro revertimini ad Dominum , auferte deos alienos de medio vestri , Baalim & Astaroth , præparate corda vestra Domino , & servite ei soli , & eruet vos de manu Philisthiim.

4 Abstulerunt ergo filii Israël Baalim & Astaroth , & servierunt Domino soli.

5 Dixit autem Samuel : Congregate universum Israël in Masphath , ut orem pro vobis Dominum.

6 Et convenerunt in Masphath : hauseruntque aquam , & effuderunt in conspectu Domini , & jejunaverunt in die illa , atque dixerunt ibi : Peccavimus Domino. Iudicavitque Samuel filios Israël in Masphath.

7 Et audierunt Philisthiim quod congregati essent filii Israël in Masphath , & ascenderunt satrapæ Philisthinorum ad Israël. Quod cum audissent filii Israël , timuerunt à facie Philisthinorum.

8 Dixeruntque ad Samuelem : Ne cesses pro nobis clamare ad Dñm Deum nostrum : ut salvet nos , de manu Philisthinorum.

9 Tulit autem Samuel agnum lactentem unum , & obtulit illum holocaustum integrum Domino : & clamavit Samuel ad Dominum pro Israël , & exaudivit eum Dñs.

10 Factum est autem , cum Samuel offerret holocaustum , Philisthiim iniere prælium contra Israël : intonuit autem Dominus fragore magno in die illa super Philisthiim , & exterruit eos , & cæsi sunt à facie Israël.

† Eccli. 46.21. 11 Egressique viri Israël de Masphath , persecuti sunt Philisthæos , & percusserunt eos , usque ad locum qui erat subter Berthchar.

12 Tulit autem Samuel lapidem unum , & posuit eum inter Masphath & inter Sen : & vocavit nomen loci illius , Lapis adjutorij. Dixitque : Hucusque auxiliatus est nobis Dominus.

13 Et humiliati sunt Philisthiim , nec apposuerunt ultra ut venirent in terminos Israël. Facta est itaque manus Domini super Philisthæos , cunctis diebus Samuelis.

14 Et reddidit sunt urbes , quas tulerant Philisthiim ab Israël , Israël , ab Accaron usque Geth , & terminos suos : liberavitque Israël de manu Philisthinorum , eratque pax inter Israël & Amorrhæum.

15 Iudicabat quoque Samuel Israëlem cunctis diebus vitæ suæ.

16 Et ibat per singulos annos circuiens Bethel & Galgala & Masphath , & iudicabat Israëlem in supradictis locis.

17 Revertebaturque in Ramatha : ibi enim erat domus ejus , & ibi iudicabat Israël : ædificavit etiam ibi altare Domino.

CAPVT VIII.

Filiis Samuelis ad avaritiam declinantibus parit populus sibi regem more Gentium , quibus Samuel , jubente Domino , durum jus regis prædicit , sed non auditur.

Factum est autem cum senuisset Samuel , posuit filios suos iudices Israël.

2 Fuitque nomen filii ejus primogeniti Ioel : & nomen secundi Abia , iudicum in Bersabee.

3 Et non ambulaverunt filii illius in viis ejus : sed declinaverunt post avaritiam , acceperuntque munera , & perverterunt iudicium.

4 Congregati ergo universi majores natu Israël , venerunt ad Samuelem in Ramatha.

5 Dixeruntque ei : Ecce tu senuisti , & filii tui non ambulant in viis tuis : † constitui nobis regem , ut iudicet nos , sicut & universæ habent nationes.

6 Displicuit sermo in oculis Samuelis , eo quod dixissent : Da nobis regem , ut iudicet nos. Et oravit Samuel ad Dominum.

7 Dixit autem Dominus ad Samuelem : Audi vocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi , non enim te abjecerunt , sed me , ne regnem super eos.

8 Iuxta omnia opera sua , quæ fecerunt à die qua eduxi eos de Ægypto usque ad diem hanc , sicut dereliquerunt me , & servierunt diis alienis , sic faciunt etiam tibi.

9 Nunc ergo vocem eorum audi : verumtamen contestare eos , & prædic eis jus regis , qui regnaturus est super eos.

10 Dixit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum , qui petierat à se regem.

11 Et ait : Hoc erit jus regis , qui imperaturus est vobis : Filios vestros tollet , & ponet in curribus suis , facietque sibi equites & præcursores quadrigarum suarum ,

12 Et constituet sibi tribunos , & centuriones , & aratores agrorum suorum , & messorum segetum , & fabros armorum & currum suorum.

13 Filias quoque vestras faciet sibi unguentarias , & focarias , & panificas.

14 Agros quoque vestros , & vineas , & oliveta optima tollet , & dabit servis suis ,

15 Sed & segetes vestras , & vinearum redditus addecimabit , ut det eunuchis & famulis suis.

16 Servos etiam vestros , & ancillas , & juvenes optimos & asinos auferet , & ponet in opere suo .

17 Greges quoque vestros addecimabit , vosque eritis ei servi.

18 Et clamabitis in die illa à facie regis vestri , quem elegistis vobis : & non exaudiet vos Dominus in die illa , quia petistis vobis regem.

19 Noluit autem populus audire vocem Samuelis , sed dixerunt : Nequaquam : rex enim erit super nos ,

20 Et erimus nos quoque sicut omnes gentes & iudicabit nos rex noster , & egredietur ante nos & pugnabit bella nostra pro nobis.

21 Et audivit Samuel omnia verba populi ,

† Osee

13.10.

Añ.

13.21.

& locutus est ea in auribus Domini.

22 Dixit autem Dominus ad Samuelem: audi vocem eorum, & constitue super eos regem. Et ait Samuel ad viros Israël: Vadat unusquisque in civitatem suam.

C A P V T I X.

*Stirps Saulus, qui quarendo patria asinas per-
venit ad Samuelem, cui revelatur ungendus rex,
cum quo transus est, ac nocte hospitio receptus.*

1 **E**T erat vir de Benjamin nomine Cis, filius Abiel, filii Seror, filii Becho-
rath, filii Aphia, filii viri Iemini, fortis robore.

2 Et erat ei filius vocabulo Saul electus & bonus, & non erat vir de filiis Israël me-
lior illo, ab humero & sursum eminebat su-
per omnem populum.

3 Perierant autem asinae Cis patris Saul: & dixit Cis ad Saul filium suum: Tolle te-
cum unum de pueris, & confurgens vade, & quære asinas. Qui cum transissent per
montem Ephraim,

4 Et per terram Salisa, & non invenissent, transferunt etiam per terram Salim, & non
erant: sed & per terram Iemini, & minime
repererunt.

5 Cum autem venissent in terram Suph, dixit Saul ad puerum qui erat cum eo: Veni
& revertamur ne forte dimiserit pater meus
asinas, & sollicitus sit pro nobis.

6 Qui ait ei: ecce vir Dei est in civitate hac, vir nobilis: omne quod loquitur, sine
ambiguitate venit, nunc ergo eamus illuc, si forte indicet nobis de via nostra, pro-
pter quam venimus.

7 Dixitque Saul ad puerum suum: Ecce ibimus: quid feremus ad virum Dei? panis
defecit in firciis nostris: & sportulam
non habemus, ut demus homini Dei, nec
quidquam aliud.

8 Rursum puer respondit Sauli, & ait: Ecce inventa est in manu mea quarta pars
statêris argenti, demus homini Dei, ut in-
dicet nobis viam nostram.

9 (Olim in Israël, sic loquebatur unus-
quisque vadens consulere Deum: Venite, &
eamus ad Videntem. Qui enim Propheta
dicitur hodie, vocabatur olim Videntis.)

10 Et dixit Saul ad puerum suum: Opti-
mus sermo tuus. Veni, eamus. Et ierunt in
civitatem, in qua erat vir Dei.

11 Cumque ascenderent clivum civitatis,
invenerunt puellas egredientes ad haurien-
dam aquam, & dixerunt eis: Num hic est
Videntis?

12 Quæ respondentes, dixerunt illis: Hic est: ecce ante te, festina nunc: hodie
enim venit in civitatem, quia sacrificium
est hodie populi in excelso.

13 Ingredientes urbem, statim invenietis
eum antequam ascendat excelsum ad ves-
cendum, neque enim comesturus est popu-
lus donec ille veniat: quia ipse benedicit
hostiæ, & deinceps comedunt, qui vocati
sunt. Nunc ergo conscendite, quia hodie
reperietis eum.

14 Et ascenderunt in civitatem. Cumque
illi ambularent in medio urbis, apparuit
Samuel egrediens obviam eis, ut ascenderet
in excelsum.

15 **†** Dominus autem revelaverat auricu- **†** *AB.*
lam Samuelis ante unam diem quam veni- *13.21.*
ret Saul, dicens:

16 Hac ipsa hora, quæ nunc est, cras mit-
tam virum ad te de terra Benjamin, &
unges eum ducem super populum meum Is-
raël: & salvabit populum meum de manu
Philistinorum: quia respexi populum
meum, venit enim clamor eorum ad me.

17 Cumque aspexisset Samuel Saulem,
Dominus dixit ei: Ecce vir quem dixeram
tibi, iste dominabitur populo meo.

18 Accessit autem Saul ad Samuelem in
medio portæ, & ait: Indica, oro, mihi,
ubi est domus Videntis.

19 Et respondit Samuel Sauli dicens: Ego
sum Videntis, ascende ante me in excelsum,
ut comedatis mecum hodie, & dimit-
tam te mane: & omnia quæ sunt in corde
tuo, indicabo tibi.

20 Et de asinis, quas nudius tertius perdi-
disti, ne sollicitus sis, quia inventæ sunt.
Et cuius erunt optima quæque Israël? non-
ne tibi & omni domui patris tui?

21 Respondens autem Saul, ait: Numquid
non filius Iemini ego sum, de minima tribu
Israël, & cognatio mea novissima inter
omnes familias de tribu Benjamin? quare
ergo locutus es mihi sermonem istum?

22 Assumens itaque Samuel Saulem, &
puerum ejus introduxit eos in triclinium, &
dedit eis locum in capite eorum qui fuerant
invitati: erant enim quasi triginta viri.

23 Dixitque Samuel coco: Da partem
quam dedi tibi, & præcepi ut reponere
seorsum apud te.

24 Levavit autem cocus armum, & po-
suit ante Saul. Dixitque Samuel: Ecce quod
remanet, pone ante te & comede: quia de
industria servatum est tibi, quando popu-
lum vocavi. Et comedit Saul cum Samuele
in die illa.

25 Et descenderunt de excelso in oppi-
dum, & locutus est cum Saule in solario:
stravitque Saul in solario, & dormivit.

26 Cumque mane surrexissent, & jam
elucesceret, vocavit Samuel Saulem in So-
lario, dicens: Surge & dimittam te. Et sur-
rexit Saul: Egredique sunt ambo, ipse vi-
delicet, & Samuel.

27 Cumque descenderent in extrema par-
te civitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic pue-
ro ut antecedit nos, & transeat: tu autem
subsiste paulisper, ut indicem tibi verbum
Domini.

C A P V T X.

*Vagitur Saul in regem à Samuele, datus ac suc-
cedentibus signis, prophetat inter prophetas, &
missis sortibus à Samuele confirmatur in regem: lex
regni in libro scripta, coram Domino reponitur.*

1 **T**VLit **†** autem Samuel lenticulam **†** *AB.*
olei, & effudit super caput ejus, & *13.21.*
deosculatus est eum, & ait: Ecce, unxit te
Dominus super hereditatem suam in prin-
cipem, & liberabis populum suum de ma-
nibus inimicorum ejus, qui in circuitu ejus
sunt. Et hoc tibi signum, quia unxit te Deus
in principem.

2 Cum abieris hodie à me, invenies duos
viros juxta sepulchrum Rachel in finibus

Benjamin, in meridie, dicentque tibi: inventæ sunt asinæ, ad quas ieras perquirendas: & intermissis pater tuus asinis, sollicitus est pro vobis, & dicit: Quid faciam de filio meo?

3 Cumque Abieris inde, & ultra transieris, & veneris ad quercum Thabor invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel, unus portans tres hœdos, & alius tres tortas panis, & alius portans lagenam vini.

4 Cumque te salutaverint, dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum.

5 Post hæc venies in collem Dei, ubi est statio Philistinorum: & cum ingressus fueris ibi urbem, obvium habebis gregem prophetarum descendendum de excelsu, & ante eos psalterium & tympanum, & tibiā, & citharam, ipsosque prophetantes.

6 Et insiliet in te Spiritus Dñi, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alium.

7 Quando ergo evenerint signa hæc omnia tibi, fac quæcumque invenerit manus tua, quia Dominus tecum est,

8 Et descendes ante me in Galgala, (ego quippe descendam ad te) ut offeras oblationem, & immoles victimas pacificas: septem diebus expectabis, donec veniam ad te: & ostendam tibi quid facias.

9 Itaque cum avertisset humerum suum ut abiret à Samuele, immutavit ei Deus cor aliud: & venerunt omnia signa hæc in die illa.

10 Veneruntque ad prædictum collem, & ecce cuneus prophetarum obvius ei: & insiluit super eum Spiritus Domini, & prophetavit in medio eorum.

11 Videntes autem omnes qui noverant eum heri & nudiustertius, quod esset cum prophetis, & prophetaret, dixerunt ad invicem: Quænam res accidit filio Cis? num & Saul inter prophetas?

12 Responditque alius ad alterum, dicens: Et quis pater eorum? propterea versum est in proverbium: Num & Saul inter prophetas?

† Infr. 19. 24.

13 Cessavit autem prophetare, & venit ad excelsum.

14 Dixitque patruus Saul ad eum, & ad puerum ejus: Quo abistis? Qui responderunt: Quærere asinas; quas cum non reperissemus, venimus ad Samuelem:

15 Et dixit ei patruus suus: Indica mihi quid dixerit tibi Samuel.

16 Et ait Saul ad patruum suum: Indicavit nobis quia inventæ essent asinæ. De sermone autem regni non indicavit ei quem locutus fuerat ei Samuel.

17 Et convocavit Samuel populum ad Dominum in Maspha:

18 Et ait ad filios Israël: Hæc dicit Dñs Deus Israël: Ego eduxi Israël de Ægypto: & erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium regum qui affligebant vos.

19 Vos autem hodie projecistis Deum vestrum, qui solus salvavit vos de universis malis & tribulationibus vestris: & dixistis: Nequaquam: sed regem constitue super nos. Nunc ergo stete coram Domino per tribus vestras & per familias.

20 Et applicuit Samuel omnes tribus Israël, & cecidit fors tribus Benjamin.

21 Et applicuit tribum Benjamin & cognationes ejus, & cecidit cognatio Merri, & pervenit usque ad Saul filium Cis. Quæsierunt ergo eum, & non est inventus.

22 Et consuluerunt post hæc Dominum, utrumnam venurus esset illuc. Responditque Dominus: Ecce absconditus est domi.

23 Cucurrerunt itaque & tulerunt eum inde: stetitque in medio populi, & altior fuit universo populo ab humero & sursum.

24 Et ait Samuel ad omnem populum: Certe videtis quem elegit Dominus quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamavit omnis populus, & ait: Vivat Rex.

25 Locutus est autem Samuel ad populum legem regni, & scripsit in libro, & reposuit coram Domino: & dimisit Samuel omnem populum, singulos in domum suam.

26 Sed & Saul abiit in domum suam in Gabaa: & abiit cum eo pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda.

27 Filii vero Belial dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Et despexerunt eum, & non attulerunt ei munera: ille vero dissimulabat se audire.

C A P V T XI.

Saul irruente in ipsum spiritu Domini, divisitque suis bobus, populum ad bellum convocavit, vincitque Naas regem Ammonitarum, liberavitque Iabes Galaad, & regnum ejus instauratur in Galgala.

1 ET factum est quasi post mensem, ascendit Naas Ammonites, & pugnare coepit adversum Iabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas: Habeto nos foederatos, & serviemus tibi.

2 Et respondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiscum foedus, ut etiam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in universo Israël.

3 Et dixerunt ad eum seniores Iabes: Concede nobis septem dies, ut mittamus nuncios ad universos terminos Israël: & si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te.

4 Venerunt ergo nuncii in Gabaa Saulis, & locuti sunt verba hæc, audiente populo: & levavit omnis populus vocem suam, & flevit.

5 Et ecce Saul veniebat, sequens boves de agro, & ait: Quid habet populus quod plo- rat? Et narraverunt ei verba virorum Iabes.

6 Et insilivit Spiritus Domini in Saul, cum audisset verba hæc, & iratus est furor ejus nimis.

7 Et assumens utrumque bovem, concidit in frustra, misitque in omnes terminos Israël per manum nunciorum, dicens: Quicumque non exierit, & secutus fuerit Saul & Samuel, sic fiet bobus ejus. Invasit ergo timor Domini populum, & egressi sunt quasi vir unus.

8 Et recensuit eos in Bezech: fueruntque filiorum Israël trecenta millia: virorum autem Iuda triginta millia.

9 Et dixerunt nuncii, qui venerant: Sic dicetis viris, qui sunt in Iabes Galaad: Cras erit vobis salus, cum incaluerit sol.

Veneruntque

† Sup.
8. 19.

Venerunt ergo nuncii, & annuntiaverunt viris Iahes: qui lætati sunt.

10 Et dixerunt: Mane exhibimus ad vos: & facietis nobis omne quod placuerit vobis.

11 Et factum est, cum dies crastinus venisset, constituit Saul populum in tres partes: & ingressus est media castra in vigilia matutina, & percussit Ammon usque dum incalesceret dies: reliqui autem dispersi sunt, ita ut non relinquerentur in eis duo pariter.

† *Supr.* 10.27. 12 Et ait populus ad Samuelem: † Quis est iste qui dixit: Saul num regnabit super nos? Date viros & interficiemus eos.

13 Et ait Saul: Non occidetur quisquam in die hac, quia hodie fecit Dominus salutem in Israël.

14 Dixit autem Samuel ad populum: Venite & eamus in Galgala, & innovemus ibi regnum.

15 Et perrexit omnis populus in Galgala, & fecerunt ibi regem Saul coram Domino in Galgala, & immolaverunt ibi victimas pacificas coram Domino. Et lætatus est ibi Saul, & cuncti viri Israël nimis.

C A P V T X I I.

† Samuel populi iudicio probatus innocens Israël ingratitudinis erga Deum arguit, datis è calo signis dicta sua confirmat, hortaturque ut Domino adhæreant; non cessans pro ipsis orare.

1 Dixit autem Samuel ad universum Israël: Ecce audivi vocem vestram, juxta omnia quæ locuti estis ad me, & constitui super vos regem.

2 Et nunc rex graditur ante vos: ego autem senui, & incanui: porro filii mei vobiscum sunt: itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad hanc diem, ecce præsto sum.

† *Ecclesi.* 30.22. 3 † Loquimini de me coram Dño, & coram Christo ejus, utrum bovem cujusquam tulerim, aut asinum: si quempiam calumniatus sum: si oppressi aliquem: si de manu cujusquam munus accepi: & contemnam illud hodie, restituanque vobis.

4 Et dixerunt: Non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti de manu alicujus quippiam.

5 Dixitque ad eos: Testis est Dominus adversum vos, & testis Christus ejus in die hac, quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt: Testis.

6 Et ait Samuel ad populum: Dominus, qui fecit Moysen & Aaon, & eduxit patres nostros de terra Ægypti.

7 Nunc ergo state, ut iudicio contendam adversum vos coram Domino, de omnibus misericordiis Domini, quas fecit vobiscum, & cum patribus vestris:

† *Gen.* 46.5. 8 † Quo modo Iacob ingressus est in Ægyptum, & clamaverunt patres vestri ad Dominum: & misit Dominus Moysen & Aaron & eduxit patres vestros de Ægypto: & collocavit eos in loco hoc.

† *Judic.* 4.2. 9 Qui obliti sunt Dñi Dei sui, & tradidit eos in manu Sisaræ magistri militiæ Habor, & in manu Philistinorum, & in manu regis Moab, & pugnaverunt adversum eos.

10 Postea autem clamaverunt ad Dominum, & dixerunt: Peccavimus, quia derelinquimus Dominum, & servivimus Baalim &

Astaroth: nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, & serviemus tibi.

† *Judic.* 6.14. 11 † Et misit Dominus Ierobaal, & Badan & Iephthe, & Samuel, & eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum, & habitastis confidenter.

12 Videntes autem quod Naas rex filiorum Ammon venisset adversum vos, dixistis mihi: † Nequaquam, sed rex imperabit nobis: cum Dominus Deus vester regnaret in vobis. † *Supr.* 2.19. 10.

13 Nunc ergo præsto est rex vester, quem elegistis & petistis: ecce dedit vobis Dominus regem. 19.

14 Si timueritis Dominum & servieritis ei, & audieritis vocem ejus, & non exasperaveritis os Domini: eritis & vos, & rex qui imperat vobis, sequentes Dominum Deum vestrum.

15 Si autem non audieritis vocem Dñi, sed exasperaveritis sermones ejus, erit manus Dñi super vos, & super patres vestros.

16 Sed & nunc state, & videte rem istam grandem, quam facturus est Dominus in conspectu vestro.

17 Numquid non messis tritici est hodie? invocabo Dominum, & dabit voces & pluvias: & scietis, & videbitis, quia grande malum feceritis vobis in conspectu Domini, petentes super vos regem.

18 Et clamavit Samuel ad Dominum, & dedit Dominus voces & pluvias in illa die.

19 Et timuit omnis populus nimis Dominum & Samuelem, & dixit universus populus ad Samuelem: Ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum, ut non moriamur, addidimus enim universis peccatis nostris malum, ut peteremus nobis regem.

20 Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos fecistis universum malum hoc: verumtamen nolite recedere à tergo Domini, sed servite Domino in omni corde vestro.

21 Et nolite declinare post vana, quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt.

22 Et non derelinquet Dominus populum suum, propter nomen suum magnum: quia juravit Dominus facere vos sibi populum.

23 Absit autem à me hoc peccatum in Dominum, ut cessem orare pro vobis, & docebo vos viam bonam & rectam.

24 Igitur timete Dominum, & servite ei in veritate, & ex toto corde vestro, vidistis enim magnifica quæ in vobis gesserit.

25 Quod si perseveraveritis in malitia: & vos & rex vester pariter peribitis.

C A P V T X I I I.

† *Viti à Saule Philisthei maximo apparatu adversus Israël armantur; territi Hebraei in antris latitant: Saul quia non expectato Samuelis adventu, obulit holocaustum, reprobatus à Domino dicitur: de cautela Philistheorum ut Israëlita armis spoliarentur.*

† 1 Filius unius anni erat Saul cum regnare cœpisset, duobus autem annis regnavit super Israël.

2 Et elegit sibi Saul tria millia de Israël: & erat cum Saul duo millia in Machmas, & in monte Bethel: mille autem cum Ionatha in

Gabaa Benjamin: porro ceterum populum genuit unumquemque in tabernacula sua. Et percussit Ionathas stationem Philisthinorum, quæ erat in Gabaa. Quod cum audissent Philisthiim, Saul cecinit buccina in omni terra, dicens: Audiant Hebræi.

4 Et universus Israël audivit hujuscemodi famam: Percussit Saul stationem Philisthinorum: & erexit se Israël adversus Philisthiim. Clamavit ergo populus post Saul in Galgala.

5 Et Philisthiim congregati sunt ad præliandum contra Israël, triginta millia currum, & sex millia equitum, & reliquum vulgus, sicut arena quæ est in littore maris plurima. Et ascendentes castrametati sunt in Machmas ad orientem Bethaven.

6 Quod cum vidissent viri Israël se in arcto positos, (afflictus enim erat populus) absconderunt se in speluncis, & in abditis, in petris quoque, & in antris, & in cisternis.

7 Hebræi autem transierunt Iordanem in terram Gad & Galaad. Cumque adhuc esset Saul in Galgala, universus populus perterritus est, qui sequebatur eum.

8 Et expectavit septem diebus juxta placitum Samuelis, & non venit Samuel in Galgala, dilapsusque est populus ab eo.

9 Ait ergo Saul: Afferte mihi holocaustum, & pacifica. Et obtulit holocaustum.

10 Cumque compleisset offerens holocaustum ecce Samuel veniebat: & egressus est Saul obviam ei ut salutaret eum.

11 Locutusque est ad eum Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quod populus dilaberetur à me, & tu non veneras juxta placitos dies, porro Philisthiim congregati fuerant in Machmas,

12 Dixi: Nunc descendent Philisthiim ad me in Galgala, & faciem Domini non placavi. Necessitate compulsus, obtuli holocaustum.

13 Dixitque Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit tibi. Quod si non fecisses, jam nunc præparasset Dominus regnum tuum super Israël in sempiternum,

14 Sed nequaquam regnum tuum ultra ^{† An.} confurget. [†] Quæsiuit Dominus sibi virum ^{13.21.} juxta cor suum: & præcepit ei Dominus ut esset dux super populum suum, eo quod non servaveris quæ præcepit Dominus.

15 Surrexit autem Samuel, & ascendit de Galgalis in Gabaa Benjamin. Et reliqui populi ascenderunt post Saul obviam populo, qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa, in colle Benjamin. Et recensuit Saul populum, qui inventi fuerant cum eo, quasi sexcentos viros.

16 Et Saul & Ionathas filius ejus, populusque qui inventus fuerat cum eis, erat in Gabaa Benjamin: porro Philisthiim condescenderant in Machmas.

17 Et egressi sunt ad prædandum de castris Philisthinorum tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viam Ephra ad terram Sual.

18 Porro alius ingrediebatur per viam Bethoron, tertius autem verterat se ad iter termini imminentis valli Seboim contra desertum.

19 Porro faber ferrarius non inveniebatur in omni terra Israël, caverant enim Philisthiim, ne forte facerent Hebræi gladium aut lanceam.

20 Descendebat ergo omnis Israël ad Philisthiim, ut exacueret unusquisque vomerem suum, & ligonem, & securim, & farculum.

21 Retusæ itaque erant acies vomerum, & ligonum, & tridentum, & securium, usque ad stimulum corrigendum.

22 Cumque venisset dies prælii, non est inventus ensis & lancea in manu totius populi, qui erat cum Saule & Ionatha, excepto Saul & Ionatha filio ejus.

23 Egressa est autem statio Philisthiim, ut transcenderet in Machmas.

C A P V T XIV.

Ionathas Domino fidens, cum armigero suo Philisthaos dispersit; verum, post victoriam, melle gustato, contra patris prohibitionem quam ignorabat, populi auxilio vix mortem evasit.

1 **E**T accidit quadam die ut diceret Ionathas filius Saul ad adolescentem armigerum suum: Veni, & transeamus ad stationem Philisthinorum, quæ est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicavit.

2 Porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa, sub malo granato, quæ erat in Magron: & erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum.

3 Et Achias filius Achitob fratris Ichabod filii Phinees, [†] qui ortus fuerat ex ^{† Sup.} Heli sacerdote Domini in Silo, portabat ^{4.21.} Ephod. Sed & populus ignorabat quod esset Ionathas.

4 Erant autem inter ascensus, per quos nitebatur Ionathas transire ad stationem Philisthinorum, eminentes petrae ex utraque parte, & quasi in modum dentium scopuli hinc & inde prærupti, nomen uni Boses, & nomen alteri Sene:

5 Unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso Machmas, & alter ad meridiem contra Gabaa.

6 Dixit autem Ionathas ad adolescentem armigerum suum: Veni, transeamus ad stationem incircumcisorum horum, si forte faciat Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile salvare, vel in multis, vel in paucis.

7 Dixitque ei armiger suus: Fac omnia quæ placent animo tuo: perge quo cupis, & ero tecum ubicumque volueris.

8 Et ait Ionathas: Ecce nos transimus ad viros istos. Cumque apparuerimus eis,

9 Si taliter locuti fuerint ad nos, manete donec veniamus ad vos: stemus in loco nostro, nec ascendamus ad eos.

10 Si autem dixerint: Ascendite ad nos: ascendamus, quia tradidit eos Dominus in manibus nostris: hoc erit nobis signum.

11 Apparuit igitur uterque stationi Philisthinorum: dixeruntque Philisthiim: En Hebræi egrediuntur de cavernis, in quibus absconditi fuerant.

12 Et locuti sunt viri de statione ad Ionatham, & ad armigerum ejus, dixeruntque: Ascendite ad nos, & ostendemus vobis

† 1.
Mach.
4. 30.

bis rem. Et ait Ionathas ad armigerum suum : Ascendamus, sequere me : † tradidit enim Dominus eos in manus Israël.

13 Ascendit autem Ionathas manibus & pedibus reptans, & armiger ejus post eum. Itaque alii cadebant ante Ionatham, alios armiger ejus interficiebat sequens eum.

14 Et facta est plaga prima, qua percussit Ionathas & armiger ejus, quasi viginti virorum, in media parte jugeri, quam par boum in die arare consuevit.

15 Et factum est miraculum in castris, per agros : sed & omnis populus stationis eorum, qui ierant ad prædandum, obstupuit, & conturbata est terra : & accidit quasi miraculum à Deo.

16 Et respexerunt speculatores Saul, qui erant in Gabaa Benjamin, & ecce multitudo prostrata, & huc illucque diffugiens.

17 Et ait Saul populo, qui erat cum eo : Requiritis, & videte quis abierit ex nobis. Cumque requisissent, repertum est non adesse Ionathan, & armigerum ejus.

18 Et ait Saul ad Achiam : Applica arcam Dei. (Erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis Israël.)

19 Cumque loqueretur Saul ad sacerdotem, tumultus magnus exoritur in castris Philisthinorum : crescebatque paulatim, & clarins resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem : Contrahe manum tuam.

20 Conclamavit ergo Saul, & omnis populus qui erat cum eo, & venerunt usque ad locum certaminis : & ecce versus fuerat gladius uniuscujusque ad proximum suum, & cædes magna nimis.

21 Sed & Hebræi qui fuerant cum Philisthim heri & nudius tertius, ascenderantque cum eis in castris, reversi sunt ut essent cum Israël, qui erant cum Saül & Ionatha.

22 Omnes quoque Israëlitiæ qui se absconderant in monte Ephraim, audientes quod fugissent Philisthæi, sociaverunt se cum suis in prælio. Et erant cum Saul, quasi decem millia virorum.

23 Et salvavit Dominus in die illa Israël, pugna autem pervenit usque ad Bethaven.

24 Et viri Israel sociati sunt sibi in die illa : adjuravit autem Saul populum, dicens : Maledictus vir, qui comederit panem usque ad vesperam, donec ulciscar de inimicis meis. Et non manducavit universus populus panem :

25 Omneque terræ vulgus venit in salutum, in quo erat mel super faciem agri.

26 Ingressus est itaque populus salum, & apparuit fluens mel, nullusque applicuit manum ad os suum, timebat enim populus juramentum.

27 Porro Ionathas non audierat cum adjuraret pater ejus populum : extenditque summitatem virgæ, quam habebat in manu, & intinxit in favum mellis : & convertit manum suam ad os suum, & illuminati sunt oculi ejus.

28 Respondensque unus de populo, ait : Iurejurando constrinxit pater tuus populum, dicens : Maledictus vir, qui comederit panem hodie, (defecerat autem populus.)

29 Dixitque Ionathas : Turbavit pater

meus terram : vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi mei, eo quod gustaverim paululum de melle isto :

30 Quanto magis si comedisset populus de præda inimicorum suorum, quam reperit? nonne major plaga facta fuisset in Philisthim?

31 Percusserunt ergo in die illa Philisthæos à Machmis usque in Ajalon. Defatigatus est autem populus nimis :

32 Et versus ad prædam tulit oves, & boves, & vitulos, & mactaverunt in terra : comeditque populus cum sanguine.

33 Nunciaverunt autem Sauli dicentes, quod populus peccasset Domino, comedens cum sanguine. Qui ait : Prævaricati estis : volvite ad me jam nunc saxum grande.

34 Et dixit Saul : Dispergimini in vulgus, & dicite eis, ut adducat ad me unusquisque bovem suum & arietem, & occidite super istud, & vescimini, & non peccabitis Domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua usque ad noctem : & occiderunt ibi.

35 Edificavit autem Saul altare Domino : tuncque primum coepit ædificare altare Domino.

36 Et dixit Saul : Irruamus super Philisthæos nocte, & vastemus eos usque dum illucescat mane, nec relinquamus ex eis virum. Dixitque populus : Omne quod bonum videtur in oculis tuis, fac. Et ait sacerdos : Accedamus huc ad Deum.

37 Et consuluit Saul Dominum : Num persequar Philisthim, si tradeseos in manus Israel? Et non respondit ei in die illa.

38 Dixitque Saul : Applicate huc universos angulos populi : & scitote, & videte, per quem acciderit peccatum hoc hodie.

39 Vivit Dominus salvator Israel, quia si per Ionatham filium meum factum est, absque retractatione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo.

40 Et ait ad universum Israel : Separamini vos in partem unam, & ego cum Ionatha filio meo ero in parte altera. Responditque populus ad Saul : Quod bonum videtur in oculis tuis, fac.

41 Et dixit Saul ad Dominum Deum Israel : Domine Deus Israel da indicium : quid est quod non responderis servo tuo hodie? Si in me, aut in Ionatha filio meo, est iniquitas hæc, da ostensionem : aut si hæc iniquitas est in populo tuo, da sanctitatem. Et deprehensus est Ionathas & Saul, populus autem exivit.

42 Et ait Saul : Mittite sortem inter me, & inter Ionatham filium meum. Et captus est Ionathas.

43 Dixit autem Saul ad Ionatham : Indica mihi quid feceris? Et indicavit ei Ionathas, & ait : Gustans gustavi in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce ego morior.

44 Et ait Saul : Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, quia morte morieris Ionatha.

45 Dixitque populus ad Saul : Ergone Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israel? hoc nefas est : vivit Dominus, si ceciderit capillus de capite

